

ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

นางสาวอัญชลี รัตน์งามลักษณ์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-3000-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ASEAN ECONOMIC INTEGRATION AND ITS IMPACT ON FOREIGN DIRECT INVESTMENT

Miss Unchalee Rutngamlug

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-3000-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่มีต่อการลงทุน
ทางตรงจากต่างประเทศ
โดย นางสาวอัญชลี รัตน์งามลักษณ์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ วิบูลชุตินกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตน์โกมุท)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมเกียรติ ไอสถสภา)

อัญชลี รัตน์งามลักษณ์ : ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ. (ASEAN ECONOMIC INTEGRATION AND ITS IMPACT ON FOREIGN DIRECT INVESTMENT) อ. ที่ปรึกษา: รศ.ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์, 221 หน้า. ISBN 974-17-3000-4.

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาอิทธิพลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) จากการอ้างอิงข้อมูลสถิติในช่วงปี พ.ศ.2518-2543 ของประเทศกลุ่มอาเซียน-5 ประกอบด้วย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และข้อมูลของประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียนซึ่งได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และเกาหลีใต้ โดยทำการประมาณค่าสมการปัจจัยกำหนด FDI ในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน-5 และกลุ่มอาเซียน-5 ด้วยวิธี pooled regression แบบกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) และทำการทดสอบ structural change ของ FDI ด้วยวิธี dummy variable

ผลการศึกษา พบว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศได้รับผลกระทบที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศมาเลเซียและไทย ได้รับปริมาณ FDI มากขึ้น ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย ได้รับปริมาณ FDI ลดลง ส่วนในกรณีของประเทศสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ ไม่ได้รับผลกระทบจากการจัดตั้ง AFTA ที่ชัดเจน โดยที่นักลงทุนต่างชาติในอาเซียนตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ reorganization investment และ rationalization investment ส่วนผลการศึกษาผลของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ของประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียน พบว่า ปริมาณ FDI จากประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณ FDI จากสหภาพยุโรปไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนลดลง โดยนักลงทุนจากประเทศญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และเกาหลีใต้ ตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการเข้ามาลงทุนในลักษณะ rationalization investment ส่วนนักลงทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกา ตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ในลักษณะ offensive import-substitution investment และ defensive import-substituting investment

ภาควิชา.....-..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2545..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4385595529 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: FOREIGN DIRECT INVESTMENT/ ASEAN/ASEAN ECONOMIC INTEGRATION

UNCHALEE RUTNGAMLUG : ASEAN ECONOMIC INTEGRATION AND ITS IMPACT ON FOREIGN DIRECT INVESTMENT. THESIS ADVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR SUTHIPHAND CHIRATHIVAT, Ph.D., 221 pp. ISBN 974-17-3000-4.

This study examines the effects of ASEAN economic integration on foreign direct investment, using a time series data from 1978 up to 2000. The five ASEAN recipients of FDI are Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore and Thailand, and their corresponding investors are Japan, US, the European Union and South Korea. The analysis applies a pooled regression with the OLS method to estimate the parameters of a model in order to explain the FDI factors of each country and ASEAN-5. Also, the structural change is analyzed by the dummy variables test.

The results show that the formation of the AFTA has quite a different impact on each members. The FDI inflow into Malaysia and Thailand increased as a result of an increased regional integration, while the same inflows into Indonesia somehow decreased. Also, the formation of the AFTA and its impact on FDI inflow into Singapore and Philippines had not demonstrated a clear result. Reasons behind foreign investors' respond to the formation of the AFTA are reorganization investment and rationalization investment. The empirical results of such an impact on FDI indicate that investment inflows from Japan, US, and South Korea into ASEAN increased, while the same inflows from the European Union into ASEAN decreased. Also, investors from Japan, the European Union and South Korea respond well to the AFTA formation with their rationalization investment, whereas the American investors respond to the AFTA formation with their offensive import-substitution investment and defensive import substituting investment.

Department.....-	Student's signature.....
Field of study.....Economics.....	Advisor's signature
Academic year2002.....	Co-advisor's signature.....-

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือของบุคคลหลาย ๆ ท่าน ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูง สำหรับข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนเป็นอันมาก ตลอดจนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และกรุณาเสียสละเวลาในการตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเต็มใจยิ่ง ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ วิบูลชุตติกุล ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนโกมุท และ รองศาสตราจารย์ สมเกียรติ โอสถสภา กรรมการ ซึ่งช่วยให้คำแนะนำ และ เสียสละเวลาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดองค์การสหประชาชาติและ ธนาคารแห่งประเทศไทยที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ รวมถึงเพื่อน ๆ และผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและเอาใจช่วย จนกระทั่ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ และเหนือสิ่งอื่นใด ผู้เขียนขอขอบพระคุณ บิดา มารดา น้องชาย ที่ คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจสำคัญให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

อัญชลี รัตน์งามลักษณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.4 วิธีการศึกษาและแหล่งที่มาของข้อมูล.....	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 องค์ประกอบของวิทยานิพนธ์.....	13
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎีและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.1 แนวความคิดและทฤษฎี.....	14
2.1.1 ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ.....	14
2.1.2 ทฤษฎีการผลิตระหว่างประเทศ.....	15
2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ และการค้า.....	22
2.2 เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
2.2.1 งานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรป.....	24
2.2.2 งานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน...30	
2.2.3 งานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค... 37	
อื่น ๆ	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการศึกษา.....	42
3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
3.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	42
3.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	51
บทที่ 4 แกนหลักการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่เชื่อมโยงการลงทุนทางตรง จากต่างประเทศ.....	53
4.1 เขตการค้าเสรีอาเซียน.....	53
4.1.1 การวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อการลงทุน ทางตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่สำคัญ.....	62
4.2 เขตการลงทุนอาเซียน.....	81
4.2.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของเขตการลงทุนอาเซียน.....	84
4.3 ความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียน.....	92
4.3.1 กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวก ในการขนส่งสินค้าผ่านแดน.....	92
4.3.2 โครงการโครงข่ายทางหลวงอาเซียน.....	98
4.3.3 โครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิง.....	99
บทที่ 5 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนในช่วงก่อนและหลัง การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	103
5.1 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอาเซียนโดยภาพรวม.....	103
5.2 ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอาเซียนโดยเปรียบเทียบ ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA.....	110
5.2.1 ประเทศอินโดนีเซีย.....	110
5.2.2 ประเทศมาเลเซีย.....	112
5.2.3 ประเทศฟิลิปปินส์.....	114
5.2.4 ประเทศสิงคโปร์.....	115
5.2.5 ประเทศไทย.....	116

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ประเทศผู้ลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียน.....	118
5.3.1 การลงทุนทางตรงจากประเทศญี่ปุ่น.....	118
5.3.2 การลงทุนทางตรงจากประเทศสหรัฐอเมริกา.....	124
5.3.3 การลงทุนทางตรงจากประเทศไต้หวัน.....	130
5.3.4 การลงทุนทางตรงจากประเทศสิงคโปร์.....	135
บทที่ 6 ผลการศึกษา.....	140
6.1 ประเทศอินโดนีเซีย.....	145
6.1.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	145
6.1.2 ผลการทดสอบ structural change.....	147
6.2 ประเทศมาเลเซีย.....	148
6.2.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	148
6.2.2 ผลการทดสอบ structural change.....	151
6.3 ประเทศฟิลิปปินส์.....	153
6.3.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	153
6.3.2 ผลการทดสอบ structural change.....	157
6.4 ประเทศสิงคโปร์.....	158
6.4.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	158
6.4.2 ผลการทดสอบ structural change.....	161
6.5 ประเทศไทย.....	162
6.5.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	162
6.5.2 ผลการทดสอบ structural change.....	165
6.6 อาเซียน.....	166
6.6.1 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศโดยรวม.....	166
6.6.1.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	166
6.6.1.2 ผลการทดสอบ structural change.....	167
6.6.2 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น.....	169
6.6.2.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	169
6.6.2.2 ผลการทดสอบ structural change.....	170

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

6.6.3 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา	172
6.6.3.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	172
6.6.3.2 ผลการทดสอบ structural change.....	173
6.6.4 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรป.....	175
6.6.4.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	175
6.6.4.2 ผลการทดสอบ structural change.....	176
6.6.5 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้	178
6.6.5.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	178
6.6.5.2 ผลการทดสอบ structural change.....	179
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	196
7.1 สรุป.....	196
7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	199
7.2.1 การดำเนินการภายใต้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน.....	199
7.2.2 การดำเนินการภายใต้ข้อตกลงเขตการลงทุนอาเซียนและ ความร่วมมือด้านคมนาคมขนส่ง.....	200
7.2.3 การดำเนินการในด้านอื่น	201
7.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	203
รายการอ้างอิง.....	204
ภาคผนวก ก.....	211
ภาคผนวก ข.....	213
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	221

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 การไหลเข้าของ FDI ในประเทศต่าง ๆ ในช่วงปี 1986 –2000.....	8
1.2 อัตราการเจริญเติบโตของประเทศสมาชิกอาเซียน (6 ประเทศ) ในช่วงปี 1985 – 2000.....	9
1.3 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศต่าง ๆ ในช่วงปี 1983 – 2000.....	10
1.4 สัดส่วนของ FDI จากประเทศผู้ลงทุนหลักในภูมิภาคอาเซียน – 5.....	11
1.5 สรุประยะเวลาการลดภาษีของประเทศสมาชิกอาเซียน.....	12
1.6 จำนวนรายการภาษีในบัญชี Inclusion List ของประเทศสมาชิกอาเซียน – 6.....	12
2.1 กลยุทธ์การตอบสนองของบรรษัทข้ามชาติต่อการจัดตั้ง Customs Unions.....	21
3.1 สรุปลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอธิบายที่คาดการณ์ไว้.....	48
4.1 กลไกการดำเนินการในการจัดตั้ง AFTA ตามข้อตกลง CEPT ในปี 1992 และที่แก้ไขในปี 1994.....	57
4.2 กำหนดการลดภาษีในบัญชีต่าง ๆ ของประเทศสมาชิก AFTA.....	58
4.3 การเปรียบเทียบจำนวนรายการภาษีในบัญชี IL ณ.ช่วงเวลาก่อนและหลัง การเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการดำเนินการ AFTA.....	59
4.4 การเปรียบเทียบจำนวนรายการภาษีใน Temporary Exclusion List ณ.ช่วงเวลา ก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการดำเนินการ AFTA.....	60
4.5 การเปรียบเทียบจำนวนรายการภาษีใน General Exclusion List ณ.เวลาก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการดำเนินการ AFTA.....	60
4.6 อุตสาหกรรมที่ต้องการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ.....	63
4.7 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.16-24 ในช่วงปี 1996-2003.....	64
4.8 การส่งออกภายในกลุ่มอาเซียน (Intra-ASEAN Export) จำแนกตามอุตสาหกรรม ในช่วงปี 1993-2000.....	65
4.9 จำนวนรายการสินค้าที่อยู่ใน Exclusion List (EL) จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม..	66
4.10 จำนวนรายการสินค้าที่อยู่ในบัญชี Inclusion List (IL) จำแนกตามประเภท อุตสาหกรรม.....	67
4.11 ปริมาณ FDI จำแนกตามอุตสาหกรรมในช่วงปี 1990-2000.....	68
4.12 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.25-27 ในช่วงปี 1996-2003.....	71
4.13 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.28-38 ในช่วงปี 1996-2003.....	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.14 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.39-40 ในช่วงปี 1996-2003.....	73
4.15 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.47-49 ในช่วงปี 1996-2003.....	75
4.16 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.50-63 ในช่วงปี 1996-2003.....	76
4.17 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.72-83 ในช่วงปี 1996-2003.....	77
4.18 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.84-85 ในช่วงปี 1996-2003.....	78
4.19 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.84-85 ในช่วงปี 1996-2003.....	80
4.20 เส้นทางที่ทำการศึกษาในโครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิง (SKRL project).....	100
5.1 การไหลเข้าของ FDI ในประเทศต่าง ๆ ในช่วงปี 1983-2000.....	108
5.2 ปริมาณการไหลออกของ FDI ของแต่ละประเทศคู่อาเซียน ในช่วงปี 1995 จนถึงครึ่งปีแรก 2000.....	109
5.3 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ของแต่ละประเทศคู่อาเซียน ในช่วงปี 1995 จนถึงครึ่งปีแรก 2000.....	109
5.4 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศอินโดนีเซีย จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ ในช่วงปี 1990-2000.....	111
5.5 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศมาเลเซีย จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ ในช่วงปี 1991-1999.....	113
5.6 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ ในช่วงปี 1990-1999.....	116
5.7 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศไทย จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ ในช่วงปี 1990-2001.....	117
5.8 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน ในช่วงปี 1988-2000.....	121
5.9 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน จำแนกตามภาคเศรษฐกิจในช่วงปี 1990-2000.....	122
5.10 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI จากประเทศญี่ปุ่นในอาเซียนจำแนกตาม รายอุตสาหกรรมและประเทศผู้รับทุนในปี 1989 ,1995 และ 1999.....	123
5.11 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน.....	128

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.12 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียนจำแนกตามรายอุตสาหกรรมและประเทศผู้รับทุนในปี 1987, 1993 และ 1997.....	129
5.13 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศไต้หวันในอาเซียน.....	133
5.14 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศไต้หวันในอาเซียนจำแนกตามภาคเศรษฐกิจในช่วงปี 1952-2000.....	134
5.15 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสิงคโปร์ในอาเซียนในช่วงปี 1986-2000.....	138
5.16 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสิงคโปร์ในอาเซียนจำแนกตามภาคเศรษฐกิจและประเทศผู้รับทุนในปี 1990 และ 1995.....	139
6.1 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศอินโดนีเซีย.....	145
6.2 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศอินโดนีเซีย.....	147
6.3 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศมาเลเซีย.....	149
6.4 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศมาเลเซีย.....	151
6.5 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศมาเลเซีย : เมื่อทำการใส่ตัวแปรล่าช้า.....	152
6.6 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศฟิลิปปินส์.....	154
6.7 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศฟิลิปปินส์ : เมื่อแก้ไขปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนแล้ว.....	155
6.8 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศฟิลิปปินส์.....	157
6.9 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศสิงคโปร์.....	159
6.10 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศสิงคโปร์.....	161
6.11 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย.....	163
6.12 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศไทย.....	165

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
6.13 การประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ในอาเซียน.....	166
6.14 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของอาเซียน.....	168
6.15 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ของประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน.....	169
6.16 ผลการประมาณค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น ในอาเซียนด้วยวิธี dummy variables test.....	171
6.17 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ของประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน.....	172
6.18 ผลการประมาณค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา ในอาเซียนด้วยวิธี dummy variables test.....	174
6.19 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ของสหภาพยุโรปในอาเซียน.....	175
6.20 ผลการประมาณค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรป ในอาเซียนด้วยวิธี dummy variables test.....	177
6.21 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ของประเทศเกาหลีใต้ในอาเซียน.....	178
6.22 ผลการประมาณค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้ ในอาเซียนด้วยวิธี dummy variables test.....	180
6.23 สรุปผลการศึกษาการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ จำแนกตามรายประเทศ.....	181
6.24 สรุปผลการศึกษาการทดสอบ structural change จำแนกตามรายประเทศ.....	182
6.25 สรุปผลการศึกษาการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ จำแนกตามประเทศ ผู้ลงทุนหลักในอาเซียน.....	186
6.26 สรุปผลการศึกษาการทดสอบ structural change จำแนกตามรายประเทศ ผู้ลงทุนหลักในอาเซียน.....	187

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ข-1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศ อินโดนีเซีย	213
ข-2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศ มาเลเซีย.....	213
ข-3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศ ฟิลิปปินส์.....	214
ข-4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศ สิงคโปร์.....	214
ข-5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศ ไทย.....	215
ข-6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศโดยรวมในอาเซียน.....	215
ข-7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน.....	216
ข-8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน.....	216
ข-9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรปในอาเซียน.....	217
ข-10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้ในอาเซียน.....	217
ข-11 ตัวแปรและความหมายของตัวแปร.....	218

สารบัญภาพ

รูปที่		หน้า
2.1	สรุปกลยุทธ์การตอบสนองของบรรษัทข้ามชาติต่อการจัดตั้ง Customs Union.....	20
2.2	ความสัมพันธ์ของทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีการผลิต ระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่าง trade และ FDI.....	24
3.1	แสดง structural change และ structural stability.....	50
4.1	เส้นทางที่ทำการศึกษาในโครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิง (SKRL project).....	101
5.1	การไหลเข้าของ FDI ในภูมิภาคอาเซียน ในช่วงปี 1983-2000.....	107
5.2	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี 1983-2000.....	110
5.3	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศมาเลเซีย ในช่วงปี 1983-2000.....	113
5.4	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศฟิลิปปินส์ ในช่วงปี 1983-2000.....	114
5.5	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศสิงคโปร์ ในช่วงปี 1983-2000.....	115
5.6	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศไทย ในช่วงปี 1983-2000.....	117
5.7	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน ในช่วงปี 1988-2000.....	124
5.8	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน ในช่วงปี 1986-2000.....	130
5.9	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศไต้หวันในอาเซียน ในช่วงปี 1986-2000.....	132
5.10	ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสิงคโปร์ในอาเซียน ในช่วงปี 1986-2000.....	138
6.1	การจัดตั้งฐานการผลิตรถยนต์ในภูมิภาคอาเซียนของบริษัท TOYOTA.....	192
6.2	ผลการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI.....	193

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา กระแสการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (regionalism) ได้รับความสนใจและแพร่ขยายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การก่อตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Area : NAFTA) ในทวีปอเมริกาเหนือ การรวมกลุ่มเป็นตลาดร่วมยุโรป (single market) ในทวีปยุโรปตะวันตก ส่วนในทวีปอเมริกาใต้มี Central American Common Market (CACOM) และในแถบลาตินอเมริกาใต้มี ตลาดร่วมอเมริกาตอนล่าง (Southern Cone Common Market : MURCUSUR) เป็นต้น ซึ่งเหตุผลที่ประเทศต่าง ๆ หันมารวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมากขึ้นก็เนื่องจาก ประเทศต่าง ๆ ไม่แน่ใจว่าการเจรจาในกรอบอัครกวัยของ WTO จะส่งผลดีหรือเสียแก่ประเทศตน การที่ประเทศต่าง ๆ ต้องการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกและเพิ่มอำนาจต่อรองในการเจรจาการค้า และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ต้องการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) (Heinrich และ Konan ,2000)

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) นั้น นอกจากจะเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ประเทศผู้รับทุนแล้วโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มักจะขาดแคลนเงินทุน เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาจะมีช่องว่างของการออมและการลงทุนที่สูง ยังเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาประเทศอีกด้วย เช่น การก่อให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การได้รับการปรับปรุงและพัฒนาการผลิต โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม การถ่ายทอดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและการจัดการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการสร้างงาน ตลอดจนจนถึงการส่งเสริมการส่งออก เป็นต้น (Chia Siow Yue, 1993)

จากความสำคัญของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ประเทศกำลังพัฒนาหันมาให้การส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) มากขึ้น โดยมีการปรับเปลี่ยนนโยบายภายในต่าง ๆ มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และเสนอมาตรการที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนั้นประเทศกำลังพัฒนามักจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ และมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ จากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ในช่วงประมาณ 1-2 ทศวรรษที่ผ่านมา ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ได้ไหล

เข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 1.1 จะพบว่า ในช่วงปี 1986-1991 ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาเท่ากับ 29,090 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นเป็น 240,167 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2000 นั่นคือ เพิ่มขึ้นถึง 8 เท่าตัว

สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (ASEAN) เป็นภูมิภาคหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักลงทุนในช่วง 1-2 ทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจาก เป็นภูมิภาคที่ประสบความสำเร็จใน การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยสามารถพิจารณาได้จากอัตราการเจริญเติบโตของประเทศ สมาชิกที่อยู่ในอัตราที่สูง ยกเว้นในช่วงปี 1997-1998 ซึ่งเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาค อาเซียน ทำให้อัตราการเจริญเติบโตติดลบ แต่หลังจากนั้นก็กลับมาเป็นบวกอีกครั้ง แต่ก็ยังมีอัตราการ เจริญเติบโตที่ต่ำกว่าในช่วงก่อนเกิดวิกฤติ (ตารางที่ 1.2) ซึ่งปัจจัยที่มีส่วนสำคัญก็คือ การลงทุน ทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) (Athukorala และ Menon, 1997) และการที่อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มี อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงก็เป็นปัจจัยที่ดึงดูด FDI เช่นกัน โดยจะเห็นได้จาก อาเซียน มี สัดส่วนของ FDI ทั้งหมดที่ไหลเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.78 ในปี 1989 เป็น 8.05 ในปี 1997 แต่ในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้นภูมิภาคอาเซียนได้รับสัดส่วน FDI ที่ลดลง (ตารางที่ 1.3) ดังนั้น FDI จึงมีบทบาททั้งการเป็นเหตุและผลที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาคนี้ (Chia Siow Yue, 1993) สำหรับประเทศผู้ลงทุนในอาเซียนนั้น ในอดีตมักจะเป็นประเทศ ผู้

ลงทุนจากอเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมันตะวันตก เนเธอร์แลนด์และฝรั่งเศส แต่ตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1980 ประเทศญี่ปุ่นและประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ก็ได้มีบทบาทเพิ่มขึ้นจนกลายมาเป็นประเทศผู้ลงทุนที่สำคัญแทนประเทศอุตสาหกรรม ตะวันตก (ตารางที่ 1.4) อย่างไรก็ตาม ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจนั้นประเทศในทวีปยุโรปตะวันตกได้ กลายมาเป็นประเทศผู้ลงทุนที่สำคัญอีกครั้ง โดยเฉพาะประเทศเนเธอร์แลนด์ และอังกฤษ

ในปัจจุบันภูมิภาคต่าง ๆ ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของการลงทุนทางตรงจาก ต่างประเทศ (FDI) จึงทำให้เกิดการแข่งขันทางด้านนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อดึงดูดการลงทุนให้ เข้าสู่ประเทศหรือภูมิภาคของตนและจากปัจจุบันความสามารถในการดึงดูดการลงทุนของภูมิภาค อาเซียนเริ่มลดลง ประกอบกับกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ เริ่มมีกระบวนการรวมกลุ่มในแบบเชิงลึก (deepening) และเชิงกว้าง (widening) มากขึ้น โดยจะเห็นได้จากกลุ่ม NAFTA กำลังพยายาม ผลักดันให้ทุกประเทศในทวีปเป็นสมาชิกในเขตการค้าเดียวกัน ขณะที่กลุ่มสหภาพยุโรป (EU) ได้ พัฒนาความร่วมมือจนกระทั่งมีการใช้เงินสกุลเดียวกันและปัจจุบันสหภาพยุโรปพยายามขยายความ

(ตารางที่ 1.6) และระดับอัตราภาษีเฉลี่ยในบัญชี inclusion list ลดลงเหลือ 2.73% จาก 12.76% ในปี 1993⁴

ส่วนความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมนั้นได้มีการดำเนินการโครงการความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Cooperation (AICO) Scheme) ขึ้นในปี 1995 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและประสิทธิภาพของอาเซียนในด้านอุตสาหกรรม โดยอาศัยหลักการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพของประเทศสมาชิก และการแบ่งส่วนการผลิตและการตลาดตามความสามารถและความถนัด ซึ่งบริษัทที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีการผลิตและแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนในรูปของสินค้าสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูประหว่างกันเพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้าต่อไป ซึ่งในปัจจุบันได้มีบริษัทที่ยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการรวม 125 โครงการ ในจำนวนนี้ 77 โครงการได้ผ่านขั้นตอนการอนุมัติเป็นโครงการ AICO แล้ว โดยมีมูลค่าการค้าดำเนินการทางธุรกิจ (business transaction) เพิ่มขึ้นประมาณ 966 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในด้านความร่วมมือด้านการค้าบริการ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เจรจาเปิดเสรีทางการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการบริการระหว่างกันบนพื้นฐานของความตกลง GATS ว่าด้วยการค้าบริการโดยเป็นการส่งเสริมในด้านความร่วมมือและการเปิดเสรีเพื่อขยายความสามารถในการแข่งขันของการบริการสาขาต่างๆ และสนับสนุนให้มีการเปิดเสรีในขั้นต่อไป โดยอาเซียนได้เริ่มการเจรจาแรกในช่วงวันที่ 1 มกราคม 1995 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 1998 ซึ่งในรอบแรกนี้เน้นบริการ 7 สาขา ได้แก่ การเงิน การขนส่งทางทะเล การขนส่งทางอากาศ โทรคมนาคม ท่องเที่ยว ก่อสร้างและบริการธุรกิจ ต่อมาอาเซียนได้มีการเปิดเจรจาครั้งที่ 2 ในช่วงวันที่ 1 มกราคม 1999 ถึง 31 ธันวาคม 2001 โดยในรอบนี้ได้กำหนดแนวทางการเจรจาเป็น 2 ระยะ คือ ระยะสั้นให้จัดทำข้อผูกพันในสาขาร่วม/สาขาย่อย ได้แก่ สาขา/สาขาย่อยที่ประเทศสมาชิก 4 ประเทศขึ้นไปยื่นข้อผูกพันภายใต้ GATT หรือ AFAS ส่วนระยะยาวให้มีการเคลื่อนย้ายบริการเสรีในทุกสาขาบริการ โดยให้มีความยืดหยุ่นได้ในบางสาขา/รูปแบบ

⁴ ASEAN Secretariat. www.aseansec.org

และจากความต้องการของประเทศสมาชิกอาเซียนในการที่จะยกระดับให้ภูมิภาคมีความน่าลงทุนและดึงดูดการลงทุนมากขึ้น ดังนั้นในปี 1995 ได้มีการจัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนที่มีความได้เปรียบและสามารถดึงดูดการลงทุนจากภายในและนอกภูมิภาค โดยจัดให้มีภาวะการลงทุนที่โปร่งใสและเสรี ซึ่งสาระสำคัญของความตกลง AIA ก็คือ ให้ประเทศสมาชิกดำเนินการเปิดอุตสาหกรรมและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (national treatment) แก่นักลงทุนอาเซียน และขณะนี้นักลงทุนนอกอาเซียน โดยกำหนดเป้าหมายจะเปิดเสรีด้านการลงทุนแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี 2010 และนักลงทุนทั่วไปภายในปี 2020 ส่วนความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียนนั้นได้มีการจัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit) และกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดนของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Facilitation of Inter-state) เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งทางบกซึ่งเป็นกลไก (software) สำคัญที่จะนำไปสู่การมีระบบการขนส่งทางบกในภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการค้าภายใต้ AFTA โดยจะเริ่มดำเนินการได้ในปี 2000 ทั้งนี้หลักการสำคัญของความตกลงฯ คือ ในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจะไม่มีภาษีนำเข้า ไม่มีการตรวจค้นระหว่างทางและไม่ต้องการเปลี่ยนพาหนะเพื่อให้การติดต่อค้าขายภายในหรือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นไปอย่างเสรีและสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ส่วนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งของอาเซียนมีโครงการที่เด่นชัดซึ่งอาเซียนกำลังดำเนินการอยู่ ได้แก่ การสร้างเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงคิงคโปร์-คุนหมิง (Singapore – Kunming rail link : SKRL project) และการสร้างเครือข่ายทางหลวงเชื่อมโยงอาเซียนและที่ประชุมรัฐมนตรีขนส่งอาเซียนครั้งที่ 5 ยังได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจระดับรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงอาเซียน (Ministerial Understanding on the Development of the ASEAN Highway Network Project) ซึ่งเป็นการกำหนดเส้นทางถนนหลวงเชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังมีโครงการที่อยู่ในขั้นตอนของการศึกษาอยู่อีกหลายโครงการ

จากที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นว่าประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการพัฒนาความร่วมมือในระดับภูมิภาคในด้านต่าง ๆ มากขึ้น จึงทำให้เป็นที่น่าสนใจว่า การใช้นโยบายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศนั้นจะประสบ

ความสำเร็จหรือไม่อย่างไร ประกอบกับงานศึกษาส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนนั้นจะเน้นในเรื่องผลกระทบทางด้านการค้าเป็นหลัก โดยมีงานน้อยชิ้นที่ศึกษาในเรื่องการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ และงานศึกษาที่มีมักเป็นการศึกษาในเชิงพรรณนา ดังนั้นในวิทยานิพนธ์นี้จึงต้องการศึกษาในเชิงปริมาณ เพื่อตอบคำถามว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนนั้นมีผลกระทบต่อปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศหรือไม่อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทำการศึกษาลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในภูมิภาคอาเซียน
2. เพื่อทำการศึกษาว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนมีอิทธิพลต่อการกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในภูมิภาคอาเซียนหรือไม่อย่างไร
3. เพื่อทำการนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) จากทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษาในครั้งนี้จะใช้ข้อมูลในรูปของการไหลเข้าสุทธิของการลงทุนทางตรง (Foreign Direct Investment) โดยมีได้หมายรวมถึง portfolio investment
2. การศึกษาในครั้งนี้จะใช้ข้อมูลของประเทศกลุ่มอาเซียน-5 คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย เนื่องจากประเทศอื่นไม่สามารถหาข้อมูลได้อย่างครบถ้วน ส่วนประเทศผู้ลงทุนหลักใช้ข้อมูลของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และเกาหลีใต้
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ปี พ.ศ.2518-2543 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ครอบคลุมปีที่มีการจัดตั้ง AFTA และความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งทางด้านการลงทุน และคมนาคมขนส่ง
4. การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (regional economic integration) ในอาเซียนที่จะทำการศึกษาได้แก่ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ,เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA)และความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในอาเซียน

1.4 วิธีการศึกษาและแหล่งที่มาของข้อมูล

วิธีการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้การวิเคราะห์ทั้งในเชิงพรรณนา (Descriptive Method) และเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยทำการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้จาก International Financial Statistics (IFS), IMF; Direction of trade statistics, IMF ; Statistical Indicators for Asia and the Pacific, UN ; World Investment Report, UN ; World Development Indicators ,The World Bank ; Unesco Statistical Yearbook ,UNESCO ; The UN Government Finance Statistics, UN ; ASEAN Investment Report ซึ่งรวบรวมมาจากธนาคารแห่งประเทศไทย และ United Nations ESCAP Library ส่วนเอกสารที่นำมาศึกษาแล้วรวบรวมจาก United Nations ESCAP Library ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และศูนย์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เนื่องจากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) มีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของประเทศผู้รับทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา เช่น กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน เป็นต้น ดังนั้นถ้าผลการศึกษาพบว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนั้นมีผลต่อปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในอาเซียนแล้ว ก็จะได้กระตุ้นให้มีการพัฒนามาตรการและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อที่จะดึงดูด FDI ให้เข้ามาในภูมิภาคนี้เพิ่มขึ้น แต่ถ้าหากผลการศึกษาพบว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจไม่มีผลกระทบต่อปริมาณการไหลเข้าของ FDI ใน อาเซียนก็จะได้กลับไปทบทวนมาตรการ ความร่วมมือและนโยบายต่างๆ ว่ามีข้อบกพร่องและอุปสรรคใดบ้างที่ทำให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนไม่ประสบความสำเร็จในการใช้เป็นมาตรการในการดึงดูด FDI

ตารางที่ 1.1 การไหลเข้าของ FDI ในประเทศต่าง ๆ ในช่วงปี 1986 –2000

ประเทศ	INFLOW (\$m)									
	1986-1991Ave	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
รวม	159,331	175,841	217,559	242,999	331,068	384,910	477,918	692,544	1,075,149	1,270,764
ประเทศพัฒนาแล้ว	129,583	120,294	138,887	141,503	203,462	219,688	271,378	483,165	829,818	1,005,178
- ยุโรปตะวันตก	66,470	85,837	83,877	78,417	117,175	114,852	137,516	273,398	485,321	633,163
- อเมริกาเหนือ	54,674	23,662	48,302	53,571	68,029	94,090	114,923	197,009	320,126	344,450
- อื่น ๆ	8,439	10,796	6,708	9,515	18,258	10,745	18,938	12,757	24,371	27,565
ประเทศกำลังพัฒนา	29,090	51,108	72,528	95,582	113,338	152,493	187,352	188,371	222,010	240,167
- แอฟริกา	2,869	3,171	3,647	5,693	4,694	5,622	7,153	7,713	8,971	8,198
- ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน	9,460	17,611	17,247	28,687	32,311	51,279	71,152	83,200	110,285	86,172
- ประเทศกำลังพัฒนาในทวีปยุโรป	88	214	264	405	477	1,085	1,699	1,608	2,723	2,035
- เอเชียตะวันตก	1,329	1,827	3,447	1,518	-2	2,892	5,488	6,580	936	3,427
- เอเชียกลาง	4	142	424	896	1,655	2,053	3,210	3,015	2,568	2,704
- เอเชียใต้, ตะวันออก และ ตะวันออกเฉียงใต้	15,135	27,689	47,348	58,265	73,639	89,406	98,507	86,004	96,224	137,348
- ยุโรปกลางและตะวันออก	658	4,439	6,143	5,914	14,268	12,730	19,188	21,008	23,222	25,419
ประเทศด้อยพัฒนา	781	1,463	1,747	844	2,016	2,450	2,976	3,679	5,176	4,414

ที่มา : UNCTAD ,World Investment Report 1995 and 2001

ตารางที่ 1.2 อัตราการเจริญเติบโตของประเทศสมาชิกอาเซียน (6 ประเทศ)
ในช่วงปี 1985 – 2000

ปี	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม
Growth Rate of GDP (percent per year)						
1985	2.5	-1.0	-4.3	-1.6	6.5	5.6
1986	5.9	1.2	3.4	1.8	4.9	2.3
1987	4.9	5.4	4.8	9.4	9.5	3.7
1988	5.8	8.9	6.3	11.1	13.2	6.1
1989	7.5	8.7	6.1	9.2	12.0	7.1
1990	7.4	9.8	2.4	11.1	10.0	4.5
1991	6.4	8.6	-1.0	9.2	7.5	3.8
1992	6.4	7.8	0.1	5.8	7.6	8.3
1993	6.5	8.0	1.7	9.9	7.8	8.0
1994	7.5	9.2	4.4	11.2	9.0	8.8
1995	8.2	9.8	4.7	8.4	8.9	9.5
1996	7.8	10.0	5.8	7.5	5.9	9.4
1997	4.7	7.5	5.2	8	-1.8	8.2
1998	-13.2	-7.5	-0.5	1.5	-10.4	4.4
1999	0.2	5.4	3.2	5.4	4.1	4.4
2000	4.0	6.0	3.8	5.9	4.5	5.0
2001	5.0	6.1	4.3	6.2	4.6	6.0

ที่มา : Asian Development Bank , Asian Development Outlook (various years)

ตารางที่ 1.3 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศต่าง ๆ ในช่วงปี 1983 – 2000

ร้อยละ

ประเทศ/ภูมิภาค	1983-1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ประเทศพัฒนาแล้ว	78.40	85.60	83.45	72.23	68.88	63.62	58.23	61.46	57.08	56.78	69.77	77.18	79.10
ประเทศกำลังพัฒนา	21.58	14.27	16.41	26.23	28.56	33.49	39.33	34.23	39.62	39.20	27.20	20.65	18.90
-อาเซียน	4.05	3.78	5.75	8.43	6.95	7.05	6.59	9.26	9.78	8.05	3.02	1.92	1.85
บรูไน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อินโดนีเซีย	0.37	0.34	0.52	0.93	1.02	0.92	0.88	1.31	1.61	0.98	-	-	-
มาเลเซีย	0.80	0.83	1.10	2.52	2.98	2.30	1.82	1.76	1.90	1.36	0.39	0.33	0.44
ฟิลิปปินส์	0.27	0.28	0.25	0.34	0.13	0.57	0.67	0.44	0.39	0.26	0.25	0.07	0.12
สิงคโปร์	2.13	1.44	2.64	3.07	1.27	2.15	2.30	2.65	2.69	2.71	0.91	0.67	0.50
ไทย	0.48	0.88	1.16	1.27	1.22	0.79	0.55	0.61	0.59	0.76	0.74	0.33	0.19
เวียดนาม	*	*	*	0.14	0.22	0.24	0.31	0.71	0.65	0.59	0.33	0.19	0.16
ลาว	-	*	*	*	*	0.01	0.02	0.03	0.04	0.02	0.01	0.01	0.01
พม่า	-	*	0.08	0.15	0.10	0.07	0.04	1.76	1.90	1.36	0.39	0.33	0.44
-ประเทศ NIEs	2.38	1.71	1.78	1.88	2.10	1.45	1.75	2.88	3.81	3.44	2.95	3.55	6.26
ฮ่องกง	1.47	0.54	0.82	0.34	1.18	0.76	0.84	1.88	2.72	2.38	2.13	2.29	5.07
เกาหลี	0.42	0.38	0.34	0.74	0.42	0.27	0.34	0.54	0.60	0.60	0.78	0.99	0.80
ไต้หวัน	0.49	0.80	0.63	0.80	0.51	0.42	0.58	0.47	0.48	0.47	0.03	0.27	0.39
-จีน	1.99	1.69	1.65	2.75	6.42	12.62	14.15	10.83	10.44	9.26	6.32	3.75	3.21
ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน	8.12	3.73	4.25	9.62	10.01	7.92	11.80	9.76	13.32	14.89	12.01	10.26	6.78
ยุโรปกลาง,ตะวันออก	0.02	0.13	0.14	1.54	2.56	2.88	2.46	4.31	3.31	4.01	3.03	2.16	2.00

ที่มา : UNCTCD , World Investment Report, 1995 and 2001

หมายเหตุ : * หมายถึงมีสัดส่วนน้อยมาก

ตารางที่ 1.4 สัดส่วนของ FDI จากประเทศผู้ลงทุนหลักในภูมิภาคอาเซียน - 5

ประเทศผู้รับทุน	ปี	ประเทศผู้ลงทุน				
		สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	ฮ่องกง	สิงคโปร์
สิงคโปร์	1987	37.5	41.5	n.a.	n.a.	n.a.
	1991	39.4	29.0	n.a.	n.a.	n.a.
	1995	25.1	15.7	1.5	n.a.	n.a.
	1999	6.8	8.7	0.03	1.4	n.a.
ไทย	1987	6.5	36.6	19.0	11.4	4.7
	1991	22.7	35.3	n.a.	n.a.	12.5
	1995	12.6	26.9	0.6	13.5	6.6
	1999	10.5	8.0	0.09	3.8	8.8
มาเลเซีย	1987	7.9	34.7	0.2	4.3	12.6
	1991	11.4	23.5	10.7	3.5	6.5
	1995	23.0	14.7	2.0	3.4	25.7
	1999	30.9	10.8	0.15	7.6	6.3
อินโดนีเซีย	1987	5.0	36.5	1.6	9.3	0.4
	1991	3.1	10.6	0.3	0.5	3.9
	1995	12.7	40.3	3.7	2.5	13.5
	1999	*	*	*	*	*
ฟิลิปปินส์	1987	21.6	17.4	0.6	16.8	n.a.
	1991	11.1	26.8	5.7	n.a.	n.a.
	1995	6.9	30.0	1.0	28.9	9.3
	1999	4.0	14.4	0.7	0.9	1.7

ที่มา : Prema-Chandra Athukorala and Jayant Menon (1996) ,ASEAN Investment Report (2000).

หมายเหตุ : * เนื่องจากในช่วงปี 1999 ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่ไหลเข้าสู่ประเทศอินโดนีเซียมีค่าติดลบ จึงไม่ขอกล่าวถึงสัดส่วน FDI จากประเทศผู้ลงทุนหลักปีดังกล่าว

ตารางที่ 1.5 สรุประยะเวลาการลดภาษีของประเทศสมาชิกอาเซียน

	ASEAN –6		เวียดนาม	ลาวและพม่า	กัมพูชา
	Fast Track	Normal Track			
Original Plan (1992) ^{1/}	2003	2008			
AEM Meeting (1994) ^{2/}	2000	2003	2006	2008	
Bold Measure (1998) ^{3/}	2000	2002	2003	2005	2010
Zero Tariff Rate (1999) ^{4/}	2010	2018			

ที่มา : ASEAN Secretariat.

หมายเหตุ : 1/ เป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ในเดือน มกราคม 1992 ที่ประเทศสิงคโปร์

2/ เป็นผลมาจากการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 26 ในเดือน กันยายน 1994 ที่จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

3/ เป็นผลจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 ในเดือนธันวาคม 1998 ที่ฮานอย ประเทศเวียดนาม

4/ เป็นผลจากการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 3 ในเดือนพฤษภาคม 1999 ที่มะนิลา ฟิลิปปินส์

ตารางที่ 1.6 จำนวนรายการภาษีในบัญชี Inclusion List ของประเทศสมาชิกอาเซียน – 6

ประเทศ	จำนวนรายการสินค้าในบัญชี IL ปี 2001				สัดส่วน (เปอร์เซ็นต์)			
	0-5 %	>5%	อื่น ๆ	รวม	0-5 %	>5%	อื่น ๆ	รวม
บรูไน	6,107	157	12	6,276	97.31	2.50	0.19	100.00
อินโดนีเซีย	6,451	739	0	7,190	89.72	10.28	0	100.00
มาเลเซีย	9,189	823	0	10,021	91.70	8.30	0	100.00
ฟิลิปปินส์	5,040	530	40	5,610	89.84	9.45	0.71	100.00
สิงคโปร์	5,859	0	0	5,859	100.00	0	0	100.00
ไทย	8,195	908	1	9,104	90.02	9.97	0	100.00
รวม	40,841	3,166	53	44,060	92.69	7.19	0.12	100.00

ที่มา : ASEAN Secretariat.

1.6 องค์ประกอบของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งโครงสร้างการศึกษาออกเป็น 7 บท ดังนี้คือ

- บทที่ 1 กล่าวถึงที่มาและความสำคัญของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในภูมิภาคอาเซียนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญในอาเซียน วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการศึกษา วิธีการศึกษาโดยสังเขป ประโยชน์ของการศึกษา และองค์ประกอบของวิทยานิพนธ์
- บทที่ 2 กล่าวถึง แนวความคิด ทฤษฎี และเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีการศึกษาและคำจำกัดความของตัวแปรต่าง ๆ
- บทที่ 4 กล่าวถึง การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA), ขั้นตอนการลดภาษี, กรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) และวิเคราะห์ศักยภาพของเขตการลงทุนอาเซียนและความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งภายในอาเซียนโดยสังเขป
- บทที่ 5 กล่าวถึง การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยภาพรวมและแยกตามประเทศผู้ลงทุน ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน และสิงคโปร์
- บทที่ 6 นำเสนอผลการศึกษา
- บทที่ 7 กล่าวสรุปเนื้อหาการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอาเซียนต่อไป

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎีและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดและทฤษฎี

การศึกษาในส่วนนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรก จะกล่าวถึง ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะอธิบายในส่วนของผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ส่วนที่สองจะกล่าวถึงทฤษฎีการผลิตระหว่างประเทศซึ่งจะอธิบายว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นตัวกำหนดให้เกิด การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ (FDI) และส่วนที่สาม จะกล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุน ทางตรงจากต่างประเทศกับการค้าระหว่างประเทศ

2.1.1. ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Theory of Economic Integration)

ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะกล่าวถึงผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจซึ่งแบ่ง ได้เป็น 2 ประเภท (Balassa, 1961; UNCTAD, 1993) คือ

1) ผลแบบสถิตย์ (static effect)

ผลการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบบสถิตย์นั้นก็คือ การเกิดการเพิ่มพูนทาง การค้า (trade creation) และการเกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า (trade diversion) โดยผู้ที่เสนอแนวคิด ของการเพิ่มพูนทางการค้าและการเบี่ยงเบนทางการค้า คือ Jacob Viner (1950) สำหรับการเพิ่มพูน ทางการค้าที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มที่มีการรวมตัวกันนั้นเกิดจากการที่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะทำให้ ตลาดมีขนาดใหญ่ขึ้นและส่งเสริมให้มีการค้าภายในขยายตัวเพิ่มขึ้น และก่อให้เกิดการจัดสรร ทรัพยากรใหม่ (relocation) โดยประเทศสมาชิกที่สามารถผลิตสินค้าได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ก็จะสามารถขยายการผลิตจนเกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) สำหรับประเทศสมาชิก ที่มีต้นทุนการผลิตสูง ก็จะหันเหปัจจัยการผลิตไปลงทุนผลิตสินค้าอื่นที่ตนมีความถนัดมากกว่า ดังนั้น การเพิ่มพูนทางการค้าจะส่งเสริมให้การผลิตภายในกลุ่มเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลและมีประสิทธิภาพ และการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ สำหรับการ เบี่ยงเบนทางการค้าที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มนั้นเกิดจากการที่ประเทศสมาชิกเปลี่ยนแปลงการนำเข้า

สินค้าจากประเทศนอกกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการผลิตมากกว่า (มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า) มาเป็นนำเข้าจากประเทศภายในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่า (มีต้นทุนการผลิตสูงกว่า) เนื่องจากประเทศในกลุ่มไม่ต้องเสียภาษี ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

2) ผลแบบพลวัต (dynamic effect)

สำหรับผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบบพลวัตนั้นก็คือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทำให้ขนาดตลาดใหญ่ขึ้นทำให้ผู้ผลิตสามารถทำการผลิตสินค้าได้ด้วยปริมาณที่มากขึ้น และสามารถขยายการผลิตจนเกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) และนอกจากนั้นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจยังทำให้ตลาดขนาดใหญ่เพียงพอที่จะทำให้ขนาดการผลิตของผู้ผลิตเป็นไปอย่างเหมาะสมโดยปราศจากการได้ประโยชน์จากการเป็นผู้ผูกขาด (monopoly exploitation) แต่กลับเป็นการส่งเสริมให้มีการแข่งขันกันมากขึ้น ซึ่งการที่มีการแข่งขันกันของผู้ผลิตทำให้ผู้ผลิตต้องมีการพัฒนาตัวสินค้าและกระบวนการผลิตโดยผ่านการคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากผลดังกล่าวจะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนทั้งจากภายนอกและภายในกลุ่มเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดอัตราการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจ (economic growth)

และจากผลของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทั้งแบบสถิตยและพลวัต ทำให้เป็นการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนจากทั้งในและนอกภูมิภาคเพิ่มขึ้น

2.1.2. ทฤษฎีการผลิตระหว่างประเทศ (Theory of International Production)

ในส่วนของทฤษฎีการผลิตระหว่างประเทศนั้นจะใช้ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศ (eclectic theory) ของ J.H Dunning (1981) เป็นหลักในการอธิบาย โดยก่อนที่จะเกิดทฤษฎีนี้ Dunning มีความเห็นว่าทฤษฎีต่าง ๆ ที่อธิบายสาเหตุของการลงทุนระหว่างประเทศเท่าที่มีปรากฏอยู่ในขณะนั้น ยังไม่มีทฤษฎีที่สามารถอธิบายสาเหตุของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศและการขยายตัวของบริษัทข้ามชาติได้อย่างสมบูรณ์ เพราะแต่ละทฤษฎีมักจะเน้นความสำคัญเฉพาะปัจจัยที่เห็นว่าสำคัญบางปัจจัยเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่การตัดสินใจทำการผลิตในต่างประเทศนั้นจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ประกอบกัน ดังนั้น Dunning จึงพัฒนาทฤษฎีใหม่ขึ้นมาที่เรียกว่า “eclectic theory” ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวไว้ว่า การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเงื่อนไข 3 ประการเกิดขึ้นพร้อมกัน ถ้าขาดเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง องค์การธุรกิจหรือ

บรรษัทข้ามชาติจะเลือกทางอื่นแทนการลงทุนระหว่างประเทศ โดยที่ 2 เงื่อนไขแรกจะเกิดขึ้นในบรรษัทข้ามชาติที่ดำเนินการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ และเงื่อนไขที่ 3 จะเกิดขึ้นภายในประเทศที่บรรษัทข้ามชาติเข้าไปลงทุน (host country) โดยเงื่อนไขทั้ง 3 ประการมีรายละเอียดดังนี้

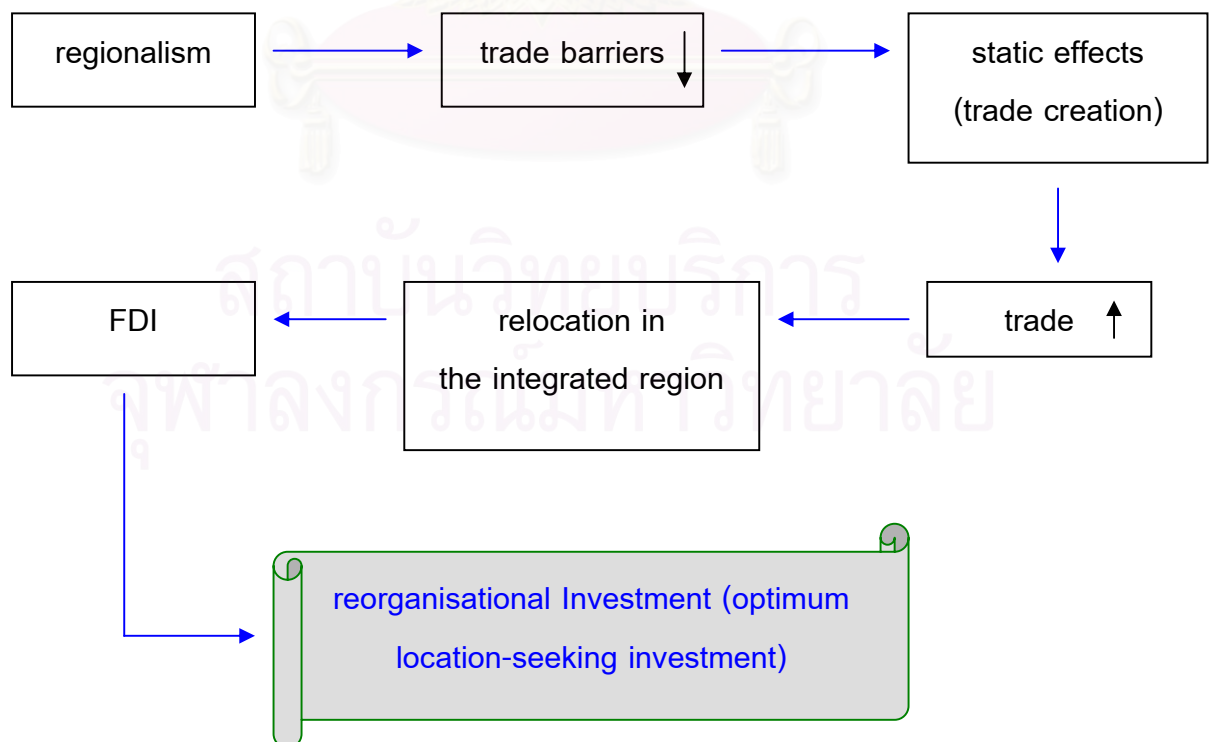
1) *ความได้เปรียบในความเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษบางอย่าง (ownership specific advantages)* สินทรัพย์พิเศษส่วนใหญ่จะเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (intangible assets) ได้แก่ ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี การบริหารการจัดการ ขนาดความมั่นคงของกิจการ การวิจัยและพัฒนา ความมีประสบการณ์หรือมีทักษะของบุคลากรภายในองค์กร เป็นต้น สำหรับเงื่อนไขนี้ถือเป็นเงื่อนไขที่จำเป็น สำหรับองค์การธุรกิจหรือบรรษัทข้ามชาติที่ต้องการจะเข้าไปดำเนินการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ เนื่องจาก การเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ ผู้ลงทุนต่างชาติจะเสียเปรียบผู้ลงทุนพื้นเมืองทั้งทางด้านภาษา ความรู้ด้านการทำธุรกิจ ประเพณีปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจน การรู้จักคุ้นเคยกับผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้ลงทุนต่างชาติจึงต้องมีความได้เปรียบในสินทรัพย์พิเศษบางอย่างเพื่อชดเชยความเสียเปรียบดังกล่าวข้างต้นจึงจะทำให้ผู้ลงทุนต่างชาติสามารถชนะเหนือคู่แข่งพื้นเมืองได้

2) *ความได้เปรียบในการทำให้เป็นประโยชน์แก่องค์กรด้วยตนเอง (internalization advantage)* องค์กรธุรกิจจะต้องสามารถนำความได้เปรียบประการต่าง ๆ ดังข้อที่ 1 มาหาประโยชน์ให้ได้โดยการขยายการประกอบการของตนออกไปในต่างประเทศแทนที่จะขายหรือให้เช่าความได้เปรียบให้แก่กิจการภายนอก ซึ่งการขยายกิจการออกไปในต่างประเทศนี้จะทำให้องค์กรธุรกิจได้รับประโยชน์บางประการ เช่น ต้นทุนด้านการตลาดอาจจะลดลง สามารถหลีกเลี่ยงมาตรการเข้าแทรกแซงของรัฐ เช่น การตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโควตา เป็นต้น

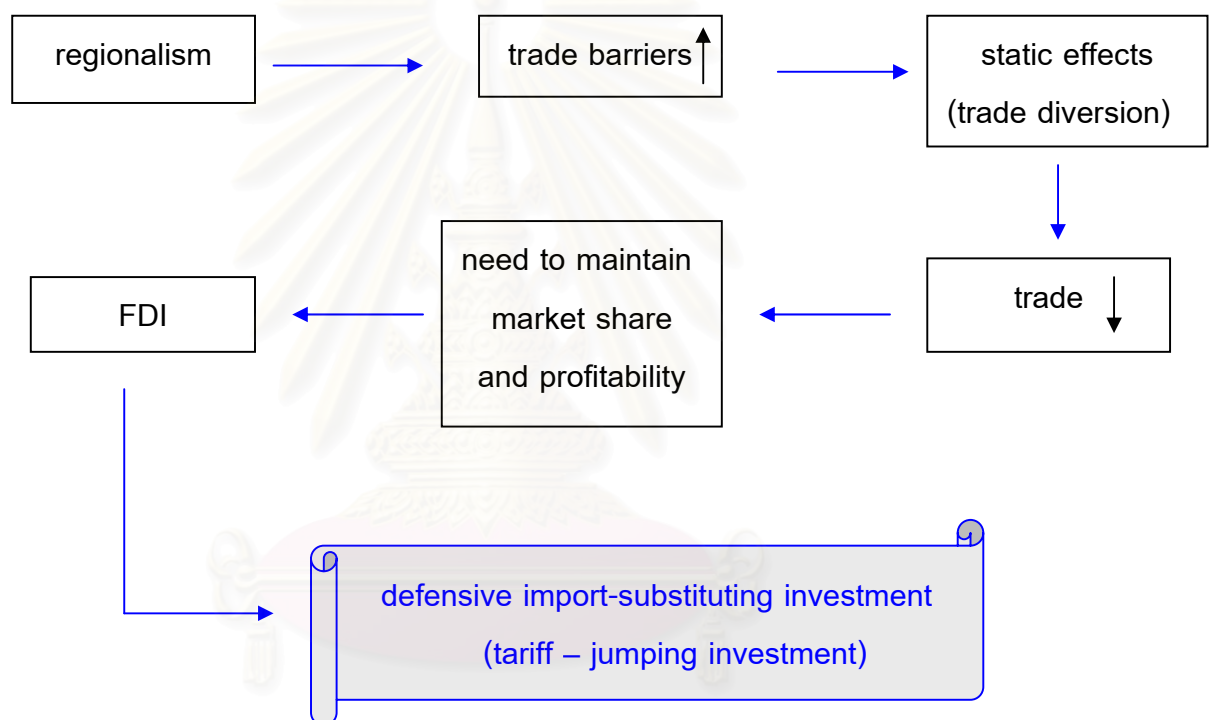
3) *ความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้ง (location specific advantage)* เมื่อองค์การธุรกิจมีความได้เปรียบทั้ง 2 ประการข้างต้น องค์กรธุรกิจจะต้องสามารถทำกำไรได้โดยใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบนั้นร่วมกับปัจจัยการผลิตบางอย่างในประเทศผู้รับทุน (host country) ด้วย จึงจะทำให้องค์กรธุรกิจตัดสินใจไปลงทุนในต่างประเทศ ตัวอย่างของความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง เช่น ขนาดตลาดใหญ่ ความมีอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งต่ำ การมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม ขนาดการแทรกแซงของรัฐมีน้อย นโยบายที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนของรัฐบาล เป็นต้น

ในส่วนของทฤษฎี eclectic นี้ จะช่วยในการอธิบายว่า ผลของการจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของบริษัทข้ามชาติอย่างไร และยัง สามารถระบุถึงความแตกต่างระหว่างการตอบสนองของบริษัทข้ามชาติและการตอบสนองของหน่วยผลิตภายในประเทศที่มีต่อผลของการจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจได้อีกด้วย ซึ่งการตอบสนองของบริษัทข้ามชาติก็คือการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการตัดสินใจลงทุนนั่นเอง โดยการตอบสนองของบริษัทข้ามชาติทั้งที่อยู่ภายนอกและภายในที่มีการจัดตั้ง Customs Union ต่อการจัดตั้ง Customs Union สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ดังต่อไปนี้คือ

1) *reorganisational investment (optimum location-seeking investment)* เป็นการตอบสนองของบริษัทข้ามชาติต่อการเกิดการเพิ่มพูนทางการค้า ซึ่งการเกิดการเพิ่มพูนทางการค้านี้เป็นการกระตุ้นให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรใหม่ (reallocation) ในการผลิตภายใน Customs Union ให้เป็นไปตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศส่งผลให้บริษัทข้ามชาติที่เข้าไปจัดตั้งบริษัทหรือโรงงานแล้วใน Customs Union ปรับเปลี่ยนที่ตั้งในการผลิตตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศใน Customs Union เพื่อให้มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำที่สุด

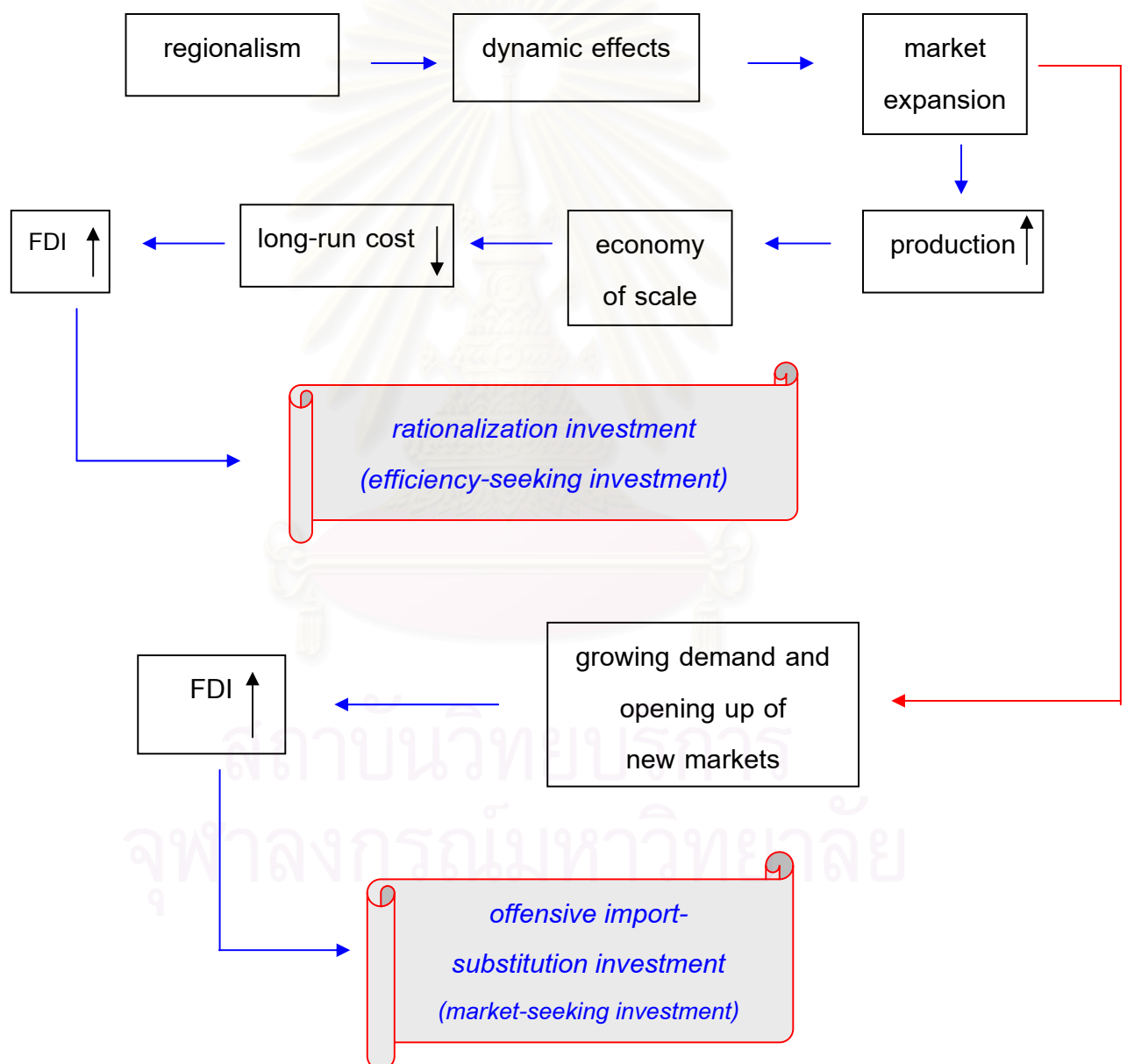

2. *defensive import-substituting investment (tariff-jumping investment)* เป็นการตอบสนองของบริษัทข้ามชาติต่อการเกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า กล่าวคือ เมื่อเกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าขึ้น บริษัทข้ามชาติจึงพยายามที่จะรักษาส่วนแบ่งตลาดของตนไว้ โดยการเข้าไปทำการผลิตเองภายใน Customs Union แทนการผลิตภายในประเทศแล้วส่งออกไปยัง Custom Union การตอบสนองของบริษัทข้ามชาติในลักษณะนี้จึงทำให้การลงทุนเข้ามาแทนที่การค้า

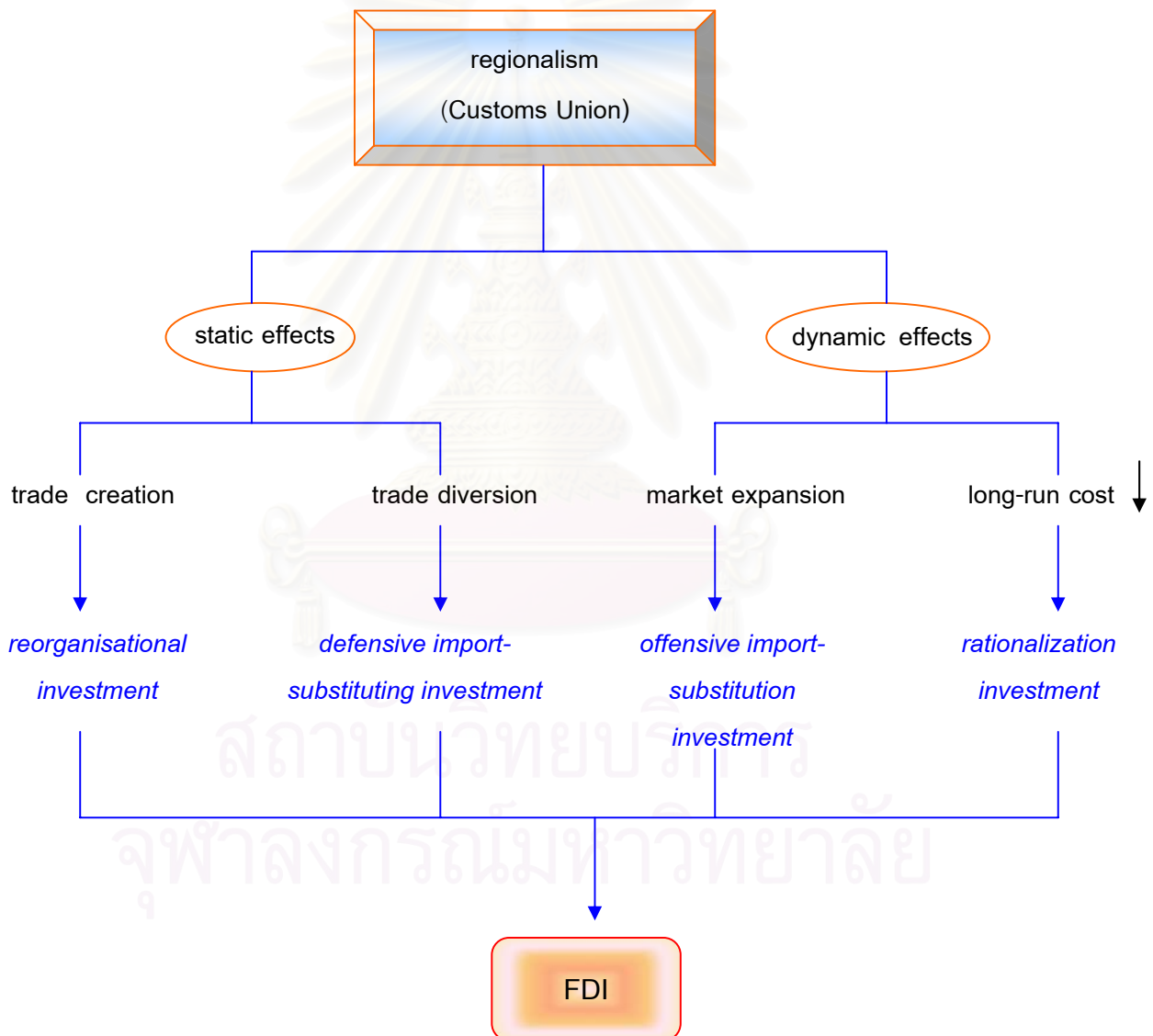
3. *offensive import-substitution investment (market-seeking investment)* เป็นการตอบสนองของบริษัทข้ามชาติต่อผลทางด้านพลวัตของการจัดตั้ง Customs Union กล่าวคือ เป็นการตอบสนองต่อการขยายตัวของอุปสงค์และขนาดตลาดที่ใหญ่ขึ้นจากการจัดตั้ง Customs Union ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมักจะเป็นปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ โดยลักษณะการตอบสนองก็ขึ้นอยู่กับว่าบริษัทข้ามชาตินั้นดำเนินการอยู่ในกลุ่มประเทศนั้น ๆ ก่อนที่จะมีการจัดตั้ง Customs Union หรือไม่ ถ้าดำเนินการอยู่ก่อน บริษัทข้ามชาตินั้นก็จะพยายามเพิ่มส่วนแบ่งตลาดของตน โดยการเพิ่มการลงทุนและกิจกรรมทางการตลาด แต่ถ้าไม่ได้ดำเนินการอยู่ก่อน จะเข้ามาดำเนินการในฐานะผู้เข้ามาใหม่

4 *rationalization investment (efficiency-seeking investment)* เป็นการตอบสนองของบริษัทข้ามชาติต่อผลทางด้านพลวัตเช่นเดียวกับ *offensive import-substitution investment* แต่ *rationalization investment* เป็นการตอบสนองต่อการปรับปรุงต้นทุนทางด้านการผลิตโดยผ่านการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยการผลิตที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการผลิตในปริมาณที่มาก (*mass production*) มากกว่าเป็นผลมาจากนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งผลดังกล่าวทำให้ทำเลที่ตั้งภายใน *Customs Union* เป็นที่ดึงดูดสำหรับบริษัทข้ามชาติในการที่จะเข้ามาลงทุน

ดังที่ได้กล่าวถึงกลยุทธการตอบสนองของบริษัทข้ามชาติต่อการจัดตั้ง Customs Union มาทั้ง 4 ประเภทนั้น เพื่อความสะดวกแก่การเข้าใจจึงได้สรุปแผนภาพและตารางไว้อีกครั้งหนึ่ง ดังรูปที่ 2.1 และตารางที่ 2.1

รูปที่ 2.1 สรุปกลยุทธ์การตอบสนองของบริษัทข้ามชาติต่อการจัดตั้ง Customs Union

ตารางที่ 2.1 กลยุทธ์การตอบสนองของบริษัทข้ามชาติ
ต่อการจัดตั้ง Customs Unions

Effects of Regionalism	Investment Response
<p><i>External tariff realignment</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Generates locational advantages freer movement of goods and services - Leads to trade-diversion - Intra-regional trade more attractive than extra-regional trade 	<p><i>Defensive import-substituting investment (Tariff-jumping investment)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Replaces exports with FDI (substitutes trade) - Need to maintain market share and profitability by avoiding external tariffs
<p>β <i>Internal tariff and non-tariff realignment</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - New configuration of locational advantage among members of the region - Leads to trade - creation 	<p>β <i>Reorganisational investment (Optimum location seeking investment)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Complementary to trade - Adjust existing investments in region to reflect intra-regional trade - Locate investment in accordance with comparative advantage of member countries
<p>ϕ <i>Internal tariff and non-tariff realignment</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Reduce transaction costs (cost reduction) <p>ϕ <i>Market expansion</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Introduces scale economies and hence efficiency gains 	<p>ϕ <i>Rationalization investment (Efficiency seeking investment)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Complementary to trade - Increase value-adding activities within region - Reduce physical number of investments and replace them with fewer but larger and more efficient investments
<p>ϕ <i>Internal tariff and non-tariff realignment</i></p> <p>ϕ <i>Market expansion</i></p> <p>ϕ <i>Demand growth</i></p> <p>ϕ <i>Technical progress</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Encouraging innovation and competition 	<p>ϕ <i>Offensive import-substitution investment (Market seeking investment)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Replace export with FDI (substitutes trade) - Increase market share if operating in region - Enter market if not operating in region

2.1.3. ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและการค้า (The relationship between foreign direct investment and trade)

รูปแบบ (pattern) ของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด trade และ FDI นั้นค่อนข้างที่จะคล้ายคลึงกัน เช่น factor endowment ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบ และสภาพปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค (macroeconomic environment) นอกจากนี้ trade และ FDI ยังเป็นการดำเนินการตอบสนองของทางการตลาด (market response) เพื่อโอกาสในการทำกำไร โดยการกล่าวถึงความสัมพันธ์ของ trade และ FDI นั้นมักจะกล่าวถึงว่าทั้ง 2 มีความสัมพันธ์แบบทดแทนกัน (substitution) หรือ ส่งเสริมกัน (complementarily) ซึ่งในทฤษฎีการลงทุนระหว่างประเทศหลายทฤษฎีก็ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของ trade และ FDI ไว้ด้วย เช่น ทฤษฎีวัฏจักรของผลผลิต (product life cycle) ของ Vernon (1966) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ช่วง โดยแต่ละช่วงมีผลกระทบต่อการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศแตกต่างกัน คือ

1) ช่วงแนะนำผลผลิตใหม่ เป็นช่วงที่เริ่มมีการผลิตและพัฒนาสินค้าทำให้องค์การธุรกิจที่เป็นผู้ผลิตสินค้าชนิดใหม่มักจะเลือกตั้งโรงงานที่สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ผลิตและตลาดได้รวดเร็ว ดังนั้นในช่วงระยะแรกนี้ องค์กรธุรกิจจะเล็งเห็นโอกาสในการที่จะส่งสินค้าออกไปขายยังต่างประเทศ

2) ช่วงผลผลิตเติบโตเต็มที่ เป็นช่วงที่สินค้าค่อนข้างจะได้มาตรฐานในระดับหนึ่ง ความไม่แน่นอนต่าง ๆ ลดลง ธุรกิจจึงเริ่มให้ความสนใจมากขึ้นกับแหล่งที่ตั้งโรงงานที่สามารถทำให้กิจการได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดและผู้ผลิตเริ่มให้ความสนใจด้านต้นทุนการผลิตมากขึ้น ดังนั้นในระยะนี้ผู้ผลิตจึงเริ่มที่จะมีการขยายการลงทุนไปในต่างประเทศเพื่อป้องกันประเทศนั้นแทนการส่งออกจากประเทศตน

3) ช่วงผลผลิตได้มาตรฐาน ในช่วงนี้การผลิตสินค้าเป็นไปอย่างมีมาตรฐานเทคโนโลยีของผู้ผลิตอยู่ในระดับเดียวกัน ในช่วงนี้ผู้ผลิตจะให้ความสนใจทางด้านต้นทุนด้านการตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะแหล่งต้นทุนที่มีค่าแรงงานต่ำ ดังนั้นในช่วงที่ผลผลิตได้มาตรฐาน องค์กรธุรกิจจะทำการขยายการลงทุนไปตั้งในประเทศกำลังพัฒนาและสินค้าที่ผลิตในประเทศกำลังพัฒนา ก็จะเป็นสินค้าของประเทศพัฒนาแล้ว จึงทำให้การค้าในช่วงนี้เพิ่มขึ้น

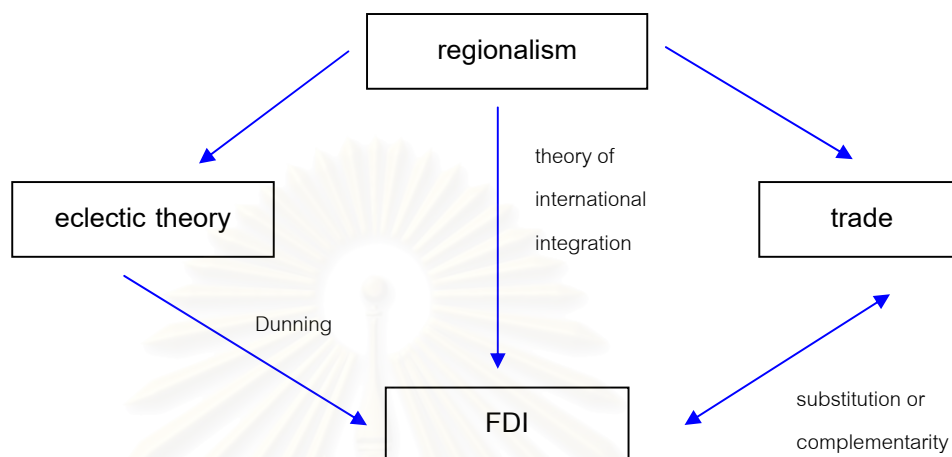
นอกจากทฤษฎีวิวัฒจักรผลผลิตแล้วก็ยังมีทฤษฎีการทำให้เป็นประโยชน์แก่องค์กร (internalization theory) (ฐิติวรรณ ศรีเจริญ, 2542) โดยทฤษฎีนี้อธิบายสาเหตุหรือปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรงในต่างประเทศว่าเกิดจากความล้มเหลวของตลาดระหว่างประเทศทำให้การทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านทางตลาดภายนอกนั้นจะมีต้นทุนในการทำธุรกรรม (transaction cost) และความไร้ประสิทธิภาพเกิดขึ้นเสมอ ตัวอย่างของต้นทุนดังกล่าว เช่น ต้นทุนในการค้นหาราคาที่เหมาะสมของสินค้า ต้นทุนในการทำสัญญาซื้อขายระยะยาวระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนการทำธุรกรรมเหล่านี้ องค์กรธุรกิจจึงต้องมีการพัฒนา “ตลาดภายใน” เพื่อตอบสนองปัญหาที่เกิดขึ้น โดยนำปัญหาภายนอก (externality) ขององค์กรธุรกิจนั้นมาอยู่ภายในบริษัทแทน จากทฤษฎีนี้จึงแสดงนัยได้ว่า trade และ FDI มีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์ในทางส่งเสริมกันโดยผ่านการรวมตัวทางแนวตั้ง (vertical integration) เนื่องจากเมื่อมีการรวมตัวทางแนวตั้งแล้วการแลกเปลี่ยนสินค้าในแต่ละหน่วยงาน (division) ก็จะมีเพิ่มขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่าง trade และ FDI จะเป็นไปแบบทดแทนกันหรือส่งเสริมกัน ก็ยังขึ้นอยู่กับแรงจูงใจหรือจุดมุ่งหมายในการลงทุนบริษัทข้ามชาติอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ถ้าบริษัทข้ามชาติต้องการเข้าไปลงทุนเพื่อความใกล้ชิดตลาดและผู้บริโภค หรือเพื่อหลีกเลี่ยงมาตรการทางด้านภาษีและไม่ใช้ภาษีของประเทศผู้รับทุน FDI ก็จะไปทดแทน trade แต่ถ้าบริษัทข้ามชาติเข้าไปลงทุนเพื่อใช้ประเทศนั้นเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สาม ความสัมพันธ์ของ trade และ FDI ก็จะเป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมกัน หรือถ้าบริษัทข้ามชาติเข้าไปลงทุนเพื่อหวังประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของประเทศผู้รับทุน ความสัมพันธ์ของ trade และ FDI ก็จะเป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมกันเช่นกัน

จากทั้ง 3 ทฤษฎี ที่ได้กล่าวไปข้างต้นสามารถสรุปความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ทฤษฎี ได้ดังรูปที่ 2.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2.2 ความสัมพันธ์ของทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีการผลิตระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่าง trade และ FDI

2.2 เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) โดยในส่วนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ในส่วนแรกจะเป็นงานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรป ส่วนที่สองนั้นเป็นงานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน และส่วนที่สาม เป็นงานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่น ๆ

2.2.1 งานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรป

งานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรปที่มีต่อ FDI ในช่วงแรก ๆ นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นงานศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง European Economic Community (E.E.C.) ที่มีต่อ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งงานส่วนใหญ่ที่เลือก FDI จากสหรัฐอเมริกาทำการศึกษาเนื่องจาก ความพร้อมและความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยงานศึกษาแรกได้แก่ Scaperlanda (1967) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง E.E.C. ที่มีต่อ FDI จากสหรัฐอเมริกาในยุโรปตะวันตก โดยศึกษาว่าเมื่อมีการจัดตั้ง E.E.C.แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกาหรือไม่ ซึ่งจะใช้ประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก E.E.C. ในยุโรปตะวันตกเป็นตัวเปรียบเทียบเนื่องจาก มีลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่คล้ายกัน ดังนั้นปัจจัยกำหนดการลงทุนจึงน่าจะคล้ายกัน

และในการศึกษานี้จะใช้ข้อมูลในช่วงปี 1951-1964 ซึ่งข้อมูลที่ใช้ก็คือ สัดส่วนของ FDI ทั้งหมดจากสหรัฐอเมริกาที่เข้าไปในกลุ่ม E.E.C. และนอกกลุ่ม E.E.C. โดยนำข้อมูลของแต่ละกลุ่มไปวิเคราะห์ในสมการอนุกรมเวลา $Y = a + bX$ จากนั้นจะทำการคำนวณหาค่า a และ b ของทั้ง 2 กลุ่มออกมา โดยแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือปี 1951-1958 และปี 1959-1964 เมื่อได้ค่า b ของแต่ละกลุ่มก็จะนำมาเปรียบเทียบกัน

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงปี 1951-1958 สัดส่วนของ FDI ทั้งหมดจากสหรัฐอเมริกาที่เข้าไปในกลุ่ม E.E.C. มากกว่าสัดส่วน FDI ที่เข้าไปนอกกลุ่ม E.E.C. นั่นคือ E.E.C. มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.549 ต่อปี ในขณะที่ FDI เข้าไปยังประเทศนอกกลุ่ม E.E.C. มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.278 ต่อปี แต่ในช่วงปี 1959-1964 ประเทศนอกกลุ่ม E.E.C. มีสัดส่วนของ FDI จากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.329 ต่อปี ในขณะที่กลุ่ม E.E.C. มีสัดส่วน FDI จากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.454 ต่อปี แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ b ของแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดตั้ง E.E.C. ไม่มีผลในการดึงดูดให้สัดส่วนของ FDI จากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น

ต่อมา Wallis (1968) ได้ทำการวิจารณ์งานของ Scaperlanda ในด้านที่ว่าน่าจะมี ความผิดพลาดในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ในสมการถดถอย เนื่องจาก ช่วงปี 1951-1964 จะประกอบด้วยผลทั้งก่อนและหลังการรวมกลุ่ม และอีกสิ่งหนึ่งที่ Wallis วิจารณ์ก็คือ การเลือกประเทศนอกกลุ่ม E.E.C. ในยุโรปตะวันตกมาเป็นตัวเปรียบเทียบ Wallis จึงได้เสนอวิธีการศึกษาใหม่ โดยให้ศึกษาเฉพาะสัดส่วน FDI จากสหรัฐอเมริกาที่เข้าสู่กลุ่ม E.E.C. และใช้วิธีการทดสอบความเท่ากันของสัมประสิทธิ์จากสมการอนุกรมเวลา ใน 2 ช่วงเวลา คือ ปี 1951-1958 และปี 1959-1964 ผลการศึกษาที่ได้ตรงข้ามกับผลการศึกษาของ Scaperlanda นั่นคือ การจัดตั้ง E.E.C. มีผลต่อการดึงดูด FDI จากสหรัฐอเมริกา นอกจากนั้น Wallis ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีการศึกษาต่อถึงปัจจัยที่กำหนดการลงทุนจากต่างประเทศใน E.E.C. โดยใช้ปัจจัยด้านการเจริญเติบโตของรายได้, การลงทุน, ผลิตภาพในการผลิต, รูปแบบของการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

งานศึกษาชิ้นต่อมาได้มีการพยายามเปรียบเทียบผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีแบบแผนแตกต่างกัน 2 กลุ่ม ที่มีต่อ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกา โดย D'Arge (1969) ได้ทำการศึกษาว่าการจัดตั้ง E.E.C. และ EFTA มีผลต่อ FDI จากสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลา 1951-1965 หรือไม่ ซึ่ง D'Arge ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การคาดการณ์ถึง profit rate ที่สูงกว่าเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้บริษัทของสหรัฐอเมริกาออกมาทำการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ ซึ่งในแบบจำลองของ

D'Arge ได้ใช้สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกาใน E.E.C. หรือ EFTA ต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณ FDI ทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาเป็นตัวแปรตาม และใช้สัดส่วนของ profit rate ของ FDI จากสหรัฐอเมริกาใน E.E.C. ต่อ profit rate ของ FDI จากสหรัฐอเมริกาใน EFTA ในเวลาที่ $t-1$ เป็นตัวแปรในการอธิบายและเพิ่ม trend variable, slope และ intercept variable ผลการศึกษาพบว่า การจัดตั้ง E.E.C. ไม่มีผลต่อ FDI จากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานของ Scaperlanda (1967) ส่วนการจัดตั้ง EFTA นั้นมีผลกระทบต่อ FDI จากสหรัฐอเมริกา

ต่อมา Schmitz (1970) และ Schmitz and Bieri (1972) ได้ทำการตรวจสอบงานศึกษาของ Scaperlanda และ D'Arge โดย ทั้ง 2 งานวิจารณ์ผลการศึกษาของ D'Arge ว่าที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจาก ความแตกต่างของคำจำกัดความของคำว่า "relative market share" ดังนั้น ทั้ง 2 งาน จึงได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบจำลองเช่นเดียวกับงานของ D'Arge แต่เปลี่ยนตัวแปรตามมาเป็นสัดส่วนของปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกาใน E.E.C. หรือ EFTA ต่อปริมาณ FDI ทั้งหมดจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นตัวแปรเดียวกับที่ใช้ในงานศึกษาของ Scaperlanda (1967) ผลการศึกษาที่ได้พบว่า ทั้งการจัดตั้ง E.E.C. และ EFTA มีผลต่อ FDI จากสหรัฐอเมริกาโดยที่การจัดตั้ง E.E.C. มีผลต่อการดึงดูด FDI จากสหรัฐอเมริกามากกว่าการจัดตั้ง EFTA และนอกจากนั้นในงานของ Schmitz and Bieri (1972) ยังพิจารณาผลกระทบที่มีต่อปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมด้วย ระยะเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ช่วงปี 1952-1966 และผลการศึกษาพบว่า การจัดตั้ง E.E.C. มีผลทำให้ FDI จากสหรัฐอเมริกาไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ในขณะที่การจัดตั้ง EFTA ส่งผลให้ FDI จากสหรัฐอเมริกาไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมลดลง

งานศึกษาต่อมาเป็นการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในกลุ่ม E.E.C. โดยปัจจัยที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์นั้นจะเป็นปัจจัยที่มีผลมาจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยงานแรกที่จะกล่าวถึงคือ งานศึกษาของ Scaperlanda and Mauer (1969) ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนด FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาในกลุ่ม E.E.C. ในช่วงปี 1952-1966 โดย
 1) ขนาดของตลาด (market size) ซึ่งแทนด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP: Y) 2) การเจริญเติบโตของตลาด (market growth: G) แทนด้วยร้อยละของอัตราการเปลี่ยนแปลง GNP ของกลุ่ม E.E.C. (G1), G1 หากรด้วยร้อยละของอัตราการเปลี่ยนแปลง GNP ของสหรัฐอเมริกา (G2) และอัตราการเปลี่ยนแปลง GNP ของประเทศในกลุ่ม E.E.C. (ΔY) 3) การกีดกันทางการค้า (trade

discrimination : $M = \frac{E}{T}$) โดย E คือ การส่งออกของสหรัฐอเมริกาไปยัง E.E.C และ T คือ การส่งออกของประเทศสมาชิกภายใน E.E.C. และพร้อมกันนั้นยังได้ศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง E.E.C. ที่มีต่อปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกาอีกด้วย ซึ่งในการศึกษาส่วนนี้จะแบ่งข้อมูลเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ก่อนการจัดตั้ง E.E.C. (ปี 1952-1958) และหลังการจัดตั้ง E.E.C. (ปี 1959-1966)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการกีดกันทางการค้า (M) และ การเจริญเติบโตของตลาด (G) ไม่มีนัยสำคัญในการอธิบายการไหลเข้าของ FDI จากสหรัฐอเมริกา และมีเพียงปัจจัยขนาดของตลาด (Y) เท่านั้นที่มีนัยสำคัญ ดังนั้นผลสรุปในงานศึกษาของ Scaperlanda and Mauer ก็คือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในยุโรปไม่มีผลกระทบต่อปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานศึกษาของ Scaperlanda (1967) และ D'Arge (1969)

Goldberg (1972) ได้ทำการวิจารณ์งานของ Scaperlanda and Mauer ในการเลือกตัวประมาณค่า trade discrimination ว่า ตัวประมาณค่าดังกล่าวอาจถูกบิดเบือนไปทั้งในทางทฤษฎี และในด้านข้อมูล กล่าวคือ ในความเป็นจริงแล้วการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกของสหรัฐอเมริกาไปยัง E.E.C. อาจจะไม่ได้อาศัยสาเหตุจาก trade discrimination แต่มาจากสาเหตุอื่น ๆ เช่นมาจากการตัดสินใจของบริษัทของประเทศสหรัฐอเมริกาเอง เป็นต้น ดังนั้น Goldberg จึงใช้ตัวประมาณค่า trade discrimination ตัวใหม่คือ M_w และ M_d โดยที่ M_w คือ สัดส่วนของผลต่างระหว่างการส่งออกของทุกประเทศไปยัง E.E.C. กับการส่งออกของสหรัฐอเมริกาไปยัง E.E.C. ต่อการส่งออกภายในกลุ่ม E.E.C. และ M_d คือ สัดส่วนของผลต่างระหว่างการส่งออกของประเทศพัฒนาแล้วไปยัง E.E.C. กับการส่งออกของสหรัฐอเมริกาไปยัง E.E.C. ต่อการส่งออกภายใน E.E.C. นอกจากนี้ Goldberg ยังตัดตัวแปรด้านขนาดของตลาดออกจากการศึกษาเนื่องจาก เขาเห็นว่าไม่มีทฤษฎีใด ๆ มารองรับ ส่วนตัวแปรนั้นแยกเป็น 2 ตัวคือ I_a และ I_m โดยที่ I_a คือ ปริมาณ FDI รวมทั้งหมดจากสหรัฐอเมริกา และ I_m คือ ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมในกลุ่ม E.E.C.

ผลการศึกษาพบว่าไม่สามารถสรุปเครื่องหมายและความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์ของตัวแปร trade discrimination ในกรณีของ FDI รวมทั้งหมดจากสหรัฐอเมริกา แต่ในกรณีของ FDI ที่เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมนั้น พบว่า trade discrimination มีนัยสำคัญในการกำหนด FDI จากสหรัฐอเมริกาและมีความสัมพันธ์ในทางลบกับ FDI และในผลการศึกษาของ Goldberg ยังพบอีกว่าร้อยละ 80 ของการไหลเข้าของ FDI รวมจากสหรัฐอเมริกาและร้อยละ 75 ของ FDI จากสหรัฐอเมริกา

ที่ไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเกิดจากการเจริญเติบโตของตลาด ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่แตกต่างจากผลการศึกษาในงานของ Scaperlanda and Mauer (1969)

แบบจำลองในงานศึกษาของ Scaperlanda and Mauer และ Goldberg นั้นได้ให้ผลการศึกษาที่ไม่ชัดเจนนักในการพิจารณาผลกระทบของการจัดตั้ง E.E.C. ที่มีต่อปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกา ดังนั้นในงานศึกษาของ Schmitz and Bieri (1972) จึงได้เสนอแบบจำลอง investment demand ที่ต่างจากในงานของ Scaperlanda and Mauer และ Goldberg ซึ่งในงานของ Schmitz and Bieri ใช้แบบจำลอง 2 แบบจำลองแยกออกจากกันเพื่อที่จะศึกษาผลของ E.E.C. ต่อปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกา ใน 2 ช่วงเวลาคือ ปี 1952-1958 และปี 1959-1966 โดยตัวแปร trade discrimination ที่ใช้คือ สัดส่วนของการส่งออกจากสหรัฐอเมริกาไปยัง E.E.C. ต่อการส่งออกทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา ซึ่งผลการศึกษาพบว่าในทั้ง 2 แบบจำลองค่าสัมประสิทธิ์ที่ใช้วัดผลกระทบของ trade discrimination มีความสัมพันธ์ในทางลบกับ FDI จากสหรัฐอเมริกาในช่วงปี 1959-1966 ส่วนตัวแปรขนาดของตลาด อัตราการเจริญเติบโตของตลาด และ trade discrimination นั้นทุกตัวมีนัยสำคัญในการเป็นตัวกำหนด FDI จากสหรัฐอเมริกาในทั้ง 2 ช่วงเวลา ซึ่งผลการศึกษาที่ได้นี้ขัดแย้งกับผลการศึกษา Scaperlanda and Mauer

Bajo-Rubio and Sosvilla-Riverso (1994) ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรงในภาคอุตสาหกรรมและภาคที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมในประเทศสเปนในช่วงปี 1964-1989 รวมถึงพิจารณาผลของการเข้าร่วมเป็นสมาชิก E.C. ของสเปนในปี 1986 ด้วย โดยใช้ cointegration และ Error Correction Model (ECM) ในการวิเคราะห์ โดยผลการศึกษาพบว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิก E.C. ของประเทศสเปนมีนัยสำคัญในการเป็นปัจจัยที่กำหนด FDI และมีความสัมพันธ์ในทางบวก นั้นแสดงว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิก E.C. ทำให้ ประเทศสเปนสามารถดึงดูด FDI เข้าสู่ประเทศได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการคาดการณ์ถึงขนาดตลาดที่ใหญ่ขึ้นจากการเข้าเป็นสมาชิก E.C.

Heitger and Stehn (1990) และ Yannopoulos (1990) ทั้ง 2 งานทำการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้งยุโรปตลาดเดียว (single european market) ที่มีต่อ FDI จากประเทศญี่ปุ่น โดยทั้ง 2 งานเห็นว่า การจัดตั้ง single european market จะมีผลต่อ location advantage และ ownership specific advantage ของบริษัทข้ามชาติจากประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ผลทาง location advantage เมื่อมีการจัดตั้ง single european market ก็จะทำให้อุปสรรคทางการค้าที่มีต่อประเทศที่สามเพิ่มขึ้น ทำให้บริษัทข้ามชาติมองเห็นโอกาสในการเข้ามาทำกำไรจากการป้อนตลาดภายในกลุ่ม

โดยการผลิตสินค้าภายใน single european market แทนการส่งออกจากประเทศตน ส่วน ownership specific advantage ของบริษัทข้ามชาติจากญี่ปุ่นจะเพิ่มขึ้นเนื่องจาก การขยายตัวของ ตลาดภายใน single european market ซึ่งจะเป็นการเชื้ออำนาจให้บริษัทข้ามชาติได้ประโยชน์จาก การเกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) โดยผลดังกล่าวจะเป็นการกระตุ้นให้บริษัทข้าม ชาติมีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยผ่านการลงทุนทางด้านกรวิจัยและพัฒนา (R&D) ในที่สุดก็จะ ส่งผลให้เกิดการสะสมของ ownership specific advantage และทั้ง 2 งานศึกษาได้มีการนำค่า index มาใช้ในการวิเคราะห์ location advantage และ ownership specific advantage โดยในงานของ Yannopoulos วัด ownership specific advantage จาก index of revealed technological advantage ตั้งแต่ปี 1970-1986 ที่ได้จากงานของ Dunning and Cantwell (1989) ส่วนงานของ Heitger and Stehn ใช้ดัชนี RCA (Revealed Comparative Advantage Index) ในปี 1985 ของ อุตสาหกรรมที่ประเทศญี่ปุ่นทำการค้ากับกลุ่มประเทศ E.C. เป็น index ในการวัด ownership specific advantage ของบริษัทข้ามชาติจากญี่ปุ่น และใช้ค่า Effective Rate of Protection (ERP) ในภาค อุตสาหกรรมของประเทศเยอรมันตะวันตกในปี 1985 เป็น index ในการวัด location advantage ซึ่ง ถึงแม้ว่าทั้ง 2 งานจะใช้ index ในการวัด ownership specific advantage ที่แตกต่างกันแต่ผล การศึกษาที่ได้ก็สอดคล้องกัน กล่าวคือ อุตสาหกรรมที่ประเทศญี่ปุ่นมี ownership specific advantage คือ อุตสาหกรรมยานยนต์ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในงานของ Yannopoulos ได้สรุปว่า ในอุตสาหกรรมที่บริษัทข้ามชาติของญี่ปุ่นมี ownership specific advantage นั้นก็จะพบ กับอุปสรรคจากความไม่แน่นอนของนโยบายทางการค้า (common commercial policy) จากการ จัดตั้ง single european market มากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นการจัดตั้ง single european market จึงทำให้ บริษัทข้ามชาติของญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะเข้ามาทำการลงทุนในกลุ่ม E.C. มากขึ้น ซึ่งเป็นผลการศึกษา ที่สอดคล้องกับงานของ Heitger and Stehn ที่ได้มีการนำค่า ERP และ RCA มาทำการวิเคราะห์ใน สมการถดถอย พบว่า ทั้ง 2 ค่ามีนัยสำคัญในการกำหนด FDI จากประเทศญี่ปุ่น จึงสรุปได้ว่าการที่จะ มีการจัดตั้ง single european market ในปี 1993 จะเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้บริษัทข้ามชาติของญี่ปุ่น และประเทศที่ 3 เข้ามาทำการลงทุนในกลุ่ม E.C. มากขึ้น

2.2.2 งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน

งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอาเซียน จะมีทั้งที่ศึกษาผลกระทบที่มีต่อการค้าและ FDI ซึ่งงานศึกษาผลกระทบที่มีต่อ FDI มักจะเป็นศึกษาในเชิงพรรณนา โดยรายละเอียดของงานศึกษาต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

Suthiphand Chirathivat (1997) ได้กล่าวถึงความหมายโดยนัยของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อประเทศสมาชิกว่าผลประโยชน์ที่จะได้จากการจัดตั้ง AFTA ของแต่ละประเทศสมาชิกจะไม่เท่ากัน โดยถ้าไม่พิจารณาประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซียจะเป็นประเทศที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์จะได้รับประโยชน์น้อยที่สุดเนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ภายในประเทศ ซึ่ง Suthiphand ได้กล่าวถึงงานศึกษาต่าง ๆ ที่ศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อประเทศสมาชิกโดยรวม โดยงานศึกษาต่าง ๆ เห็นว่าการจัดตั้ง AFTA จะมีผลกระทบต่อประเทศสมาชิกค่อนข้างน้อยและ trade liberalization ภายใต้กรอบ MFN ของอาเซียนนั้นจะมากกว่าในกรณีของ AFTA 3 เท่า และการขยายตัวของการค้าภายใน (intra-ASEAN trade) น่าจะเป็นผลมาจากนโยบายในการส่งเสริมให้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมากกว่าจะมาจาก AFTA เพียงอย่างเดียว แต่ Suthiphand ได้แย้งว่าเราไม่ควรจะพิจารณาผลของ AFTA ทางด้านสถิติเพียงอย่างเดียว เนื่องจากการจัดตั้ง AFTA ยังเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับกลุ่มประเทศอาเซียนอีกด้วย

ส่วนผลของการจัดตั้ง AFTA ต่อการลงทุนนั้น งานศึกษานี้เห็นว่า การจัดตั้ง AFTA จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าที่เสรีภายในภูมิภาคมากขึ้น จึงทำให้ AFTA เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้เกิดการเชื่อมโยงของการค้าและการผลิตในภูมิภาคโดยนักลงทุนสามารถเพิ่มความสามารถในการผลิตโดยการตั้งฐานการผลิตตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ ซึ่งผลดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ภูมิภาคอาเซียนในการดึงดูด FDI แต่กระนั้นก็ตาม การจัดตั้ง AFTA เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะดึงดูด FDI ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการดำเนินการภายใต้กรอบ "AFTA plus" ซึ่งเป็นการดำเนินการที่มากกว่ามาตรการการเปิดเสรีด้านการค้า โดยจะมีการกำจัดอุปสรรคด้านการลงทุน,ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม,มาตรฐานทางด้านสินค้า เป็นต้น ซึ่งเป็นความเห็นเดียวกับที่กล่าวในงานศึกษาของ Lee Tsao Yuan(1994)

Nadal De Simone (1997) ทำการศึกษาว่าการจัดตั้ง AFTA จะสามารถทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ โดยทำการพิจารณาตามเงื่อนไขที่จะทำให้การจัดตั้ง Regional Integration Arrangement (RIAs) ประสบความสำเร็จซึ่งได้แก่ ความแตกต่างกันของทรัพยากรของ

ประเทศสมาชิก, การส่งเสริมกันของสินค้าและการค้า, ราคาและค่าจ้างที่ยืดหยุ่นและนโยบายทางเศรษฐกิจในการดำเนินการเมื่อเกิดผลกระทบจากภายนอก, นโยบายการคลังและราคาสินค้าที่มีเสถียรภาพ, ความสอดคล้องของนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน, กลไกระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ, ความสมดุลกันของต้นทุนและผลประโยชน์ที่มีแต่ละประเทศสมาชิกจะได้รับ และการเข้าแทรกแซงตลาดของรัฐบาลอยู่ในระดับที่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า การจัดตั้ง AFTA ไม่น่าจะประสบความสำเร็จเท่าใดนักเช่นเดียวกับการจัดตั้ง APTA เนื่องจาก ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีทรัพยากรที่ค่อนข้างคล้ายกัน, ระดับการส่งเสริมกันของการค้าก่อนการจัดตั้ง AFTA อยู่ในระดับต่ำ, อัตราภาษีที่เก็บจากสินค้านำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มหลังจากการจัดตั้ง AFTA แล้วมีการคาดการณ์ว่าไม่น่าจะเปลี่ยนแปลงไปมาก และระดับของ market integration ก่อนการจัดตั้ง AFTA ที่อยู่ในระดับต่ำทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงในระดับที่สูง ดังนั้นจึงต้องมีการเพิ่มความยืดหยุ่นของราคาและค่าจ้างและการเคลื่อนย้ายของปัจจัยการผลิต ซึ่งเป็นลักษณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนยังไม่สามารถทำได้ในขณะนี้ นอกจากนั้นประเทศสมาชิกอาเซียนยังมีความแตกต่างทางด้านการพัฒนาอีกด้วย (พิจารณาได้จากรายได้ต่อหัวของแต่ละประเทศที่แตกต่างกันมาก) ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความร่วมมือในระดับภูมิภาค

ส่วนทางด้านนโยบายทางเศรษฐกิจมหภาคนั้นด้านนโยบายการคลังการจัดเก็บภาษีของแต่ละประเทศยังเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อทำให้เกิดความชะงักในการก่อตั้ง RIA ส่วนทางด้าน institute การจัดตั้ง AFTA ไม่ได้มีการการจัดตั้งกลไกการระงับข้อพิพาทและข้อตกลงในการบังคับให้ประเทศสมาชิกทำตามข้อตกลงที่มีประสิทธิภาพและไม่มี ความสอดคล้องของนโยบายด้านมาตรฐานสินค้าและมาตรฐานของระบบศุลกากร ดังนั้น จากความอ่อนแอทางด้านต่าง ๆ งานศึกษานี้จึงเสนอว่าประเทศสมาชิกควรมีการพิจารณาความร่วมมือด้านต่าง ๆ ให้ อยู่ในระดับที่สูงกว่าที่เป็นในปัจจุบัน โดยในงานของ Suthiphand Chirathivat (1997) ก็เห็นเช่นกันว่า institution integration ในอาเซียนยังไม่มีความพร้อมในการที่จะรองรับการรวมกลุ่มในเชิงลึก ดังนั้นอาเซียนควรจะเรียนรู้ institution integration จากประสบการณ์ของกลุ่ม EU แต่ไม่ควรลอกเลียนแบบทั้งหมดเพราะในแต่ละภูมิภาคมีปัจจัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน

Suthiphand Chirathivat (2001) ได้กล่าวถึงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ FDI ในอาเซียนว่า มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เสนอต่อนักลงทุนเป็นสิ่งสำคัญที่ดึงดูดให้ FDI เข้าสู่ภูมิภาค โดยตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1980 ประเทศสมาชิกได้พยายามเสนอมาตรการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปในการดึงดูด FDI เช่น การลดกฎเกณฑ์ข้อจำกัดต่าง ๆ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันมาตรการต่าง ๆ ที่นำเสนอออกมานั้นค่อนข้างที่จะสอดคล้องกันและอยู่ในรูปแบบเดียวกันมากขึ้น เป็นผลให้ประเทศสมาชิกนำนโยบายและมาตรการจูงใจต่าง ๆ ออกมาเสนอแก่นักลงทุนในลักษณะที่แข่งขันกันให้สิทธิพิเศษ โดยบางมาตรการที่บางประเทศเสนอก็ก็น่าจะมีประสิทธิภาพ ซึ่งท้ายสุดแทนที่ประเทศจะได้รับประโยชน์จากเงินลงทุนนั้น แต่ผลประโยชน์กลับไปตกเป็นของนักลงทุน ซึ่งเป็นการยืนยันผลการศึกษาในงานศึกษาของ Konan(1996) นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงกฎระเบียบด้านการลงทุน ในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจว่า การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเป็นเหตุการณ์ที่ผลักดันให้หลายประเทศผ่อนคลายนโยบายระเบียบต่าง ๆ เพื่อดึงดูด FDI และงานศึกษานี้เสนอว่า นอกจากการผ่อนคลายนโยบายระเบียบต่าง ๆ ให้มากขึ้นแล้ว ประเทศสมาชิกควรเรียกความมั่นใจของนักลงทุนกลับคืนมาโดยการปรับปรุงกฎเกณฑ์และมาตรการต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและนำเสนอมาตรการที่มีความโปร่งใสมากขึ้น ส่วนความร่วมมือในระดับภูมิภาค Suthiphand เห็นว่า AIA จะเป็นการร่วมมือในระดับภูมิภาคที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการดึงดูด FDI เนื่องจาก AIA จะส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการกระจายทรัพยากรและส่งเสริมให้นโยบายด้านการลงทุนโปร่งใสซึ่งผลสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดการปรับปรุงนโยบายด้านการลงทุนในแต่ละประเทศสมาชิก

Prema-Chandra Athukorala and Jayant Menon (1997) ทำการศึกษาผลของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อรูปแบบของ FDI และ trade ในภูมิภาคอาเซียน โดยในงานนี้ได้กล่าวถึงมูลเหตุจูงใจของการตัดสินใจเข้าไปลงทุนในภูมิภาคที่มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งการตัดสินใจนี้จะรวมไปถึงปัจจัยด้านการเมือง ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ นโยบายทางด้านการลงทุน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจด้วย โดยในงานศึกษานี้ได้แบ่งประเภทของ FDI เป็น 2 ประเภท คือ

1) *Market-seeking investment* การตัดสินใจเข้าไปลงทุนในประเภทนี้เพื่อทำการผลิตเพื่อป้อนตลาดของประเทศที่เข้าไปลงทุนและในภูมิภาคนั้น ซึ่งการลงทุนประเภทนี้ยังแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ tariff-jumping investment (เกิดจากการเปลี่ยนแปลงแหล่งการผลิตจากแหล่งที่มีต้นทุนต่ำนอกกลุ่มเศรษฐกิจมาสู่แหล่งการผลิตที่ต้นทุนสูงภายในกลุ่มเศรษฐกิจ) โดยความสามารถในการดึงดูดการลงทุนของภูมิภาคสำหรับการลงทุนลักษณะนี้จะขึ้นอยู่กับขนาดความแตกต่างของ "margin of preference" การลงทุนอีกประเภทหนึ่งก็คือ market enlargement effect ที่เกิดขึ้นจากการขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งทางด้านภาษีและไม่ใช่อภาษี ทำให้ขนาดของตลาดใหญ่ขึ้น จึงทำให้ประเทศที่เข้ามาลงทุนสามารถได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด

2) *efficiency – seeking investment* การตัดสินใจเข้าไปลงทุนในประเภทนี้เพื่อเข้าไปใช้ความได้เปรียบในการแข่งขันจากประเทศในกลุ่มที่มีการจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดสรรทรัพยากรใหม่ทางด้านการผลิตภายในภูมิภาคตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ การลงทุนประเภทนี้สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ประเภทแรกคือ *export-platform investment* เป็นกระบวนการผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายสำหรับส่งออกไปยังตลาดในประเทศต่าง ๆ ประเภทที่สองคือ *investment in internationally integrated industries* การลงทุนประเภทนี้เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตชิ้นส่วนและส่วนประกอบภายในอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น โดยอุตสาหกรรมเหล่านี้จะสามารถทำการแยกผลิตชิ้นส่วนต่าง ๆ ในแต่ละประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เช่น ประเทศไทยผลิตตัวถังรถยนต์ อินโดนีเซียผลิตเครื่องยนต์ ฯลฯ แล้วนำชิ้นส่วนต่าง ๆ ไปประกอบเป็นตัวรถยนต์ที่ประเทศแม่ เป็นต้น

งานศึกษาของ Athukorala and Menon เห็นว่า การจัดตั้ง AFTA จะมีผลกระทบต่อ FDI แบบ *efficiency seeking investment* ประเภท *investment in internationally integrated industries* มากที่สุดเนื่องจากการจัดตั้ง AFTA จะทำให้บริษัทข้ามชาติสามารถทำการจัดสรรทรัพยากรตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศได้ โดยประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์จะดึงดูด FDI ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากแรงงานที่มีค่าจ้างต่ำ ในขณะที่ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย จะดึงดูดการลงทุนที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์และทุน ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานของ Suthiphand (1996) และเมื่อเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างปัจจัยทางด้านอุปสรรคทางการค้ากับขนาดตลาดแล้ว Athukorala and Menon เห็นว่า ปัจจัยทางด้านขนาดตลาดที่ใหญ่ขึ้นซึ่งเกิดจากการจัดตั้ง AFTA นั้นน่าจะเป็นปัจจัยที่กำหนดการลงทุนแบบ *market seeking investment* มากกว่าปัจจัยอุปสรรคทางการค้า เนื่องจาก การจัดตั้ง AFTA มิได้มีจุดประสงค์เพื่อกีดกันประเทศนอกกลุ่มอย่างเช่นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในสหภาพยุโรป

Chia – Siow Yue (1993) ทำการศึกษาการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอาเซียนได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ดึงดูด FDI ที่เข้าสู่อาเซียนว่าเกิดจากทั้ง *push factor* และ *pull factor* โดย *pull factor* เกิดจากความได้เปรียบทางด้านแหล่งที่ตั้ง (*location advantage*) ของประเทศสมาชิกอาเซียนได้แก่ ความมีเสถียรภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ, อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับสูง, ขนาดของตลาดในประเทศที่ใหญ่ (อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, ไทย), ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานในอาเซียน-4 และทรัพยากรมนุษย์ในสิงคโปร์, การมีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และการมีนโยบายที่ดึงดูด FDI ซึ่งก็เป็นปัจจัยที่

สอดคล้องกับที่กล่าวในงานศึกษาของ Rana (1987) และ Riedel (1992) ส่วน push factor ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดจากประเทศผู้ลงทุน ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ การแข็งค่าขึ้นของค่าเงินเยนจากข้อตกลง plaza accord ในปี 1985 ,การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงานและที่ดินจึงทำให้บริษัทข้ามชาติของญี่ปุ่นและ NIEs ต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์โดยการย้ายฐานการผลิตไปยังที่ตั้งที่มีต้นทุนต่ำกว่าเพื่อรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันไว้ ,ความต้องการรักษาส่วนแบ่งตลาดในอาเซียน,ความต้องการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของประเทศผู้รับทุน , การสูญเสียสิทธิพิเศษทางอัตราภาษีศุลกากร (GSP) ในกรณีของกลุ่มประเทศ NIEs

นอกจากนั้น Yue ยังกล่าวถึงการจัดตั้ง AFTA ว่า จะทำให้ความสามารถในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากจะทำให้ตลาดและกำลังซื้อที่มีขนาดเพิ่มขึ้น แต่การที่ประเทศสมาชิกเสนอรายการสินค้าในบัญชียกเว้นภาษีมากเกินไปจะทำให้เป็นอุปสรรคของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่จะดึงดูด FDI

Aut Vajiraphisutsoebhin (1997) ทำการศึกษาและเปรียบเทียบพื้นฐานปัจจัยที่กำหนด FDI ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยไม่ได้ศึกษาปัจจัยทางด้านการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลสถิติในปี 1975 -1996 ในกลุ่มอาเซียน - 5 ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ส่วนวิธีการศึกษาได้ใช้สมการมหภาคในการตรวจสอบปัจจัยที่กำหนด FDI และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) โดยพิจารณาแยกเป็นรายประเทศ ส่วนการพิจารณารวมทั้ง 5 ประเทศ (อาเซียน) ใช้วิธี pool regression

โดยสมการมหภาคที่ใช้ในการศึกษานี้คือ

$$FDI_t = \alpha_0 + \alpha_1 GNP_{t-1} + \alpha_2 \Delta GNP_t + \alpha_3 (I / GNP)_{t-1} + \alpha_4 XR_t + \alpha_5 V(XR)_t + \alpha_6 ((X + M) / GNP)_{t-1} + \alpha_7 (GOVEXP / GNP)_t + \alpha_8 W_t + u_t$$

โดย	FDI_t	=	การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
	GNP_{t-1}	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ
	ΔGNP	=	การเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ
	$(I/GNP)_{t-1}$	=	สัดส่วนของการลงทุนภายในประเทศต่อ GNP
	XR_t	=	อัตราแลกเปลี่ยน
	$V(XR)_t$	=	ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนในช่วงปี 1975-1996

$((X+M)/GNP)_{t-1}$	=	สัดส่วนของการค้าระหว่างประเทศต่อ GNP
$(GOVEXP/GDP)_t$	=	สัดส่วนของค่าใช้จ่ายของรัฐบาลต่อ GDP
W_t	=	ค่าแรงงาน
u_t	=	ค่าความคลาดเคลื่อน
t	=	ปีที่ใช้ในการพิจารณา

ผลการศึกษาพบว่า GNP มีนัยสำคัญในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซียและฟิลิปปินส์ ขณะที่ค่าจ้างแรงงานมีนัยสำคัญในประเทศสิงคโปร์เท่านั้น และงบประมาณรัฐบาลมีนัยสำคัญในประเทศ มาเลเซียเท่านั้น ระดับการเปิดการค้าระหว่างประเทศมีนัยสำคัญในประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทย และการเปลี่ยนแปลงของ GNP มีนัยสำคัญในประเทศฟิลิปปินส์ และไทย ดังนั้น งานศึกษานี้จึงสรุปว่า ปัจจัยต่าง ๆ ของ FDI ในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความแตกต่างกัน ส่วนผลการศึกษาที่ใช้วิธี Pool regression พบว่า ระดับการเปิดการค้าระหว่างประเทศและค่าจ้างแรงงานเป็นตัวแปรเพียง 2 ตัวที่มีนัยสำคัญในการกำหนด FDI ซึ่งผลการศึกษาได้จากงานของ Aut นั้นเป็นการยืนยันผลการศึกษาของ Yue (1993) ,Rana(1987) และ Riedel(1992)

Bende-Nabende (1999) ทำการศึกษาว่า APTA (ASEAN Preferential Trading Arrangement) มีผลต่อการดึงดูด FDI ในอาเซียนหรือไม่ และถ้ามีระยะเวลาเท่าใดที่ผลกระทบนั้นเกิดขึ้นกับประเทศสมาชิก ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาคือ ช่วงปี 1970-1995 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประกอบไปด้วยช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง APTA ส่วนวิธีการศึกษาใช้ OLS (Ordinary Least Square) และ 3SLS (3 Stage Least Squares) ในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าการจัดตั้ง APTA เริ่มมีผลกระทบต่อประเทศสมาชิกตั้งแต่ปีแรก แต่จะมีผลกระทบมากเมื่อเวลาผ่านไป 3-4 ปี โดยผลกระทบที่แต่ละประเทศได้รับนั้นแตกต่างกันไปคือ การจัดตั้ง APTA มีผลทางลบต่อการดึงดูด FDI เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่ำเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ส่วนประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทยนั้นได้รับผลกระทบในทางบวกจากการจัดตั้ง APTA ในการดึงดูด FDI เข้าสู่ประเทศ จากผลการศึกษาจึงสามารถสรุปได้ว่าเมื่อมีการจัดตั้ง APTA บรรษัทข้ามชาติจะมีการปรับเปลี่ยนการจัดสรรทรัพยากรจากกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่ำมาสู่ประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่า และนอกจากนั้นจากผลการศึกษา ยังแสดงให้เห็นว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาทำให้ประเทศ

สมาชิกได้รับผลกระทบที่แตกต่างกัน โดยประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าจะได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมากกว่าประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่า

นัฐยา ยวงโย (2542) ทำการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ที่มีต่อ FDI โดยในการศึกษาจะทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มอาเซียน-4 คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และ ไทย ส่วนประเทศผู้ลงทุนนั้นใช้ข้อมูลจาก 4 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฮังการี และสิงคโปร์ และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาคือ ช่วงปี 1972-1996 ส่วนวิธีการศึกษาจะใช้การประมาณค่าสมการปัจจัยกำหนด FDI ของแต่ละประเทศในอาเซียนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด แล้วนำมาทดสอบ structural change ของ FDI ด้วยวิธี chow test ,dummy variable test และ recursive residual test

ผลการศึกษาพบว่า การจัดตั้ง AFTA ไม่มีผลกระทบต่อปริมาณ FDI จากประเทศนอกกลุ่มที่เข้ามาในภูมิภาคอาเซียน และ FDI ภายในกลุ่มอาเซียนเอง เนื่องจากถึงแม้ว่าขนาดตลาดของอาเซียนจะมีขนาดใหญ่ขึ้น หลังจากที่มีการกำจัดมาตรการกีดกันทางการค้า ทั้งที่เป็นภาษีและไม่ใช่อภาษี แต่ก็มิได้มีผลต่อการตัดสินใจในการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศในอาเซียน เพราะนักลงทุนต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในอาเซียนนั้นส่วนใหญ่ก็เพื่อใช้อาเซียนเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออกมากกว่าที่จะเป็นการผลิตเพื่อตลาดภายในอาเซียนเอง ประกอบกับอุตสาหกรรมที่นักลงทุนสนใจเข้ามาลงทุนนั้นมักจะถูกเสนอให้อยู่ในบัญชีกเว้นการลดภาษีของเกือบทุกประเทศในอาเซียน จึงทำให้การลดภาษีตามข้อตกลง CEPT ไม่ได้ทำให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนโดยเฉพาะการค้าในสินค้าที่เป็นวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางเป็นเสรีมากขึ้นจนเป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุน

จากงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นพบว่า งานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดตั้ง AFTA นั้นมีผลต่อการดึงดูด FDI ในรูปแบบ reorganization investment (optimum location seeking investment) เนื่องจากการกำจัดอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจากการจัดตั้ง AFTA ทำให้บริษัทข้ามชาติสามารถปรับเปลี่ยนที่ตั้งในการผลิตตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศได้ นอกจากนั้นการที่จะดึงดูด FDI ให้มากขึ้นจะต้องมีการดำเนินการที่มากกว่าการลดภาษี ส่วนงานที่ศึกษาปัจจัยที่กำหนด FDI ในอาเซียนเห็นพ้องกันว่า ปัจจัยที่กำหนด FDI ในอาเซียนคือ ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อัตราการเจริญเติบโตทาง

เศรษฐกิจอยู่ในระดับที่สูง ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและการมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ และการมีนโยบายที่ดึงดูด FDI

2.2.3 งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่น ๆ

Blomstrom and Kokko(1997) ทำการศึกษาผลกระทบที่มีต่อ FDI จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดย Blomstrom and Kokko เห็นว่าผลกระทบจากการเกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณ FDI ของแต่ละประเทศสมาชิกภายในกลุ่มจะไม่มีความเท่าเทียมกัน แต่จะมีลักษณะการกระจุกตัวหรือมีความหนาแน่นในบางประเทศ โดยประเทศที่พิจารณาจะได้รับผลประโยชน์จากกระแส FDI มากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 2 ข้อ คือ environmental change หมายถึงระดับของการเปลี่ยนแปลงในด้านการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนระหว่างก่อนและหลังการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และ location advantages คือ ระดับความได้เปรียบเนื่องจากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ ความได้เปรียบดังกล่าวอาจมาจากสภาพความพร้อมหรือระดับราคาปัจจัยการผลิต รวมถึงสภาพปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค โดยทั่วไปด้วย ซึ่งประเทศที่จะได้รับปริมาณ FDI มากที่สุด คือประเทศที่มีความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้งและระดับการเปลี่ยนแปลงในการเปิดเสรีมีมากหรือระดับการ integration มีมากนั่นเอง และในงานศึกษานี้ได้แบ่งพิจารณาการรวมกลุ่มเศรษฐกิจไว้ 3 กลุ่ม ได้แก่ north-north integration โดยทำการพิจารณาผลกระทบของการจัดตั้ง CUSFTA ที่มีต่อประเทศแคนาดา ,north-south integration พิจารณาผลกระทบของการเข้าร่วมเป็นสมาชิก NAFTA ของประเทศเม็กซิโก และ south-south integration พิจารณาผลกระทบของการจัดตั้ง MERCOSUR

ผลการศึกษาในส่วนของ north-north integration พบว่า การจัดตั้ง CUSFTA ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณ FDI ในประเทศแคนาดามากนัก ซึ่งเหตุผลหลักก็เนื่องมาจาก environment change หลังจากมีการจัดตั้ง CUSFTA ของแคนาดาไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนักเพราะทั้งประเทศ แคนาดาและสหรัฐอเมริกามีการทำการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศกันในปริมาณที่มากอยู่แล้ว ส่วน FDI จากประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่จากสหรัฐอเมริกาก็ไม่ได้ให้ความสนใจมากต่อการจัดตั้ง CUSFTA ส่วนผลการศึกษาในส่วนของ north-south integration พบว่า การจัดตั้ง NAFTA มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศเม็กซิโก โดยเฉพาะ FDI จากนอกกลุ่ม NAFTA เนื่องจากเมื่อมีการจัดตั้ง NAFTA แล้วอุปสรรคทางด้านการค้าและการลงทุนได้ถูกกำจัดออกไป ส่งผลให้ environment change มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นแล้วเม็กซิโก ยังมีความ

ได้เปรียบจากการมีค่าจ้างแรงงานที่ถูกและในช่วงทศวรรษ 1980 เม็กซิโกได้มีการปรับปรุงนโยบายการค้าและการลงทุนให้เสรีมากขึ้นจึงทำให้เม็กซิโก มีความได้เปรียบทางด้านแหล่งที่ตั้งด้วย ดังนั้นการจัดตั้ง NAFTA จึงเป็นการเพิ่มโอกาสทางการค้าให้แก่นักลงทุนของเม็กซิโกและนักลงทุนต่างชาติในตลาดของเม็กซิโกเองและตลาดของประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกาด้วย และผลการศึกษาในส่วนของการ south-south integration พบว่า การจัดตั้ง MURCOSUR มีผลให้ปริมาณ FDI ไหลเข้าสู่ประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกแต่ละประเทศจะได้รับปริมาณ FDI ที่ต่างกันเนื่องจาก ถึงแม้ว่าการจัดตั้ง MURCOSUR จะทำให้ environment change ของสมาชิกแต่ละประเทศเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม แต่ละประเทศก็มีความได้เปรียบทางแหล่งที่ตั้งที่ต่างกัน โดยประเทศบราซิลและอาร์เจนติน่า เป็นประเทศที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ, มีขนาดตลาดภายในประเทศที่ใหญ่และภาคอุตสาหกรรมมีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าประเทศปารากวัยและอุรุกวัย จึงทำให้บราซิลและอาร์เจนติน่าได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มเศรษฐกิจมากกว่า นอกจากนั้นผลการศึกษายังพบอีกว่าความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเป็นปัจจัยกำหนด FDI ในบราซิลและอาร์เจนตินามากกว่าการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ

Javanovic (1995) ทำการศึกษาผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีต่อ FDI โดย Javanovic ได้ทำการพิจารณาการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในแอฟริกา ลาตินอเมริกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าไม่ความสัมพันธ์ระหว่างการรวมกลุ่มเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและ FDI ซึ่งแตกต่างกับการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าการรวมกลุ่มเศรษฐกิจมีผลกระทบทางบวกต่อการดึงดูด FDI ทั้งนี้เนื่องจาก FDI ที่เข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักจะมีสาเหตุจากความต้องการที่จะใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และจากแรงงานที่มีราคาถูกกว่าที่จะมาจากการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ และปัจจัยส่วนใหญ่ที่มีผลต่อการตัดสินใจของบรรษัทข้ามชาติในการเข้ามาลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาจะมาจากปัจจัยความมีเสถียรภาพทางระบบเศรษฐกิจและนโยบายด้านการลงทุนของประเทศกำลังพัฒนามากกว่าการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ

Stone and Bang Nam Joen (2000) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง trade และ FDI ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในช่วงปี 1987-1993 ว่าเป็นไปแบบทดแทนกันหรือส่งเสริมกัน พร้อมกับศึกษาบทบาทของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในการเป็นปัจจัยกำหนด trade และ FDI ด้วยส่วนวิธีการศึกษาใช้แบบจำลองกราวิตี (gravity model) ซึ่งข้อดีของแบบจำลองกราวิตีคือ ทำให้

สามารถทดสอบบทบาทของระยะทางทางภูมิศาสตร์ (geographical distance) และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีต่อ trade และ FDI ได้

แบบจำลองการวัดที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ

$$\log \text{TRADE (FDI)}_{ij} = \beta_0 + \beta_1 \log \text{GDP}_i + \beta_2 \log \text{Pop}_{ij} + \beta_3 \log \text{GDP}_j + \beta_4 \log \text{Pop}_i + \beta_5 \log \text{distance}_{ij} + \beta_6 \log \text{FDI (TRADE)}_{ij} + \beta_7 \text{APEC}_{ij} + \beta_8 \text{ASEAN}_{ij} + \beta_9 \text{DEA}_{ij} + \varepsilon_{ij}$$

โดยที่	TRADE	=	การค้าแบบทวิภาคี (Bilateral trade flows) โดยรวมระหว่างประเทศ i และ j
	FDI	=	การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศโดยรวมระหว่างประเทศ i และ j
	GDP	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ
	Pop	=	จำนวนประชากร
	Distance	=	ระยะทางทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศ i และ j
	APEC, ASEAN, DEA	=	ตัวแปรหุ่นแทนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยที่ DEA ประกอบด้วย 9 ประเทศ ได้แก่ ฮองกง, อินโดนีเซีย, ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, ไต้หวันและไทย ให้แทนด้วย 1 เมื่อทั้งประเทศ i และ j เป็นสมาชิกของกลุ่มเศรษฐกิจเดียวกัน ส่วนกรณีอื่น ๆ ให้เป็น 0
	ε	=	ค่าความคลาดเคลื่อน
	β	=	ค่าพารามิเตอร์
	i	=	แทนประเทศผู้ลงทุน (ประเทศผู้ส่งออก)
	j	=	แทนประเทศผู้รับทุน (ประเทศผู้นำเข้า)

ผลการศึกษาในกรณีที่ trade เป็นตัวแปรตามพบว่า สัมประสิทธิ์ของ FDI มีนัยสำคัญทุกปีและมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ trade แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง trade และ FDI เป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมกัน ส่วนตัวแปร GDP ทั้งของประเทศผู้รับทุนและผู้ลงทุนมีนัยสำคัญทุกปีและมีความสัมพันธ์ในทางบวก สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรขนาดตลาดที่แทนด้วยจำนวนประชากรพบว่า จำนวนประชากรของประเทศผู้ลงทุนไม่มีนัยสำคัญ ในขณะที่จำนวนประชากรในประเทศผู้รับ

ทุนมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในทางลบ ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าขนาดตลาดของประเทศผู้รับทุนมีความสำคัญมากกว่าขนาดตลาดของประเทศผู้ลงทุน และประเทศที่มีขนาดตลาดที่เล็กและมียุทธศาสตร์ที่มีแนวโน้มที่จะเปิดประเทศมากกว่าส่วนตัวแปรระยะทางมีนัยสำคัญและความสัมพันธ์ในทางลบ แสดงว่า ระยะทางระหว่าง 2 ประเทศเพิ่มขึ้นจะทำให้การค้าระหว่างประเทศลดลง สำหรับตัวแปรการรวมกลุ่มเศรษฐกิจพบว่า APEC มีนัยสำคัญในการกำหนด trade ตั้งแต่ปี 1989 เป็นต้นมาและมีความสัมพันธ์ในทางบวก ในขณะที่ ASEAN และ DEA มีนัยสำคัญในช่วงแรกเท่านั้นและมีความสัมพันธ์ในทางลบและบวกตามลำดับ แสดงว่า ประเทศในกลุ่มอาเซียนไม่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มการค้าภายในกลุ่มและยังสรุปได้อีกว่า เมื่อมีการจัดตั้ง APEC ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการให้ความสำคัญของกลุ่มเศรษฐกิจจากอาเซียนมาเป็น APEC และ APEC มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการค้าระหว่างกันในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเพิ่มขึ้น

สำหรับในกรณี FDI เป็นตัวแปรตามพบว่า สัมประสิทธิ์ของ trade มีนัยสำคัญทุกปีและมีความสัมพันธ์ในทางบวก ซึ่งเป็นการยืนยันว่าความสัมพันธ์ระหว่าง trade และ FDI เป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมกันแต่ค่าสัมประสิทธิ์ของ trade ในสมการ FDI มีค่ามากกว่าค่าสัมประสิทธิ์ของ FDI ในสมการ trade แสดงว่า trade มีผลกระทบต่อ FDI มากกว่า FDI มีผลกระทบต่อ trade ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเภทของ FDI ในเอเชีย-แปซิฟิกเป็นประเภท trade-driven FDI ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของ GDP และจำนวนประชากรของประเทศผู้ลงทุนมีนัยสำคัญทุกปีและมีความสัมพันธ์ในทางบวกและลบตามลำดับ ในขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ของ GDP และจำนวนประชากรของประเทศผู้รับทุนไม่มีนัยสำคัญในการกำหนด FDI แสดงให้เห็นว่าประเทศผู้ลงทุนที่มีระดับรายได้ที่สูงและตลาดภายในประเทศเล็กจะมีแนวโน้มออกมาลงทุนในต่างประเทศมากกว่า สำหรับตัวแปรการรวมกลุ่มเศรษฐกิจทั้ง 3 กลุ่ม ไม่มีนัยสำคัญในการกำหนด FDI เป็นการแสดงให้เห็นว่า การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิกไม่มีผลต่อการกำหนด FDI ในช่วงเวลาที่ทำการวิเคราะห์และตัวแปรระยะทางระหว่างประเทศผู้รับทุนกับผู้ลงทุนไม่มีนัยสำคัญในการกำหนด trade

จากงานศึกษาทั้งหมดที่ได้กล่าวถึงข้างต้นจะเห็นว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วจะประสบความสำเร็จในการดึงดูด FDI ในขณะที่ FDI ที่เข้าสู่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่จะเข้ามาเพราะปัจจัยอื่นมากกว่าปัจจัยทางด้านการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยเมื่อพิจารณางานศึกษาในภูมิภาคอาเซียนนั้นมักจะไม่ค่อยมีงานศึกษาที่ศึกษาผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีต่อ FDI ในเชิงปริมาณยกเว้นในงานของ Bende-Nanbende (1999) และ นัฐยา (2542) โดยงานส่วนใหญ่จะกล่าวถึงปัจจัยที่กำหนด FDI ในอาเซียน ซึ่งจะกล่าวถึงปัจจัยการ

รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจไม่มากนัก และส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานในเชิงพรรณนา ดังนั้นในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงต้องการศึกษา ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่มีต่อ FDI โดยจะทำการศึกษาในเชิงปริมาณ ซึ่งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่จะนำมาศึกษา คือ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area :AIA) และ ความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในอาเซียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยใช้ข้อมูลเป็นรายปี ตั้งแต่ปี 2518 ถึงปี 2543 แหล่งข้อมูลของการวิเคราะห์ได้จาก International Financial Statistic (IFS), IMF; Direction of Trade Statistics, IMF ; Statistical Indicator for Asia and the Pacific, UN ; World Investment Report, UN ; World Development Indicator ,The World Bank ; Unesco Statistical Yearbook, UNESCO ; The UN Government Finance Statistics, UN ; ASEAN Investment Report ซึ่งรวบรวมมาจาก ธนาคารแห่งประเทศไทย และ United Nations ESCAP Library ส่วนเอกสาร วารสาร บทความ ข่าวและผลงานการศึกษาค้นคว้าและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องที่ได้มีผู้นำมาศึกษาแล้ว รวบรวมจาก United Nations ESCAP Library ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และศูนย์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งวิธีการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Method)

1. การสร้างแบบจำลอง

ในการศึกษาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนว่ามีอิทธิพลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอาเซียนหรือไม่ จะใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ คือ สมการถดถอยหลายตัวแปร (multiple regression) และ pooled regression โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) ในการทดสอบแบบจำลองซึ่งเป็นแบบจำลองที่ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอาเซียน

① สมการถดถอยหลายตัวแปร (multiple regression)

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนคือ

$$FDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + \mu_t$$

โดยที่	FDI	=	การไหลเข้าของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน
	RGDP	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง
	RGDPA	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของกลุ่มประเทศอาเซียน-5
	GRGDP	=	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง
	GRGDPA	=	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของกลุ่มประเทศอาเซียน-5
	RWAGE	=	อัตราค่าจ้างที่แท้จริง
	INFRA	=	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (infrastructure)
	SKILL	=	ทักษะของแรงงาน
	OPEN	=	ระดับการเปิดประเทศ
	TRADEDIS	=	การกีดกันทางการค้า (trade discrimination)
	ER	=	อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศสมาชิกอาเซียนเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ
	DM	=	ตัวแปรหุ่น (dummy variable) แทนเหตุการณ์ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ
	β_j	=	ค่าพารามิเตอร์ ($j = 0, 1, 2, 3, \dots$)
	μ	=	ค่าความคลาดเคลื่อน (error term)
	t	=	ปีที่ใช้ในการวิเคราะห์

โดย RGDP, GRGDP และ TRADEDIS เป็นตัวแปรตามผลที่เกิดจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน (เขตการค้าเสรีอาเซียน :AFTA)

2 Pooled regression

ในส่วนนี้จะทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอาเซียนซึ่งประกอบด้วย 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และได้นำ pooled regression มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ซึ่ง pooled regression คือการรวมข้อมูลภาคตัดขวาง (cross-section data) และ ข้อมูลอนุกรมเวลา (time-series data) เข้าด้วยกัน โดยวิธีนี้สามารถตัดปัญหาการมีจำนวนข้อมูลที่น้อย (small sample size) ออกไป ทำให้ผลการประมาณค่ามีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ใน อาเซียน คือ

$$FDI_{it} = \beta_0 + \beta_1 RGDP_{it} + \beta_2 RGDP A_{it} + \beta_3 GRGDP_{it} + \beta_4 GRGDPA_{it} + \beta_5 RWAGE_{it} + \beta_6 INFRA_{it} + \beta_7 SKILL_{it} + \beta_8 OPEN_{it} + \beta_9 TRADEDIS_{it} + \beta_{10} ER_{it} + \beta_{11} DM + u_{it}$$

โดยที่	FDI	=	การไหลเข้าของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอาเซียน
	RGDP	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของแต่ละประเทศ
	RGDPA	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของกลุ่มประเทศอาเซียน-5
	GRGDP	=	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของแต่ละประเทศ
	GRGDPA	=	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของกลุ่มประเทศอาเซียน-5
	RWAGE	=	อัตราค่าจ้างที่แท้จริง
	INFRA	=	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (infrastructure)
	SKILL	=	ทักษะของแรงงาน
	OPEN	=	ระดับการเปิดประเทศ
	TRADEDIS	=	การกีดกันทางการค้า (trade discrimination)
	ER	=	อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศสมาชิกอาเซียนเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ
	DM	=	ตัวแปรหุ่น (dummy variable) แทนเหตุการณ์ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

β_j	=	ค่าพารามิเตอร์ ($j = 0, 1, 2, 3, \dots$)
μ	=	ค่าความคลาดเคลื่อน (error term)
t	=	ปีที่ใช้ในการวิเคราะห์
i	=	ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และ ไทย

โดย RGDP, GRGDP และ TRADEDIS เป็นตัวประมาณผลที่เกิดจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน (เขตการค้าเสรีอาเซียน :AFTA)

2. ความหมายและความสัมพันธ์ของตัวแปร

ความหมายและความสัมพันธ์ของตัวแปรตามและตัวแปรอธิบาย สามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

- 1) การไหลเข้าของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) โดยในแบบจำลองของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนจะแทนด้วย IFDI MFDI PHFDI SFDI และ THFDI ซึ่งเป็นตัวแปรที่ใช้วัดการเข้ามาลงทุนในประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ตามลำดับ ส่วน FDI จากประเทศผู้ลงทุนหลักจะแทนด้วย JFDI USFDI EUFDI และ KFDI ซึ่งเป็นตัวแปรที่ใช้วัดการเข้ามาลงทุนในอาเซียนของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และเกาหลีใต้
- 2) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริง (Real Gross Domestic Production : RGDP) ของประเทศสมาชิกอาเซียน ตัวแปรนี้จะใช้แทนปัจจัยด้านขนาดตลาดของประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ FDI เนื่องจาก เมื่อตลาดภายในของประเทศผู้รับทุนมีขนาดใหญ่ขึ้น จะทำให้ผู้ลงทุนสามารถขยายการผลิตจนเกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) ซึ่งจะดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น โดย RGDP คำนวณได้จาก

$$RGDP = \frac{\text{nominal GDP} * 100}{GDP \text{ deflator at } 1995}$$

- 3) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงของกลุ่มอาเซียน-5 (Real Gross Domestic Production of ASEAN-5 : RGDP) ตัวแปรนี้ใช้แทนปัจจัยด้านขนาดตลาดของกลุ่มอาเซียน คำนวณจากการรวม Real GDP ของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ FDI กล่าวคือ เมื่อมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนทำให้อุปสรรคทางการค้าภายในอาเซียนถูกกำจัดออกไป ทำให้ขนาดตลาดใหญ่ขึ้น ทำให้นักลงทุนต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในอาเซียนสามารถขยายการผลิตจนเกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตที่จะลดต่ำลง ซึ่งจะดึงดูดให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น
- 4) อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศสมาชิกอาเซียน (growth rate of real GDP : GRGDP) ซึ่งใช้แทนการขยายตัวของขนาดตลาดของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ FDI เนื่องจาก ประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตของขนาดตลาดที่สูงแสดงถึง โอกาสในการที่ผู้ลงทุนสามารถเข้ามาทำกำไรได้เพิ่มขึ้น
- 5) อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของกลุ่มอาเซียน-5 (growth rate of real GDP of ASEAN-5 : GRGDPA) ตัวแปรนี้ใช้แทนการขยายตัวของขนาดตลาดของกลุ่มอาเซียน โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ FDI กล่าวคือ เมื่ออัตราการเจริญเติบโตของขนาดตลาดเพิ่มขึ้นเนื่องจาก การไม่มีอุปสรรคด้านการค้า ส่งผลให้การผลิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น
- 6) อัตราค่าจ้างที่แท้จริง (real wage : RWAGE) เป็นตัวแทนปัจจัยทางด้านต้นทุนค่าจ้างแรงงาน โดยมีความสัมพันธ์ในทางลบกับ FDI กล่าวคือ เมื่ออัตราค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ทำให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศหรือภูมิภาคอาเซียนลดลง โดย RWAGE คำนวณได้จาก
- $$RWAGE = \frac{\text{nominal wage} * 100}{\text{GDP deflator at 1990}}$$
- 7) โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (infrastructure : INFRA) ตัวแปรนี้ใช้แทนปัจจัยความพร้อมทางด้านปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสาธารณูปโภคต่าง ๆ โดยจะใช้สัดส่วนของค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านการบริการเศรษฐกิจ (economic services) ต่อ GDP เป็นตัวประมาณค่า ซึ่งค่าใช้จ่าย

ของรัฐบาลในด้านการบริการเศรษฐกิจ จะรวมทั้งค่าใช้จ่ายด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม ไฟฟ้า ประปาและพลังงาน เมื่อตัวแปรนี้มีค่าเพิ่มขึ้นแสดงว่าประเทศหรือภูมิภาคอาเซียนมีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ก็จะต้องดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น นั่นคือ โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ FDI

8) ทักษะแรงงาน (labor skill : SKILL) ใช้จำนวนผู้ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (secondary school enrolment) เมื่อเทียบกับกำลังแรงงานทั้งหมดของประเทศ เป็นตัวประมาณค่า โดยมีสมมติฐานว่าความรู้และทักษะที่ได้รับในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทำให้บุคคลหรือแรงงานสามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพที่เพียงพอ เมื่อตัวแปรนี้มีค่าเพิ่มขึ้นแสดงถึง ผลผลิตภาพในการผลิต (productivity) ของแรงงานในประเทศนั้นเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลให้นักลงทุนเข้ามาทำการลงทุนมากขึ้น นั่นคือ ทักษะแรงงานมีความสัมพันธ์กับ FDI ในทางบวก

9) ระดับการเปิดประเทศ (openness : OPEN) ตัวแปรนี้ใช้แทนปัจจัยนโยบายของรัฐบาลในด้านนโยบายการเปิดเสรีทั้งทางการค้าและการลงทุน โดยจะใช้ระดับการเปิดประเทศของแต่ละประเทศมาเป็นตัวประมาณค่า ซึ่งคำนวณได้จาก

$$\text{openness} = \frac{\text{มูลค่าการส่งออก (X) + มูลค่าการนำเข้า (M)}}{\text{GDP}}$$

ระดับการเปิดประเทศมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ FDI กล่าวคือ ประเทศที่มีนโยบายทั้งทางการค้าและการลงทุนที่เสรีมากกว่าจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการสะดวกและเป็นเสรีมากกว่า ซึ่งเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนมากขึ้น

10) การกีดกันทางการค้า (trade discrimination : TRADEDIS) เป็นผลจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกล่าวคือ เมื่อมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะมีการลดหรือยกเลิกอุปสรรคทางการค้าทั้งมาตรการทางภาษีและไม่ใช่อะไรภายในกลุ่มเศรษฐกิจนั้นแต่ยังคงอุปสรรคนั้นไว้กับประเทศนอกกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้การค้าภายในกลุ่มขยายตัว แต่การส่งออกมายังประเทศภายในกลุ่มเศรษฐกิจจะลดลง ทำให้นักลงทุนต่างชาติเปลี่ยนกลยุทธ์มาเป็นการลงทุนในกลุ่มเศรษฐกิจนั้นแทนการส่งออกจากประเทศ

ดังนั้นการกีดกันทางการค้าที่เกิดจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน (AFTA) สามารถคำนวณได้จาก สัดส่วนของผลต่างระหว่างมูลค่าการส่งออกมายังประเทศภายในอาเซียน (EX_EX) กับมูลค่า

การส่งออกของประเทศภายในกลุ่มอาเซียนมายังประเทศที่กำลังพิจารณา (EX_IN) และมูลค่าการส่งออกของประเทศภายในอาเซียนมายังประเทศที่กำลังพิจารณา (EX_IN) โดยการกีดกันทางการค้ามีความสัมพันธ์ในทางลบกับ FDI นั่นคือ เมื่ออัตราส่วนของการกีดกันทางการค้าข้างต้นลดลง แสดงว่าการกีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้นก็จะดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น

11) อัตราแลกเปลี่ยน (exchange rate : ER) อาจมีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือลบกับ FDI สำหรับความสัมพันธ์ในทางบวกนั้นอาจเกิดจาก เมื่อค่าเงินของประเทศผู้รับทุนเมื่ออยู่ในรูปของดอลลาร์สหรัฐสูงขึ้น ก็จะทำให้ผู้ลงทุนเข้ามาทำการลงทุนเพิ่มขึ้น ส่วนความสัมพันธ์ในทางลบ อาจเกิดจากการที่เมื่อค่าเงินของประเทศผู้รับทุนเมื่ออยู่ในรูปของเงินดอลลาร์สหรัฐสูงขึ้นมาก (การอ่อนค่าลงของเงินสกุลท้องถิ่น) อาจแสดงให้เห็นถึงความไม่มีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ลงทุนไม่มีความมั่นใจในระบบเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุน ส่งผลให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในปริมาณที่ลดลง

12) ตัวแปรหุ่น (dummy variable : DM) ใช้แทนเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจภายในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งแบ่งเป็นช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (ปี 2518-2539) และ หลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (ปี 2540-2543) โดยให้แทนด้วย 1 ในช่วงปี 2540-2543 ส่วนในปีอื่น ๆ แทนด้วย 0

ตารางที่ 3.1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอธิบายที่คาดการณ์ไว้

ตัวแปรตาม : FDI _t	
ตัวแปรอธิบาย	เครื่องหมายที่คาดการณ์ไว้
RGDP	+
RGDPA*	+
GRGDP	+
GRGDPA*	+
RWAGE	-
INFRA	+
SKILL	+
OPEN	+
TRADEDIS*	-
ER	+,-
DM	-

หมายเหตุ * เป็นตัวประมาณผลที่เกิดจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน (เขตการค้าเสรีอาเซียน : AFTA)

3. *Dummy Variable Test*

ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน (AFTA) ที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ นอกจากใช้วิธีการศึกษาดังที่กล่าวข้างต้นแล้วยังนำวิธี dummy variable test มาใช้ในการศึกษาด้วย ซึ่งวิธี dummy variable test เป็นวิธีในการทดสอบ structural change เช่นเดียวกับวิธี chow test แต่วิธี dummy variable test มีข้อได้เปรียบคือ ใช้สมการในการวิเคราะห์เพียงสมการเดียว ทำให้สามารถตัดปัญหาในการที่จะต้องแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลไม่เพียงพอในการ run regression นอกจากนี้ dummy variable test ยังสามารถบอกได้ชัดเจนว่าเกิด structural change ที่ตัวแปรใดโดยสามารถพิจารณาได้จากตัวอย่างของ Gujarati (1995) ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ศึกษาผลกระทบของ income ต่อ saving ของประเทศอังกฤษ ในช่วงปี 1946-1954 (reconstruction period) ว่าแตกต่างจากในช่วงปี 1955-1963 (postreconstruction period) หรือไม่ แบบจำลองที่ใช้คือ

$$Y_i = \alpha_1 + \alpha_2 D_i + \beta_1 X_i + \beta_2 (D_i X_i) + \mu_i$$

โดย Y = saving

X = income

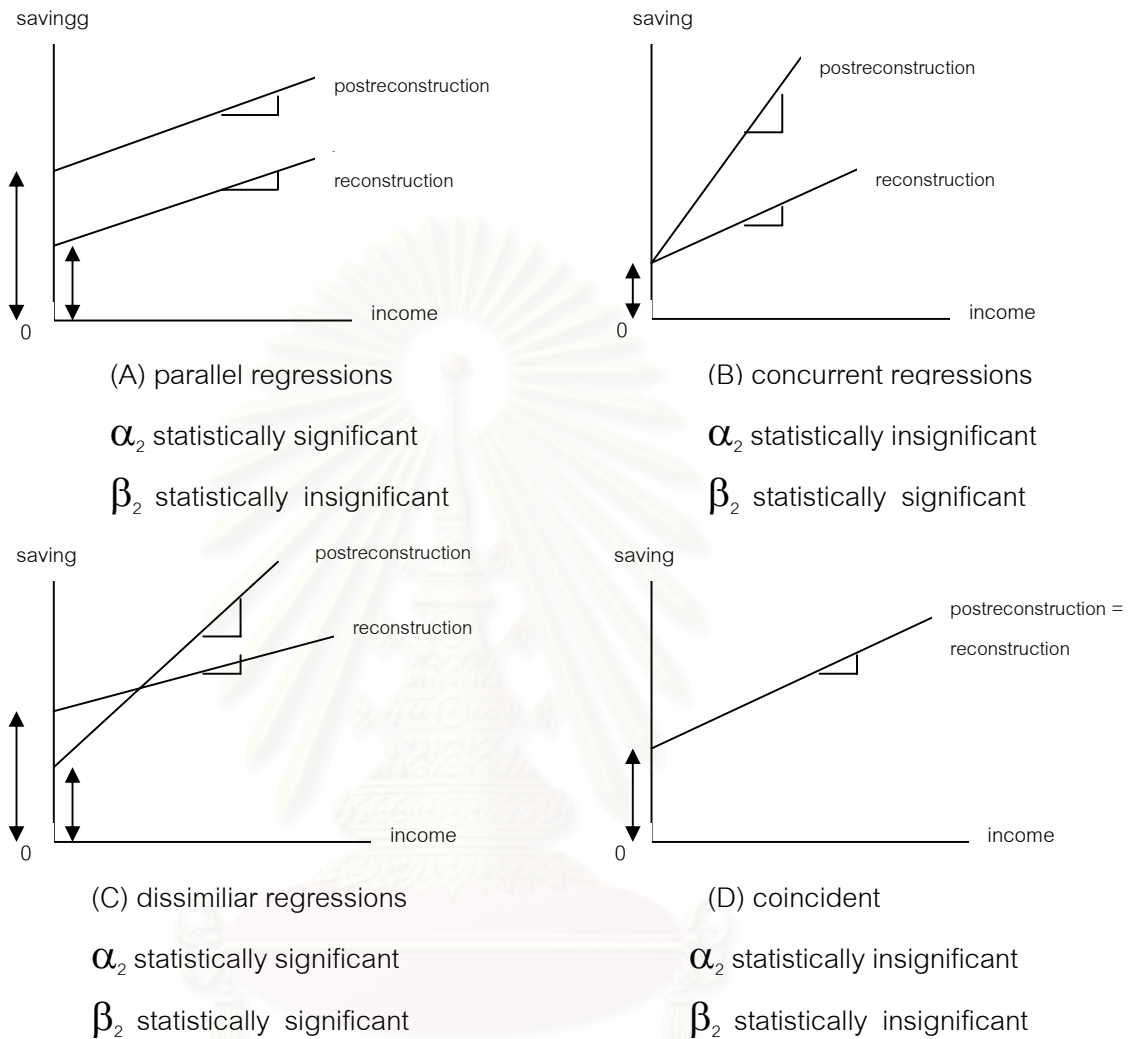
D_i = ตัวแปรหุ่น โดยให้เป็น 1 ในช่วงปี 1955-1963 ส่วนปีอื่นให้แทนด้วยแทนด้วย 0

จากสมการ α_2 และ β_2 คือ differential intercept และ differential slope coefficient โดยทำการทดสอบ สมมติฐานหลัก $H_0 : \alpha_2 = \beta_2 = 0$

สมมติฐานรอง $H_1 : \alpha_2 \neq 0$ หรือ $\beta_2 \neq 0$

ถ้าในการทดสอบแล้วพบว่าสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ แสดงว่าเกิด structural change ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กรณี ดังรูปที่ 3.1 (A,B,C) แต่ถ้าไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้แสดงว่าไม่เกิด structural change นั่นคือ เกิด structural stability ดังรูปที่ 3(D)

รูปที่ 3.1 แสดง structural change และ structural stability

ดังนั้นในการศึกษาผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียน (AFTA) ที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) โดยใช้ dummy variable test สมการที่จะใช้ในการทดสอบแต่ ละประเทศสมาชิกอาเซียน คือ

$$FDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_t + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \alpha_2 DM_t \cdot RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_t \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \alpha_9 DM_t \cdot TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM_t + u_t$$

ส่วนสมการที่จะใช้ในการทดสอบรวมทั้ง 5 ประเทศในอาเซียน คือ

$$FDI_{it} = \beta_0 + \alpha_0 DM_{1t} + \beta_1 RGDP_{it} + \beta_2 GRGDP_{it} + \alpha_2 DM_{1t} \cdot GRGDP_{it} + \beta_3 GRGDP_{it} + \beta_4 GRGDPA_{it} + \alpha_4 DM_{1t} \cdot GRGDPA_{it} + \beta_5 RWAGE_{it} + \beta_6 INFRA_{it} + \beta_7 SKILL_{it} + \beta_8 OPEN_{it} + \beta_9 TRADEDIS_{it} + \alpha_9 DM_{1t} \cdot TRADEDIS_{it} + \beta_{10} ER_{it} + \beta_{11} DM_{it} + u_{it}$$

โดยที่ DM_1 = ตัวแปรหุ่น (dummy variable) ที่แทนผลจากการจัดตั้ง AFTA โดยให้แทนค่าด้วย 1 ในช่วงเวลาหลังการจัดตั้ง AFTA (2536-2543) และแทนด้วย 0 ในช่วงเวลาก่อนการจัดตั้ง AFTA (2518-2535)

α_0 = differential intercept coefficient

$\alpha_2, \alpha_4, \alpha_9$ = differential slope coefficient

ส่วนตัวแปรอื่นเหมือนดังคำอธิบายข้างต้น

เมื่อมีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์จากทั้ง 2 สมการแล้วจะได้ค่า $\alpha_0, \alpha_2, \alpha_4$ และ α_9

แล้วนำมาทดสอบ สมมติฐานหลัก $H_0 : \alpha_0 = \alpha_2 = \alpha_4 = \alpha_9 = 0$

สมมติฐานรอง $H_1 : \alpha_0 \neq 0$ หรือ $\alpha_2 \neq 0$ หรือ $\alpha_4 \neq 0$ หรือ $\alpha_9 \neq 0$

ถ้าการทดสอบพบว่าสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้แสดงว่าเกิด structural change ในตัวแปรอธิบายนั้น แต่ถ้ายอมรับสมมติฐานหลัก แสดงว่าเกิด structural stability ซึ่งนั่นหมายความว่า การจัดตั้ง AFTA ไม่มีผลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI)

3.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method)

1. ทำการวิเคราะห์การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในภูมิภาคอาเซียน โดยการวิเคราะห์จะใช้ข้อมูลที่อยู่ในรูปตารางและกราฟในการอธิบาย ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ในรายละเอียดต่อไปนี้

-วิเคราะห์ FDI โดยภาพรวมที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน ตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคมจนถึงปัจจุบัน

-วิเคราะห์ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในแต่ละประเทศอาเซียนโดยทำการเปรียบเทียบในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA

-วิเคราะห์ FDI ที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนโดยแยกพิจารณาตามประเทศผู้ลงทุน ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน และสิงคโปร์ โดยจะทำการวิเคราะห์ถึงรูปแบบของการลงทุน ปัจจัยที่ดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในอาเซียนและปริมาณและสัดส่วน FDI ที่เข้าสู่แต่ละประเทศในอาเซียน

2. ทำการวิเคราะห์ศักยภาพของเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) โดยสิ่งที่จะทำการวิเคราะห์ ได้แก่

-ความแตกต่างของกรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) เมื่อเปรียบเทียบกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น AFTA AICO เป็นต้น

-ศักยภาพของเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) โดยจะพิจารณานโยบายและสิทธิพิเศษที่ประเทศสมาชิกทั้ง 5 มีต่อ FDI ว่ามีลักษณะเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และวิเคราะห์ว่าการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่ให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนในระดับภูมิภาคไม่ใช่ในระดับประเทศอีกต่อไป จะมีส่วนช่วยให้อาเซียนสามารถดึงดูด FDI ได้เพิ่มขึ้นหรือไม่ภายใต้สภาพแวดล้อมของนโยบายและสิทธิพิเศษที่ประเทศสมาชิกมีต่อ FDI

บทที่ 4

แกนหลักของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Regional Economic Integration) ของอาเซียนที่เชื่อมโยงการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI)

จากที่ได้กล่าวแล้วในหัวข้อแนวความคิดและทฤษฎี ซึ่งได้กล่าวถึงความเชื่อมโยง (link) กันระหว่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ โดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทำให้เกิดผลทั้งทางด้านสถิตย์ (static effects) และผลทางด้านพลวัต (dynamic effects) ที่มีผลต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ และการตอบสนองต่อผลทั้ง 2 ด้านก็ได้ทำให้เกิดรูปแบบของการลงทุนที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นในบทนี้จึงจะได้ทำการกล่าวถึง การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่สำคัญที่มีความเชื่อมโยงกับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ นั่นคือ การรวมกลุ่มทางด้านการค้า การลงทุน และการคมนาคมขนส่ง ซึ่งได้แก่ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area : AIA) และความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียน โดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจดังกล่าวจะทำให้อุปสรรคทางด้านภาษีและไม่ใช่ภาษี รวมทั้งอุปสรรคด้านการลงทุนลดลง และยังเป็นส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกฎระเบียบการลงทุนที่มีความโปร่งใส นอกจากนี้ความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งจะทำให้การขนส่งในอาเซียนเป็นไปอย่างสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนอีกด้วย ดังนั้นผลดังกล่าวทั้งหมดจะส่งผลให้ต้นทุนในการทำธุรกรรม (transaction cost) และต้นทุนในการผลิตของนักลงทุนลดลง ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งก็จะทำให้ดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในภูมิภาคอาเซียน

4.1 เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA)

เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) เกิดขึ้นจากความพยายามของประเทศสมาชิกอาเซียนในการลดอุปสรรคทางการค้าทั้งทางด้านภาษีและไม่ใช่ภาษี เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าที่เสรีภายในภูมิภาคมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การค้าภายในภูมิภาคอาเซียน (intra-ASEAN trade) เพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงของการค้าและการผลิตภายในภูมิภาค โดยทำให้นักลงทุนสามารถเพิ่มความสามารถในการผลิตโดยการตั้งฐานการผลิตตามความ

ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ ซึ่งผลดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ภูมิภาคอาเซียนในการดึงดูด การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เริ่มต้นจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 28 มกราคม 1992 ที่ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งประเทศผู้นำอาเซียนเดิมทั้ง 6 ประเทศได้แก่ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งและมีผลบังคับใช้ในปี 1993 เป็นต้นมา โดยความริเริ่มของนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยในสมัยนั้น คือ นายอานันท์ ปันยารชุน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าอาเซียนในตลาดโลก ต่อมาสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม เข้าเป็นสมาชิกในเดือนกรกฎาคม 1995 ตามด้วยลาว และพม่า เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันในเดือนกรกฎาคม 1997 และกัมพูชา เข้าเป็นสมาชิกในเดือนเมษายน 1999 จึงทำให้ปัจจุบัน AFTA มีสมาชิกทั้งสิ้น 10 ประเทศ ซึ่งจากการประเมินความคิดในการจัดตั้ง AFTA โดยรวมมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าอาเซียนในตลาดโลก
2. เพื่อส่งเสริมให้การค้าในอาเซียนขยายตัวมากขึ้น
3. เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น
4. เพื่อรองรับสถานการณ์ทางการค้าในตลาดโลกที่เริ่มเข้มข้นมากขึ้น และการเจรจาอนุสัญญารายภายใต้กรอบ WTO ที่จะทำให้การค้าเสรีมากขึ้น

หลักการในการดำเนินงานตามกรอบของ AFTA นั้นอยู่ภายใต้ข้อตกลง 2 ฉบับ คือ

1. ความตกลงแม่บทว่าด้วยการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน (Framework Agreement on Enhancing ASEAN Economic Cooperation) ซึ่งใช้กรอบในการดำเนินการความร่วมมือทางเศรษฐกิจและส่งผลให้เกิดโครงการความร่วมมือต่าง ๆ อาทิ โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (AICO) เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) และการเปิดเสรีการบริการ (AFAS)

2. ความตกลงว่าด้วยอัตราภาษีพิเศษที่เท่าเทียมกัน หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า CEPT (Common Effective Preferential Tariff) ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานของ AFTA

เมื่อเริ่มแรกดำเนินการ AFTA นั้นได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน ในสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรแปรรูปเหลือร้อยละ 0-5 รวมทั้งยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภายในเวลา 15 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 1993 และสิ้นสุดวันที่ 1 มกราคม 2008 ซึ่งในช่วงเริ่มการดำเนินการ AFTA นั้นได้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์โลก อาทิ การจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจในหลายภูมิภาค เช่น ในปี 1992 ได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Area : NAFTA), ปี 1993 ประชาคมยุโรป (E.C.) ได้พัฒนาจากสหภาพศุลกากรมาเป็นตลาดยุโรปเดียว (single market) และการก่อตั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation : APEC) รวมทั้งการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) แทน GATT เดิมและประเทศสมาชิก WTO สามารถบรรลุการเจรจาการเปิดตลาดและเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ซึ่งเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้อาเซียนต้องดำเนินการปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยในที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (AEM) ครั้งที่ 26 เมื่อเดือน กันยายน 1994 ที่ จ.เชียงใหม่ ได้มีมติให้ดำเนินการเร่งรัดการดำเนินงานของ AFTA จากเดิม 15 ปี เป็น 10 ปี นั่นคือ ให้มีการจัดตั้ง AFTA ให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 1 มกราคม 2003 รวมทั้งให้นำสินค้าเกษตรไม่แปรรูปเข้ามาอยู่ในบัญชีลดภาษีด้วย (สมเกียรติ ตริรัตน์พันธ์, 2540) โดยรายละเอียดกลไกการดำเนินการในการจัดตั้ง AFTA ตามข้อตกลง CEPT ในปี 1992 และที่แก้ไขในปี 1994 แสดงดังตารางที่ 4.1 ทั้งนี้ กำหนดเวลาในการลดภาษีจะแตกต่างกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ กับประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ เนื่องจากสมาชิกใหม่เข้าร่วมใน AFTA ช้ากว่า ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ในส่วนของขบขายสินค้าที่นำมาลดภาษีภายใต้ความตกลงว่าด้วยอัตราภาษีพิเศษที่เท่าเทียมกัน หรือ CEPT นี้สามารถแบ่งรายการสินค้าออกได้เป็น 4 รายการดังนี้

1). *สินค้าลดภาษีทั่วไป (Inclusion List)* สินค้าในกลุ่มนี้จะเป็นสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

1.1 สินค้าลดภาษีปกติ (Normal Track) จะต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2003

1.2 สินค้าเร่งรัดลดภาษี (Fast Track) ประกอบด้วยสินค้า 15 กลุ่ม ได้แก่

น้ำมันพืช	ปุ๋ย
ผลิตภัณฑ์ยาง	เยื่อกระดาษ
ผลิตภัณฑ์เซรามิกและแก้ว	แคโทดทำจากทองแดง
เฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย	ปูนซีเมนต์
เภสัชภัณฑ์	พลาสติก
ผลิตภัณฑ์หนัง	สิ่งทอ
อัญมณีและเครื่องประดับ	เครื่องอิเล็กทรอนิกส์
เคมีภัณฑ์	

โดยสินค้าทั้ง 15 กลุ่ม จะลดภาษีตั้งแต่ 1 มกราคม 1993 และลดเหลือร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2000

เมื่อทำการเปรียบเทียบจำนวนรายการภาษีในบัญชีลดภาษีทั่วไป ซึ่งต่อไปจากนี้จะขอเรียกสั้น ๆ ว่าบัญชี IL ในช่วงก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาในการดำเนินการ AFTA จะพบว่า หลังจากการร่นระยะเวลาในการดำเนินการ AFTA จาก 15 ปีเป็น 10 ปี จำนวนรายการภาษีในบัญชี IL มีจำนวนเพิ่มขึ้น จาก 44,095 รายการเป็น 44,626 รายการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของเวียดนาม ,การย้ายสินค้าที่ก่อนหน้านี้ไม่ได้อยู่ใน IL มาอยู่ในบัญชี IL และมีการรวมสินค้าเกษตรไม่แปรรูปเข้ามาอยู่ใน CEPT ด้วย โดยประเทศมาเลเซีย เป็นประเทศที่เสนอรายการสินค้าให้อยู่ใน IL มากที่สุด คือ 10,494 รายการ รองลงมาคือ ประเทศไทย และอินโดนีเซียในจำนวน 8,854 และ 7,909 รายการ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 กลไกการดำเนินการในการจัดตั้ง AFTA ตามข้อตกลง CEPT ในปี 1992
และที่แก้ไขในปี 1994

กลไกเดิม	กลไกใหม่
ระยะเวลา 15 ปี (1993-2008)	ระยะเวลา 10 ปี (1993-2003)
<p>ขอบข่ายสินค้า</p> <p>ครอบคลุมสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมด รวมทั้งสินค้าทุน และ สินค้าเกษตรแปรรูป</p>	<p>ขอบข่ายสินค้า</p> <p>ครอบคลุมสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมด รวมทั้งสินค้าทุนและ สินค้าเกษตร ยกเว้นสินค้าที่มีมาตรการเพื่อปกป้องความมั่นคง ศีลธรรม ชีวิตมนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งที่มีค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดี</p>
<p>กำหนดการลดภาษี</p> <p>1.รายการที่นำเข้า AFTA (Inclusion List)</p> <p>1.1 สินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ กรณีภาษี 20% หรือต่ำกว่า ลดเหลือ 0-5% ใน 7 ปี (2000) ➢ กรณีภาษีสูงกว่า 20% ลดเหลือ 0-5% ใน 10ปี (2003) <p>1.2 สินค้านormal track (Normal Track)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ กรณีภาษี 20% หรือต่ำกว่า ลดเหลือ 0-5% ใน 10 ปี (2003) ➢ กรณีภาษีสูงกว่า 20% ลดเหลือ 20% ใน 10 ปี (2003) ลดเหลือ 0-5% ใน 15 ปี (2008) <p>2.รายการยกเว้นชั่วคราว(Temporary Exclusion List : TEL) จะทบทวนในปีที่ 8 (2000)</p>	<p>กำหนดการลดภาษี</p> <p>- สินค้าอุตสาหกรรม</p> <p>1.รายการที่นำเข้า AFTA (Inclusion List)</p> <p>1.1 สินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ กรณีภาษี 20% หรือต่ำกว่า ลดเหลือ 0-5% ใน 5 ปี (1998) ➢ กรณีภาษีสูงกว่า 20% ลดเหลือ 0-5% ใน 7 ปี (2000) <p>1.2 สินค้านormal track (Normal Track)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ กรณีภาษี 20% หรือต่ำกว่า ลดเหลือ 0-5% ใน 7 ปี (2000) ➢ กรณีภาษีสูงกว่า 20% ลดเหลือ 20% ใน 10 ปี (1998) ลดเหลือ 0-5% ใน 15 ปี (2003) <p>2. รายการยกเว้นชั่วคราว (Temporary Exclusion List : TEL) นำเข้า AFTA ปี 1996-2000 ลดภาษีเหลือ 0-5% ภายใน 2003</p> <p>- สินค้าเกษตรไม่แปรรูป</p> <p>1. รายการที่นำเข้า AFTA (Inclusion List) นำเข้า AFTA 1 ม.ค. 1996 ลดภาษีเหลือ 0-5% ภายในปี 2003</p> <p>2. รายการยกเว้นชั่วคราว (Temporary Exclusion List : TEL) นำเข้า AFTA ปี 1997-2003 ลดภาษีเหลือ 0-5% ภายใน 2003</p>

	3. สินค้าอ่อนไหว (Sensitive List) นำเข้า AFTA ปี 2001-2003 ลดภาษีเหลือ 0-5% ปี 2010 ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวสูงซึ่งกำลังเจรจา
การยกเลิกอุปสรรคที่มีใช้ภาษี (NTBs) ยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณ (QRs) ทันทีที่ได้รับสิทธิประโยชน์ ยกเลิกอุปสรรคที่มีใช้ภาษีอื่น (NTBs) ภายใน 5 ปี หลังจากที่ได้รับสิทธิประโยชน์	การยกเลิกอุปสรรคที่มีใช้ภาษี (NTBs) ยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณ (QRs) ทันทีที่ได้รับสิทธิประโยชน์ ยกเลิกอุปสรรคที่มีใช้ภาษีอื่น (NTBs) ภายใน 5 ปี หลังจากที่ได้รับสิทธิประโยชน์
<u>เงื่อนไขการได้รับสิทธิประโยชน์</u> 1. อยู่ในรายการนำเข้า AFTA ของทั้งประเทศผู้ส่งออกและนำเข้าและมีโปรแกรมการลดภาษีที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว 2. มีอัตราภาษี 20% หรือต่ำกว่า 3. เป็นสินค้าอาเซียน โดยมีสัดส่วนการผลิตในอาเซียนอย่างน้อย 40%	<u>เงื่อนไขการได้รับสิทธิประโยชน์</u> 1. อยู่ในรายการนำเข้า AFTA ของทั้งประเทศผู้ส่งออกและนำเข้าและมีโปรแกรมการลดภาษีที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว 2. ในกรณีที่สินค้าของประเทศผู้นำเข้ามีอัตราภาษี 20% หรือต่ำกว่า ประเทศผู้ส่งออกจะต้องลดภาษีนำเข้าสินค้านั้นเหลือ 20% หรือต่ำกว่าด้วย จึงจะได้รับสิทธิประโยชน์ที่ต่ำกว่า 20% ของประเทศผู้นำเข้า แต่หากประเทศผู้นำเข้าลดภาษียังไม่ถึงระดับ 20% ประเทศผู้ส่งออกจะได้รับสิทธิประโยชน์โดยไม่จำเป็นต้องลดภาษีเหลือ 20% ด้วย 3. เป็นสินค้าอาเซียน โดยมีสัดส่วนการผลิตในอาเซียนอย่างน้อย 40% สำหรับผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ผู้ส่งออกอาจเลือกใช้การแปรรูป (Substantial Transformation) ในการพิจารณาว่าเป็นสินค้าอาเซียนก็ได้

ที่มา : สมเกียรติ ตริรัตน์พันธ์,เขตการค้าเสรีอาเซียน(AFTA) : ความสำเร็จก้าวสำคัญของอาเซียน,กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์,2540.

หมายเหตุ : ทุกปีที่ระบุในนี้หมายถึง ณ วันที่ 1 มกราคม ของปี

ตารางที่ 4.2 กำหนดการลดภาษีในบัญชีต่าง ๆ ของประเทศสมาชิก AFTA

ประเทศ	สินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูป		สินค้าเกษตรไม่แปรรูป		
	Inclusion List	Temporary Exclusion List	Inclusion List	Temporary Exclusion List	Sensitive List
สมาชิกเดิม	1993-2003	1996-2003	1996-2003	1997-2003	2001-2010
เวียดนาม	1996-2006	1999-2006	1999-2006	2000-2006	2004-2013
ลาวและพม่า	1998-2008	2001-2008	2001-2008	2002-2008	2006-2015
กัมพูชา	2000-2010	2003-2010	2003-2010	2004-2010	2005-2017

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบจำนวนรายการภาษีในบัญชี IL ณ ช่วงเวลาก่อนและหลัง
การเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการดำเนินการ AFTA

หน่วย : รายการ

ประเทศ	ก่อนการเปลี่ยนแปลง	หลังการเปลี่ยนแปลง
บรูไน	6,079	6,112
อินโดนีเซีย	7,355	7,909
มาเลเซีย	8,777	10,494
ฟิลิปปินส์	4,451	4,694
สิงคโปร์	5,722	5,706
ไทย	8,763	8,854
เวียดนาม	-	854
รวม	44,095	44,626

ที่มา : Afta Reader Vol.4, 1996

2). *สินค้ายกเว้นชั่วคราว (Temporary Exclusion List : TEL)* เป็นสินค้าที่ประเทศสมาชิกขอสงวนสิทธิยังไม่นำมาลดภาษี แต่ต้องเริ่มนำเข้ามาลดภาษีปีละร้อยละ 20 ของจำนวนรายการ TEL โดยเริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม 1996 – 1 มกราคม 2000 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนรายการภาษีของบัญชีนี้ ในช่วงก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาในการดำเนินการ AFTA พบว่า หลังจากการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาในการดำเนินการ AFTA จำนวนสินค้าในกลุ่ม TEL เพิ่มขึ้น จาก 3,322 เป็น 3,685 รายการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการเข้าร่วม AFTA ของเวียดนาม โดยประเทศอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่มีรายการสินค้าใน Exclusion List มากที่สุด คือ 1,317 รายการ รองลงมาคือ เวียดนามและฟิลิปปินส์ ด้วยจำนวน 1,189 และ 562 รายการตามลำดับ (ตารางที่ 4.4)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบจำนวนรายการภาษีใน Temporary Exclusion List ณ.ช่วงเวลา
ก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการดำเนินการ AFTA

หน่วย : รายการ

ประเทศ	ก่อนการเปลี่ยนแปลง	หลังการเปลี่ยนแปลง
บรูไน	236	-
อินโดนีเซีย	1,648	1,317
มาเลเซีย	621	470
ฟิลิปปินส์	694	562
สิงคโปร์	1	-
ไทย	122	147
เวียดนาม	-	1,189
รวม	3,322	3,685

ที่มา : Afta Reader Vol.4,1996

3). *สินค้ายกเว้นตลอดไป (General Exception List : GEL)* สินค้าประเภทนี้ต้องเป็นสินค้าที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ศีลธรรม ชีวิต และสุขภาพของมนุษย์ สัตว์และพืช โบราณวัตถุ ศิลปะ และประวัติศาสตร์ และเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.5 จะเห็นว่าจำนวนรายการสินค้าในกลุ่ม GEL หลังจากการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการดำเนินการ AFTA มีจำนวนลดลงจาก 523 รายการเป็น 492 รายการ เนื่องจากการที่ประเทศไทยและสิงคโปร์ไม่ได้เสนอสินค้าในบัญชีนี้

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบจำนวนรายการภาษีใน General Exclusion List
ณ.เวลาก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการดำเนินการ AFTA

หน่วย : รายการ

ประเทศ	ก่อนการเปลี่ยนแปลง	หลังการเปลี่ยนแปลง
บรูไน	201	203
อินโดนีเซีย	50	72
มาเลเซีย	98	63
ฟิลิปปินส์	28	27
สิงคโปร์	120	-
ไทย	26	-
เวียดนาม	-	127
รวม	523	492

ที่มา : Afta Reader Vol.4,1996

4). *สินค้าเกษตรไม่แปรรูป (Unprocess Agricultural Products : UAP)* สินค้าในกลุ่มนี้สามารถขอยกเว้นการลดภาษีได้ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

4.1 ขอยกเว้นเป็นการชั่วคราว (TEL) แต่ต้องทยอยนำเข้าลดภาษีตั้งแต่ปี 1997 และลดเหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี 2003

4.2 สินค้าเกษตรไม่แปรรูปอ่อนไหว (sensitive list : SL) จะได้รับการยืดหยุ่นในเรื่องระยะเวลา โดยจะต้องทยอยนำเข้าลดภาษีภายในปี 2001-2003 และลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ในปี 2010 ยกเว้นข้าว ซึ่งถือเป็นสินค้าเกษตรไม่แปรรูปอ่อนไหวสูง (highly sensitive) และได้รับการยืดหยุ่นในเรื่องอัตราภาษีสุดท้าย โดยจะมีอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 5 ได้

และเนื่องจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 ในเดือนธันวาคม 1998 ที่ประเทศเวียดนาม ผู้นำอาเซียนจึงได้ประกาศใช้มาตรการเพื่อเร่งรัดการลงทุนจากต่างประเทศและฟื้นฟูเศรษฐกิจที่เรียกว่า มาตรการเข้มข้น หรือ *BOLD MEASURES* โดยมาตรการที่เกี่ยวข้องการเร่งรัด AFTA มีดังนี้ (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2544)

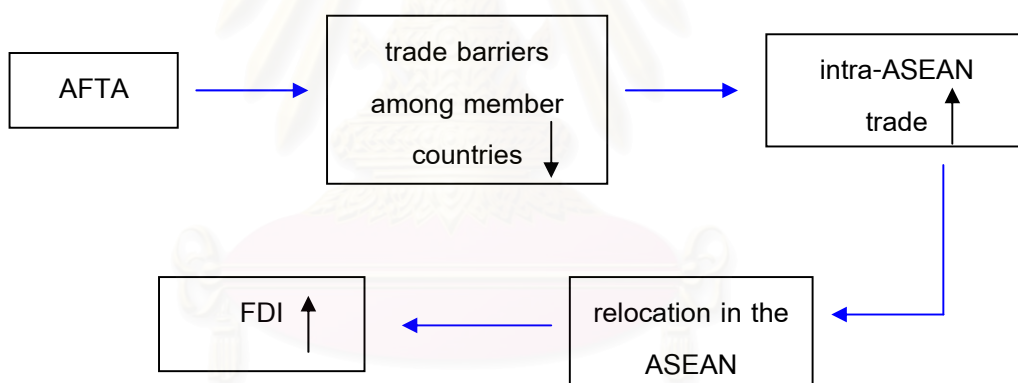
1). สมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ จะเร่งรัดการลดภาษี เหลือร้อยละ 0-5 สำหรับสินค้าทุกรายการในบัญชี IL จากเดิมปี 2003 เป็นปี 2002 และดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 จำนวนร้อยละ 85 ของจำนวนรายการใน IL ในปี 2000 แล้วเพิ่มเป็นร้อยละ 90 และร้อยละ 100 ของจำนวนรายการใน IL ในปี 2001 และในปี 2002 ตามลำดับ ทั้งนี้ให้มีความยืดหยุ่นได้ในปี 2002

2). ประเทศสมาชิกใหม่จะพยายามลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายในปี 2003 สำหรับเวียดนามและปี 2005 สำหรับลาวและพม่า

นอกจากนั้น ในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนครั้งที่ 31 ในเดือนกันยายน 1999 ที่ประเทศสิงคโปร์ ได้มีมติให้ประเทศสมาชิกลดภาษีให้เสร็จสิ้นภายในปี 2010 และสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ ภายในปี 2018 และมีเงื่อนไขอยู่ว่าประเทศสมาชิกเดิมจะต้องลดภาษีลงเหลือ 0 ให้ได้ถึงร้อยละ 60 ของจำนวนรายการในบัญชี IL ก่อนภายในปี 2003 ด้วย เพราะฉะนั้นจากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นมีความพยายามที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ให้บรรลุผลสำเร็จให้เร็วที่สุด ถึงแม้ว่าจะเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคก็ตาม

4.1.1 การวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่สำคัญ¹

ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อ FDI นั้นจะนำอุตสาหกรรมที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องการดึงดูด FDI มาทำการวิเคราะห์ร่วมกับการลดภาษีตามความตกลง CEPT ในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงไปถึงการค้าภายในอาเซียน และปริมาณ FDI ที่แต่ละอุตสาหกรรมได้รับ กล่าวคือ ตรรก (logic) ของการจัดตั้ง AFTA ก็คือ การที่แต่ละประเทศได้ทำการลดภาษีตามความตกลง CEPT ซึ่งจะทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ รวมทั้งปัจจัยการผลิตเป็นไปอย่างเสรีมากขึ้น ทำให้การค้าภายในกลุ่มเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงของการค้าและการผลิตภายในภูมิภาค ซึ่งนักลงทุนสามารถเข้ามาตั้งฐานการผลิตตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ ซึ่งผลดังกล่าวจะทำให้อาเซียนกลายเป็นภูมิภาคที่ดึงดูด FDI จากทั้งในและนอกภูมิภาค

อุตสาหกรรมที่จะนำมาทำการวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศอาเซียนต้องการดึงดูด FDI โดยอ้างอิงจากการศึกษาของณรงค์ชัย อัครเศรณี (1995) ที่ใช้อุตสาหกรรมที่ได้รับ

¹ ในการวิเคราะห์ในหัวข้อนี้พิกัดของอุตสาหกรรมในส่วนของการค้าภายในอาเซียนจะต่างกับพิกัดของอุตสาหกรรมในส่วนของปริมาณ FDI ที่แต่ละอุตสาหกรรมได้รับ กล่าวคือ พิกัดของอุตสาหกรรมในส่วนของการค้าภายในอาเซียนจะใช้ตาม Harmonization Standard (HS.) 4 digit ส่วนพิกัดของอุตสาหกรรมในส่วนของปริมาณ FDI ที่แต่ละอุตสาหกรรมได้รับจะใช้ตาม International Standard Industrial Classification (ISIC) code 2 digit

การส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ของประเทศไทยเป็นตัวแทน ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 อุตสาหกรรมที่ต้องการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

พิกัดสินค้า	อุตสาหกรรม	ต้องการ FDI
1-5	สัตว์มีชีวิต	8
6-14	ผลิตภัณฑ์จากพืช	8
15	ไขมันหรือน้ำมันจากพืชหรือจากสัตว์	8
16-24	อาหารปรุงแต่งและเครื่องดื่ม	✓
25-27	ผลิตภัณฑ์แร่	✓
28-38	เคมีภัณฑ์	✓
39-40	พลาสติกและผลิตภัณฑ์	✓
41-43	หนังดิบ หนังฟอกและผลิตภัณฑ์	8
44-46	ไม้และของที่ทำได้ด้วยไม้	8
47-49	เยื่อไม้และกระดาษ	✓
50-63	สิ่งทอและของที่ทำได้ด้วยสิ่งทอ	✓
64-67	รองเท้า	8
68-70	ของที่ทำได้ด้วยหิน ซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์เซรามิก	✓
71	อัญมณี	8
72-83	โลหะสามัญ และของที่ทำได้ด้วยโลหะสามัญ	✓
84-85	เครื่องจักร และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	✓
86-89	ยานพาหนะและอุปกรณ์ขนส่ง	✓
90-92	อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์	8
93	อาวุธและกระสุน	8
94-96	ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	8
97-98	ศิลปกรรมและของที่นักสะสมรวบรวม	8

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง อุตสาหกรรมที่ต้องการดึงดูด FDI

8 หมายถึง อุตสาหกรรมที่ไม่ต้องการดึงดูด FDI

จากตารางที่ 4.6 อุตสาหกรรมที่จะนำมาทำการวิเคราะห์ในหัวข้อนี้ ได้แก่

อุตสาหกรรมอาหารปรุงแต่ง	อุตสาหกรรมสิ่งทอและของที่ทำได้ด้วยสิ่งทอ
อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แร่	อุตสาหกรรมโลหะสามัญ
อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์	อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์	อุตสาหกรรมยานพาหนะและอุปกรณ์ขนส่ง

อุตสาหกรรมเยื่อไม้และกระดาษ

ส่วนอุตสาหกรรมของที่ทำด้วยหินซีเมนต์/เซรามิก จะไม่นำมาทำการวิเคราะห์ เนื่องจากไม่มีข้อมูลในด้านปริมาณ FDI ที่อุตสาหกรรมนี้ได้รับจากนักลงทุนต่างประเทศ

1) อุตสาหกรรมอาหารปรุงแต่งและเครื่องดื่ม

อุตสาหกรรมอาหารปรุงแต่งและเครื่องดื่ม เป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในกลุ่มสูง เป็นอันดับที่ 7 โดยในช่วงปี 1993-2000 มีมูลค่าการส่งออกรวม 16.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.9 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) สำหรับอุตสาหกรรมอาหารปรุงแต่งฯ ถูกเสนอให้อยู่ในบัญชี EL จำนวน 170 รายการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.1 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในบัญชี EL โดยประเทศอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่เสนอสินค้าในอุตสาหกรรมนี้ไว้ในบัญชี EL มากที่สุด รองลงมาคือ ฟิลิปปินส์ ไทยและมาเลเซีย ตามลำดับ โดยสิงคโปร์ไม่เสนอรายการสินค้าในอุตสาหกรรมนี้ในบัญชี EL (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.7 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.16-24 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	268	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04
อินโดนีเซีย	353	19.24	18.12	15.30	13.98	11.20	10.38	7.93	4.89
มาเลเซีย	393	5.09	4.50	3.90	3.25	2.60	2.55	2.49	2.27
ฟิลิปปินส์	130	15.39	13.98	12.05	9.27	8.42	6.92	5.50	4.03
สิงคโปร์	222	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	253	22.71	22.71	17.96	17.96	13.33	13.33	9.05	4.91
เวียดนาม	1	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
อาเซียน	1,620	10.13	9.63	7.99	7.32	5.78	5.47	4.17	2.71

ที่มา : ASEAN Secretariat

ตารางที่ 4.8 การส่งออกภายในกลุ่มอาเซียน (Intra-ASEAN Export) จำแนกตามอุตสาหกรรมในช่วงปี 1993-2000

หน่วย : พันเหรียญสหรัฐ

พิกัดสินค้า (HS.)	อุตสาหกรรม	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	รวม
1-5	สัตว์มีชีวิต	607,487.7	666,823.6	872,191.8	1,080,535.6	981,047.1	859,953.2	883,126.0	899,884.2	6,851,049.2
6-14	ผลิตภัณฑ์จากพืช	758,191.1	961,350.8	1,316,495.8	1,450,920.5	1,432,130.2	1,339,603.5	1,254,650.1	925,584.1	9,438,926.1
15	ไขมันหรือน้ำมันจากพืชหรือสัตว์	742,480.6	844,743.9	1,048,431.8	702,537.2	908,438.9	906,927.8	808,685.3	709,423.0	6,671,668.6
16-24	อาหารปรุงแต่ง และเครื่องดื่ม	1,167,320.0	1,487,247.1	1,990,463.7	2,681,684.3	3,034,685.6	1,838,663.0	1,969,204.3	2,283,875.7	16,453,143.7
25-27	ผลิตภัณฑ์แร่	6,287,816.8	6,129,722.8	6,545,220.3	7,815,486.0	8,134,177.8	5,249,494.6	5,995,834.6	9,723,787.9	55,881,540.9
28-38	เคมีภัณฑ์	2,170,349.6	2,537,755.4	3,413,836.0	3,730,627.6	4,509,715.5	3,930,053.4	4,168,834.9	5,081,625.0	29,542,797.4
39-40	พลาสติกและของที่ทำได้ด้วยพลาสติก	2,123,075.1	2,337,695.8	3,580,825.6	2,864,598.8	2,955,490.6	2,146,263.6	2,848,243.4	3,972,329.3	22,828,522.2
41-43	หนังดิบ หนังฟอก และของที่ทำได้ด้วยหนัง	108,909.9	155,734.6	186,992.9	209,690.2	206,097.7	188,331.5	163,953.5	149,814.8	1,369,525.1
44-46	ไม้และของที่ทำได้ด้วยไม้	821,655.0	925,730.2	908,360.2	1,520,419.0	1,837,946.7	915,539.8	1,222,184.9	1,370,766.7	9,522,602.6
47-49	เยื่อไม้หรือเยื่อที่ได้จากเซลลูโลส	648,019.7	859,107.8	1,238,591.4	970,550.5	1,035,275.8	1,003,957.2	1,144,556.8	1,315,776.6	8,215,835.8
50-63	สิ่งทอและของที่ทำได้ด้วยสิ่งทอ	2,673,224.5	2,604,942.5	2,442,014.4	2,533,560.1	2,348,916.5	1,502,062.6	2,038,698.6	2,369,606.0	18,513,025.2
64-67	รองเท้า เครื่องสวมศีรษะ ร่ม ไม้เท้า	116,189.5	329,735.1	278,468.9	242,400.9	149,619.1	94,916.1	128,431.2	130,829.5	1,470,590.3
68-70	ของที่ทำได้จากหิน ซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์เซรามิก	487,659.7	620,369.4	686,186.4	787,648.5	747,520.2	470,442.6	557,952.0	663,588.7	5,021,367.4
71	ไข่มุกธรรมชาติ รัตนชาติ หรือกึ่งรัตนชาติ	893,794.1	1,255,305.2	1,188,643.3	1,706,865.8	1,717,307.0	2,037,301.2	806,150.0	821,551.3	10,426,917.9
72-83	โลหะสามัญ และของที่ทำได้ด้วยโลหะสามัญ	2,406,149.2	2,959,957.3	3,696,442.8	4,041,102.6	4,207,337.0	3,404,529.9	3,379,171.7	3,698,558.6	27,793,249.1
84-85	เครื่องจักร เครื่องใช้จักรกล และอุปกรณ์ไฟฟ้า	1,839,560.6	3,007,707.2	3,616,825.2	4,296,587.3	4,383,232.5	3,800,662.7	4,278,764.5	5,116,827.3	303,401,672.9
86-89	ยานพาหนะ และอุปกรณ์ขนส่ง	1,339,784.0	1,678,879.5	1,815,410.0	2,186,238.8	2,100,642.7	1,548,607.6	1,452,610.0	1,727,765.6	13,849,938.2
90-92	อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป	795,120.0	1,076,203.6	1,347,490.4	1,719,058.4	1,916,334.4	1,195,876.6	1,246,060.3	1,517,279.1	10,813,422.8
93	อาวุธและกระสุน	1,619.7	3,528.0	3,741.0	1,440.5	6,616.4	444.6	1,607.1	1,838.0	20,835.3
94-96	ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	414,435.2	541,915.8	539,038.7	668,699.5	703,755.6	443,526.3	662,298.0	747,510.1	4,721,179.2
97-98	ศิลปกรรม และของที่นักสะสมรวบรวมฯ	470,420.1	482,026.4	836,870.1	851,812.3	1,869,328.9	1,887,677.5	961,224.7	841,558.1	8,200,918.1
99	รวม	251,785.4	35,632.8	74,913.8	241,977.3	717,114.9	342,104.8	217,750.3	319,600.2	2,200,879.4
รวม		43,681,093	58,571,480	70,178,881	80,973,727	85,351,824	69,312,905	74,698,873	90,440,825	573,209,607.5

ที่มา : ASEAN Secretariat

ตารางที่ 4.9 จำนวนรายการสินค้าที่อยู่ใน Exclusion List (EL) จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

หน่วย : รายการ

พิกัดสินค้า (HS.)	อุตสาหกรรม	บรูไน	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	รวม
1-5	สัตว์มีชีวิต	0	33	4	8	0	6	1,451
6-14	ผลิตภัณฑ์จากพืช	0	64	3	16	0	2	85
15	ไขมันหรือน้ำมันจากพืชหรือสัตว์	0	12	0	16	0	9	37
16-24	อาหารปรุงแต่ง และเครื่องดื่ม	0	84	11	64	0	11	170
25-27	ผลิตภัณฑ์แร่	9	8	43	43	0	0	103
28-38	เคมีภัณฑ์	59	495	52	29	0	0	635
39-40	พลาสติกและของที่ทำได้ด้วยพลาสติก	36	355	71	12	0	0	474
41-43	หนังดิบ หนังฟอก และของที่ทำได้ด้วยหนัง	0	74	0	26	0	0	100
44-46	ไม้และของที่ทำได้ด้วยไม้	0	196	4	15	0	0	215
47-49	เยื่อไม้และกระดาษ	0	40	104	63	0	0	207
50-63	สิ่งทอและของที่ทำได้ด้วยสิ่งทอ	0	27	4	15	0	0	215
64-67	รองเท้า เครื่องสวมศีรษะ ร่ม ไม้เท้า	0	1	0	23	0	0	24
68-70	ของที่ทำได้จากหิน ซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์เซรามิก	0	12	27	30	0	0	69
71	อัญมณี	0	0	0	9	0	0	9
72-83	โลหะสามัญ และของที่ทำได้ด้วยโลหะสามัญ	0	57	112	0	0	3	172
84-85	เครื่องจักร และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	72	48	43	17	0	34	214
86-89	ยานพาหนะ และอุปกรณ์ขนส่ง	0	129	143	54	0	57	383
90-92	อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายภาพ	60	8	0	0	1	0	69
93	อาวุธและกระสุน	0	0	0	0	0	0	0
94-96	ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	0	5	0	1	0	0	0
97-98	ศิลปกรรม และของที่นักสะสมรวบรวม	0	0	0	0	0	0	0
รวม		236	1,648	621	694	1	122	3,322

ที่มา : AFTA Reader Vol.2, 1995

ตารางที่ 4.10 จำนวนรายการสินค้าที่อยู่ในบัญชี Inclusion List (IL) จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

หน่วย : รายการ

พิกัดสินค้า (HS.)	อุตสาหกรรม	บรูไน	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	เวียดนาม	รวม
1-5	สัตว์มีชีวิต	255	286	274	121	239	269	7	1,451
6-14	ผลิตภัณฑ์จากพืช	309	372	321	166	314	279	23	1,784
15	ไขมันหรือน้ำมันจากพืชหรือสัตว์	66	88	182	32	55	112	16	551
16-24	อาหารปรุงแต่งและเครื่องดื่ม	268	353	393	130	222	253	1	1,620
25-27	ผลิตภัณฑ์แร่	174	203	170	144	154	204	71	1,120
28-38	เคมีภัณฑ์	942	867	1,127	778	826	1,255	25	5,820
39-40	พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก	323	200	789	197	239	575	18	2,341
41-43	หนังดิบ หนังฟอก และของที่ทำด้วยหนัง	81	94	108	82	81	119	24	589
44-46	ไม้และของที่ทำด้วยไม้	90	125	2,149	77	96	149	8	2,694
47-49	เยื่อไม้และกระดาษ	168	180	244	116	154	285	31	1,178
50-63	สิ่งทอและของที่ทำด้วยสิ่งทอ	1,022	1,805	1,193	613	975	1,779	43	7,430
64-67	รองเท้า เครื่องสวมศีรษะ ร่ม ไม้เท้า	60	110	84	36	60	96	1	447
68-70	ของที่ทำจากหิน ซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์เซรามิก	144	279	170	128	142	209	25	1,097
71	อัญมณี	56	75	66	56	54	69	-	376
72-83	โลหะสามัญ และของที่ทำด้วยโลหะสามัญ	593	1,004	1,143	675	625	1,155	147	5,342
84-85	เครื่องจักร และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	975	1,192	1,274	848	927	1,209	338	6,763
86-89	ยานพาหนะ และอุปกรณ์ขนส่ง	188	132	252	101	125	261	35	1,094
90-92	อุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ การถ่ายรูป	219	300	281	242	236	357	42	1,677
93	อาวุธและกระสุน	-	-	4	2	17	31	-	54
94-96	ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	159	228	252	143	154	176	2	1,114
97-98	ศิลปกรรม และของที่นักสะสมรวบรวมฯ	20	16	18	7	11	12	-	84
รวม		6,112	7,908	10,494	4,694	5,706	8,854	854	44,626

ที่มา : AFTA Reader Vol.4, 1996

ตารางที่ 4.11 ปริมาณ FDI จำแนกตามอุตสาหกรรมในช่วงปี 1990-2000

หน่วย : พันเหรียญสหรัฐ

พิกัดสินค้า (ISIC CODE)	อุตสาหกรรม	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	รวม
15	ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม	504,112	771,231	435,499	528,640	1,573,322	1,762,274	1,249,406	982,977	833,249	1,129,388	1,333,925	11,104,025
16	ผลิตภัณฑ์ยาสูบ	1,500	0	15,239	6,240	111,082	16,137	52,489	75,117	69,171	7,523	14,550	369,060
17	สิ่งทอ	1,741,520	547,263	978,349	654,400	821,694	673,689	726,973	418,475	415,585	255,688	654,064	7,887,700
18	เครื่องแต่งกายรวมทั้งการตกแต่งและ ย้อมสีขน	170,191	109,757	128,203	69,418	206,361	157,674	147,162	191,813	211,680	97,069	122,601	1,611,920
19	หนังฟอกและการตกแต่งหนังฟอก รวม กระเป๋าเดินทาง กระเป๋าถือ รองเท้า ฯ	215,204	152,506	107,195	225,140	113,427	172,595	56,722	172,707	66,722	78,596	135,695	1,496,508
20	ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้กึ่งก ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์ ฯ	599,563	470,522	231,710	254,759	854,098	938,809	478,692	293,666	463,334	100,626	126,507	4,612,286
21	กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	1,682,272	1,212,596	941,633	513,631	9,590,695	3,793,398	5,000,258	5,784,822	745,787	1,681,184	78,360	31,024,627
22	สิ่งตีพิมพ์โฆษณา และสำเนาสื่อบันทึก	35,659	16,994	16,815	73,052	207,736	120,999	315,432	152,209	58,180	82,441	286,318	1,365,835
23	ผลิตภัณฑ์ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จาก การกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิง ปรมาณู	1,470,352	2,602,852	10,726,336	1,041,974	7,536,674	16,812,549	4,553,561	12,135,803	6,529,872	4,037,780	3,803,246	71,251,003
24	เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	4,555,776	2,595,868	5,017,100	1,974,544	3,664,855	13,443,392	9,098,367	8,892,661	4,058,603	2,805,981	3,816,701	59,923,851
25	ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	667,077	652,064	472,786	400,954	943,642	1,506,971	1,105,908	1,081,711	723,258	478,407	3,832,833	11,865,591
26	ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ	548,594	1,518,431	1,546,006	923,809	4,211,878	2,136,366	3,622,791	2,018,061	1,322,870	238,961	745,482	18,833,250
27	โลหะขั้นมูลฐาน	4,355,643	2,880,043	1,004,139	1,682,879	3,121,483	3,648,419	3,502,872	2,071,264	1,024,374	835,881	938,916	25,065,915
28	ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ยกเว้น เครื่องจักรและอุปกรณ์	563,852	960,663	1,076,838	373,518	705,285	1,271,348	1,962,681	1,068,228	543,174	384,567	599,980	9,510,736
29	เครื่องจักรและอุปกรณ์	533,346	594,788	417,129	297,093	848,972	1,758,766	1,700,868	852,735	547,925	668,066	767,333	8,987,022
30	เครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชีและ เครื่องคำนวณ	187,527	32,716	112,817	14,894	284,826	90,499	136,858	228,217	41,648	169,247	315,761	1,618,863
31	เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า	1,188,306	1,095,519	1,078,617	995,681	1,422,594	2,100,443	3,471,386	2,888,008	2,152,309	1,963,090	3,029,767	21,387,721
32	วิทยุ,โทรทัศน์ และอุปกรณ์สื่อสาร	2,159,313	1,959,253	1,265,390	1,813,853	4,640,850	3,379,343	7,342,433	3,386,567	2,097,931	4,870,185	5,479,982	38,395,102
33	อุปกรณ์ที่ใช้ในทางการแพทย์และ อุปกรณ์ทัศนศาสตร์	65,697	110,462	102,591	104,274	80,018	56,903	107,367	77,095	69,176	360,827	121,993	1,263,306

ตารางที่ 4.11 ปริมาณ FDI จำแนกตามอุตสาหกรรมในช่วงปี 1990-2000 (ต่อ)

พิกัดสินค้า (SIC CODE)	อุตสาหกรรม	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	รวม
34	ยานยนต์ รถพ่วงและรถกึ่งรถพ่วง	221,399	250,982	303,247	778,663	468,868	784,794	1,701,714	1,282,985	470,905	226,250	307,962	6,797,869
35	อุปกรณ์การขนส่งอื่น ๆ	206,511	255,859	209,816	503,412	871,100	707,642	634,948	613,060	515,011	352,627	476,950	5,146,938
36	เฟอร์นิเจอร์	153,001	143,916	66,537	150,670	123,441	161,427	59,870	63,238	99,784	174,719	218,820	1,415,953
37	ผลิตภัณฑ์ซีดี	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37,858	20,949	58,807
	อื่น ๆ	59,817	47,054	2,294,502	12,478	44,280	86,578	72,370	130,209	164,827	0	1,901,245	4,813,163
รวม		21,886,232	18,981,339	28,548,494	13,393,976	42,447,181	55,581,015	47,101,128	44,861,628	23,225,375	19,949,050	28,666,673	344,455,874

ที่มา : ASEAN Secretariat

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุตสาหกรรมอาหารปรุงแต่งมีจำนวนรายการสินค้าในบัญชี IL จำนวน 1,620 รายการ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.6 ของรายการสินค้าทั้งหมดที่นำเข้าลดภาษี โดยมาเลเซียเป็นประเทศที่นำรายการเข้าลดภาษีมากที่สุดจำนวน 393 รายการ รองลงมาคือ อินโดนีเซีย และบรูไน จำนวน 353 และ 268 รายการตามลำดับ (ตารางที่ 4.10) จากข้อมูลข้างต้นและจากตารางที่ 4.7 ถึงแม้ว่าประเทศไทยและอินโดนีเซียยังไม่สามารถลดระดับอัตราภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ในปี 2002 ได้ แต่เมื่อพิจารณาอัตราภาษีเฉลี่ยมีระดับที่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ทำให้การลดภาษีดังกล่าวส่งผลให้เกิดการค้าภายในอาเซียนสูงและดึงดูดให้ปริมาณ FDI เข้าสู่อุตสาหกรรมนี้ได้มากพอสมควร กล่าวคือเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ได้ทำให้การค้าภายในกลุ่มของอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นโดยตลอด ถึงแม้จะลดลงในช่วงปี 1998 แต่หลังจากนั้นก็เพิ่มขึ้นตลอด โดยอุตสาหกรรมอาหารปรุงแต่งฯ (ISIC.15) ได้รับปริมาณ FDI ประมาณ 11.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.2 ของปริมาณ FDI ทั้งหมด ก
อุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.11) และถือเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI มากเป็นอันดับ 8 ซึ่งในช่วงหลังปี 1993 ซึ่งเป็นปีที่มีการจัดตั้ง AFTA ปริมาณ FDI ที่เข้าสู่อุตสาหกรรมนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด แต่มีปริมาณลดลงในช่วงปี 1997-1998 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน แต่หลังจากนั้นปริมาณ FDI ก็ได้เพิ่มขึ้นอีกครั้ง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ได้ส่งผลให้การค้าภายในอาเซียนของอุตสาหกรรมอาหารปรุงแต่งฯ เพิ่มขึ้นเพียงพอที่ก่อให้เกิดการดึงดูดปริมาณ FDI เพิ่มขึ้น

2) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แร่

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แร่เป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในกลุ่มสูงเป็นอันดับที่ 2 โดยในช่วงปี 1993-2000 มีมูลค่าการส่งออกรวม 55.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.8 ของปริมาณการส่งออกสินค้าภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) สำหรับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แร่ ถูกเสนอให้อยู่ในบัญชี EL จำนวน 103 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.3 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในบัญชี EL โดยเป็นรายการของประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์ ประเทศละ 43 รายการ รองลงมาคือประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 8 รายการ ส่วนประเทศสิงคโปร์และไทยไม่เสนอรายการสินค้าในอุตสาหกรรมนี้เข้าบัญชี EL (ตารางที่ 4.9)

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แร่มีจำนวนสินค้าที่อยู่ในบัญชี IL 1,120 รายการ (ตารางที่ 4.10) หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.5 ของรายการสินค้าทั้งหมดที่นำเข้าบัญชีลดภาษี โดยประเทศที่นำ

รายการเข้าลดภาษีมากที่สุดคือ ประเทศไทย จำนวน 204 รายการ รองลงมาคือ ประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย จำนวน 203 และ 170 รายการตามลำดับ และจากตาราง 4.12 พบว่าอุตสาหกรรมนี้มีระดับอัตราภาษีเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 5 ตั้งแต่ปี 1996 โดยในปี 2002 นั้น อัตราภาษีเฉลี่ยอยู่ ณ.ระดับร้อยละ 1.87 ซึ่งการลดอัตราภาษีดังกล่าวทำให้ตั้งแต่ปี 1994 การค้าภายในอาเซียนของอุตสาหกรรมนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด จนกระทั่งลดลงในปี 1998 แต่หลังจากนั้นก็ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แร่ (ISIC.26) ได้รับปริมาณ FDI จำนวน 18.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.11) ซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI มากเป็นอันดับ 7 โดยในช่วงปี 1994 ซึ่งเป็นปีหลังจากการจัดตั้ง AFTA 1 ปี อุตสาหกรรมนี้ได้รับปริมาณ FDI เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 355 แต่หลังจากนั้นก็ยังมีแนวโน้มลดลงแต่ก็ยังอยู่ในระดับที่สูงกว่าในช่วงก่อนการจัดตั้ง AFTA แต่ตั้งแต่ปี 1998 เป็นต้นไป ปริมาณ FDI ในอุตสาหกรรมนี้ได้ลดลงอย่างมาก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้ง AFTA ได้ทำให้การค้าภายในอาเซียนสูงเพียงพอที่ก่อให้เกิดการดึงดูด FDI ให้เข้าสู่อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แร่มากขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจได้ส่งผลให้ปริมาณ FDI ของอุตสาหกรรมนี้ลดลงอย่างมากและถึงแม้ว่าประเทศสมาชิกจะสามารถลดอัตราภาษีได้ตามความตกลง CEPT แต่ก็ยังไม่สามารถดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมนี้เพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 4.12 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.25-27 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	174	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
อินโดนีเซีย	203	3.23	3.23	3.13	2.96	2.91	2.91	2.88	2.86
มาเลเซีย	170	1.70	1.61	1.59	1.54	1.50	1.50	1.38	1.24
ฟิลิปปินส์	197	4.17	4.08	3.68	3.68	3.00	3.00	3.00	3.00
สิงคโปร์	154	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	204	5.73	5.70	4.72	4.70	4.01	4.01	3.69	3.52
เวียดนาม	71	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20
อาเซียน	1,120	2.50	2.47	2.22	2.18	1.95	1.95	1.87	1.81

ที่มา : ASEAN Secretariat

3) อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์

อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์เป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในกลุ่มสูงเป็นอันดับที่ 3 โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 29.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.2 ของมูลค่าการส่งออกสินค้า

ภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) ซึ่งอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ถูกเสนอให้อยู่ในบัญชี EL มากที่สุดด้วยจำนวน 635 รายการ คิดเป็นร้อยละ 19.1 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในบัญชี EL โดยที่ประเทศอินโดนีเซีย เสนอสินค้าเข้าในบัญชี EL มากที่สุด รองลงมาคือประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์ ในขณะที่สิงคโปร์และไทยไม่เสนอรายการสินค้าในอุตสาหกรรมนี้ในบัญชี EL (ตารางที่ 4.9)

อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์มีจำนวนรายการสินค้าที่อยู่ในบัญชี IL 5,820 รายการ (ตารางที่ 4.10) หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.0 จากรายการสินค้าที่นำมาเข้าบัญชี IL โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่นำรายการสินค้าเข้าลดภาษีมากที่สุดจำนวน 1,255 รายการ รองลงมาคือ ประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ในจำนวน 1,127 และ 867 รายการ ตามลำดับ ซึ่งอุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในบัญชีเร่งรัดการลดภาษี (fast track) จึงต้องลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี 2000 แต่จากตารางที่ 4.13 ประเทศไทยยังไม่สามารถลดภาษีตามข้อตกลงได้นอกจากนั้นยังไม่สามารถลดภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ในปี 2002 แต่เมื่อเฉลี่ยแล้วอาเซียนมีระดับอัตราภาษีในอุตสาหกรรมนี้ร้อยละ 2.32 ซึ่งในการลดอัตราภาษีดังกล่าวทำให้การค้าภายในกลุ่มตั้งแต่ปี 1993 ซึ่งเป็นปีที่มีการจัดตั้ง AFTA มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด จะลดลงก็ในปี 1998 แต่หลังจากนั้นก็เพิ่มขึ้นและเพิ่มขึ้นมากกว่าในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ (ISIC. 24) ได้รับปริมาณ FDI สูงเป็นอันดับ 2 โดยมีปริมาณ 59.9 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.4 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.11) โดยหลังปี 1993 ปริมาณ FDI มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นและมีปริมาณสูงที่สุดในปี 1995 หลังจากนั้นแนวโน้มที่ลดลงแต่ยังมีปริมาณที่สูงกว่าในช่วงก่อนการจัดตั้ง AFTA ซึ่งตั้งแต่ปี 1998 เป็นต้นไป ปริมาณ FDI ของอุตสาหกรรมนี้ได้ลดลงมากและแม้จะเพิ่มขึ้นในปี 2000 แต่ก็เพิ่มโดยอยู่ในปริมาณที่น้อยกว่าในช่วงก่อนเกิดวิกฤติ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้ง AFTA ได้ส่งผลให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนเพิ่มขึ้นและสามารถดึงดูดปริมาณ FDI ให้เพิ่มขึ้น แต่หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในอาเซียนซึ่งมีผลให้ปริมาณ FDI ของอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ลดลงมาก และการลดภาษีภายใต้ความตกลง CEPT ยังไม่สามารถดึงดูดให้ FDI เข้าสู่อุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.13 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.28-38 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	942	0.79	0.77	0.57	0.64	0.49	0.49	0.44	0.39
อินโดนีเซีย	867	5.68	5.55	4.95	4.67	4.10	4.10	3.67	3.24
มาเลเซีย	1,127	1.18	1.09	0.97	0.89	0.81	0.79	0.77	0.73
ฟิลิปปินส์	778	5.20	4.96	4.02	3.83	3.34	3.28	3.23	3.14
สิงคโปร์	826	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	1,255	9.54	7.93	6.67	6.31	5.48	5.48	5.16	4.78
เวียดนาม	25	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12
อาเซียน	5,820	3.96	3.54	3.01	2.85	2.48	2.47	2.32	2.14

ที่มา : ASEAN Secretariat

4) อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์

อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์เป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในกลุ่มสูงเป็นอันดับที่ 5 โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 22.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.0 ของปริมาณการส่งออกสินค้าภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) ซึ่งอุตสาหกรรมพลาสติก เป็นอุตสาหกรรมที่ถูกเสนอในบัญชี EL มากเป็นอันดับ 2 คือจำนวน 474 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.3 ของรายการทั้งหมดในบัญชี EL โดยเป็นรายการของประเทศอินโดนีเซียมากที่สุด รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์และไทยไม่เสนอรายการสินค้าในอุตสาหกรรมนี้ใน EL (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.14 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.39-40 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	323	0.25	0.17	0.17	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09
อินโดนีเซีย	200	11.46	9.54	7.61	6.56	5.09	5.09	4.66	4.24
มาเลเซีย	789	9.81	8.09	5.99	5.03	4.17	4.06	4.06	3.76
ฟิลิปปินส์	197	9.90	8.92	7.95	7.29	4.83	4.62	4.14	3.91
สิงคโปร์	239	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	575	19.28	17.60	13.27	12.17	8.89	8.89	6.82	4.91
เวียดนาม	18	3.06	3.06	3.06	3.06	3.06	3.0	3.06	3.06
อาเซียน	2,341	9.91	8.65	6.63	5.87	4.46	4.40	3.83	3.22

ที่มา : ASEAN Secretariat

อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์ มีจำนวนสินค้าในบัญชี IL 2,341 รายการ (ตารางที่ 4.10) คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของรายการสินค้าทั้งหมดทำนํามาลดภาษี โดยเป็นรายการของประเทศมาเลเซียมากที่สุด 789 รายการ รองลงมาคือ ประเทศไทย และสิงคโปร์ และจากข้อมูลในตารางที่ 4.14 อุตสาหกรรมพลาสติก เป็นอุตสาหกรรมที่มีอัตราภาษีที่ค่อนข้างสูง โดยในปี 1996 ประเทศไทยและอินโดนีเซีย มีอัตราภาษีถึงร้อยละ 19.28 และ 11.46 ตามลำดับ ซึ่งในปี 2002 ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่ยังไม่สามารถลดอัตราภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ได้ ซึ่งการลดภาษีดังกล่าวส่งผลให้การค้าภายในอาเซียนของอุตสาหกรรมนี้ตั้งแต่ปี 1993 เพิ่มขึ้น และเริ่มลดลงในปี 1996 และมาเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 1999 และมีมูลค่าสูงสุดในปี 2000 ในขณะที่อุตสาหกรรมนี้ (ISIC.25) ได้รับปริมาณ FDI สูงเป็นอันดับ 8 โดยมีปริมาณ 11.8 ล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 3.4 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.11) และเมื่อพิจารณาในปี 1994-1995 ซึ่งเป็นปีหลังจากการจัดตั้ง AFTA พบว่า อุตสาหกรรมนี้ได้รับปริมาณ FDI เพิ่มขึ้น แต่หลังจากนั้นมีแนวโน้มลดลงแต่ยังคงมีปริมาณที่สูงกว่าในช่วงการจัดตั้ง AFTA และมาลดลงมากในปี 1999 และมีเพิ่มขึ้นในปี 2000 และเป็นปีที่มีปริมาณ FDI มากที่สุดของอุตสาหกรรมนี้ ดังนั้นจากข้อมูลข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้ง AFTA มีผลต่อการดึงดูด FDI ในอุตสาหกรรมพลาสติก

5) อุตสาหกรรมเยื่อไม้และกระดาษ

อุตสาหกรรมเยื่อไม้และกระดาษเป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในกลุ่มสูงเป็นอันดับ 13 โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 8.2 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.4 ของปริมาณการส่งออกภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) โดยอุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ถูกเสนอเข้าบัญชี EL จำนวน 207 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.2 ของรายการทั้งหมดที่อยู่ในบัญชี EL โดยเป็นรายการของประเทศมาเลเซียมากที่สุด รองลงมาคือประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ส่วนสิงคโปร์และไทยไม่เสนอรายการสินค้าในอุตสาหกรรมนี้ในบัญชี EL (ตารางที่ 4.9)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.15 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.47-49 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	168	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
อินโดนีเซีย	180	11.24	11.24	7.78	7.64	4.69	4.69	4.67	4.64
มาเลเซีย	244	8.11	7.41	6.94	6.31	5.78	5.19	4.92	3.51
ฟิลิปปินส์	116	8.79	8.66	6.25	5.78	4.43	4.08	3.78	3.60
สิงคโปร์	154	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	285	15.21	15.21	12.72	12.72	9.50	9.50	7.14	4.82
เวียดนาม	31	1.71	1.71	1.71	1.71	1.71	1.71	1.71	1.71
อาเซียน	1,178	7.99	7.83	6.36	6.17	4.69	4.54	3.88	3.00

ที่มา : ASEAN Secretariat

อุตสาหกรรมเยื่อไม้และกระดาษมีจำนวนรายการที่นำเข้าบัญชี IL 1,178 รายการ (ตารางที่ 4.10) คิดเป็นร้อยละ 2.6 ของรายการสินค้าที่เข้าบัญชี IL โดยเป็นรายการของประเทศไทยมากที่สุดคือ 285 รายการ รองลงมาคือ มาเลเซียและอินโดนีเซีย ด้วยจำนวน 244 และ 180 รายการ ตามลำดับ ซึ่งอุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในบัญชีเร่งรัดการลดภาษี (fast track) โดยจะต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี 2000 แต่จากตารางที่ 4.15 พบว่าประเทศไทยและอินโดนีเซียไม่สามารถลดภาษีตามข้อตกลงได้ นอกจากนี้ในปี 2002 ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถลดภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ได้ โดยการลดภาษีตามความตกลง CEPT ของอุตสาหกรรมนี้ได้ส่งผลให้แนวโน้มของการค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นโดยตลอดตั้งแต่ปี 1993 ถึงแม้ว่าจะลดลงในปี 1996 ก็ตาม แต่หลังจากนั้นก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด และเมื่อพิจารณาในด้านปริมาณ FDI พบว่าอุตสาหกรรมเยื่อไม้และกระดาษ (ISIC.21) เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI มากเป็นอันดับ 4 ด้วยปริมาณ 31.0 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นร้อยละ 9.0 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.11) ซึ่งปริมาณ FDI ได้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากปี 1993 ซึ่งเป็นปีที่มีการจัดตั้ง AFTA แต่ได้ลดลงในปี 1998-2000 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้ง AFTA ทำให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนของอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นเพียงพอที่จะดึงดูดปริมาณ FDI ให้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วง 1 ปีหลังจากการจัดตั้ง AFTA อย่างไรก็ตาม การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจได้ทำให้ปริมาณ FDI ลดลงอย่างมาก และถึงแม้ว่าอัตราภาษีเฉลี่ยของอุตสาหกรรมเยื่อไม้และกระดาษจะลดลงต่ำมากก็ยังไม่สามารถดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้น

6) อุตสาหกรรมสิ่งทอและของที่ทำได้ด้วยสิ่งทอ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและของที่ทำได้ด้วยสิ่งทอ เป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในสูงเป็นอันดับที่ 6 โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 18.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.2 ของปริมาณการส่งออกภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) ซึ่งอุตสาหกรรมสิ่งทอฯถูกเสนอให้อยู่ในบัญชี EL มากเป็นอันดับ 4 ด้วยจำนวน 299 รายการ คิดเป็นร้อยละ 9.0 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดที่อยู่ในบัญชี EL ซึ่งเป็นรายการของประเทศฟิลิปปินส์มากที่สุด รองลงมาคืออินโดนีเซีย และมาเลเซีย ส่วนประเทศสิงคโปร์และไทย ไม่ได้เสนอรายการสินค้าในอุตสาหกรรมนี้เข้าบัญชี EL (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.16 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.50-63 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	1,002	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78
อินโดนีเซีย	1,805	14.95	12.47	10.53	8.68	4.92	4.92	4.92	4.92
มาเลเซีย	1,193	8.30	6.70	5.01	4.53	4.04	4.04	4.04	4.04
ฟิลิปปินส์	613	14.82	10.93	10.47	9.59	7.06	7.01	7.01	4.33
สิงคโปร์	975	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	1,779	18.99	14.61	10.53	7.65	5.08	5.08	5.00	4.96
เวียดนาม	43	1.37	1.37	1.37	1.37	1.37	1.37	1.37	1.37
อาเซียน	7,430	11.27	9.04	7.28	5.99	4.17	4.17	4.15	3.92

ที่มา : ASEAN Secretariat

อุตสาหกรรมสิ่งทอฯ มีจำนวนสินค้าที่อยู่ในบัญชี IL 2,430 รายการ (ตารางที่ 4.10) ซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมที่ถูกนำเข้าบัญชี IL มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.6 ของรายการสินค้าทั้งหมดที่อยู่ในบัญชีลดภาษี โดยเป็นรายการของประเทศอินโดนีเซียมากที่สุด คือ 1,805 รายการ รองลงมาคือประเทศไทยและมาเลเซีย ด้วยจำนวน 1,779 และ 1,193 รายการ ตามลำดับ ซึ่งอุตสาหกรรมสิ่งทอฯ เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในบัญชีเร่งรัดลดภาษี (fast track) จะต้องลดภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ในปี 2000 แต่จากตารางที่ 4.16 ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ไม่สามารถดำเนินการตามข้อตกลงได้ และประเทศไทยยังไม่สามารถลดอัตราภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ได้ในปี 2002 โดยถึงแม้ว่าการค้าภายในกลุ่มของอุตสาหกรรมนี้จะมากเป็นอันดับ 6 แต่เมื่อพิจารณาแนวโน้มตั้งแต่ปี 1993 ซึ่งเป็นปีที่จัดตั้ง AFTA พบว่ามีแนวโน้มที่ลดลง และแม้จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นในช่วงปี 1999-2000 แต่เป็นมูลค่าที่ต่ำกว่าในช่วงปี 1993-1996 ส่วนทางด้านปริมาณ FDI นั้นอุตสาหกรรมสิ่งทอฯ (ISIC.17) ได้รับปริมาณ FDI มากเป็น

อันดับ 12 ด้วยปริมาณ 7.9 ล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 2.3 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.11) โดยในปี 1994 ปริมาณ FDI ที่เข้าสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอฯ ได้เพิ่มขึ้นแต่ก็เป็นปริมาณที่น้อยกว่าในช่วงการจัดตั้ง AFTA และหลังจากปี 1994 ปริมาณ FDI มีแนวโน้มลดลง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้ง AFTA ไม่มีผลหรือมีน้อยมากต่อการดึงดูด FDI ให้เข้าสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอฯ

7) อุตสาหกรรมโลหะสามัญและของที่ทำจากโลหะสามัญ

อุตสาหกรรมโลหะสามัญและของที่ทำจากโลหะสามัญเป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในสูงเป็นอันดับ 4 โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 27.8 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.9 ของปริมาณการส่งออกภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) ซึ่งอุตสาหกรรมโลหะสามัญ มีรายการที่ถูกเสนอเข้าบัญชี EL จำนวน 172 รายการ คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของรายการสินค้าทั้งหมดใน EL โดยเป็นรายการของประเทศมาเลเซียมากที่สุด รองลงมาคืออินโดนีเซีย และไทย ส่วนประเทศสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ ไม่เสนอรายการเข้าในบัญชี EL (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.17 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.72-83 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	593	0.08	0.08	0.05	0.05	0.03	0.03	0.03	0.03
อินโดนีเซีย	1,004	9.88	9.75	8.18	7.63	6.29	6.10	5.28	4.30
มาเลเซีย	1,143	3.80	3.54	3.35	2.97	2.57	2.18	1.94	1.67
ฟิลิปปินส์	675	10.63	10.27	7.65	6.72	5.40	4.63	4.40	3.76
สิงคโปร์	627	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	1,155	13.01	13.01	11.52	11.52	8.83	8.83	6.66	4.62
เวียดนาม	147	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45	0.45
อาเซียน	5,344	6.85	6.72	5.73	5.43	4.34	4.12	3.42	2.65

ที่มา : ASEAN Secretariat

อุตสาหกรรมโลหะสามัญมีจำนวนสินค้าในบัญชี IL 5,344 รายการ (ตารางที่ 4.10) คิดเป็นร้อยละ 12.0 จากจำนวนรายการสินค้าทั้งหมดที่อยู่ในบัญชีการลดภาษี โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่นำสินค้าเข้าลดภาษีมากที่สุด คือ 1,155 รายการ รองลงมาคือ ประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ด้วยจำนวน 1,143 และ 1,004 รายการตามลำดับ ซึ่งการลดอัตราภาษีดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนของอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นหลังจากที่มีการจัดตั้ง AFTA ถึงแม้ว่าจะลดลงในปี 1998-1999 แต่ก็มาเพิ่มขึ้นในปี 2000 และในด้านปริมาณ FDI อุตสาหกรรมโลหะ

สามัญฯ (ISIC.27) ได้รับสูงเป็นอันดับ 5 ด้วยปริมาณ 25.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 7.3 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม (ตารางที่ 5.11) โดยหลังจากที่มีการจัดตั้ง AFTA ปริมาณ FDI ที่อุตสาหกรรมนี้ได้รับมีปริมาณมากกว่าในช่วงก่อนการจัดตั้ง AFTA แต่ก็มีแนวโน้มที่ลดลงตั้งแต่ปี 1996 จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้ง AFTA มีผลให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนของอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นเพียงพอที่จะดึงดูดปริมาณ FDI ให้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วง 1-2 ปีหลังจากมีการจัดตั้ง AFTA โดยการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจได้ส่งผลให้ปริมาณ FDI ในอุตสาหกรรมนี้เริ่มลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งการลดภาษีตามข้อตกลง CEPT ยังไม่สามารถดึงดูดให้ปริมาณ FDI ให้เพิ่มขึ้นได้หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ

8) อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในกลุ่มเป็นอันดับ 1 โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 303.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 52.9 ของปริมาณการส่งออกภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) และโดยรวมทุกประเทศอุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถูกเสนอให้อยู่ในบัญชี EL สูงเป็นอันดับ 6 จำนวน 214 รายการ โดยประเทศที่เสนอสินค้าในอุตสาหกรรมนี้ในบัญชี EL มากที่สุด คือ อินโดนีเซีย รองลงมาคือมาเลเซีย ไทยและฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศสิงคโปร์ไม่ได้เสนอรายการสินค้าในอุตสาหกรรมนี้ในบัญชี EL (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.18 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.84-85 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	975	7.45	6.49	4.98	4.01	2.75	2.75	2.75	2.75
อินโดนีเซีย	1,192	8.66	8.15	6.64	6.25	5.02	4.99	4.46	3.92
มาเลเซีย	1,274	5.20	4.70	4.10	3.68	3.27	3.05	2.80	2.27
ฟิลิปปินส์	848	6.19	5.94	5.37	4.94	4.21	4.01	3.67	3.45
สิงคโปร์	927	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	1,209	8.51	8.45	7.28	7.20	5.80	5.80	4.93	4.10
เวียดนาม	338	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09
อาเซียน	6,763	5.88	5.52	4.64	4.28	3.47	3.40	3.06	2.69

ที่มา : ASEAN Secretariat

อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถูกเสนอเข้าอยู่ในบัญชี IL จำนวน 6,763 รายการ (ตารางที่ 4.10) ซึ่งถือว่ามากเป็นอันดับที่ 2 รองจากอุตสาหกรรมสิ่งทอและของที่ทำ

ด้วยสิ่งทอ คิดเป็นร้อยละ 15.15 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดที่อยู่ในบัญชีการลดภาษี โดยประเทศมาเลเซียเสนอรายการสินค้าเข้าลดภาษีมากที่สุดคือ จำนวน 1,294 รายการ รองลงมาคือประเทศไทย และอินโดนีเซียด้วยจำนวน 1,209 และ 1,192 รายการ ตามลำดับ อุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ในบัญชีเร่งรัดลดภาษี (fast track) ซึ่งจะต้องลดภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ในปี 2000 แต่จากตารางที่ 4.18 จะเห็นว่าประเทศไทยและอินโดนีเซียไม่สามารถทำตามข้อตกลงได้ อย่างไรก็ตาม ในปี 2002 ทุกประเทศสามารถลดอัตราภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ได้ โดยการลดภาษีของประเทศสมาชิกได้ทำให้การค้าภายในกลุ่มของอุตสาหกรรมนี้ตั้งแต่มีการจัดตั้ง AFTA ในปี 1993 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด ถึงแม้ว่าจะลดลงในปี 1998 ก็ตาม แต่หลังจากนั้นก็ยังมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจนมีมูลค่าถึง 51.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2000 ซึ่งการที่การค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นได้ดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นหลังจากที่มีการจัดตั้ง AFTA เช่นกัน กล่าวคือ ทั้งอุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ (ISIC.29) และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (ISIC.31) ได้รับปริมาณ FDI เพิ่มขึ้น โดยอุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI มากเป็นอันดับ 11 และ 6 ด้วยปริมาณ 8.9 และ 21.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.6 และ 6.2 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดทุกอุตสาหกรรมตามลำดับ จากข้อมูลข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้ง AFTA มีผลทำให้การค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นเพียงพอที่จะดึงดูด FDI ให้เข้าสู่อุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้น

9) อุตสาหกรรมยานยนต์ และอุปกรณ์การขนส่ง

อุตสาหกรรมยานยนต์และอุปกรณ์การขนส่ง เป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าภายในกลุ่มสูงเป็นอันดับที่ 8 โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 13.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.4 ของปริมาณการส่งออกภายในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) ซึ่งอุตสาหกรรมยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่งถูกเสนออยู่ในบัญชี EL สูงเป็นอันดับ 3 คือ 383 รายการ คิดเป็นร้อยละ 11.5 ของรายการทั้งหมดในบัญชี EL โดยเป็นรายการของประเทศมาเลเซียมากที่สุด รองลงมาคืออินโดนีเซีย ไทยและฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศสิงคโปร์ไม่ได้นำสินค้าเข้าบัญชี EL (ตารางที่ 4.9)

อุตสาหกรรมยานยนต์และอุปกรณ์การขนส่ง มีจำนวนรายการในบัญชีการลดภาษี 1,094 รายการ (ตารางที่ 4.10) คิดเป็นร้อยละ 2.5 ของรายการสินค้าทั้งหมดในบัญชีลดภาษี โดยเป็นรายการของประเทศไทยมากที่สุดคือ 261 รายการ รองลงมาคือ ประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ด้วยจำนวน 252 และ 132 รายการตามลำดับ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่ไม่สามารถลดระดับอัตราภาษีให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ได้ โดยการลดภาษีดังกล่าวทำให้การค้าภายในกลุ่มของอุตสาหกรรมนี้ ตั้งแต่ปี

1993 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด อย่างไรก็ตามมูลค่าการค้าภายในกลุ่มได้ลดลงในช่วงปี 1998-1999 และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 2000 ในด้านปริมาณ FDI ที่อุตสาหกรรมยานยนต์ (ISIC.34) ได้รับนั้นได้เพิ่มขึ้นในปี 1995-1996 แต่ตั้งแต่ปี 1997 เป็นต้นไป อุตสาหกรรมนี้ได้รับปริมาณ FDI ด้วยแนวโน้มที่ลดลงโดยตลอด และมาเพิ่มขึ้นในปี 2000 แต่ก็เพิ่มเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งอุตสาหกรรมยานยนต์นี้ถือเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI มากเป็นอันดับ 13 ด้วยปริมาณ 6.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.0 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดทุกอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.11) ในขณะที่อุตสาหกรรมอุปกรณ์การขนส่งอื่น ๆ (ISIC.35) ได้รับปริมาณมากเป็นอันดับ 14 ด้วยปริมาณ 5.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 1.5 โดยตั้งแต่ปี 1994-1995 ซึ่งเป็นปีหลังจากมีการจัดตั้ง AFTA นั้นอุตสาหกรรมอุปกรณ์ขนส่งอื่น ๆ ได้รับปริมาณ FDI เพิ่มขึ้น แต่หลังจากนั้น ปริมาณ FDI ก็เริ่มลดลงเรื่อย ๆ และมาเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2000 ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การจัดตั้ง AFTA ได้ส่งผลให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนเพิ่มขึ้นและได้ดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้น แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจได้ส่งผลให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนของอุตสาหกรรมนี้ลดลงและปริมาณ FDI ก็ลดลงเช่นกัน และถึงแม้ว่าจะเพิ่มขึ้นก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น และถึงแม้ว่าการลดภาษีตามข้อตกลง CEPT ของประเทศสมาชิกอาเซียนจะลดลงมากพอสมควร ก็ยังไม่สามารถดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมนี้

ตารางที่ 4.19 ระดับอัตราภาษีของสินค้าพิกัด HS.84-85 ในช่วงปี 1996-2003

ประเทศ	จำนวน Tariff line	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
บรูไน	188	0.03	0.03	0.03	0.03	0.03	0.03	0.03	0.03
อินโดนีเซีย	132	5.81	5.70	4.72	4.43	3.59	3.41	2.80	2.13
มาเลเซีย	252	8.90	8.15	7.33	6.45	5.57	4.13	3.38	2.63
ฟิลิปปินส์	101	5.38	5.13	4.78	4.39	3.94	3.83	3.47	3.32
สิงคโปร์	125	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ไทย	261	13.56	13.56	11.33	11.33	8.58	8.58	6.31	4.10
เวียดนาม	35	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31
อาเซียน	1,094	6.50	6.29	5.42	5.15	4.15	3.78	2.96	2.16

ที่มา : ASEAN Secretariat

กล่าวโดยสรุปแล้ว จากการวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อ FDI ใน 9 อุตสาหกรรมที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องการดึงดูด FDI พบว่าส่วนใหญ่การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อการดึงดูดปริมาณ FDI ซึ่งการสรุปดังกล่าวเป็นเพียงการพิจารณาจากตัวเลขที่มีการเก็บรวบรวม โดยการ

สรุปดังกล่าวอาจเกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ดังนั้นเพื่อความสมบูรณ์จึงต้องมีการศึกษาในเชิงปริมาณด้วยเพื่อใช้ประกอบในการสรุปผลการศึกษา

4.2 เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area : AIA)

เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) เกิดขึ้นจากปัจจัยทางด้านความพร้อมและปัจจัยทางด้านความจำเป็น ปัจจัยด้านความพร้อมหมายถึง ความพร้อมที่เกิดจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วติดต่อกันหลายปี และความพร้อมในเรื่องของบรรยากาศของการลงทุนที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ให้เสรีมากขึ้น ส่วนปัจจัยด้านความจำเป็นนั้น เกิดจากการที่ระบบเศรษฐกิจโลกได้มีการจัดระเบียบใหม่ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง และภายในภูมิภาคอาเซียนได้เกิดช่องว่างของการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีระดับการพัฒนาก้าวหน้ากับประเทศที่พัฒนาล่าช้ากว่า ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องยกระดับความพร้อมทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนให้ก้าวไปพร้อม ๆ กันเพื่อเป็นการยกระดับให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่น่าลงทุน

การจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) เกิดขึ้นจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 5 เดือนธันวาคม 1995 ที่กรุงเทพฯ ซึ่งการจัดตั้งนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้นำอาเซียนในการที่จะยกระดับศักยภาพของภูมิภาคอาเซียนในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและความพร้อมที่ก้าวต่อไปอย่างมั่นคงในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดตลาดเสรีโดยการลดหรือยกเลิกอุปสรรคด้านการลงทุนและจัดตั้งกฎระเบียบการลงทุนที่มีความโปร่งใสสำหรับการลงทุนทั้งจากภายในและนอกภูมิภาคอาเซียน ซึ่งจะทำให้อาเซียนเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนทั้งจากในและนอกอาเซียน (Pannee ,1996) โดยจากการประเมินความคิดในการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่

- 1). เพิ่มการลงทุนทางตรงจากทั้งในและนอกอาเซียน
- 2). เสริมสร้างความแข็งแกร่งและเพิ่มความได้เปรียบของภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมใน อาเซียน
- 3). ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม
- 4). อำนวยความสะดวกต่อการไหลเวียนและเคลื่อนย้ายเงินทุน เทคโนโลยี และแรงงานฝีมือในอาเซียน
- 5). ส่งเสริมให้มีการดำเนินการด้านนโยบายการลงทุนที่โปร่งใสและเสรีมากขึ้น

กรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียนนี้จะครอบคลุมการลงทุนทางตรงทั้งหมด ยกเว้นการลงทุนด้านหลักทรัพย์และการลงทุนซึ่งครอบคลุมโดยความตกลงอื่น ๆ เช่น ความตกลงด้านบริการ (ASEAN Framework Agreement on Service : AFAS) เป็นต้น โดยจะมีการเปิดอุตสาหกรรมทุกประเภทและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนอาเซียนโดยทันทีเมื่อความตกลงมีผลบังคับใช้ ซึ่งหลักการสำคัญในการดำเนินการภายใต้กรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) มีโครงการความร่วมมือด้านการลงทุน 3 โครงการ ได้แก่

1) *โครงการความร่วมมือและการอำนวยความสะดวกทางการลงทุน (coordinate ASEAN investment cooperation and facilitation programs)* ด้วยสภาพแวดล้อมทางการลงทุนที่มีต้นทุนการดำเนินธุรกิจต่ำและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และบุคลากรขององค์กรทางการลงทุนของอาเซียน ซึ่งจะทำให้เป็นการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันแก่อาเซียนและเพิ่มประสิทธิภาพของนักลงทุนและลดต้นทุนด้านธุรกรรมในด้านต้นทุน

2) *โครงการส่งเสริมการลงทุนและสร้างความเข้าใจ (promotion and awareness programs)* โดยจะมีการสร้างความเข้าใจต่าง ๆ แก่นักลงทุน โดยจะมีการส่งผู้แทนการลงทุนไปยังภูมิภาคต่าง ๆ มีการสร้าง website และพื้นฐานข้อมูลทางการลงทุน และเผยแพร่สิ่งพิมพ์เพื่อให้ข้อมูลประกอบการลงทุน

3) *โครงการเปิดเสรีด้านการลงทุน (liberalization programs)* ด้วยมาตรการกำจัดกำแพงทางการลงทุนจากนโยบายการลงทุนเสรี และให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยความตกลงนี้มุ่งส่งเสริมและการเปิดเสรีทางการลงทุนเป็นหลัก และภายในกลุ่มอาเซียนก็เพิ่มความร่วมมือระหว่างกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

โดยลักษณะสำคัญของเขตการลงทุนอาเซียน คือ

1). จัดทำโครงการความร่วมมือและประสานงานเพื่อดึงดูดการลงทุนทั้งจากประเทศสมาชิกและจากภายนอก

2). ให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (national treatment) ในทุกมาตรการแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี 2010 และแก่นักลงทุนทั่วไปภายในปี 2020 ทั้งนี้โดยมีข้อยกเว้นได้

3). เปิดเสรีการลงทุนในอุตสาหกรรมทุกประเภทแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี 2010 และแก่นักลงทุนทั่วไปภายในปี 2020 ทั้งนี้โดยมีข้อยกเว้นได้

- 4). ให้ภาคเอกชนมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการร่วมมือด้านการลงทุนและในกิจกรรมของอาเซียน
- 5). สนับสนุนให้มีการไหลเวียนเงินทุน แรงงานฝีมือ ผู้ประกอบการวิชาชีพและเทคโนโลยีที่เป็นเสรีมากขึ้น
- 6). ใช้นโยบายด้านการลงทุนที่โปร่งใสและเป็นขั้นตอน
- 7). ยกเลิกอุปสรรคและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคแก่นักลงทุนและกำหนดนโยบายเสรีในอุตสาหกรรมที่อยู่ภายใต้ข้อตกลง

ในส่วนของการเปิดเสรีด้านการลงทุนภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียนนั้นจะไม่ทำการเปิดเสรีอย่างเต็มที่ แต่เป็นการเปิดเสรีให้มากขึ้นเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้ภาวะที่ระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งมีความแตกต่างกันในระดับหนึ่งนั้นสามารถอำนวยได้ ซึ่งประเทศสมาชิกสามารถยื่นรายการขอยกเว้นการดำเนินการเปิดเสรีได้ โดยจำแนกเป็น 3 ประเภทคือ

- 1).รายการขอสงวนชั่วคราว (Temporary Exclusion List : TEL) หมายถึงรายการประเภทอุตสาหกรรมหรือมาตรการที่แต่ละประเทศอาเซียนยังไม่สามารถเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีเป็นการชั่วคราว แต่จะต้องเปิดภายในปี 2010

- 2).รายการที่มีความอ่อนไหว (Sensitive List : SL) หมายถึงรายการประเภทอุตสาหกรรมหรือมาตรการที่แต่ละประเทศอาเซียนยังไม่สามารถเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีแม้ในปี 2010 โดยยังไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่ชัดเกี่ยวกับการเปิดเสรีรายการนี้ โดยจะมีการทบทวนภายในวันที่ 1 มกราคม 2003 และมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ

- 3).รายการยกเว้นทั่วไป (General Exclusion List : GEL) หมายถึงรายการประเภทอุตสาหกรรมหรือมาตรการที่ประเทศอาเซียนไม่สามารถเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรี เนื่องจากเป็นประเภทที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ คุณค่าทางวัฒนธรรม ศีลธรรม ชีวิตมนุษย์ สัตว์และพืช

เนื่องจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจซึ่งทำให้การลงทุนในภูมิภาคอาเซียนลดลงมากถึงร้อยละ 50 ดังนั้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและส่งเสริมฟื้นฟูเศรษฐกิจ และความเจริญเติบโตของอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 14-15 ธันวาคม 1998 ที่กรุงฮานอย

ประเทศเวียดนาม ผู้นำอาเซียนจึงได้ประกาศมาตรการเข้มข้น หรือ *BOLD MEASURES* โดยในส่วนของ การลงทุนมีมติให้ร่นระยะเวลายกเลิกบัญชีเงินชั่วคราว (TEL) สำหรับนักลงทุนอาเซียนให้เร็วขึ้นจากปี 2010 เป็นปี 2003 โดยลาวและเวียดนาม สามารถยืดหยุ่นเวลาได้จนถึงปี 2010 สำหรับ กัมพูชาได้รับการยืดหยุ่นจนถึงปี 2010 เช่นกัน นอกจากนี้ยังได้มีการประกาศมาตรการระยะสั้นที่จะ ขยายการลงทุนในภูมิภาคอาเซียน โดยจะให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน เช่น ได้รับการยกเว้นภาษี การค้าอย่างน้อย 3 ปี หรือร้อยละ 30 ของภาษีรายได้นิติบุคคล เป็นต้น แก่ นักลงทุนทั้งในและนอก อาเซียนในอุตสาหกรรมการผลิตที่ยื่นคำขอและได้รับอนุมัติโดยหน่วยงานการลงทุนของอาเซียนแต่ละ ประเทศในปี 1999-2000

นอกจากนั้น ในที่ประชุมคณะมนตรีเขตการลงทุนอาเซียน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 29 กันยายน 1999 ที่ประเทศสิงคโปร์ ได้มีการตกลงขยายขอบเขตความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน ให้ครอบคลุมเกี่ยวเนื่องไปถึงภาคการผลิต เกษตรกรรม ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ รวมทั้งภาคบริการที่ เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการผลิตและภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ประมง ป่าไม้ และเหมือง แร่ และอาเซียนยังได้มีการกำหนดให้จัด ASEAN joint investment promotion mission ไปยังประเทศ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และยุโรปด้วยเพื่อทำหน้าที่สร้างความมั่นใจให้แก่ นักลงทุนในการเข้ามาลงทุนใน ภูมิภาคอาเซียน

และในการประชุม AIA Council ครั้งที่ 4 เดือนกันยายน 2001 ที่ประเทศเวียดนาม ที่ ประชุมได้ตกลงให้อาเซียนเดิม 6 ประเทศ ร่นระยะเวลาการเปิดเสรีทุกอุตสาหกรรมภายใต้ความตกลง AIA และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนนอกอาเซียนให้เร็วขึ้น 10 ปี จากปี 2020 เป็นปี 2010 เท่ากับกรอบเวลาที่ให้แก่ นักลงทุนอาเซียน ส่วนประเทศสมาชิกใหม่สามารถยืดหยุ่นได้จนถึงปี 2015

4.2.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของเขตการลงทุนอาเซียน (AIA)

ในการวิเคราะห์ศักยภาพของเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) จะแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ 1 จะทำการสรุปและเปรียบเทียบกฎระเบียบ มาตรการ การให้สิทธิประโยชน์และเงื่อนไข ทางการลงทุนของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อทำการวิเคราะห์ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนมีนโยบาย และสิทธิประโยชน์ในลักษณะที่เหมือนหรือต่างกัน และส่วนที่สองจะเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพของ เขตการลงทุนอาเซียน

1) การเปรียบเทียบกฎระเบียบ มาตรการ การให้สิทธิประโยชน์และเงื่อนไขทางการลงทุน

ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศมาโดยตลอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในอดีตประเทศสมาชิกอาเซียนมีความแตกต่างกันในนโยบายและทัศนคติที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ แต่ในปัจจุบันนโยบายต่าง ๆ มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้นและเพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศให้เข้าสู่ประเทศตน ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศก็ได้มีการปรับปรุงกฎระเบียบ มาตรการ รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์และเงื่อนไขการลงทุน ซึ่งสามารถทำการสรุปเปรียบเทียบได้ดังต่อไปนี้²

1). การจัดลำดับความสำคัญ (priority) ของสาขาอุตสาหกรรมที่จะได้รับการส่งเสริม นั้น ปรากฏว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน แต่จะมีความแตกต่างกันบ้างในบางสาขา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาของเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ โดยอุตสาหกรรมที่ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญก็คือ อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ส่วนอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศให้ความสำคัญ คือ อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง ประเทศที่ให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมนี้คือ ประเทศบรูไน มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก ประเทศที่ให้ความสำคัญคือ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย อุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือ R&D ประเทศที่ให้ความสำคัญคือ ไทยและอินโดนีเซีย สำหรับประเทศสิงคโปร์สนับสนุนให้มีการลงทุนจากต่างประเทศในทุกสาขา

ในระยะหลังนอกจากการกำหนดอุตสาหกรรมที่จะได้รับการส่งเสริมแล้ว หลายประเทศยังเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับกิจกรรมบางประเภทโดยเฉพาะมากขึ้น เช่น กิจกรรมวิจัยและพัฒนา การฝึกอบรมพนักงาน การปรับปรุงเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในกิจกรรมดังกล่าวอย่างชัดเจน

² กฎระเบียบ มาตรการ สิทธิประโยชน์ และเงื่อนไขการลงทุน โดยละเอียดของแต่ละประเทศสมาชิกสามารถเข้าไปดูได้ในเว็บไซต์ www.aseansec.org

2). ความเป็นเจ้าของ (foreign ownership) ในด้านความเป็นเจ้าของนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ โดยประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ยังมีการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นเป็นเงื่อนไขสำคัญของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเพื่อสงวนกิจการที่มีความสำคัญไว้สำหรับคนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมักจะมีการนำสัดส่วนการถือหุ้นไปเชื่อมโยงกับสัดส่วนส่งออกของโครงการ กล่าวคือ สัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติจะเพิ่มขึ้นได้ตามสัดส่วนของการส่งออก เช่น ประเทศมาเลเซียอนุญาตให้ถือหุ้นได้ร้อยละ 100 ในกิจการลงทุนที่ส่งออกผลผลิตมากกว่าร้อยละ 80 หรือส่งออกมากกว่าร้อยละ 50 ถ้ามีเงินลงทุนมากกว่า 20.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประเทศฟิลิปปินส์ธุรกิจที่มีการส่งออกผลผลิตมากกว่าร้อยละ 60 หรือมากกว่า จะไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องสัดส่วนของต่างชาติ เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาทั้ง 5 ประเทศ³ จะพบว่า ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่เปิดเสรีมากที่สุด โดยอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้ร้อยละ 100 ยกเว้นสาขาธนาคารที่ประเทศสิงคโปร์อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 40

3). การให้สิ่งจูงใจ (incentives) ในการให้สิ่งจูงใจของประเทศสมาชิกอาเซียนกับนักลงทุนต่างชาติจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรที่สำคัญ ได้แก่ การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลและการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีอากรขาเข้าสินค้าทุน เครื่องจักร และวัตถุดิบ ซึ่งสามารถสรุปการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรของแต่ละประเทศได้ดังนี้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543)

3.1). ภาษีรายได้นิติบุคคล

➤ ประเทศอินโดนีเซีย ในการประเมินภาษีนักลงทุนสามารถหักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับ R&D การฝึกอบรมและการกำจัดของเสียออกจากรายได้ (gross income) การลงทุนในกิจการบางสาขาอาจได้รับสิ่งจูงใจโดยสามารถนำการขาดทุนมาหักออกจากรายได้ได้ภายใน 8-10 ปี และในการคำนวณค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินสามารถเลือกใช้วิธีใดก็ได้ กล่าวคือ สามารถเลือกวิธีคำนวณแบบเส้นตรงหรือ declining balance ก็ได้

➤ ประเทศมาเลเซีย บริษัทที่เข้ามาลงทุนในโครงการบุกเบิก (pioneer status) จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้ร้อยละ 70, 80 และ 100 ของ statutory income เป็นเวลา 5 หรือ 10 ปี ขึ้นอยู่กับลักษณะของการลงทุน และประเทศมาเลเซียยังได้มีการให้สิทธิประโยชน์แก่กิจการที่

³ 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ดำเนินการส่งออก โดยบริษัทที่ส่งออกสินค้าที่มีการส่งออกที่เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 30 และ 50 จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละ 10 และ 15 ของมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ในการขยายกิจการลงทุนให้นำค่าใช้จ่ายในการลงทุนร้อยละ 60 มาหักออกจากรายได้ รวมทั้งยังอนุญาตให้บริษัทหักค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการส่งเสริมการส่งออก เช่น การโฆษณาต่างประเทศ การทำวิจัยการตลาด เป็นต้น ได้เป็น 2 เท่าของค่าใช้จ่ายจริง

➤ ประเทศฟิลิปปินส์ ให้การยกเว้นภาษีรายได้กับอุตสาหกรรมในโครงการบุกเบิก (pioneer status) เป็นเวลา 6 ปี ส่วนอุตสาหกรรมอื่น ๆ จะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้เป็นเวลา 4 ปี โดยอาจขยายเวลาให้อีก 1 ปี ถ้าโครงการลงทุนนั้นใช้วัตถุดิบในประเทศมาก มีการจ้างงานสูง และประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ 500,000 ดอลลาร์สหรัฐใน 3 ปีแรก สำหรับโครงการที่ตั้งอยู่ในแหล่งที่มีการพัฒนาต่ำจะได้รับการยกเว้นภาษีรายได้เป็นเวลา 6 ปี

➤ ประเทศสิงคโปร์ ให้การยกเว้นภาษีรายได้กับบริษัทที่ลงทุนในโครงการบุกเบิก (pioneer status) เป็นเวลา 10 ปี และให้หักรายจ่ายเกี่ยวกับ R&D ออกจากรายได้ที่ต้องเสียภาษีได้เป็น 2 เท่า รวมทั้งให้นำการขาดทุนที่เกิดจากการลงทุนในต่างประเทศมาหักออกจากรายได้ที่ต้องเสียภาษีได้

➤ ประเทศไทย ให้การยกเว้นภาษีรายได้เป็นเวลา 8 ปีกับบริษัทที่ลงทุนในโครงการบุกเบิก (pioneer status) ไม่ว่าจะตั้งอยู่ที่ไหน ส่วนการยกเว้นภาษีรายได้สำหรับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งของการลงทุนว่าอยู่ในเขต 1, 2 หรือ 3 นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีมาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับรายได้ เช่น การฝึกอบรมที่ได้รับอนุมัติสามารถนำไปหักภาษีได้เป็น 2 เท่า เป็นเวลา 10 ปี อนุญาตให้หักค่าใช้จ่ายและค่าเสื่อมราคาออกจากรายได้ได้ร้อยละ 5 เป็นต้น

3.2). ภาษีสินค้าทุนและวัตถุดิบ

➤ ประเทศอินโดนีเซีย ไม่มีการเก็บภาษีสินค้าทุน และยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบเป็นเวลา 2 ปี ที่ทำการผลิต นอกจากนี้อินโดนีเซีย จะจ่ายคืนภาษีศุลกากรและค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากสินค้าและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก และอนุญาตให้มีการนำเข้าวัตถุดิบที่คล้ายคลึงกับวัตถุดิบที่มีการผลิตในประเทศ

➤ ประเทศมาเลเซีย ให้การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเครื่องจักรและวัตถุดิบ สำหรับกิจการหลายประเภทโดยเฉพาะการผลิตเพื่อการส่งออก เช่น ยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบทั้งหมด หากเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก โดยวัตถุดิบนั้นต้องไม่มีการผลิตในประเทศหรือมีการผลิตแต่ไม่ได้มาตรฐาน รวมทั้งยังมีการคืนภาษีการค้าทั้งหมดสำหรับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออก

➤ ประเทศฟิลิปปินส์ ให้ tax credit กับสินค้าทุนที่ผลิตในประเทศและกับ วัตถุดิบนำเข้าที่ใช้ในการผลิตเพื่อส่งออกและผลิตขึ้นส่วน และการให้ tax credit พิจารณาจากรายได้ จากการส่งออกส่วนที่เพิ่มขึ้น

➤ ประเทศไทย ให้การยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าทุนร้อยละ 50 สำหรับการลงทุน ในโครงการบุกเบิก (pioneer status) ส่วนอุตสาหกรรมอื่นๆ การให้การยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าทุน และวัตถุดิบขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งของโรงงาน

4). เขตการส่งเสริมการลงทุน เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่แต่ละประเทศจะกระจาย ความเจริญจากพื้นที่ที่เจริญแล้วไปยังพื้นที่ที่เจริญน้อยหรือทุรกันดาร ซึ่งปัจจุบันแต่ละประเทศได้ให้ความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย

จากที่ได้กล่าวสรุปภาวะเปรียบเทียบ มาตรการ การให้สิทธิประโยชน์ และเงื่อนไขทางด้านการลงทุนของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน (ซึ่งในที่นี่จะกล่าวถึงเฉพาะกรณีของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) จะพบว่านโยบายของทุกประเทศได้ให้ความสำคัญแก่การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเป็นอย่างมากซึ่งมาตรการและสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศ กำหนดถือเป็นมาตรการสำคัญที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ และถึงแม้ว่ามาตรการที่แต่ละประเทศใช้ในการส่งเสริมการลงทุนจะเป็นมาตรการเดียวกัน แต่ระดับของการส่งเสริมและการให้สิทธิประโยชน์ หรือระดับความเข้มข้นของมาตรการเหล่านั้นจะแตกต่างกันและมีความหลากหลาย ทำให้เกิดการ แข่งขันกันดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยตนเอง และความแตกต่างของมาตรการและสิทธิประโยชน์ดังกล่าวอาจมีผลให้การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ เกิดการบิดเบือนและทำให้เกิดการผลิตสินค้าที่ไม่เป็นไปตามหลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

2) ศักยภาพของเขตการลงทุนอาเซียน (AIA)

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้นจะเห็นว่า ข้อตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) นั้นเกิดขึ้นจากความต้องการดึงดูดการลงทุนจากทั้งในและนอกอาเซียนของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) น่าจะถือว่าเป็นข้อตกลงที่มีศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ เนื่องจาก ข้อตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) มีจุดเด่นอยู่หลายประการ ดังนี้

ก่อนหน้าที่จะมีการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) อาเซียนยังไม่เคยมีกรอบความร่วมมือที่เป็นกลไกทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกอาเซียน จะมีก็แต่เพียงกรอบความตกลงทางด้านการปกป้องคุ้มครองทางการลงทุน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543: 54-55) 2 ฉบับ คือ กรอบความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน (The 1987 ASEAN Agreement for the Promotion and Protection of Investments) ที่จัดทำขึ้นในปี 1987 โดยความตกลงฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การคุ้มครองและให้หลักประกันแก่นักลงทุนเป็นสำคัญ โดยกำหนดวิธีปฏิบัติของประเทศผู้รับการลงทุนต่อนักลงทุนในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ข้อจำกัดและข้อปฏิบัติในการยึดหรือโอนกิจการเป็นของรัฐ เป็นต้น ต่อมาในปี 1996 ได้มีการจัดทำข้อตกลงฯ ฉบับที่ 2 โดยเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงฯ ฉบับแรกในปี 1987 เพื่อให้มีความเหมาะสมทันต่อเหตุการณ์และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความตกลงฯ ฉบับที่ 2 มีชื่อว่า The 1996 Protocol to Amend the 1987 Agreement for Promotion and Protection of Investments ซึ่งความตกลงฯ ฉบับนี้ได้มีการเพิ่มเติมสาระสำคัญทางด้านการดำเนินการด้านการลงทุนให้ความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ความโปร่งใสด้านการลงทุน และการกำหนดกลไกระงับข้อพิพาทในกลุ่มอาเซียน ดังนั้นการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) จะเป็นการทำให้ความตกลงด้านการลงทุนในอาเซียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากการที่ข้อตกลง AIA นอกจากจะเป็นกลไกที่ทำให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความโปร่งใส มีความเป็นขั้นตอนทางนโยบายและมีการมุ่งเน้นการเปิดเสรีด้านการลงทุน ยังเป็นกลไกสำคัญในระดับภูมิภาคและเป็นการวางกรอบเวลาการดำเนินการที่ชัดเจนเพื่อสร้างบรรยากาศทางการลงทุนที่น่าดึงดูดใจให้นักลงทุนทั้งภายในและนอกอาเซียน เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งลงทุนอื่น ๆ โดยเฉพาะแหล่งลงทุนที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากกรอบความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนอาเซียนที่มุ่งเน้นเพียงการคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน สร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุน และเพิ่มความโปร่งใสเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

นอกจากข้อตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) จะมีความแตกต่างจากกรอบความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียนในปี 1987 และ 1996 แล้ว ยังมีความแตกต่าง

จากความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน ซึ่งได้แก่ โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Cooperation Scheme : AICO)⁴ โครงการร่วมลงทุนทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Joint Ventures : AIJV)⁵ และโครงการแบ่งผลิตทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Complimentary Scheme : AIC)⁶ ซึ่งโครงการเหล่านี้มักจะมุ่งเน้นความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมโดยเจาะจงไปทางด้านการผลิตหรือการแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนและจำกัดในบางอุตสาหกรรมเท่านั้น เช่นโครงการ AIC ที่มีเป้าหมายอยู่ที่อุตสาหกรรมรถยนต์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้มีการแบ่งผลิตชิ้นส่วนแล้วนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน เป็นต้น แต่เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ครอบคลุมในทุกอุตสาหกรรมและไม่จำเพาะเจาะจงด้านการผลิตเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ บุคคล และเทคโนโลยี อีกด้วย ทำให้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

และจากที่ได้กล่าวถึงกฎระเบียบ การให้สิทธิประโยชน์ และเงื่อนไขทางการลงทุนไปในหัวข้อที่แล้วจะพบว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการแข่งขันกันให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่นักลงทุนเพื่อดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศให้เข้าสู่ประเทศตน ซึ่งในบางครั้งการให้สิทธิประโยชน์มากเกินไปโดยที่ประเทศผู้รับทุนยังไม่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ จะทำให้ท้ายที่สุดแล้วแทนที่ประเทศจะได้รับประโยชน์จากเงินลงทุนนั้น แต่ผลประโยชน์กลับไปตกเป็นของบรรษัทข้ามชาติหรือผู้ลงทุนแทน ซึ่งการแข่งขันในลักษณะนี้สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีเกมส์ (game theory) (ดร.สุณีย์ และดวงฤดี : 2540) กล่าวคือ การร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการให้สิ่งจูงใจจะทำให้ภูมิภาคอาเซียนได้รับผลประโยชน์สูงสุด และมีความยุติธรรม โดยอยู่บนพื้นฐานของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่การแข่งขันกันให้สิทธิประโยชน์กับนักลงทุนต่างชาติ ท้ายที่สุดแล้วจะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศได้รับผลประโยชน์น้อยกว่าที่ควรจะเป็น แต่เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) เป็นข้อตกลงที่เน้นความร่วมมือและประสานกันของประเทศสมาชิกเพื่อดึงดูดการลงทุนสู่ภูมิภาค ลดการแข่งขันกันเอง จะทำให้แนวโน้มนโยบายของประเทศสมาชิกออกมาสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น การจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) จึงน่าจะสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของภูมิภาคอาเซียนในประเด็นนี้ได้บ้าง

⁴ ดูรายละเอียดในภาคผนวก

⁵ ดูรายละเอียดในภาคผนวก

⁶ ดูรายละเอียดในภาคผนวก

จุดเด่นประการต่อมาคือ เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) เป็นข้อตกลงที่มีหลายหน่วยงานเข้ามาประสานงานและรับผิดชอบ กล่าวคือ ได้มีกลไกหลักที่เรียกว่า AIA Council เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ (supervise) ประสานงาน และทบทวนการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อตกลง ซึ่ง AIA Council ประกอบด้วย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543 : 66-68) รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และเลขาธิการอาเซียน (Secretary-General of ASEAN) นอกจากนี้ AIA Council ยังได้ดำเนินการจัดตั้งกลไกที่เรียกว่า Coordinating Committee on Investment (CCI) เป็นกลไกรองรับ AIA Council อีกชั้นหนึ่ง โดย CCI ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสที่รับผิดชอบด้านการลงทุน และเจ้าหน้าที่อาวุโสอื่น ๆ จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ นอกจาก AIA Council และ CCI ซึ่งถือเป็นกลไกในโครงสร้างของอาเซียนอย่างเป็นทางการแล้ว ยังมีกลไกนอกโครงสร้างของอาเซียนเกิดขึ้นด้วยคือ หัวหน้าหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Heads of Investment Agencies : AHIA) และ AHIA ได้จัดตั้งกลไกรองรับในระดับปฏิบัติการของตนเองโดยเฉพาะอีกที่เรียกว่า Senior Officials Meeting on Investment (SOM-I) โดยกลไกนอกโครงสร้าง อาเซียนนี้จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกลไกที่อยู่ในโครงสร้างทางการของอาเซียน และประสานงานกับกลไกต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า การที่มีการจัดตั้งหลายหน่วยงานเข้ามาประสานงานกันและรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ นั้นน่าจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการดำเนินงานและปฏิบัติตามกรอบข้อตกลงฯ ให้เป็นไปอย่างราบรื่น เป็นขั้นตอน และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

นอกจากจุดเด่นดังกล่าวไปแล้ว ซึ่งจะเป็นการทำให้ข้อตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) เป็นข้อตกลงที่มีศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ยังน่าจะเป็นข้อตกลงที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในแง่ของการเป็นกลไกที่จะทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศสมาชิกอาเซียนมีการพัฒนาไปได้พร้อม ๆ กัน กล่าวคือ ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศนั้น มีความไม่เท่าเทียมกันในการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งในด้าน โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ บุคลากร และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้ประเทศผู้ลงทุนจากนอกภูมิภาคมักจะเลือกลงทุนในประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจมากกว่า ซึ่งก็คือ ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ทำให้ประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่น้อยกว่าได้รับปริมาณการลงทุนในสัดส่วนที่น้อย แต่การจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) จะเป็นการส่งเสริมให้ประเทศที่ได้รับการลงทุนจากต่างประเทศในสัดส่วนที่มากนำเงินมาลงทุนต่อยังประเทศที่มีความพร้อมและก้าวหน้าทางเศรษฐกิจน้อยกว่าได้ นอกจากนี้จะทำให้การลงทุนภายในภูมิภาคด้วยกันเองสูงขึ้นแล้ว ประเทศที่มีความพร้อมมากกว่ายังจะเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ ระบบการจัดการ การวางแผนสู่ประเทศที่มีความพร้อม

น้อยกว่าได้อีกด้วย ก็จะทำให้ระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิกมีช่องว่างน้อยลง ซึ่งจะส่งผลต่อความน่าสนใจในการเข้ามาลงทุนในภูมิภาคอาเซียนของนักลงทุนนอกภูมิภาคอีกด้วย

ดังนั้น ข้อตกลงเขตการลงทุนอาเซียน(AIA) จึงถือเป็นความหวังของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ถึงแม้ว่าการบรรลุประสงค์ต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในข้อตกลงฯยังต้องใช้ระยะเวลาอีกค่อนข้างมากก็ตาม และจากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในหัวข้อนี้ จะเห็นได้ว่า ข้อตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) มีศักยภาพและความพร้อมในการที่จะทำให้อาเซียนเป็นเขตการลงทุนที่เสรี มีขั้นตอนและกฎระเบียบด้านการลงทุนที่โปร่งใสและมีศักยภาพด้านการแข่งขันในการดึงดูดการลงทุนเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งลงทุนอื่น ๆ และยังเป็นการสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุนทั้งภายในและนอกภูมิภาคด้วย

4.3 ความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียน

ในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนนั้นไม่สามารถสิ้นสุดเพียงแค่การลดมาตรการทางด้านภาษีและไม่ใช่ภาษี และการลดอุปสรรคทางการลงทุนและการค้าบริการเท่านั้น แต่จะต้องมีความร่วมมือในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (infrastructure) ด้วย โดยเฉพาะในด้านการคมนาคมขนส่ง ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เนื่องจากจะช่วยให้การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการเป็นไปอย่างสะดวก และเป็นการสนับสนุนพร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนด้วย ดังนั้น ความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในอาเซียนจึงเป็นเป้าหมายหลักอีกเป้าหมายหนึ่งที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องการที่จะบรรลุให้ได้ โดยความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในอาเซียนที่จะกล่าวถึงซึ่งจะลงรายละเอียดพอสังเขป ได้แก่ กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit) โครงการโครงข่ายทางหลวงอาเซียน (The ASEAN Highway Network Project) และ โครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงคิงคโปร์-คุนหมิง (Singapore-Kunming Rail Link : SKRL Project)

4.3.1 กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit) (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์,2545)

กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน นั้นเกิดขึ้นจากประเทศสมาชิกอาเซียนต้องการผลักดันในด้านการอำนวยความสะดวกในการขนส่งทางบก ซึ่งจะเป็นกลไก (software) ที่สำคัญที่จะนำไปสู่การมีระบบการขนส่งทางบกในภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพ โดยกรอบความตกลงนี้ได้รับการจัดตั้งขึ้นในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 6 เดือนธันวาคม 1998 ที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม โดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน และที่ประชุมสุดยอดอาเซียนได้เห็นชอบกับแผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Plan of Action : HPA) ในด้านการขนส่งซึ่งกำหนดให้ดำเนินการตามกรอบความตกลงว่าด้วยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนอาเซียน ภายในปี 2000 โดยจัดทำพิธีสารแนบท้ายกรอบความตกลงทั้งหมดรวม 9 ฉบับให้เสร็จสิ้นภายในเดือนธันวาคม 1999 ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของความตกลงฯ นี้ คือ

1) อำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน , สนับสนุนการค้าและการภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) และเป็นการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

2) ผ่อนคลายและปรับปรุงสถานการณ์ระเบียบทางการขนส่ง , การค้า และพิธีการศุลกากร เพื่อการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน

3) จัดตั้งให้มีระบบการขนส่งผ่านแดนที่มีประสิทธิภาพในภูมิภาคอาเซียน

สาระที่สำคัญของความตกลงฯ คือ

1) กรอบความตกลงฉบับนี้ใช้กับการขนส่งสินค้าผ่านแดน (goods in transit) เท่านั้น สำหรับการขนส่งสินค้าข้ามแดน (inter-state) จะจัดทำเป็นกรอบความตกลงอีกฉบับแยกต่างหาก

2) ภาคีสัญญาจะได้รับสิทธิพิเศษในการขนส่งผ่านแดนโดยได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษีและค่าบริการอื่นๆ เว้นแต่ที่เก็บเพื่อบริการเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งดังกล่าว

3) ภาคีสัญญาจะกำหนดเส้นทางของการขนส่งสินค้าผ่านแดนโดยจัดทำพิธีสารแนบท้ายความตกลงฯ

- 4) ภาคิ์คู้สั้ญญาคะกำหนดสถานที่ทำการขายแดน ณ จุดขายแดน เพืออำนาจความสะดวกในการขนส่งผ่านแดน
- 5) ภาคิ์คู้สั้ญญาคะดำเนนการเพือประสานกฎระเบียบจรรยาใช้บังคับในดินแดนของตนให้เป็นไปตามบทบัญญัติของอนุสัญญาว่าด้วยการจราจรทางถนนปี ค.ศ. 1968 และอนุสัญญาว่าด้วยป้ายและสัญญาณทางถนนปี ค.ศ. 1968
- 6) พาหนะที่ใช้ในการขนส่งผ่านแดนทางถนนจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดทางเทคนิคของรถเกี่ยวกับขนาดรถ น้ำหนักรถ น้ำหนักบรรทุกสูงสุด การปล่อยไปเสีย ตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารแนบท้ายกรอบความตกลงฯ
- 7) ภาคิ์คู้สั้ญญาคะยอมรับหนังสือรับรองการตรวจสภาพรถซึ่งใช้ในการขนส่งผ่านแดนที่ออกให้โดยภาคิ์คู้สั้ญญาอื่นตามความตกลงว่าด้วยการยอมรับหนังสือรับรองการตรวจสภาพรถที่ใช้ในเชิงพาณิชย์สำหรับรถบรรทุกสินค้าและรถบริการสาธารณะที่ออกโดยประเทศสมาชิกอาเซียน
- 8) ภาคิ์คู้สั้ญญาคะยอมรับใบอนุญาตขับขี่รถซึ่งออกให้โดยภาคิ์คู้สั้ญญาอื่นตามความตกลงว่าด้วยการยอมรับใบอนุญาตขับขี่ภายในประเทศที่ออกให้โดยประเทศสมาชิกอาเซียน
- 9) รถที่วิ่งเข้าดินแดนของภาคิ์คู้สั้ญญาอื่นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับการประกันภัยรถในส่วนของความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบุคคลที่สาม
- 10) ภาคิ์คู้สั้ญญาคะจัดตั้งระบบศุลกากรผ่านแดนเพืออำนาจความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้าในดินแดนตน
- 11) ภาคิ์คู้สั้ญญาคะจัดตั้งมาตรการเกี่ยวกับการตรวจโรคในคนและพืช โดยกำหนดรายละเอียดในพิธีสารแนบท้ายกรอบความตกลง
- 12) ความตกลงนี้ไม่อนุญาตให้ทำการขนส่งสินค้าอันตรายผ่านแดน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตพิเศษจากภาคิ์คู้สั้ญญาผู้รับ
- 13) ความตกลงนี้ไม่อนุญาตให้ทำการขนส่งสินค้าต้องห้ามหรือสินค้าที่ถูกจำกัดผ่านดินแดนภาคิ์คู้สั้ญญา

- 14) ภาคิ์คู้ส์ญญาจะอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าเฝ้าเสียง่าย
- 15) ภาคิ์คู้ส์ญญาจะต้องใช้กฎหมายและระเบียบภายในประเทศเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าอย่าง เท่าเทียม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อการขนส่งผ่านแดน
- 16) พาหนะที่ใช้ในการขนส่งของภาคิ์คู้ส์ญญา รวมทั้งบุคคลและสินค้า เมื่ออยู่ในดินแดนของภาคิ์คู้ส์ญญาอื่น ให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบภายในประเทศที่ใช้บังคับในดินแดนนั้น
- 17) หากพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง รวมทั้งบุคคลและสินค้าของภาคิ์คู้ส์ญญาฝ่ายหนึ่ง เกิดอุบัติเหตุในการจราจรในดินแดนของภาคิ์คู้ส์ญญาอื่น ภาคิ์คู้ส์ญญาอื่นนั้นจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่พาหนะ รวมทั้งบุคคลและสินค้า และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของภาคิ์คู้ส์ญญาที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว
- 18) ให้จัดตั้งคณะกรรมการประสานการขนส่งผ่านแดนแห่งชาติ (National Transit Transport Coordinating Committee) ในภาคิ์คู้ส์ญญา เพื่อให้มีการประสานงานและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 19) ให้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารการประสานการขนส่งผ่านแดน (Transit Transport Coordinating Board) ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่อาวุโสจากภาคิ์คู้ส์ญญาแต่ละฝ่าย รวมทั้งผู้แทนจากสำนักเลขาธิการอาเซียน เพื่อทำหน้าที่ดูแลการประสานงานและดำเนินการตามความตกลงในภาพรวม
- 20) การระงับข้อพิพาทระหว่างภาคิ์คู้ส์ญญา ให้ใช้บทบัญญัติแห่งความตกลงอาเซียนว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาท ซึ่งจัดทำขึ้น ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2539
- 21) กรอบความตกลงนี้หรือการปฏิบัติตามกรอบความตกลงนี้จะไม่กระทบสิทธิและข้อผูกพันที่ภาคิ์คู้ส์ญญาที่มีภายใต้ความตกลงหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศใดๆ ซึ่งภาคิ์คู้ส์ญญาเป็นสมาชิกอยู่
- 22) กรอบความตกลงนี้จะมีผลใช้บังคับ เมื่อภาคิ์คู้ส์ญญาทั้งหมดได้ส่งหนังสือสัตยาบันหรือสารการยอมรับให้เลขาธิการอาเซียนเก็บรักษาไว้ ทั้งนี้ กรอบความตกลงนี้ห้ามทำข้อสงวนไม่ว่าในเวลาลงนามหรือให้สัตยาบัน

จากสาระสำคัญของความตกลงฯ ทั้ง 22 ข้างต้นนั้นสามารถกล่าวสรุปสาระสำคัญของความ ตกลงได้ว่าเป็นการให้สิทธิประโยชน์แก่ประเทศภาคีในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (transit) ไปยังประเทศที่สามโดยที่ประเทศภาคีสัญญาที่เป็นประเทศที่ถูกลำเลียงผ่านแดนจะต้องอำนวยความสะดวกให้กับประเทศอื่น โดยไม่มีการเปิดตรวจสินค้าโดยไม่จำเป็น ไม่มีการจัดเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากสินค้าผ่านแดน และไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนพาหนะในการขนส่งสินค้า ทั้งนี้ อาเซียนได้จัดทำพิธีสารแนบท้ายกรอบความตกลงฯ 9 ฉบับ เพื่อให้มีการดำเนินการตามกรอบความตกลงฯ ดังนี้

พิธีสารฉบับที่ 1 เรื่องการกำหนดเส้นทางการขนส่งผ่านแดนและจุดอำนวยความสะดวก (designation of transit transport routes and facilities)

พิธีสารฉบับที่ 2 เรื่องการกำหนดด่านพรมแดนสำหรับเข้า-ออก (designation of frontier posts)

พิธีสารฉบับที่ 3 เรื่องประเภทและปริมาณของรถ (types and quantity of road vehicles)

พิธีสารฉบับที่ 4 เรื่องข้อกำหนดทางเทคนิคของรถ (technical requirements of vehicles)

พิธีสารฉบับที่ 5 เรื่องแผนแห่งกลุ่มประเทศอาเซียนว่าด้วยการประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ (ASEAN scheme of compulsory motor vehicle insurance)

พิธีสารฉบับที่ 6 เรื่องจุดผ่านแดนสำหรับรถไฟและสถานีชุมทาง (railways border and interchange stations)

พิธีสารฉบับที่ 7 เรื่องระบบศุลกากรในการผ่านแดน (customs transit system)

พิธีสารฉบับที่ 8 เรื่องมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (sanitary and phytosanitary measures)

พิธีสารฉบับที่ 9 เรื่องสินค้าอันตราย (dangerous goods)

ในส่วนของการดำเนินการในปัจจุบัน ประเทศสมาชิกได้ให้สัตยาบันกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนแล้ว และได้ลงนามในพิธีสารแนบ

ท้าย 4 ฉบับ ได้แก่ **พิธีสารฉบับที่ 3 เรื่องประเภท และปริมาณของรถ และ พิธีสารฉบับที่ 4 เรื่องข้อกำหนดทางเทคนิคของรถ** โดยรัฐมนตรีชนส่งอาเซียนได้ลงนามในการประชุมรัฐมนตรีชนส่งอาเซียน (ATM) ครั้งที่ 5 เมื่อเดือนกันยายน 2542 **พิธีสารฉบับที่ 5 เรื่องแผนแห่งกลุ่มประเทศอาเซียนว่าด้วยการประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ (ASEAN scheme of compulsory motor vehicle insurance)** โดยรัฐมนตรีคลัง อาเซียนได้ลงนามในการประชุม AFMM ครั้งที่ 5 เมื่อเดือน เมษายน 2544 และ**พิธีสารฉบับที่ 8 เรื่องมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช** โดยรัฐมนตรีเกษตรและป่าไม้ของอาเซียนได้ลงนามในการประชุมรัฐมนตรีเกษตรและป่าไม้อาเซียน (AMAF) ครั้งที่ 22 เมื่อเดือนตุลาคม 2543 สำหรับพิธีสารที่เหลืออีก 5 ฉบับอยู่ระหว่างดำเนินการร่างของหน่วยงานต่างๆ ของอาเซียนที่เกี่ยวข้อง

สำหรับ**พิธีสารฉบับที่ 1 เรื่องการกำหนดเส้นทางขนส่งสินค้าผ่านแดน และสิ่งอำนวยความสะดวก** ซึ่งเดิมกำหนดเสนอให้ที่ประชุม ATM ครั้งที่ 5 เดือนกันยายน 2542 ลงนาม แต่ไม่สามารถลงนามได้นั้น เนื่องจากมาเลเซียและสิงคโปร์ ตกลงกันไม่ได้เรื่องการกำหนดเส้นทางขนส่งผ่านแดน โดยมาเลเซียจะอนุญาตให้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าผ่านแดนใช้เส้นทางในการเดินทางเข้าสู่สิงคโปร์เพียงเส้นทางเดียว (ด้าน second link) ในขณะที่สิงคโปร์ต้องการให้มาเลเซียเปิดจุดผ่านแดนทั้งสองจุด (รวมผ่านแดนด้าน Johor Bahru ด้วย) เพื่อให้ทางเลือกแก่ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าผ่านแดนของอาเซียน ขณะนี้ ทั้งสองฝ่ายยังอยู่ระหว่างการเจรจาทวิภาคีเพื่อหาข้อยุติที่ยอมรับร่วมกันได้ โดยคาดว่าจะสามารถลงนามในพิธีสารฉบับนี้ระหว่างการประชุมรัฐมนตรีชนส่งอาเซียน (ASEAN Transport Ministers Meeting) ครั้งที่ 8 ในเดือนตุลาคม 2545

พิธีสารฉบับที่ 6 เรื่องจุดข้ามแดนสำหรับรถไฟและสถานีชุมทาง ยังมีประเด็นที่ยังตกลงกันไม่ได้ เช่น เรื่องค่านิยาม การกำหนดขอบเขต และข้อมูลพื้นฐานของประเทศสมาชิก เป็นต้น ทั้งนี้ คณะทำงานด้านการขนส่งทางบกของอาเซียนซึ่งรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อให้สามารถสรุปผลได้และสามารถให้รัฐมนตรีชนส่งอาเซียนลงนามในการประชุม ATM ครั้งที่ 8 ในเดือนตุลาคม 2545

พิธีสารฉบับที่ 9 เรื่องสินค้าอันตราย ขณะนี้ อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อให้ได้ฉันทามติจากประเทศบรูไนฯ และฟิลิปปินส์ โดยคาดว่าจะลงนามได้ในการประชุม ATM ครั้งที่ 8 ในเดือนตุลาคม 2545 สำหรับ**พิธีสารฉบับที่ 2 เรื่องการกำหนดจุดผ่านแดน และฉบับที่ 7 เรื่องระบบศุลกากรในการผ่านแดน** ซึ่งร่างขึ้นโดยคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านศุลกากร (Experts

Committee on Customs Matters: ECCM) นั้น คาดว่าจะสามารถสรุปผลและเสนอให้รัฐมนตรีการค้า คลังอาเซียนลงนามได้ ในปี 2545

ถึงแม้ว่าการดำเนินการตามความตกลงฯ นี้จะอยู่ในขั้นเริ่มแรกของการดำเนินการ ซึ่ง อาจทำให้ผลจากการดำเนินการตามข้อตกลงฯ ยังไม่อาจเห็นได้ชัดเจนนักในปัจจุบัน แต่ในระยะยาว นั้นน่าจะทำให้เกิดการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศในภูมิภาค รวมทั้งลดต้นทุนและเวลาในการ ขนส่งสินค้าผ่านแดน เนื่องจากไม่มีการเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากสินค้าผ่านแดน และไม่จำเป็นต้อง เปลี่ยนพาหนะในการขนส่งสินค้า และยังจะทำให้เกิดการปรับประสานกฎระเบียบด้านการขนส่งของ ประเทศสมาชิกอาเซียนให้สอดคล้องกัน ได้แก่ ข้อกำหนดทางเทคนิคของรถ ระบบศุลกากรในการ ผ่านแดน การประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ และมาตรการด้านสุขอนามัย เป็นต้น

4.3.2 โครงการโครงข่ายทางหลวงอาเซียน (The ASEAN Highway Network Project)

ที่ประชุมรัฐมนตรีขนส่งอาเซียน ครั้งที่ 5 เดือนกันยายน ปี 1999 ที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจระดับรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาโครงข่ายทาง หลวงอาเซียน (Ministerial Understanding on the Development of the ASEAN Highway Network Project) และได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการ (plan of action) เพื่อดำเนินการให้บรรลุ เป้าหมายต่าง ๆ ของโครงการด้วย ซึ่งในบันทึกความเข้าใจระดับรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาโครงข่าย ทางหลวงนี้ รัฐมนตรีขนส่งอาเซียนได้ให้ความเห็นชอบต่อเรื่องตารางเวลาในการพัฒนาโครงข่ายทาง หลวงอาเซียนดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 กำหนดเวลาให้เสร็จสิ้นภายในปี 2000 : การกำหนดโครงข่ายและเส้นทาง ถนนหลวงเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (network configuration and designation of national routes)

ระยะที่ 2 กำหนดเวลาให้เสร็จสิ้นภายในปี 2004 : ทำการติดตั้งเครื่องหมายหรือ สัญลักษณ์การจราจรต่าง ๆ ในทุกเส้นทางถนนหลวงที่ได้รับการกำหนดไว้ และปรับมาตรฐานของ เส้นทางถนนหลวงในแต่ละประเทศสมาชิกให้ได้มาตรฐานอย่างน้อยในระดับที่ 3 (class 3 standards) พร้อมทั้งสร้างโครงข่ายเส้นทางถนนหลวงที่ขาดหายและกำหนดจุดข้ามแดน

ระยะที่ 3 กำหนดเวลาให้เสร็จสิ้นในปี 2020 : ปรับมาตรฐานของเส้นทางถนนหลวงในแต่ละประเทศสมาชิกให้ได้มาตรฐานอย่างน้อยในระดับที่ 1 (class 1 standard) ถึงแม้ว่าจะยอมรับได้ในมาตรฐานระดับที่ 2 (class 2 standards) ก็ตาม

โครงการโครงข่ายทางหลวงอาเซียนจะประกอบไปด้วย 23 เส้นทาง รวมทั้งสิ้น 38,400 กิโลเมตร โดยในขั้นแรกมีการเชื่อมโยงเส้นทางถนนหลวงให้มีลักษณะเป็นโครงข่ายและจะมีการกำหนดหมายเลขทางหลวง (route numbering system) ในแต่ละเส้นทางของระบบ

4.3.3 โครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิง (Singapore-Kunming rail link project : SKRL project)

โครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิง เป็นโครงการภายใต้การริเริ่มของ ASEAN Mekong Basin Development Cooperation (AMBDC) โดยประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่ได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 5 เดือนธันวาคม 1995 ที่กรุงเทพฯ ให้เป็นประเทศที่ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการนี้ ซึ่งทางประเทศมาเลเซียเป็นประธานคณะทำงานในการพิจารณา (A special working group) ขึ้นมาศึกษาโครงการนี้ โดยใช้ทุนในการศึกษาประมาณ 2 ล้านดอลลาร์

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ 2 (The Second Informal Summit) เดือนธันวาคม 1997 ที่กัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ผู้นำอาเซียนได้ให้ความเห็นชอบต่อการสร้างทางรถไฟเชื่อมบนฐานแห่งความเป็นหุ้นส่วนกัน (consortium basis) และนอกจากนั้นยังเห็นชอบในการเชิญประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้างเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงในโครงการนี้ด้วย

ส่วนในด้านการศึกษาของคณะทำงานพิเศษ ที่ศึกษาถึงความเป็นไปได้ของโครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิง (SKRL project) โดยได้ทำการศึกษาทั้งหมด 6 เส้นทางในการที่จะเชื่อมเส้นทางระหว่างสิงคโปร์กับคุนหมิง ซึ่งทั้ง 6 เส้นทางครอบคลุมประเทศสมาชิกอาเซียน 7 ประเทศและประเทศจีน (ตารางที่ 4.20 และรูปที่ 4.1) ทั้งนี้ในทั้ง 6 เส้นทางทางคณะทำงานพิเศษมีความเห็นว่าควรสร้างเส้นทางที่ 1 เนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมมากที่สุด รวมทั้งยังเห็นว่าควรพัฒนาในส่วนหนึ่งของเส้นทางที่ 2 ซึ่งจะมีการรวมเส้นทางที่ผ่านประเทศพม่าเข้ามาในโครงการนี้ด้วย

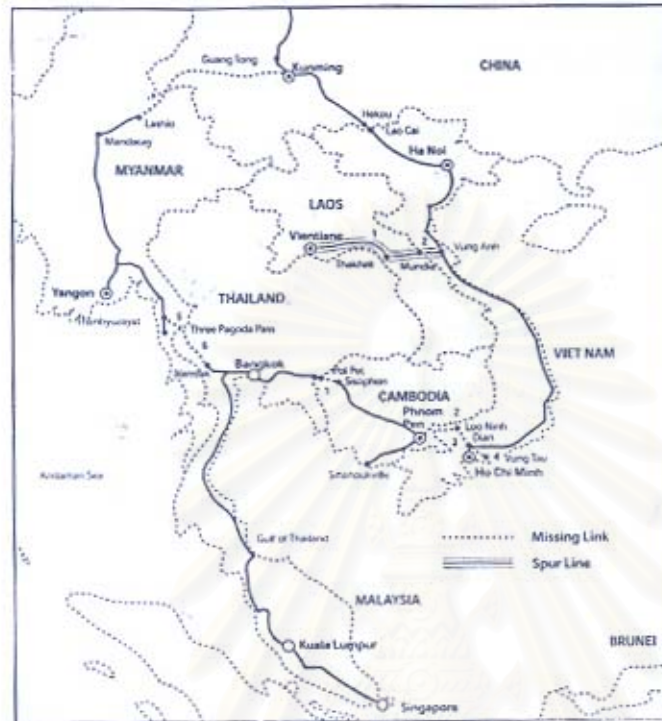
ความคืบหน้าของโครงการนี้ในปัจจุบันคือ ในที่ประชุมรัฐมนตรีคมนาคมอาเซียน (ATM) ครั้งที่ 6 ในเดือนตุลาคม 2000 ที่ประเทศบรูไน ทางประเทศบรูไนได้ให้การสนับสนุนในเส้นทางที่ได้รับคำแนะนำจากคณะทำงานพิเศษ ต่อมาในที่ประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 4 ในเดือนพฤศจิกายน 2000 ที่ประเทศสิงคโปร์ ที่ประชุมมีความเห็นว่าโครงการนี้ควรดำเนินการต่อไป และในที่ประชุมรัฐมนตรีคมนาคมอาเซียนครั้งที่ 7 ที่ประเทศมาเลเซีย ได้กล่าวถึงความสำคัญของโครงการนี้ในการที่จะเป็นเส้นทางเชื่อมโยงไปยังทวีปยุโรป โดยผ่านโครงข่ายทางรถไฟทรานส์-ไซบีเรีย (Trans – Siberian railway network) และล่าสุดในที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 7 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2001 ที่ประเทศบรูไน บรรดาผู้นำอาเซียนเห็นพ้องว่า โครงการทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิง ควรจัดเป็นโครงการ priority project และได้มีการลงนามเห็นชอบเส้นทางโดยรัฐมนตรีคมนาคมขนส่งของแต่ละประเทศ

ตารางที่ 4.20 เส้นทางที่ทำการศึกษาในโครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงสิงคโปร์-คุนหมิง
(SKRL project)

เส้นทางที่ทำการศึกษา	ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ทั้งหมด (พันล้าน เหรียญสหรัฐ)	ระยะทางของเส้นทาง	Missing Links (km)	ประเทศที่อยู่ใน แต่ละเส้นทาง
เส้นทางที่ 1	1.8	5,382	431	กัมพูชา , ลาว และ เวียดนาม
เส้นทางที่ 2	6.0	4,559	1,127	พม่า,ไทย และ จีน
เส้นทางที่ 3	1.1	4,259	531	ลาวและเวียดนาม
เส้นทางที่ 4	5.7	4,164	1,300	ลาวและจีน
เส้นทางที่ 5	1.1	4,481	616	ลาว,เวียดนาม และ ไทย
เส้นทางที่ 6	1.1	4,225	589	ลาว , เวียดนาม และ ไทย

ที่มา : Feasibility Study for the Singapore-Kunming Rail Link , K.L. Consultant November 2000

รูปที่ 4.1 เส้นทางที่ทำการศึกษาศึกษาในโครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงคิงไปร์-คุนหมิง
(SKRL project)

นอกจากความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งทั้ง 3 ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว อาเซียนยังมีความร่วมมืออื่น ๆ อีกหลายโครงการที่กำลังอยู่ในขั้นตอนของการศึกษาและดำเนินการ เช่น

- กรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดน (ASEAN framework agreement on facilitation of inter-state)

- กรอบความตกลงว่าด้วยการขนส่งหลายรูปแบบของอาเซียน (ASEAN framework agreement on multimodal transport)

ซึ่งทั้ง 2 กรอบความตกลงเป็นกรอบความตกลงที่อยู่แผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Plan of Action : HPA) ด้วย โดยมีการกำหนดว่าจะให้เริ่มดำเนินการภายในปี 2000

- ASEAN-wide network ซึ่งประกอบด้วย 51 ท่าอากาศยาน และ 46 ท่าเรือ เพื่อที่จะทำการจัดตั้ง tran-ASEAN transportation network

- กรอบความตกลงว่าด้วยการขนส่งหลายรูปแบบของอาเซียน (ASEAN framework agreement on multimodal transport)

ซึ่งทั้ง 2 กรอบความตกลงเป็นกรอบความตกลงที่อยู่แผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Plan of Action : HPA) ด้วย โดยมีกำหนดว่าจะให้เริ่มดำเนินการภายในปี 2000

-ASEAN-wide network ซึ่งประกอบด้วย 51 ท่าอากาศยาน และ 46 ท่าเรือ เพื่อที่จะทำการจัดตั้ง tran-ASEAN transportation network

- ในปัจจุบันอาเซียนกำลังดำเนินการตามแผนปฏิบัติการความร่วมมือด้านการขนส่งระหว่างปี 1999-2004 ซึ่งประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ รวม 55 โครงการ โดยที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 5 เดือนกันยายน 1999 ได้จัดตั้งคณะทำงานประสานงานกิจกรรมด้านการขนส่ง 4 คณะ โดยมีไทยเป็นประธานคณะทำงานด้านการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง มาเลเซีย เป็นประธานคณะทำงานด้านการขนส่งทางบก บรูไนด้านการขนส่งทางอากาศ ส่วนอินโดนีเซีย ด้านการขนส่งทางทะเล

จากที่ได้กล่าวถึงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทั้ง 3 ของประเทศสมาชิกอาเซียน จะเห็นว่าประเทศสมาชิกได้มีความพยายามที่จะยกระดับและพัฒนาความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการร่นระยะเวลาการลดอัตราภาษีเพื่อให้การจัดตั้ง AFTA บรรลุผลสำเร็จโดยเร็วที่สุด , การเน้นความร่วมมือและประสานกันในด้าน การปรับปรุงระเบียบด้านการลงทุนของแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อดึงดูดการลงทุนเข้าสู่ภูมิภาคและลดการแข่งขันกันเอง นอกจากนี้อาเซียนยังหันมาให้ความสำคัญต่อการเชื่อมโยงทางระบบคมนาคมขนส่งมากขึ้นเพื่อลดต้นทุนในการขนส่งและเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการขนส่งสินค้า ซึ่งจะส่งผลให้การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการเป็นไปอย่างเสรีมากขึ้น โดยความพยายามดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงและส่งเสริมกันระหว่างการค้าและการผลิตภายในภูมิภาค และจะส่งผลให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั้งในและนอกภูมิภาคในระยะยาว

บทที่ 5

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนในช่วง ก่อนและหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) นั้นมีบทบาททั้งการเป็นเหตุและผลที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน กล่าวคือ FDI ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ทำให้ภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูง ซึ่งการที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงนี้ก็ปัจจัยดึงดูด FDI ให้เข้าสู่ภูมิภาคเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกันและจากความสำคัญของ FDI ที่มีต่ออาเซียนจึงต้องมีการศึกษาถึงลักษณะและรูปแบบของ FDI ที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ต่อไป ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอาเซียน โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอาเซียนโดยภาพรวม ส่วนที่ 2 กล่าวถึงปริมาณ FDI ของประเทศสมาชิกอาเซียนในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA และส่วนที่ 3 กล่าวถึงการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนโดยแยกพิจารณาตามประเทศผู้ลงทุนที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน และสิงคโปร์

5.1 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอาเซียนโดยภาพรวม

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) เริ่มเข้ามาในภูมิภาคอาเซียนตั้งแต่ปี 1950 ซึ่งเป็นยุคการค้าอาณานิคม โดยเป็นการลงทุนจากประเทศที่เป็นเจ้าของอาณานิคมในอาณานิคมของตนเอง เช่น การลงทุนของสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์ การลงทุนของอังกฤษในมาเลเซีย และการลงทุนของประเทศเนเธอร์แลนด์ในอินโดนีเซีย เป็นต้น โดยทั้งหมดเป็นการลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์จากอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติของประเทศเหล่านั้น และการลงทุนส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคเกษตรกรรมและเหมืองแร่ โดยในช่วงระยะเวลาดังกล่าวประเทศในอาเซียนล้วนแต่มีทอร์จนะคดีในแง่ลบต่อ FDI (นัฐยา ยวงโย, 2542)

ต่อมาในช่วงปี 1982-1986 ได้เกิดภาวะการตกต่ำของราคาน้ำมันและสินค้าเกษตรซึ่งถือเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศในอาเซียน ซึ่งราคาของสินค้าขั้นปฐมที่ไม่ใช่น้ำมัน เช่น ยางพารา ดีบุก และน้ำมันปาล์มลดลงร้อยละ 25-60 ส่วนราคาน้ำมันลดลงจาก 39.0 ดอลลาร์สหรัฐ

ต่อบาร์เรลในปี 1981 มาอยู่ที่ 14.8 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ในปี 1986 (Chia Siow Yue และ Pacini, 1997) ส่งผลให้รายได้จากการส่งออกของประเทศอาเซียนลดลง ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของประเทศในอาเซียนลดลง และช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนในแต่ละประเทศเพิ่มขึ้นอีกด้วย จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้แต่ละประเทศในอาเซียนมีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่มีต่อการลงทุนจากต่างประเทศ โดยหันมาให้ความสำคัญต่อนโยบายต่าง ๆ เพื่อที่จะดึงดูด FDI ให้เข้ามาในประเทศตนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

และจากการหันมาตระหนักถึงความสำคัญของ FDI ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่ง FDI ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งเงินทุนเท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดการถ่ายโอนทางเทคโนโลยี ความรู้ ในด้านการจัดการ ด้านการตลาด และการผลักดันให้เกิดการผลิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงทำให้ประเทศในอาเซียนหันมาใช้นโยบายเสรีและผ่อนปรนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อดึงดูด FDI ให้เข้ามาในประเทศตน เช่น มีการเสนอมาตรการทางด้านภาษีต่าง ๆ เช่น tax holiday หรือการยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าขั้นกลางที่นำเข้ามาผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก เป็นต้น มีการให้ความสะดวกแก่การลงทุน เช่น one stop service มีการออกกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองแก่นักลงทุน เช่น การจัดให้มีระบบประกันการลงทุน การให้การคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ซึ่งนอกจากประเทศในภูมิภาคอาเซียนจะหันมาใช้นโยบายเพื่อดึงดูด FDI แล้ว อาเซียนยังเป็นภูมิภาคที่มีความได้เปรียบในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ เป็นภูมิภาคที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ (ยกเว้นสิงคโปร์) มีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ และมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมและทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นมูลเหตุให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างชาติและทำให้ปริมาณ FDI ขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดในช่วงปี 1980-1990 (ตารางที่ 5.1 และ รูปที่ 5.1)

ในช่วงปี 1960-1970 นั้น FDI ในภูมิภาคอาเซียนมาจากประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมันตะวันตก เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เป็นต้น ซึ่ง FDI ที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนในช่วงนี้จะมีลักษณะแบบแผนที่ต่างกัน โดย FDI ที่เข้าสู่ ASEAN-4 จะเป็นการลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับน้ำมัน เคมีภัณฑ์ แก๊สธรรมชาติ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี เป็นต้น ส่วน FDI ที่เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมจะเป็นการผลิตเพื่อป้อนตลาดในประเทศเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ประเทศ ASEAN-4 ยังใช้นโยบายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (import-substituting) แต่เริ่มมีการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกในช่วงทศวรรษที่ 1980 ส่วน FDI ที่เข้าสู่ประเทศสิงคโปร์ ในช่วงทศวรรษ 1970 จะเป็น FDI ที่เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมที่ทำการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่ขาดแคลน

ทรัพยากรธรรมชาติ และในช่วงต้นทศวรรษ 1980 FDI ส่วนใหญ่ไหลเข้าสู่ภาคบริการโดยเฉพาะภาคการเงินและการธนาคาร

หลังจากปี 1987 เป็นต้นมา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ก็ได้กลายมาเป็นผู้ลงทุนหลักในภูมิภาคอาเซียน (ตารางที่ 1.4) ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ประเทศดังกล่าวเคลื่อนย้ายการลงทุนมายังภูมิภาคอาเซียนก็มีหลายประการด้วยกัน คือ

- การแข็งค่าขึ้นของเงินเยน จากข้อตกลง plaza accord ในปี 1985 และตามมาด้วยการแข็งค่าของเงินสกุลของประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) จึงทำให้ประเทศเหล่านี้มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบลดลง
- การขาดแคลนทรัพยากรในการผลิตและต้นทุนทางด้านที่ดินและแรงงานสูงขึ้น จึงทำให้สูญเสียความได้เปรียบ จึงต้องมีการแสวงหาแหล่งผลิตที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ
- เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดในภูมิภาคอาเซียนไว้ เพราะในขณะนั้นได้เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น NAFTA MURCUSUR และการรวมตัวเป็น single market ในทวีปยุโรปตะวันตก เป็นต้น ส่วนในอาเซียนมีการใช้นโยบายผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (import-substitution)
- การสูญเสียสิทธิพิเศษทางอัตราภาษีศุลกากร (GSP) ของประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ที่ถูกทางประเทศสหรัฐอเมริกาตัดสิทธิกลุ่มประเทศดังกล่าวจึงต้องเข้าไปลงทุนในประเทศที่ได้รับ GSP เพื่อดำรงรักษาความได้เปรียบทางการส่งออกไว้
- ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ต้องการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการพึ่งพาตลาดเพียงไม่กี่ตลาด โดยการกระจายการลงทุนไปยังประเทศต่าง ๆ

FDI ที่ไหลเข้ามาในช่วงกลางทศวรรษที่ 1980-1990 นั้นส่วนใหญ่จะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักและเป็นภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานในการผลิตเป็นส่วนใหญ่ (Labor intensive) และ อุตสาหกรรมที่มี FDI ไหลเข้าเป็นจำนวนมาก คือ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมสิ่งทอและของที่ทำด้วยสิ่งทอ อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้

อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมจากยาง และอุตสาหกรรมยานยนต์ และเครื่องมือการขนส่ง

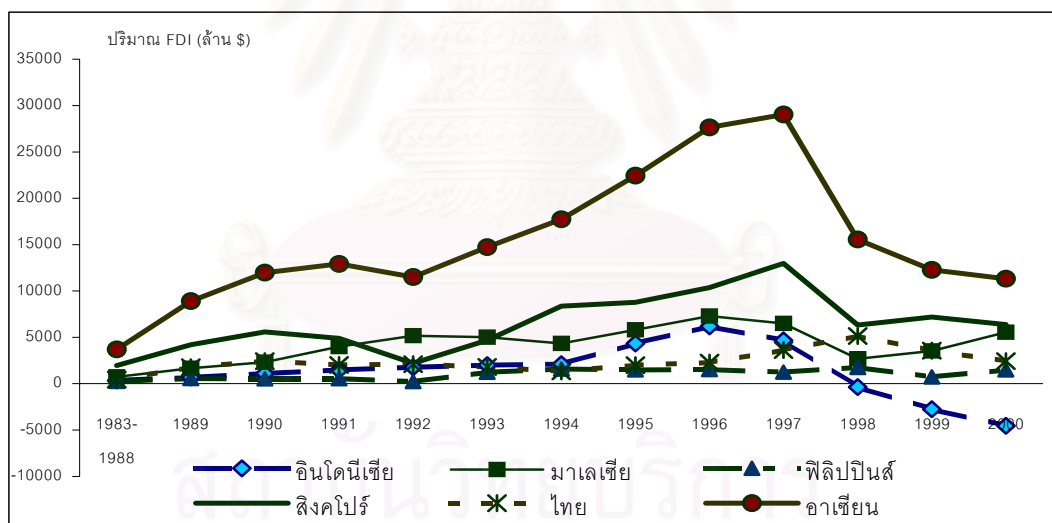
ในช่วงปี 1990-1996 FDI ยังคงไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจะมีลดลงบ้างในปี 1992 แต่ก็ลดลงเพียงเล็กน้อย (ตารางที่ 5.1 และรูปที่ 5.1) ซึ่งการที่อาเซียนเป็นภูมิภาคที่ยังได้รับความสนใจจากนักลงทุนอย่างต่อเนื่องเนื่องจากภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงและมีการผ่อนคลายและปรับปรุงกฎระเบียบด้านการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเทศผู้ลงทุนหลักในช่วงเวลานี้ยังคงเป็นประเทศญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ส่วน FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาปริมาณลดลง เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาหันไปลงทุนในภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีที่ดึงดูดกว่าภูมิภาคอาเซียน เช่น ในทวีปยุโรปตะวันออก และลาตินอเมริกา ทั้งนี้ FDI ที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนในช่วงปี 1990-1996 ยังคงไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเหมือนในช่วงปี 1980-1990 โดยที่ภาคบริการโดยเฉพาะภาคการเงินการธนาคาร มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เมื่อทำการเปรียบเทียบปริมาณ FDI ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA พบว่า ตั้งแต่ปี 1993 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปี 1997 ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่อาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่ได้รับปริมาณ FDI มากที่สุดในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับปริมาณ FDI น้อยที่สุด

ในช่วงปี 1998-2000 ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนมีจำนวนลดลงมาก เนื่องจากเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ กล่าวคือ ในปี 1996 FDI ที่ไหลเข้าสู่อาเซียน-5 มีปริมาณ 26,399 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงเหลือ 14,061 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1999 ซึ่งอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปริมาณ FDI ลดลง เพราะมีการแข่งขันกันดึงดูด FDI จากทั่วโลกและคู่แข่งที่สำคัญของอาเซียนก็คือ ประเทศจีน อินเดีย รวมทั้งยุโรปกลางและตะวันออก โดยเฉพาะจีนที่มีส่วนแบ่งของ FDI ที่เข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากร้อยละ 10.5 ในปี 1991 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17.0 ในปี 2000

ส่วนการลงทุนภายในอาเซียนด้วยกันเอง (intra-ASEAN investment) มีสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณ FDI ทั้งหมดที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน เป็นการแสดงให้เห็นว่า ภูมิภาคอาเซียนพึ่งพาเงินลงทุนจากนอกภูมิภาคเป็นหลัก อย่างไรก็ตามการลงทุนภายในระหว่างอาเซียนมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากต่ำกว่าร้อยละ 10 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนในช่วงปี 1980-1990 เป็นประมาณร้อยละ 15 ในช่วงปี 1995-1999 โดยประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการ

ลงทุนในภูมิภาคอาเซียนมากที่สุด (ตารางที่ 5.2) โดยมีจำนวนเงินทุนรวมตั้งแต่ปี 1995 จนถึงครึ่งปีแรกของปี 2000 8,570.05 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 52.8 ของมูลค่าการลงทุนภายในทั้งหมดของอาเซียน ส่วนประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีการลงทุนรองลงมา โดยมีจำนวนเงินทุน 3,499.69 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 21.6 ของมูลค่าการลงทุนภายในทั้งหมดของอาเซียน ซึ่งเมื่อรวมสัดส่วนของทั้ง 2 ประเทศแล้วมีสัดส่วนถึงร้อยละ 74.4 แสดงว่าทั้ง 2 ประเทศเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียน ส่วนประเทศผู้รับการลงทุนในภูมิภาคอาเซียนมากที่สุด คือ ประเทศสิงคโปร์ (ตารางที่ 5.3) โดยสิงคโปร์ได้รับเงินลงทุนรวมตั้งแต่ปี 1995 จนถึงครึ่งปีแรกของปี 2000 จำนวน 3,342.08 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.6 ของเงินลงทุนโดยตรงภายในอาเซียน ส่วนอันดับรองลงมาคือ ประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 19.8 ของเงินลงทุนโดยตรงภายในอาเซียน โดยรวมสัดส่วนของทั้ง 2 ประเทศเท่ากับร้อยละ 40.4 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศผู้ลงทุนมีลักษณะกระจายตัวมากกว่าประเทศผู้ลงทุน ซึ่งกระจุกตัวอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย

รูปที่ 5.1 การไหลเข้าของ FDI ในภูมิภาคอาเซียน ในช่วงปี 1983-2000

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report, 1995 และ 2001.

ตารางที่ 5.1 การไหลเข้าของ FDI ในประเทศต่าง ๆ ในช่วงปี 1983-2000

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ประเทศ/ภูมิภาค	1983-1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
รวม	91,554	200,612	211,425	158,936	173,761	218,094	255,988	331,068	384,910	477,918	692,544	1,075,149	1,270,764
ประเทศพัฒนาแล้ว	71,779	171,722	176,436	114,792	119,692	138,762	145,135	203,462	219,688	271,378	483,165	829,818	1,005,178
ประเทศกำลังพัฒนา	19,759	28,622	34,689	41,696	49,625	73,045	104,920	113,338	152,493	187,352	188,371	222,010	240,167
-อาเซียน	3,708	7,591	12,158	13,400	12,074	15,380	20,301	25,134	30,573	32,337	18,149	14,568	13,693
อาเซียน-5	3,707	7,575	11,973	12,920	11,506	14,664	18,174	22,413	27,653	29,033	15,555	12,283	11,319
บรูไน	n.a.	n.a.	1	1	4	14	6	13	-69	2	-20	-38	-19
อินโดนีเซีย	341	682	1,093	1,482	1,777	2,004	2,109	4,346	6,194	4,677	-356	-2,745	-4,550
มาเลเซีย	731	1,668	2,331	3,993	5,183	5,006	4,581	5,816	7,296	6,513	2,700	3,532	5,542
ฟิลิปปินส์	249	563	530	544	228	1,238	1,591	1,459	1,520	1,249	1,752	737	1489
สิงคโปร์	1,947	2,887	5,575	4,887	2,204	4,686	8,550	8,788	10,372	12,967	6,316	7,197	6,390
ไทย	439	1,775	2,444	2,014	2,114	1,730	1,343	2,004	2,271	3,627	5,143	3,562	2,448
เวียดนาม	1	4	16	229	385	523	1,936	2,336	2,519	2,824	2,254	1,991	2,081
ลาว	n.a.	4	6	7	8	30	59	95	160	91	46	79	72
พม่า	n.a.	8	161	238	171	149	126	277	310	387	314	253	240
-ประเทศ NIEs	2,178	3,484	3,773	2,989	3,657	3,172	10,197	9,548	14,649	16,460	20,410	38,115	79,562
ฮ่องกง	1,343	1,076	1,728	538	2,051	1,667	7,828	6,213	10,460	11,368	14,776	24,591	64,448
เกาหลีใต้	387	758	715	1,180	727	588	991	1,776	2,325	2,844	5,412	10,598	10,186
ไต้หวัน	448	1,604	1,330	1,270	879	917	1,375	1,559	1,864	2,248	222	2,926	4,928
-จีน	1,823	3,393	3,487	4,366	11,156	27,515	33,787	35,849	40,180	44,237	43,751	40,319	40,772
ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน	7,438	7,488	8,989	15,254	17,672	20,009	31,451	32,311	51,279	71,152	83,200	110,285	86,172
ยุโรปกลาง, ตะวันออก	17	268	300	2,448	4,444	6,287	5,932	14,268	12,730	19,188	21,008	23,222	25,419

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report, 1995 and 2001.

ตารางที่ 5.2 ปริมาณการไหลออกของ FDI ของแต่ละประเทศอาเซียน ในช่วงปี 1995

จนถึงครึ่งปีแรก 2000

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ประเทศ	1995	1996	1997	1998	1999	ครึ่งปีแรก 2000	รวม
บรูไน	53.43	103.48	1.35	(38.94)	7.69	1.21	128.22
กัมพูชา	1.30	4.92	30.80	-	0.25	-	37.28
อินโดนีเซีย	154.19	44.94	1,888.29	68.32	108.65	19.78	2,284.16
ลาว	4.20	4.10	1.20	1.70	0.60	-	11.80
มาเลเซีย	1,948.59	504.78	379.86	350.74	231.57	84.14	3,499.69
พม่า	0	-0.37	3.83	1.07	2.10	-	6.62
ฟิลิปปินส์	47.11	33.17	94.33	15.85	34.14	2.10	226.70
สิงคโปร์	2,261.20	1,725.30	2,575.63	1,442.10	643.19	-77.36	8,570.05
ไทย	186.32	360.82	561.62	178.45	188.23	-19.58	1,455.85
เวียดนาม	0.83	0.60	1.81	2.20	1.71	0.79	7.93
รวม	4,652.96	2,777.65	5,537.51	2,019.79	1,217.54	11.07	16,216.51

ที่มา : ASEAN Secretariat : ASEAN FDI Database.

Data compiled from the respective ASEAN Central Banks and Central Statistical Offices.

ตารางที่ 5.3 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ของแต่ละประเทศอาเซียน ในช่วงปี 1995

จนถึงครึ่งปีแรก 2000

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ประเทศ	1995	1996	1997	1998	1999	ครึ่งปีแรก 2000	รวม
บรูไน	311.32	353.12	384.94	247.18	275.07	151.13	1,722.76
กัมพูชา	1,563.79	296.91	109.47	236.47	n.a.	n.a.	2,206.64
อินโดนีเซีย	608.90	193.30	272.50	-38.50	-427.00	-279.00	330.20
ลาว	n.a.	n.a.	134.61	12.66	32.41	n.a.	179.68
มาเลเซีย	908.39	730.55	1,217.69	254.91	91.07	7.60	3,210.21
พม่า	96.70	228.60	323.30	153.90	41.20	n.a.	843.70
ฟิลิปปินส์	112.72	46.22	117.49	55.42	61.65	53.96	447.46
สิงคโปร์	503.30	292.15	2,132.81	129.46	284.38	n.a.	3,342.08
ไทย	160.60	308.10	197.50	569.60	569.50	28.70	1,934.00
เวียดนาม	387.25	328.70	547.20	398.70	289.26	48.68	1,999.79
รวม	4,652.96	2,777.65	5,537.51	2,019.79	1,217.54	11.07	16,216.51

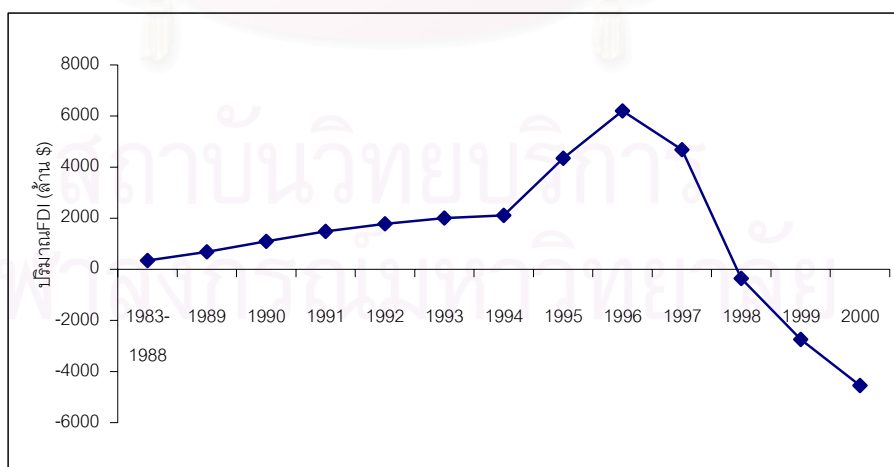
ที่มา : ASEAN Secretariat : ASEAN FDI Database.

5.2 ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอาเซียนโดยเปรียบเทียบในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA

5.2.1 ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศผู้ลงทุนหลักของประเทศอินโดนีเซีย คือ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ โดยในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจประเทศผู้ลงทุนจากยุโรปโดยเฉพาะอังกฤษและเนเธอร์แลนด์ มีสัดส่วนการลงทุนในอินโดนีเซียเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบรูปแบบของการลงทุนโดยจำแนกตามภาคเศรษฐกิจในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA (ตารางที่ 5.4) พบว่าภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีสัดส่วน FDI มากที่สุดในทั้ง 2 ช่วงเวลา โดยหลังจากการจัดตั้ง AFTA ภาคอุตสาหกรรมได้รับปริมาณ FDI ในสัดส่วนที่สูงขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดทั้ง 2 ช่วงเวลาคือ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ ส่วนในภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ นั้น ในช่วงก่อนการจัดตั้ง AFTA อุตสาหกรรมโรงแรมได้รับสัดส่วน FDI ที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับภาคบริการในสาขาอื่น ๆ แต่หลังจากที่มีการจัดตั้ง AFTA กลับมีสัดส่วนที่ลดลง ในขณะที่สาขาบริการอื่น ๆ มีสัดส่วน FDI เพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาจากรูปที่ 5.2 จะเห็นว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ปริมาณ FDI มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและเพิ่มขึ้นชัดเจนในปี 1995-1996 แต่อย่างไรก็ตาม ปริมาณ FDI ได้เริ่มลดลงในปี 1997 จนกระทั่งติดลบในช่วงปี 1998-2000

รูปที่ 5.2 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี 1983-2000

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report 1995 and 2001

ตารางที่ 5.4 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศอินโดนีเซีย จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ
ในช่วงปี 1990-2000

หน่วย : ร้อยละ

ภาคเศรษฐกิจ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 [←]
การเกษตร, ป่าไม้ และประมง	2.2	0.3	2.2	2.0	3.1	3.5	5.1	1.4	7.4	4.4	2.5
เหมืองแร่	1.3	-	22.4	-	-	-	5.7	*	*	0.1	*
อุตสาหกรรม	64.8	45.2	54.9	42.0	79.1	67.4	53.7	68.0	61.8	63.7	85.1
-อาหาร	1.1	4.4	2.1	1.7	5.2	3.3	2.3	1.7	2.5	6.3	3.1
-สิ่งทอ	12.4	6.1	5.7	5.1	1.7	1.2	1.7	1.1	1.6	2.2	4.7
-ไม้	2.5	0.7	0.3	0.6	0.3	0.7	0.3	0.2	0.5	1.0	1.7
-กระดาษ	11.3	9.4	6.6	2.5	21.6	6.4	9.7	15.8	0.3	13.0	1.2
-เคมีภัณฑ์	20.1	10.5	22.7	14.5	32.7	48.6	24.7	36.6	45.6	30.0	52.2
-เหมืองแร่ไม่ใช่อโลหะ	1.4	1.5	8.1	1.2	2.7	0.7	2.6	4.3	1.7	1.0	0.1
-โลหะสามัญ	9.4	2.1	0.5	2.3	8.8	0.7	2.2	1.1	2.9	4.6	13.0
-ผลิตภัณฑ์เหล็ก	5.3	9.9	8.4	13.7	6.0	5.7	9.8	6.9	6.6	5.4	8.9
-อื่นๆ	1.2	0.7	0.5	0.4	0.2	0.1	0.2	0.4	0.1	0.1	0.1
การก่อสร้าง	0.9	0.3	0.4	1.2	0.3	0.5	1.0	0.9	1.5	1.4	1.4
โรงแรม	9.9	45.8	8.9	4.8	1.5	2.5	5.7	1.4	3.3	2.1	0.5
การขนส่ง	9.2	1.9	0.1	1.0	0.6	13.9	2.3	17.4	0.6	0.9	2.3
อสังหาริมทรัพย์	10.2	4.6	6.9	7.3	4.3	3.0	10.0	4.1	9.4	1.6	1.7
บริการอื่นๆ	1.6	1.9	4.1	41.6	11.1	9.3	16.5	6.7	16.1	25.7	6.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : Capital Investment Coordinating Board, Indonesia.

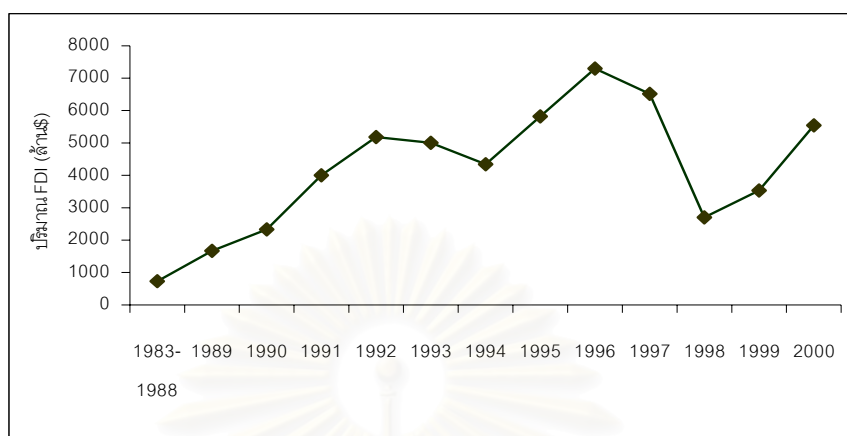
หมายเหตุ : [←] ปี 2000 เป็นข้อมูลของเดือนมกราคมถึงกรกฎาคม

* มีสัดส่วน FDI น้อยกว่าร้อยละ 0.1

5.2.2 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศผู้ลงทุนหลักของประเทศมาเลเซีย คือ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และ สิงคโปร์ โดยในช่วงปี 1985-1990 ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้ลงทุนที่มีสัดส่วน FDI มากที่สุด ด้วย สัดส่วนประมาณร้อยละ 35 รองลงมาคือประเทศสิงคโปร์และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 13 และ 8 ตามลำดับ ในขณะที่ในช่วงปี 1991-1996 ประเทศสิงคโปร์กลับกลายเป็นประเทศที่มีสัดส่วน FDI มาก ที่สุดแทนประเทศญี่ปุ่นด้วยสัดส่วนประมาณร้อยละ 23 โดยปริมาณ FDI จากประเทศสิงคโปร์ ได้ไหล เข้าสู่มาเลเซียสูงขึ้นมากหลังจากที่มีการจัดตั้ง AFTA รองลงมาจากประเทศสิงคโปร์คือสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ด้วยสัดส่วน FDI ร้อยละ 16 และ 13 ตามลำดับ ส่วนในช่วงปี 1997-1999 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิด วิกฤตการณ์เศรษฐกิจในอาเซียนประเทศผู้ลงทุนหลักยังคงเป็นประเทศสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น โดยที่ประเทศสหรัฐอเมริกามีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19 ส่วนประเทศสิงคโปร์และญี่ปุ่นยังคง มีสัดส่วนที่ค่อนข้างคงที่ นอกจากประเทศผู้ลงทุนดังกล่าวข้างต้นแล้วในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจประเทศผู้ ลงทุนยุโรปได้มีสัดส่วน FDI ในประเทศมาเลเซียเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบของการลงทุน โดยจำแนกตามภาคเศรษฐกิจในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA (ตารางที่ 5.5) พบว่า ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดในทั้ง 2 ช่วงเวลา ยกเว้นในปี 1994 ที่ภาคบริการสาขาการเงิน, ประกันภัย, อสังหาริมทรัพย์และบริการธุรกิจเป็นสาขาที่ได้รับ FDI มากที่สุด ซึ่งในภาคอุตสาหกรรมนี้นักลงทุนส่วนใหญ่จะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและ อิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์และอุตสาหกรรมโลหะ โดยหลังจากที่มีการจัดตั้ง AFTA (ตั้งแต่ปี 1995 เป็นต้นไป) ภาคอุตสาหกรรมได้รับสัดส่วน FDI ค่อนข้างคงที่คือประมาณร้อยละ 44 ในขณะที่ภาคบริการ สาขาการเงิน, ประกันภัย, อสังหาริมทรัพย์และบริการธุรกิจได้รับสัดส่วน FDI เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับภาคบริการสาขาการค้าส่งและค้าปลีก ส่วนอุตสาหกรรมขั้นปฐมได้รับ FDI ในสัดส่วนที่ ลดลงตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากรูปที่ 5.3 จะเห็นว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ปริมาณ FDI ที่ไหล เข้าสู่ประเทศมาเลเซียมีมากกว่าในช่วงก่อนการจัดตั้ง AFTA ถึงแม้ว่าในช่วงปี 1993-1994 ปริมาณ FDI จะลดลงก็ตาม อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจปริมาณ FDI ได้ลดลงอย่างมาก แต่หลังจาก นั้นปริมาณ FDI ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอดถึงแม้จะมีปริมาณยังไม่เท่ากับในช่วงก่อนเกิดวิกฤต เศรษฐกิจ

รูปที่ 5.3 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศมาเลเซีย ในช่วงปี 1983-2000

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report 1995 and 2001

ตารางที่ 5.5 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศมาเลเซีย จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ ในช่วงปี 1991-1999

หน่วย : ร้อยละ

ภาคเศรษฐกิจ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ←
เกษตรกรรม, ป่าไม้และประมง	0.8	4.6	0.6	0.3	0.4	0.2	1.0	0.2	0.1
เหมืองแร่	15.7	24.5	27.1	18.1	13.2	4.2	7.8	8.3	6.6
อุตสาหกรรม	55.8	36.6	39.7	22.2	44.3	41.0	44.3	44.2	35.1
ไฟฟ้า, แก๊ส และประปา	1.2	2.9	1.1	3.3	0.7	2.1	0.9	1.6	0.2
ก่อสร้าง	1.7	2.8	2.5	1.1	5.0	3.3	7.5	2.0	3.5
การค้าปลีก, ค้าส่ง, ห้างอาหาร และโรงแรม	5.7	6.9	6.6	3.8	10.2	7.3	7.4	4.0	3.4
การขนส่งและโทรคมนาคม	0.3	0.7	1.2	0.9	1.7	6.6	0.7	2.0	0.7
การเงิน, ประกันภัย, อสังหาริมทรัพย์ และบริการธุรกิจ (business services)	17.8	17.7	20.1	49.2	22.8	32.8	29.3	37.2	50.2
บริการทางสังคม	0.9	3.3	1.0	1.2	1.6	2.8	1.2	0.3	0.3
อื่น ๆ	1.7	0.8	1.4	0.4	0.7	0.8	3.3	2.6	3.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

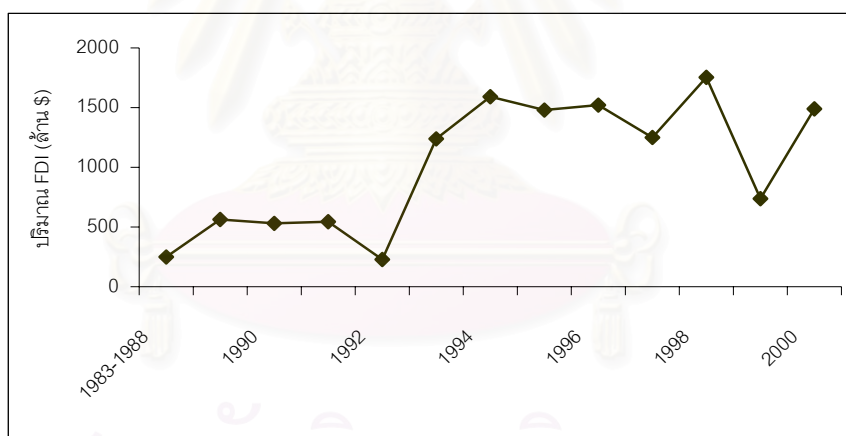
ที่มา : ASEAN Investment Report ,1999

หมายเหตุ : ← ปี 1999 เป็นข้อมูลของเดือนมกราคมถึงกรกฎาคม

5.2.3 ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศผู้ลงทุนหลักของประเทศฟิลิปปินส์ คือ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) โดยในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ประเทศผู้ลงทุนยุโรป โดยเฉพาะเนเธอร์แลนด์ ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ซึ่งภาคอุตสาหกรรมถือเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด (Bende –Nabende, 1999) ปริมาณ FDI ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์มีปริมาณที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับสมาชิกอาเซียนประเทศอื่น ๆ เนื่องจาก ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และความล่าช้าทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากรูปที่ 5.4 จะเห็นว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ในปี 1993 ปริมาณ FDI ได้ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน จนกระทั่งในช่วงปี 1997-2000 ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์ค่อนข้างผันผวน กล่าวคือ ลดลงเล็กน้อยในปี 1997 และเพิ่มขึ้นในปี 1998 และกลับลดลงมากจนเหลือเพียง 737 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 1999 และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 2000

รูปที่ 5.4 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศฟิลิปปินส์ ในช่วงปี 1983-2000

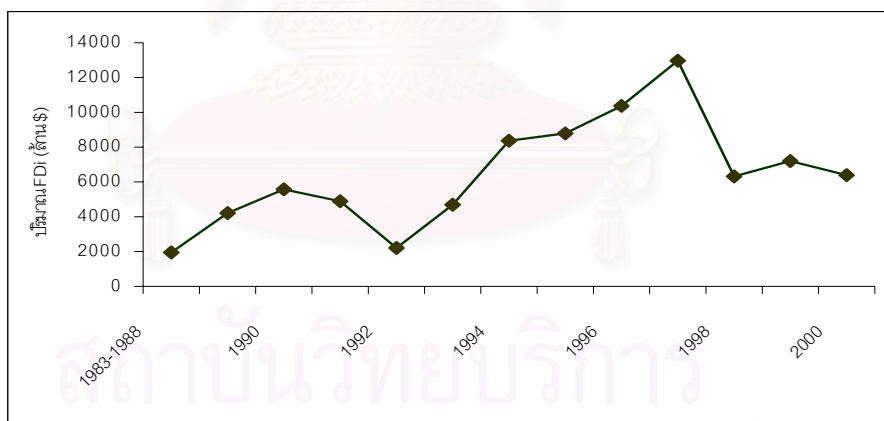

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report 1995 and 2001

5.2.4 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศผู้ลงทุนหลักของประเทศสิงคโปร์คือ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษและฮ่องกง โดยในช่วงการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน ปริมาณ FDI จากประเทศฮ่องกงได้ลดลงมาก ในขณะที่ปริมาณ FDI จากประเทศสวิตเซอร์แลนด์และเนเธอร์แลนด์เพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบรูปแบบของการลงทุนโดยจำแนกตามภาคเศรษฐกิจในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA (ตารางที่ 5.6) พบว่า ในช่วงก่อนการจัดตั้ง AFTA ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด รองลงมาคือ ภาคบริการสาขาการเงินและประกันภัย ในขณะที่หลังจากที่มีการจัดตั้ง AFTA ภาคบริการสาขาการเงินและประกันภัยกลับกลายเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ FDI จะไหลเข้าสู่อุตสาหกรรมเครื่องจักร, เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและเคมีภัณฑ์ ซึ่งทั้ง 2 ภาคเศรษฐกิจดังกล่าวมีสัดส่วนรวมกันถึงประมาณร้อยละ 80 ดังนั้นภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ จึงมีสัดส่วน FDI ที่น้อย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากรูปที่ 5.5 จะเห็นว่าเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ในปี 1993 ปริมาณ FDI มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยตลอดจนกระทั่งลดลงในช่วงปี 1998-2000

รูปที่ 5.5 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศสิงคโปร์ในช่วงปี 1983-2000

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report 1995 and 2001

ตารางที่ 5.6 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศสิงคโปร์ จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ
ในช่วงปี 1990-1999

หน่วย : ร้อยละ

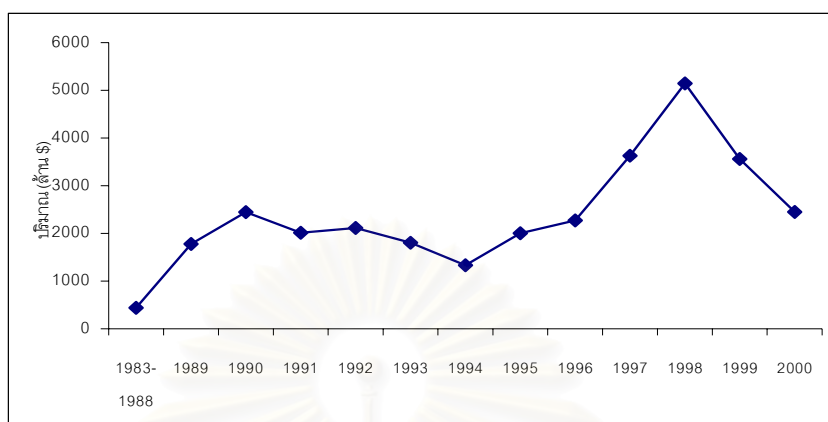
ภาคเศรษฐกิจ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
อุตสาหกรรม	39.1	36.3	32.7	32.6	39.9	36.0	36.4	36.6	36.4	34.5
การพาณิชย์	13.0	15.2	13.4	13.8	19.8	2.4	12.5	12.0	13.5	13.9
การขนส่งและโทรคมนาคม	3.3	3.1	3.4	3.6	4.8	1.2	3.3	3.4	3.6	3.5
การบริการทางการเงินและประกันภัย	34.0	35.7	40.5	41.0	35.2	56.3	38.3	38.4	37.4	40.3
-บริการด้านการเงิน	32.2	33.9	38.6	39.2	n.a.	n.a.	36.4	36.7	35.9	38.9
-บริการด้านประกันภัย	1.8	1.8	1.9	18.0	n.a.	n.a.	1.9	1.7	1.5	1.4
อสังหาริมทรัพย์	6.0	5.6	6.0	54.0	n.a.	n.a.	6.2	3.7	4.3	3.6
บริการธุรกิจ (business services)	2.7	2.5	2.6	2.5	n.a.	n.a.	2.2	2.8	3.6	3.2
อื่น ๆ	1.9	1.6	1.4	1.1	0.3	4.1	1.1	1.1	1.2	1.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : Singapore Department of Statistics

5.2.5 ประเทศไทย

ประเทศผู้ลงทุนหลักในประเทศไทยคือ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) โดยในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจประเทศผู้ลงทุนยุโรปได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบรูปแบบการลงทุนโดยจำแนกตามภาคเศรษฐกิจในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA (ตารางที่ 5.7) พบว่าภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดในทั้ง 2 ช่วงเวลา โดยในช่วงหลังการจัดตั้ง AFTA สัดส่วน FDI ของภาคอุตสาหกรรมลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงก่อนการจัดตั้ง AFTA ในขณะที่ภาคบริการสาขาการค้าและบริการ มีสัดส่วน FDI ที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วน FDI ที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนภาคบริการสาขาการค้าและบริการก็มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งเมื่อรวมสัดส่วนของทั้ง 2 ภาคเศรษฐกิจดังกล่าว มีสัดส่วนถึงประมาณร้อยละ 60-80 ดังนั้นภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ จึงมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากรูปที่ 5.6 จะเห็นว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ในปี 1993 ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทย ในช่วงปี 1993-1994 มีปริมาณที่ลดลง เนื่องจากเกิดความไม่สงบทางการเมือง แต่หลังจากนั้น ปริมาณ FDI มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอดจนกระทั่งลดลงในช่วงปี 1999-2000

รูปที่ 5.6 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI ในประเทศไทย ในช่วงปี 1983-2000

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report 1995 and 2001

ตารางที่ 5.7 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI ในประเทศไทย จำแนกตามภาคเศรษฐกิจ ในช่วงปี 1990-2001

หน่วย : ร้อยละ

ภาคเศรษฐกิจ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
อุตสาหกรรม	47.9	46.4	32.5	48.7	15.9	28.3	31.2	49.5	42.7	35.6	64.5	57.3
การค้าและบริการ	23.1	18.2	17.2	14.4	29.7	26.7	29.5	36.6	15.8	42.8	18.4	28.1
ก่อสร้าง	5.1	6.5	27.0	9.2	5.2	1.8	3.1	4.9	3.9	-	-	-
เหมืองแร่	1.8	4.0	5.8	7.6	3.9	2.8	0.8	0.6	0.5	-	-	13.8
การเกษตร	1.2	1.1	-	0.8	0.5	0.5	0.1	*	*	*	-	*
สถาบันการเงิน	7.0	13.3	12.2	8.3	0.5	1.3	3.2	3.2	16.4	6.9	4.8	-
อื่น ๆ	13.9	10.5	5.3	11.0	44.3	38.6	32.1	5.2	10.7	14.7	12.3	0.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : Board of Investment, Thailand.

หมายเหตุ : หมายถึงมีสัดส่วนน้อยกว่าร้อยละ 0.1

จากที่ได้กล่าวไปในหัวข้อนี้สามารถสรุปได้ว่าประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียนทั้ง 5 ประเทศคือ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ดังนั้นในหัวข้อต่อไปจะได้กล่าวถึงรูปแบบการลงทุนและปริมาณ FDI ที่ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ได้หัน และ สิ่งไปริได้เข้ามาลงทุนในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน

5.3 ประเทศผู้ลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียน

5.3.1 การลงทุนทางตรงจากประเทศญี่ปุ่น

หลังจากที่ค่าเงินเยนแข็งค่าขึ้นจากข้อตกลง plaza accord ในปี 1985 ได้ส่งผลให้ปริมาณ FDI จากประเทศญี่ปุ่นไหลเข้าสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยในเดือนมีนาคม 1992 ปริมาณ FDI ตั้งแต่ปี 1951-1991 ของประเทศญี่ปุ่นมีปริมาณสะสมเท่ากับ 352.4 ล้านเหรียญสหรัฐ (Chia Siow Yue, 1993 : 81) ซึ่งการที่ FDI ของประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นทั่วโลก เนื่องจากต้นทุนการผลิตสินค้าในญี่ปุ่นโดยเฉพาะต้นทุนค่าที่ดินและแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า และภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคหนึ่งในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ได้รับปริมาณ FDI จากประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก (Chia Siow Yue, 1993 : 84) โดยประเทศญี่ปุ่นถือได้ว่าเป็นประเทศผู้ลงทุนหลักที่สำคัญรายหนึ่งของอาเซียน เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 5.8 และรูปที่ 5.7 พบว่า FDI จากประเทศญี่ปุ่นที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนหลังปี 1993 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีการจัดตั้ง AFTA มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด แต่ลดลงในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน

เมื่อพิจารณาในกรณีของประเทศในอาเซียน พบว่าประเทศอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่ได้รับ FDI จากประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด โดยตั้งแต่ปี 1988-2000 มีปริมาณสะสม 16,906.7 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 29.8 ของปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนทั้งหมด รองลงมาคือ ประเทศไทยและสิงคโปร์ โดยมีปริมาณสะสม 13,783.9 และ 12,731.7 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.3 และ 22.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 5.8)

เมื่อพิจารณาในกรณีของภาคเศรษฐกิจ พบว่า ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่ได้รับปริมาณ FDI จากประเทศญี่ปุ่นมากที่สุดในช่วงปี 1990-2000 โดยมีสัดส่วนร้อยละ 58.3 ของปริมาณ FDI จากประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่อาเซียน (ตารางที่ 5.9) ซึ่งภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI มากที่สุดคือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มีปริมาณสะสมทั้งหมด 894,100 ล้านเยน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.8 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมในอาเซียน การที่อุตสาหกรรมนี้ได้รับปริมาณ FDI มากที่สุด เนื่องจาก ประเทศญี่ปุ่นต้องการลดต้นทุนในการผลิต จึงย้ายฐานการผลิตมายังอาเซียนเพื่อใช้ประโยชน์จากการที่อาเซียนมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ รวมทั้งต้องการให้อาเซียนเป็นฐานในการผลิตเพื่อส่งออกสินค้าไปทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียน ส่วนอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI รองลงมาคือ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ เหล็ก และขนส่ง โดยมีปริมาณสะสม

693,000 ,418,900 และ 397,800 ล้านดอลลาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.0 ,12.2 และ 11.5 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดของประเทศญี่ปุ่นที่เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมในอาเซียนตามลำดับ ส่วนภาคบริการ ปริมาณ FDI ไหลเข้าสู่ภาคการเงิน/ประกันภัย เป็นสัดส่วนมากที่สุด คือ ร้อยละ 20.4 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภาคบริการของอาเซียน รองลงมาคือ ภาคการพาณิชย์ และอสังหาริมทรัพย์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.6 และ 14.7 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการลงทุนของประเทศญี่ปุ่นที่เข้าสู่แต่ละประเทศอาเซียน พบว่า FDI ที่เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงปี 1989 จะเข้าสู่ภาคบริการเป็นสัดส่วนมากที่สุด ส่วนในปี 1995 และ 1999 ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด โดยในภาคอุตสาหกรรมนั้น อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ เป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วน FDI จากประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยมีสัดส่วนร้อยละ 18.9 ของปริมาณ FDI ของญี่ปุ่นที่เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซีย รองลงมาคือ อุตสาหกรรมขนส่งซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นโดยตลอดเช่นกัน โดยมีสัดส่วนร้อยละ 9.8 ในปี 1999 ส่วนอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วนมากที่สุดในภาคอุตสาหกรรมปี 1995 ลดลงเหลือร้อยละ 9.7 ในปี 1999 ส่วนในภาคบริการ สาขาการเงิน/ประกันภัย เป็นสาขาที่ได้รับสัดส่วนมากที่สุด คือร้อยละ 23.3 ของปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ประเทศอินโดนีเซีย ในขณะที่สาขาบริการอื่นๆ ได้รับ FDI ในสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วน FDI ในทั้ง 3 ช่วงเวลา จะพบว่าภาคอุตสาหกรรมได้รับสัดส่วน FDI เพิ่มขึ้น คือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.5 ในปี 1989 เป็นร้อยละ 54.6 ในปี 1999 ส่วนภาคบริการมีสัดส่วนที่ลดลงจากร้อยละ 44.0 ในปี 1989 เป็น ร้อยละ 30.7 ในปี 1999 (ตารางที่ 5.10)

การลงทุนของญี่ปุ่นในมาเลเซีย ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วนมากที่สุด โดยในปี 1999 มีสัดส่วนถึงร้อยละ 87.6 ของปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่มาเลเซีย ซึ่งอุตสาหกรรมอาหารได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด คือร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมเหล็ก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.7 และ 9.9 ตามลำดับ ส่วนในภาคบริการ สาขาบริการทั่วไป ได้รับสัดส่วนมากที่สุด คือร้อยละ 6.1 รองลงมาคือ การเงิน/ประกันภัย ร้อยละ 3.8 ของปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่มาเลเซีย ส่วนในสาขาอื่นๆ มีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วน FDI ในทั้ง 3 ช่วงเวลา พบว่าภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วนมากที่สุดในทั้ง 3 ช่วงเวลา ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 70-90 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดของญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่มาเลเซีย ซึ่งอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วนมากที่สุด (หากไม่พิจารณาอุตสาหกรรมอาหารที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 40.0 ในปี 1999) ส่วนภาคบริการมีสัดส่วนที่

ค่อนข้างน้อยและมีสัดส่วนที่ลดลงตามลำดับ กล่าวคือ จากร้อยละ 30.6 ในปี 1989 ลดเหลือเพียงร้อยละ 12-13 ในปี 1995 และ 1999 (ตารางที่ 5.10)

ในส่วนของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับปริมาณ FDI จากประเทศญี่ปุ่น น้อยที่สุดซึ่งสาเหตุเนื่องจากการที่ฟิลิปปินส์มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ต่ำ รวมทั้งยังมีปัญหา การเมืองภายในประเทศบ่อยครั้งอีกด้วย โดยการลงทุนของประเทศญี่ปุ่นในฟิลิปปินส์นั้น ภาคอุตสาหกรรม เป็นภาคที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด โดยในปี 1999 มีสัดส่วนร้อยละ 55.7 ของ ปริมาณ FDI ของญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเช่นเดียวกับประเทศมาเลเซียที่อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดด้วยสัดส่วนร้อยละ 24.0 รองลงมาคือ อุตสาหกรรมขนส่ง และเคมีภัณฑ์ ร้อยละ 8.3 และ 6.5 ตามลำดับ ส่วนภาคบริการนั้นได้รับสัดส่วน FDI คิดเป็นร้อยละ 42.6 ในปี 1999 โดย สาขาการขนส่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 36.4 ส่วนสาขาบริการอื่น ๆ มีสัดส่วนน้อย มาก และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วน FDI ในทั้ง 3 ช่วงเวลา พบว่าภาคอุตสาหกรรมได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด แต่มีสัดส่วนลดลง กล่าวคือ มีสัดส่วนร้อยละ 80.6 ในปี 1995 ลดลงเหลือร้อยละ 55.7 ในปี 1999 ดังที่กล่าวไปแล้ว และในทั้ง 3 ช่วงเวลา อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 24-31 ในขณะที่ภาคบริการมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.8 ในปี 1995 เป็นร้อยละ 42.6 ในปี 1999 (ตารางที่ 5.10)

การลงทุนของประเทศญี่ปุ่นในสิงคโปร์ในช่วงปี 1999 ภาคอุตสาหกรรมได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด คือร้อยละ 52.8 ของปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่สิงคโปร์ โดย อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้รับสัดส่วนมากที่สุดด้วยสัดส่วนร้อยละ 24.2 รองลงมาคือ อุตสาหกรรม เคมีภัณฑ์ และเครื่องจักร สัดส่วนร้อยละ 12.7 และ 9.8 ตามลำดับ ส่วนภาคบริการได้รับสัดส่วน FDI จากประเทศญี่ปุ่นในปี 1999 ร้อยละ 46.9 โดยที่สาขาการพาณิชย์ได้รับสัดส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 23.6 ส่วนสาขาการเงิน/ประกันภัยและการขนส่งมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 9 และเมื่อ เปรียบเทียบสัดส่วน FDI ของญี่ปุ่นในสิงคโปร์ในทั้ง 3 ช่วงเวลา พบว่า ในปี 1989 และ 1995 ภาค บริการเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด ซึ่งถึงแม้ว่าในปี 1999 จะมีสัดส่วนน้อยกว่า ภาคอุตสาหกรรมแต่ก็มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญในการ ลงทุนภาคบริการมากกว่า โดยในปี 1989 สาขาอสังหาริมทรัพย์ได้รับสัดส่วนที่มากที่สุดคือร้อยละ 17.7 แต่ก็ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 3.5 ในปี 1999 ในขณะที่สาขาการพาณิชย์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ในปี 1989 มีสัดส่วนร้อยละ 3.6 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 23.6 ในปี 1999 ส่วนภาคอุตสาหกรรม

ประเทศญี่ปุ่นจะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในสัดส่วนที่มากและมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นตามลำดับ (ตารางที่ 5.10)

ส่วนประเทศไทยนั้นประเทศญี่ปุ่นถือเป็นประเทศผู้ลงทุนอันดับหนึ่ง โดยการลงทุนส่วนใหญ่จะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยในปี 1999 มีสัดส่วนร้อยละ 75.3 ของปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ไทย ซึ่งอุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมขนส่ง และอุตสาหกรรมเครื่องจักรเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วน FDI มากตามลำดับด้วยสัดส่วนร้อยละ 26.0, 12.8 และ 12.1 ตามลำดับ ส่วนภาคบริการนั้นมีสัดส่วนร้อยละ 24.7 ในปี 1999 โดยสาขาการพาณิชย์ได้รับ FDI ในสัดส่วนมากที่สุด คือร้อยละ 10.7 รองลงมาคือ สาขาการเงิน/ประกันภัย ด้วยสัดส่วนร้อยละ 9.1 ส่วนสาขาอื่น ๆ ได้รับสัดส่วน FDI ค่อนข้างน้อย และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วน FDI ในทั้ง 3 ช่วงเวลาพบว่าภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด และมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นกล่าวคือ จากร้อยละ 62.0 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75.3 ในปี 1999 ซึ่งในช่วงปี 1989 และ 1995 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในปี 1999 ลดลงเพียงร้อยละ 8.8 ซึ่งอาจจะเนื่องมาจาก การย้ายฐานของนักลงทุนญี่ปุ่นไปลงทุนยังประเทศอื่น เช่น จีน ที่มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำกว่าไทย ในขณะที่อุตสาหกรรมเหล็กได้รับสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับคือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.6 ในปี 1989 เป็นร้อยละ 26.0 ในปี 1999 ส่วนในภาคบริการนั้นภาคการพาณิชย์ได้รับความสนใจจากนักลงทุนญี่ปุ่นมากขึ้นซึ่งจะเห็นได้จากการที่ได้รับสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับจากร้อยละ 4-5 ในปี 1989 และ 1995 เป็นร้อยละ 10.7 ในปี 1999 เช่นเดียวกับภาคการเงิน/ประกันภัย ที่ได้รับสัดส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกัน (ตารางที่ 5.10)

ตารางที่ 5.8 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน

ในช่วงปี 1988-2000

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	รวม
อินโดนีเซีย	586.0	608.9	1,115.4	1,208.5	1,691.3	856.1	1,768.9	1,645.8	2,500.4	2,549.8	1,052.6	898.9	424.1	16,906.7
มาเลเซีย	387.0	653.8	736.9	892.3	725.6	802.2	755.3	590.0	592.0	802.5	502.6	514.4	237.5	8,192.1
ฟิลิปปินส์	134.0	194.3	264.5	205.6	165.8	212.2	668.2	735.7	579.2	530.6	370.5	604.0	469.5	5,134.1
สิงคโปร์	747.0	1,865.0	850.9	621.3	690.9	661.0	1,077.2	1,215.2	1,154.6	1,849.7	622.6	942.0	434.3	12,731.7
ไทย	859.0	1,234.4	1,171.3	821.8	670.4	611.5	732.8	1,271.5	1,453.4	1,893.5	1,340.6	768.9	954.8	13,783.9
รวม	2,713.0	4,556.4	4,139.0	3,749.5	3,944.0	3,143.0	5,002.4	5,458.2	6,279.6	7,626.1	3,888.9	3,728.2	2,520.2	56,748.5

ที่มา : Ministry of Finance , Japan

ตารางที่ 5.9 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน
จำแนกตามภาคเศรษฐกิจในช่วงปี 1990-2000

หน่วย : ร้อยล้านบาท

ภาคเศรษฐกิจ	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1990-2000	ร้อยละ	ร้อยละ
ภาคอุตสาหกรรม	3,368	2,908	2,511	1,913	2,815	3,623	4,337	5,578	2,804	2,791	1,976	34,624	58.3	100.0
-อาหารและเครื่องดื่ม	100	160	37	49	104	58	84	52	23	282	20	970	1.6	2.8
-สิ่งทอ	374	186	121	62	158	213	148	209	200	20	86	1,775	3.0	5.1
-ไม้และเยื่อไม้	105	42	50	43	48	32	209	123	161	26	20	860	1.4	2.5
-เคมีภัณฑ์	654	638	1,125	290	797	397	797	1,020	452	492	267	6,930	11.7	20.0
-เหล็ก	206	275	252	159	262	530	806	876	472	406	245	4,189	7.1	12.1
-เครื่องจักร	237	194	153	190	215	222	214	251	142	290	80	2,189	3.7	6.3
-อิเล็กทรอนิกส์	940	899	372	435	680	1,185	1,081	1,404	526	704	715	8,941	15.0	25.8
-ขนส่ง	470	183	67	123	157	374	468	793	621	335	387	3,978	6.7	11.5
-อื่น ๆ	280	332	334	562	394	612	529	1,150	207	235	156	4,791	8.1	13.9
ภาคบริการ	2,167	1,735	1,977	1,257	2,186	1,282	2,096	2,523	1,871	1,428	526	19,048	32.0	100.0
-ก่อสร้าง	70	100	193	37	96	71	91	151	80	53	18	961	1.6	4.1
-การพาณิชย์	526	272	350	226	220	274	340	507	920	372	139	4,148	7.0	17.6
-การเงิน/ประกันภัย	358	639	673	333	749	304	502	447	250	438	120	4,813	8.1	20.4
-บริการทั่วไป	715	254	198	165	526	180	256	351	273	89	178	3,184	5.3	13.5
-การขนส่ง	111	114	342	235	277	249	230	134	253	378	50	2,373	4.0	10.1
-อสังหาริมทรัพย์	378	357	221	260	317	203	676	868	96	89	21	3,485	5.9	14.7
-อื่น ๆ	9	-	-	-	-	-	-	68	-	9	-	83	0.1	0.3
ภาคอื่น ๆ	376	380	498	343	219	271	559	1,374	382	153	5	4,559	7.7	
Branches	84	29	25	34	86	187	208	139	101	32	244	1,171	2.0	
รวม	5,995	5,052	5,011	3,547	5,306	5,363	7,200	9,614	5,158	4,404	2,752	59,402	100.0	

ที่มา : ASEAN FDI Database : Data compiled from the Minister of Finance ,Japan

หมายเหตุ : ภาคอื่น ๆ หมายถึง เกษตรกรรม,ป่าไม้,ประมง, และเหมืองแร่

ตารางที่ 5.10 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI จากประเทศญี่ปุ่นในอาเซียนจำแนกตาม

รายอุตสาหกรรมและประเทศผู้รับทุนในปี 1989 ,1995 และ 1999

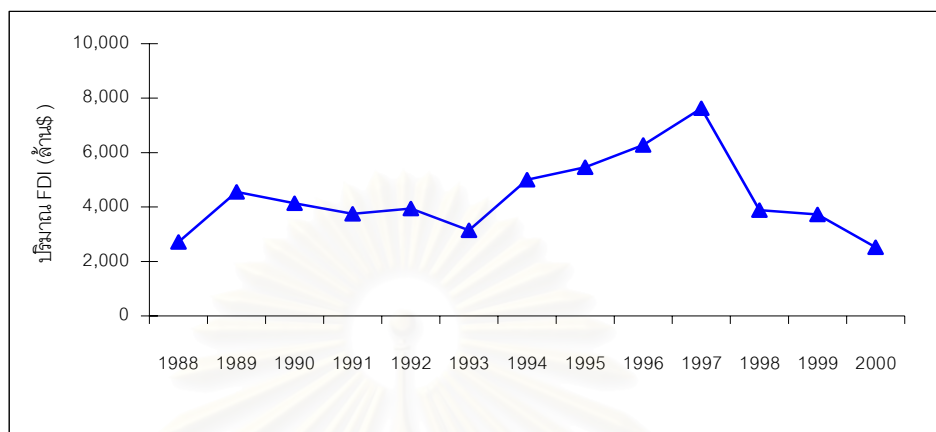
หน่วย : ร้อยละ

ภาคเศรษฐกิจ	อินโดนีเซีย			มาเลเซีย			ฟิลิปปินส์			สิงคโปร์			ไทย		
	1989	1995	1999	1989	1995	1999	1989	1995	1999	1989	1995	1999	1989	1995	1999
ภาคอุตสาหกรรม	26.5	64.9	54.6	69.4	86.6	87.6	63.4	80.6	55.7	36.7	39.2	52.8	62.0	80.9	75.3
-อาหารและเครื่องดื่ม	0.4	1.0	1.3	-	-	40.0	0.4	-	-	24.3	0.5	0.7	2.3	2.9	4.5
-สิ่งทอ	2.8	9.6	1.3	0.2	0.4	0.7	0.4	0.5	-	0.1	-	-	3.2	2.8	0.3
-ไม้และเยื่อไม้	5.1	-	0.5	1.1	3.4	2.2	-	0.7	0.9	0.2	0.2	-	0.8	0.5	0.2
-เคมีภัณฑ์	4.2	11.1	18.9	7.3	15.9	9.0	4.8	1.0	6.5	2.1	6.2	12.7	4.2	4.4	7.1
-เหล็ก	3.1	11.9	5.2	6.7	7.6	9.9	4.5	5.9	4.5	0.7	1.1	0.9	10.6	18.9	26.0
-เครื่องจักร	0.3	1.9	0.6	4.0	6.2	3.9	1.1	9.1	5.2	1.5	1.9	9.8	14.2	5.5	12.1
-อิเล็กทรอนิกส์	2.4	15.2	9.7	40.1	30.6	14.7	27.2	31.5	24.0	4.6	18.6	24.2	19.2	25.5	8.8
-ขนส่ง	4.3	5.7	9.8	0.4	4.1	7.3	6.3	14.3	8.3	-	-	-	1.4	10.0	12.8
-อื่น ๆ	3.9	8.5	7.3	9.6	18.4	5.8	18.7	17.6	6.3	3.2	10.7	4.5	6.1	10.7	3.5
ภาคบริการ	44.0	14.5	30.7	30.6	13.4	12.1	33.2	13.8	42.6	63.0	60.8	46.9	35.4	13.4	24.7
-ก่อสร้าง	0.1	-	1.1	10.7	0.4	-	2.2	-	2.3	4.6	4.5	0.6	3.7	1.5	1.8
-การพาณิชย์	-	0.3	0.2	3.7	2.5	1.9	3.3	1.8	1.0	3.6	16.4	23.6	4.4	4.7	10.7
-การเงิน/ประกันภัย	32.9	4.4	23.3	5.9	4.9	3.8	0.4	2.6	0.2	17.4	12.3	8.7	0.9	4.1	9.1
-บริการทั่วไป	9.3	3.2	1.8	1.6	3.8	6.1	11.6	4.6	4.0	8.2	4.8	1.9	11.8	1.3	0.7
-การขนส่ง	-	5.8	1.5	-	0.4	-	0.4	2.0	36.4	11.5	12.3	8.6	2.2	0.2	2.0
-อสังหาริมทรัพย์	0.6	0.8	2.8	3.5	1.4	0.3	15.3	2.8	0.4	17.7	10.5	3.5	12.4	1.6	0.4
-อื่น ๆ	1.1	-	-	-	-	-	-	-	1.3	-	-	-	-	-	-
ภาคอื่น ๆ	29.5	14.3	14.7	-	-	0.3	3.4	4.3	-	0.1	-	-	1.3	0.3	-
Branches	-	6.3	-	-	-	-	-	1.3	1.6	0.2	-	0.3	1.3	5.4	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : Ministry of Finance , Japan.

หมายเหตุ : ภาคอื่น ๆ หมายถึง เกษตรกรรม,ป่าไม้,ประมง, และเหมืองแร่

รูปที่ 5.7 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน
ในช่วงปี 1988-2000

ที่มา : Ministry of Finance , Japan

5.3.2 การลงทุนทางตรงจากประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศผู้ลงทุนรายสำคัญรายหนึ่งของภูมิภาคอาเซียนมาตั้งแต่ปี 1950 ซึ่งเป็นยุคการล่าอาณานิคม โดยปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษ 1970 หลังจากนั้นก็เริ่มลดลงในทุกประเทศยกเว้นในประเทศสิงคโปร์ (Chia Siow Yue, 1993 : 78) ซึ่งในขณะที่ปริมาณ FDI ของประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง ประเทศญี่ปุ่นและประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ก็ได้กลายมาเป็นประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียนแทน เหตุผลที่ทำให้จำนวนการลงทุนทางตรงลดลง เนื่องจากสหรัฐอเมริกาหันไปลงทุนในภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีที่ตั้งใกล้กว่าอาเซียน เช่น ในยุโรปตะวันออกและลาตินอเมริกา เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนจากสหรัฐอเมริกาคือ ขนาดตลาด ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะน้ำมันและแร่ต่าง ๆ การที่ภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเจริญเติบโตในระดับสูง มีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี และต้องการลดค่าจ้างแรงงานที่มีฝีมือ (Sekikuchi) และเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 5.11 และรูปที่ 5.8 จะเห็นว่า ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากสหรัฐอเมริกาสู่อาเซียนตั้งแต่ปี 1993 ซึ่งเป็นปีที่มีการจัดตั้ง AFTA มีความผันผวน กล่าวคือในปี 1993 มีปริมาณ FDI 3,249 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นเป็น 5,567 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1994 แต่ลดลงเหลือ 3,458 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 1995 และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 1996 ส่วนในช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในอาเซียนในช่วงปี 1997-1998 ปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกาได้ลดลงเหลือเพียงแค่ 1,903 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1998 แต่ได้เพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 1999 และกลับลดลงอีกในปี 2000

เมื่อพิจารณาในกรณีของประเทศในอาเซียน พบว่า ในช่วงปี 1986-2000 ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่ได้รับปริมาณ FDI จากสหรัฐอเมริกามากที่สุดด้วยจำนวน 20,450 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 46.4 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน รองลงมาคือประเทศอินโดนีเซีย และไทย ด้วยจำนวน 10,109 และ 5,832 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 22.9 และ 13.2 ของปริมาณ FDI ทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน ตามลำดับ (ตารางที่ 5.11) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการลงทุนทางตรงจากสหรัฐอเมริกาค่อนข้างกระจุกตัว ซึ่งจะเห็นได้จากที่ประเทศสิงคโปร์ได้รับสัดส่วนของปริมาณ FDI เกือบครึ่งหนึ่งของปริมาณ FDI ทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาที่เข้าสู่อาเซียน

เมื่อพิจารณาการลงทุนของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เข้าสู่แต่ละประเทศอาเซียน พบว่าการลงทุนของประเทศสหรัฐอเมริกาในอินโดนีเซีย ปีโตรเลียมเป็นสาขาที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดในทั้ง 3 ช่วงเวลา โดยในปี 1987 และ 1993 มีสัดส่วน FDI ถึงร้อยละ 87.9 และ 88.7 ของปริมาณ FDI ของสหรัฐอเมริกาที่เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซีย แต่อย่างไรก็ตาม สัดส่วน FDI ที่เข้าสู่สาขาปีโตรเลียมได้ลดลงเหลือร้อยละ 57.8 ในปี 1997 ส่วนในภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ นั้นได้รับสัดส่วน FDI ค่อนข้างน้อย โดยในภาคอุตสาหกรรมนั้นได้รับสัดส่วน FDI ประมาณร้อยละ 3-6 ซึ่งอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดในทั้ง 3 ช่วงเวลา (ตารางที่ 5.12)

FDI ที่เข้าสู่ประเทศมาเลเซีย เมื่อพิจารณาในทั้ง 3 ช่วงเวลา กล่าวคือในปี 1987 1993 และ 1997 พบว่าในปี 1987 สาขาปีโตรเลียมได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดร้อยละ 60.9 ของปริมาณ FDI ของสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่ประเทศมาเลเซีย ส่วนในภาคอุตสาหกรรมนั้นได้รับสัดส่วน FDI ร้อยละ 31.0 โดยอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดคือร้อยละ 23.5 แต่หลังจากนั้นในปี 1993 และ 1997 สาขาปีโตรเลียมได้รับสัดส่วน FDI ลดลงเหลือเพียงแค่อ้อยละ 15.6 และ 16.1 ตามลำดับ โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วนเพิ่มขึ้นถึงประมาณ 2 เท่า คือคิดเป็นร้อยละ 65.2 และ 66.3 ในปี 1993 และ 1997 ตามลำดับ ซึ่งอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ก็ยังคงเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดเหมือนเช่นในปี 1987 ส่วนในภาคบริการมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในช่วงปี 1993 และ 1997 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 1987 โดยสาขาการเงินเป็นสาขาที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดในภาคบริการ (ตารางที่ 5.12)

ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาจะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากที่สุดด้วยสัดส่วนประมาณร้อยละ 48-51 ในทั้ง 3 ช่วงเวลา รองลงมาคือ ภาคบริการ โดยมีสัดส่วนร้อยละ

ละ 36-40 ของปริมาณ FDI ของสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์ ส่วน FDI จากสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่สาขาปิโตรเลียมมีสัดส่วนค่อนข้างน้อยคือประมาณร้อยละ 9-14 เมื่อพิจารณาในภาคอุตสาหกรรมทั้ง 3 ช่วงเวลาพบว่า FDI จากสหรัฐอเมริกาไหลเข้าสู่ 3 อุตสาหกรรมหลัก คือ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย โดยในปี 1987 อุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 18.2 หลังจากนั้นในปี 1993 อุตสาหกรรมอาหารมีสัดส่วนที่ลดลงตามลำดับ จนเหลือร้อยละ 11.3 ในปี 1997 ในขณะที่อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาก กล่าวคือ ในปี 1987 และ 1993 มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 7.3 และ 7.7 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.6 ในปี 1997 ส่วนอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์มีสัดส่วนที่ค่อนข้างคงที่ในปี 1987 และ 1993 และลดลงเหลือร้อยละ 12 ในปี 1997 ส่วนภาคบริการนั้น สาขาการเงินและการธนาคารได้รับ FDI ในสัดส่วนของภาคบริการที่มากที่สุด โดยที่ ในทั้ง 3 ช่วงเวลา ภาคการเงินได้รับสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นโดยตลอด กล่าวคือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11 และ 12 ในปี 1987 และ 1993 ตามลำดับ เป็นร้อยละ 26.6 ในปี 1997 ในขณะที่ภาคการธนาคารได้รับสัดส่วน FDI ที่ลดลงตามลำดับ คือลดลงจากร้อยละ 18.0 และ 13.8 ในปี 1987 และ 1993 เป็นร้อยละ 8.9 ในปี 1997 ส่วนในสาขาการค้าส่งนั้นได้รับสัดส่วนที่ค่อนข้างคงที่ในตลอดทั้ง 3 ช่วงเวลา (ตารางที่ 5.12)

FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าประเทศสิงคโปร์นั้น จะไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากที่สุด โดยมีสัดส่วนลดลงตามลำดับ รองลงมาคือ ภาคบริการ ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีสัดส่วนของ FDI จากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนในปี 1997 มีสัดส่วน FDI มากที่สุด ส่วนสาขาปิโตรเลียมมีสัดส่วน FDI เพียงประมาณร้อยละ 18-23 ของปริมาณ FDI ของสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาคอุตสาหกรรมพบว่า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มีสัดส่วน FDI มากที่สุดในภาค อุตสาหกรรมซึ่งสูงถึงร้อยละ 39.7 ในปี 1987 แต่ลดลงเหลือร้อยละ 20.8 ในปี 1997 รองลงมาคือ อุตสาหกรรมเครื่องจักร โดยอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย ในขณะที่ภาคบริการนั้นค่อนข้างจะมีการกระจายสัดส่วนของ FDI ที่แตกต่างกันในแต่ละปี กล่าวคือ ในปี 1987 สาขาการธนาคาร มีสัดส่วน FDI ที่ใกล้เคียงกับสาขาการพาณิชย์คือประมาณร้อยละ 7 แต่หลังจากนั้นในปี 1993 และ 1997 กลับมีสัดส่วนลดลงเหลือเพียงแค่ประมาณร้อยละ 4.5 ในขณะที่ภาคการค้าส่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 13-14 ส่วนสาขาการเงินนั้นในปี 1987 และ 1993 มีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย แต่กลับเพิ่มขึ้นจนเป็นสาขาที่มีสัดส่วนมากที่สุดในภาคบริการคือร้อยละ 21.4 ในปี 1997 (ตารางที่ 5.12)

FDI จากสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทย ในช่วงปี 1987 และ 1993 จะไหลเข้าสู่ปีโตรเลียมมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคอุตสาหกรรมโดยที่ปีโตรเลียมมีสัดส่วนที่ลดลงตามลำดับ กล่าวคือจากร้อยละ 67.3 ในปี 1987 เหลือร้อยละ 34.4 ในปี 1993 จนกระทั่งในปี 1997 ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI จากสหรัฐอเมริกามากที่สุด ด้วยสัดส่วนร้อยละ 32.3 ในขณะที่ปีโตรเลียมมีสัดส่วนร้อยละ 24.9 ของปริมาณ FDI ของสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งในภาคอุตสาหกรรมนั้นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วนมากที่สุดและมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือประมาณร้อยละ 6 ในปี 1997 ในขณะที่ภาคบริการเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีสัดส่วน FDI เพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยสาขาการธนาคารได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดในช่วงปี 1983 และ 1993 ด้วยสัดส่วนร้อยละ 6.8 และ 10.2 ตามลำดับ ในขณะที่ปี 1999 สาขาการค้ำส่งได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดคือร้อยละ 14.3 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.6 และ 7.3 ในปี 1987 และ 1993 ตามลำดับ ส่วนสาขาอื่น ๆ ได้รับสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 5.12)

กล่าวโดยสรุปแล้ว FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่แต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน ส่วนใหญ่จะไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียที่ส่วนใหญ่จะไหลเข้าสู่สาขาปีโตรเลียมเป็นสัดส่วนมากที่สุด โดยอุตสาหกรรมที่ได้รับสัดส่วนมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาคืออุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ ในขณะที่ภาคบริการเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในประเทศสิงคโปร์ และภาคการเงินและการธนาคารเป็นสาขาที่มีบทบาทในภาคบริการมากที่สุด

ตารางที่ 5.11 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน

หน่วย : ล้าน

เหรียญสหรัฐ

ประเทศ	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	รวม
อินโดนีเซีย	35	-288	-251	805	691	413	806	475	2,061	519	956	21	461	2,223	1,182	10,109
มาเลเซีย	-61	20	156	9	175	270	-129	377	553	1,037	1,298	733	470	37	260	5,205
ฟิลิปปินส์	64	-89	90	148	177	*	134	369	414	269	738	107	287	-292	49	2,465
สิงคโปร์	205	275	-16	119	620	1,067	1,282	1,743	1,836	947	2,760	3,697	261	2,964	2,690	20,450
ไทย	2	194	-149	112	316	228	516	285	703	686	849	-16	424	1,143	539	5,832
รวม	245	112	-170	1,193	1,979	1,978	2,609	3,249	5,567	3,458	6,601	4,542	1,903	6,075	4,720	44,061

ที่มา : ASEAN FDI Database : Data compiled from US Department of Commerce

หมายเหตุ : * หมายถึง มีปริมาณน้อยกว่า 500,000 เหรียญสหรัฐ

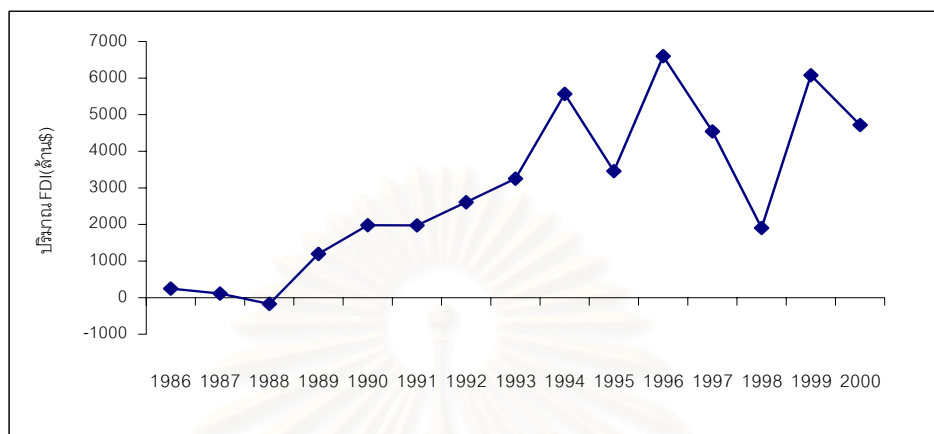
ตารางที่ 5.12 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียนจำแนกตาม
รายอุตสาหกรรมและประเทศผู้รับทุนในปี 1987 ,1993 และ 1997

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	ปี	รวม	ปีโตรเลียม	ภาคอุตสาหกรรม								รวมภาคบริการ	การค้าส่ง	การธนาคาร	การเงิน	บริการอื่น ๆ	ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ
				รวมภาคอุตสาหกรรม	อาหาร	เคมีภัณฑ์	เหล็ก	เครื่องจักร	อิเล็กทรอนิกส์	ขนส่ง	อื่นๆ						
อินโดนีเซีย	1987	100.0	87.9	2.9	0.2	1.6	0.2	0.3	-	-	0.6	1.4	-	0.1	1.3	-	7.8
	1993	100.0	88.7	3.6	-	1.5	0.1	-	-	-	2.0	3.0	1.0	2.0	-	-	4.7
	1997	100.0	57.8	5.4	0.3	2.9	0.2	-	0.9	1.1	-	2.9	-	-	2.4	0.5	33.9
มาเลเซีย	1987	100.0	60.9	31.0	0.4	2.1	-	-	23.5	-	5.0	6.1	5.1	-	1.0	-	2.0
	1993	100.0	15.6	65.2	-	2.7	-	-	55.2	-	5.3	17.3	5.1	4.3	7.9	-	1.9
	1997	100.0	16.1	66.3	0.1	8.9	0.1	10.8	40.5	-	5.9	13.4	3.1	-	5.8	4.5	4.2
ฟิลิปปินส์	1987	100.0	9.3	48.6	18.2	16.9	1.1	-	7.3	-	5.1	40.2	6.9	18.0	11.0	4.3	1.9
	1993	100.0	14.0	47.8	13.8	18.7	1.3	-	7.7	0.5	5.8	36.4	8.5	13.8	12.0	2.1	1.8
	1997	100.0	10.6	50.5	11.3	12.0	1.2	0.1	20.6	-	5.3	39.7	6.9	8.9	26.6	-2.7	-0.8
สิงคโปร์	1987	100.0	23.5	59.0	0.8	-	-	8.5	39.7	1.8	8.2	16.2	6.5	6.8	1.6	1.3	1.3
	1993	100.0	20.2	49.9	0.9	0.7	1.6	24.1	20.1	-	2.5	28.3	14.3	4.9	6.8	2.3	1.6
	1997	100.0	18.4	39.2	-	2.2	0.2	13.3	20.8	0.3	2.3	41.6	13.0	4.0	21.4	3.2	0.8
ไทย	1987	100.0	67.3	19.6	0.4	-	-	0.4	12.9	-	5.9	11.1	3.6	6.8	0.7	-	2.0
	1993	100.0	34.4	32.6	1.8	6.0	-	-	7.4	-	17.4	19.1	7.3	10.2	-	1.6	13.9
	1997	100.0	24.9	32.3	-	5.9	1.1	-	5.8	-	19.5	29.7	14.3	10.0	4.5	0.9	13.1

ที่มา :U.S. Department of Commerce,Survey of Current Business ,Washington,D.C.,August 1989 ,September 1996 and 2000.

รูปที่ 5.8 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน
ในช่วงปี 1986-2000

ที่มา : ASEAN FDI Database : Data compiled from US Department of Commerce

5.3.3 การลงทุนทางตรงจากประเทศไต้หวัน

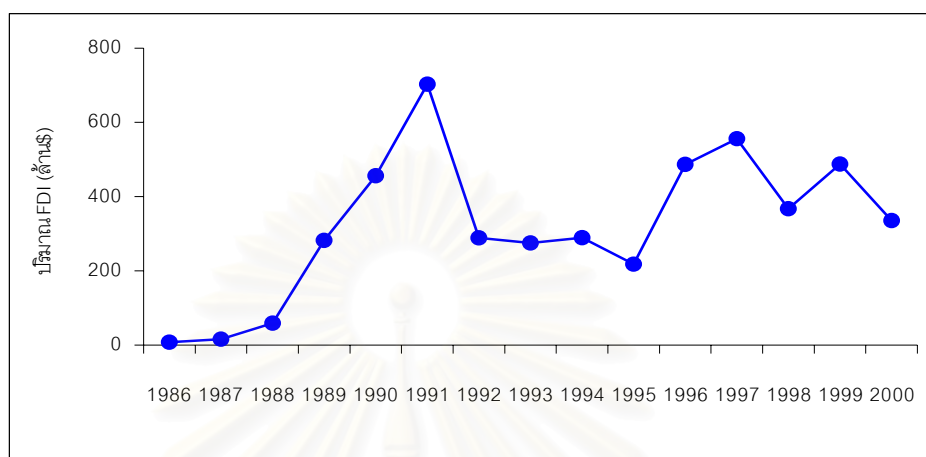
ประเทศผู้ลงทุนจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ถือเป็นประเทศผู้ลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียน และหนึ่งในประเทศเหล่านั้นคือ ประเทศไต้หวัน โดย FDI จากประเทศไต้หวันที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนได้เพิ่มขึ้นมากในช่วงปี 1987 เหตุผลที่ทำให้ FDI เพิ่มขึ้นมากก็ด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่ ประเทศไต้หวันต้องการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานในการผลิตมาก เนื่องจากประสบปัญหาค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้นและการขาดแคลนที่ดิน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการแข็งค่าขึ้นของค่าเงินไต้หวัน เหตุผลประการที่สองคือ เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดในอาเซียนไว้ เนื่องจากอาเซียนเป็นตลาดที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูง ประการที่สามคือ ต้องการเข้ามาใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าของประเทศในอาเซียนคือ สิทธิพิเศษทางอัตราภาษีศุลกากร (GSP) เนื่องจากประเทศไต้หวันถูกทางประเทศสหรัฐอเมริกาตัดสิทธิ GSP และประการสุดท้าย ต้องการกระจายการลงทุนไปยังประเทศต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการพึ่งพา ตลาดเพียงไม่กี่ตลาด ซึ่งจากเหตุผลต่าง ๆ ทั้งหมดถือเป็นปัจจัยผลัก (push factor) ส่วนปัจจัยดึง (pull factor) คือ การที่ประเทศไต้หวันเห็นว่าภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีแรงงานที่มีคุณภาพ มีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Infrastructure) ที่พร้อม และมีระยะทางของประเทศที่ใกล้เคียงกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ทำให้สามารถย้ายฐานการผลิตได้โดยเสียค่าใช้จ่ายด้านการขนส่งและธุรกรรมต่าง ๆ ต่ำ รวมทั้งประเทศในอาเซียนยังมีประชากรที่มีเชื้อชาติจีนในอัตราส่วนที่สูง ทำให้มีความใกล้ชิดทางด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม (Chia Siow Yue, 1993:85) และเมื่อพิจารณาจาก

ตารางที่ 5.13 และ รูปที่ 5.9 พบว่า FDI จากประเทศไต้หวันที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนหลังปี 1993 มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นโดยตลอด ซึ่งถึงแม้จะลดลงก็ลดลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในปี 1995 ส่วนในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในอาเซียนนั้นปริมาณ FDI จากไต้หวันค่อนข้างที่จะผันผวน

เมื่อพิจารณาในกรณีของประเทศในอาเซียน พบว่าประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่ได้รับ FDI จากประเทศไต้หวันมากที่สุดในช่วงปี 1986-2000 มีปริมาณสะสม 1,414.23 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 29.3 ของปริมาณ FDI จากประเทศไต้หวันที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนทั้งหมด รองลงมาคือ ประเทศสิงคโปร์และไทย โดยมีปริมาณสะสม 1,381.69 และ 1,034.07 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.6 และ 21.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 5.13) ซึ่งจะเห็นว่าการลงทุนของประเทศไต้หวันในทั้ง 3 ประเทศดังกล่าวมีสัดส่วนรวมกันถึงประมาณร้อยละ 80 ซึ่งทั้ง 3 ประเทศถือเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า ประเทศไต้หวันจะเข้าไปลงทุนในประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่า

เมื่อพิจารณาในกรณีของภาคเศรษฐกิจพบว่า ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่ได้รับปริมาณ FDI จากประเทศไต้หวันมากที่สุดนับตั้งแต่ปี 1952-2000 โดยมีปริมาณสะสม 4,445.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 76.6 ของปริมาณ FDI จากประเทศไต้หวันที่ไหลเข้าสู่ประเทศในอาเซียน ซึ่งภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI มากที่สุดคือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มีปริมาณสะสมทั้งหมดในช่วงปี 1952-2000 จำนวน 1,640.39 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาคืออุตสาหกรรมโลหะ ด้วยปริมาณสะสม 616.59 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของปริมาณ FDI ของประเทศไต้หวันที่ไหลเข้าสู่ประเทศในอาเซียน และรองลงมาคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ และเคมีภัณฑ์ ด้วยสัดส่วนร้อยละ 9.0 และ 7.5 ตามลำดับ ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI ในสัดส่วนที่สูง มักจะเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานในสัดส่วนที่สูงในการผลิต ส่วนในภาคบริการนั้น ภูมิภาคอาเซียนได้รับปริมาณ FDI สะสม 1,354.39 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 22.5 โดยสาขาการเงินและประกันภัย ได้รับ FDI ในสัดส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 10.4 รองลงมาคือ สาขาการขนส่งและการค้าปลีกและค้าส่ง ด้วยสัดส่วนร้อยละ 4.3 และ 3.3 ของปริมาณ FDI ของประเทศไต้หวันที่ไหลเข้าสู่ประเทศในอาเซียน ส่วนในสาขาอื่น ๆ ได้รับ FDI ในสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 5.14)

รูปที่ 5.9 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศไต้หวันในอาเซียน
ในช่วงปี 1986-2000

ที่มา : ASEAN FDI Database : Data compiled from Ministry of Economic Affairs, Republic of China.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.13 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศไต้หวันในอาเซียน

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ประเทศ	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	รวม
อินโดนีเซีย	1.78	0.95	1.92	0.31	61.87	160.34	39.93	25.53	20.57	32.07	82.61	55.86	19.54	7.32	33.71	544.31
มาเลเซีย	-	5.83	2.71	158.65	184.88	442.01	155.73	64.54	101.13	67.30	93.53	85.08	19.74	13.7	19.4	1,414.23
ฟิลิปปินส์	0.07	2.64	36.21	66.31	12.60	1.32	1.22	6.54	9.60	35.72	74.25	127.02	38.77	29.40	12.97	454.64
สิงคโปร์	0.43	1.30	6.43	5.21	47.62	12.54	8.79	69.47	100.73	31.65	164.98	230.31	158.18	324.52	219.53	1,381.69
ไทย	5.81	5.37	11.89	51.60	149.4	86.43	83.29	109.16	57.32	51.21	71.41	57.55	131.19	112.66	49.78	1,034.07
รวม	8.09	16.09	59.16	282.08	456.37	702.64	288.96	275.24	289.35	217.95	486.78	555.82	367.42	487.60	335.39	4,828.94

ที่มา : ASEAN FDI Database : Data compiled from Ministry of Economic Affairs, Republic of China.

ตารางที่ 5.14 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศไต้หวันในอาเซียนจำแนกตามภาคเศรษฐกิจ
ในช่วงปี 1952-2000

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ

ภาคเศรษฐกิจ	อาเซียน	ร้อยละ
ภาคอุตสาหกรรม	4,445.85	76.6
-อาหารและเครื่องดื่ม	222.17	3.8
-สิ่งทอ	524.41	9.0
-เสื้อผ้าและรองเท้า	63.47	1.1
-ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเครื่องหนังและขนสัตว์	10.10	0.2
-ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้และไม้ไผ่	49.81	0.8
-ผลิตภัณฑ์กระดาษ	218.92	3.8
-เคมีภัณฑ์	436.73	7.5
-ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	136.83	2.4
-โลหะ	386.52	6.7
-โลหะ	616.59	10.6
-เครื่องจักร	40.58	0.7
-อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์	1,640.39	28.3
-อุปกรณ์ขนส่ง	91.13	1.6
-อื่นๆ	8.20	0.1
ภาคบริการ	1,301.02	22.5
-ก่อสร้าง	35.09	0.6
-การค้าส่งและค้าปลีก	190.34	3.3
-การพาณิชย์	60.82	1.0
-การเงินและประกันภัย	605.11	10.4
-การขนส่ง	247.06	4.3
-บริการทั่วไป	137.70	2.4
-อื่น ๆ	24.90	0.5
ภาคอื่น ๆ	53.37	0.9
รวม	5,800.24	100.0

ที่มา : ASEAN FDI Database : Data compiled from the Minister of Finance ,Japan

หมายเหตุ : ภาคอื่น ๆ หมายถึง เกษตรกรรม,ป่าไม้,ประมง,ปศุสัตว์ และเหมืองแร่

5.3.4 การลงทุนทางตรงจากประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ถือเป็นประเทศผู้ลงทุนรายสำคัญของภูมิภาคอาเซียน เช่นเดียวกับประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) อื่น ๆ และถือเป็นการลงทุนภายในกลุ่มอาเซียน ซึ่งจากที่กล่าวไปข้างต้นแล้วว่า การลงทุนภายในอาเซียน (intra-ASEAN investment) มีสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับปริมาณ FDI ทั้งหมดที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน และประเทศสิงคโปร์ถือเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ที่สุด และเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 5.15 และรูปที่ 5.10 พบว่า FDI จากประเทศสิงคโปร์ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนหลังปี 1993 ได้เพิ่มขึ้นสูงที่สุดในปี 1994 ด้วยปริมาณ 2,553.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่หลังจากปี 1994 ก็มีแนวโน้มที่ลดลงโดยตลอด ยกเว้นในปี 1997 ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น

เหตุผลที่ทำให้สิงคโปร์ทำการลงทุนในต่างประเทศมีด้วยกันหลายประการ (Hall Hill และ Pang Eng Fong, 1991) ได้แก่ประการแรกประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอัตราการออมในประเทศที่ค่อนข้างสูงและถือเป็นประเทศที่มีการออมสูงประเทศหนึ่งของโลก ประการต่อมาคือ สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัด ทำให้ต้องเข้าไปลงทุนยังประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่นเดียวกับประเทศอุตสาหกรรมใหม่ประเทศอื่น ๆ (ยกเว้นฮ่องกง) และญี่ปุ่น ประการที่สาม สิงคโปร์สูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านค่าจ้างแรงงานและการขาดแคลนแรงงาน ดังนั้น สิงคโปร์จึงต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำและมีแรงงานมาก โดยผ่านทาง การลงทุนทางตรงในต่างประเทศ ประการที่สี่ สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ดังนั้นจึงทำการลงทุนในอุตสาหกรรมเหล่านี้ในประเทศเพื่อนบ้าน และประการสุดท้าย ประเทศสิงคโปร์ทำการลงทุนในต่างประเทศเพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดในประเทศนั้น ๆ ไว้เนื่องจากนโยบายการกีดกันทางการค้าของประเทศเหล่านั้น ซึ่งในทั้ง 5 เหตุผลนั้น เหตุผลที่ 3 และ 4 เป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุด ในการเข้ามาลงทุนในอาเซียน ส่วนเหตุผลที่ 2 และ 5 นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมใหม่อื่น ๆ และญี่ปุ่นแล้วมีความสำคัญน้อยกว่า

เมื่อพิจารณาในกรณีของประเทศในอาเซียน พบว่าประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่ได้รับ FDI จากประเทศสิงคโปร์มากที่สุดในช่วงปี 1986-2000 โดยมีปริมาณสะสม 6,844.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 58.8 ของปริมาณ FDI จากประเทศสิงคโปร์ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนทั้งหมด รองลงมาคือ ประเทศไทยและอินโดนีเซีย โดยมีปริมาณสะสม 2,589.9 และ 1,429.1

หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.2 และ 12.3 ตามลำดับ ส่วนประเทศฟิลิปปินส์นั้นเป็นประเทศที่ได้รับสัดส่วน FDI จากประเทศสิงคโปร์น้อยที่สุดด้วยสัดส่วนเพียงร้อยละ 6.7 เท่านั้น (ตารางที่ 5.15) โดยจะเห็นว่า การลงทุนของประเทศสิงคโปร์จะกระจุกตัวอยู่ในประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ดีกว่า ซึ่งเมื่อรวมสัดส่วนของประเทศมาเลเซียและไทยแล้วมีสัดส่วนถึงร้อยละ 81 ของปริมาณ FDI ของสิงคโปร์ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนทั้งหมด

และเมื่อพิจารณาการลงทุนของประเทศสิงคโปร์ที่เข้าสู่แต่ละประเทศอาเซียน พบว่า ภาคเกษตรกรรมและเหมืองแร่มีสัดส่วนที่น้อยมาก โดยการลงทุนของสิงคโปร์ในประเทศอินโดนีเซีย จะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากที่สุด ซึ่งในปี 1990 มีสัดส่วนร้อยละ 47.6 ของปริมาณ FDI ของสิงคโปร์ที่ไหลเข้าสู่ประเทศอินโดนีเซีย และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 74.5 ในปี 1995 ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบการกระจายสัดส่วน FDI ในปี 1990 และ 1995 พบว่า มีความแตกต่างเล็กน้อย กล่าวคือ ภาคอุตสาหกรรมยังคงเป็นภาคที่ได้รับสัดส่วน FDI จากสิงคโปร์มากที่สุด ส่วนในภาคบริการสาขาต่างๆ นั้นในปี 1990 สาขาการขนส่งและการเงิน ได้รับสัดส่วน FDI มากเป็นอันดับที่ 1 และ 2 โดยมีสัดส่วนร้อยละ 18.0 และ 13.5 ตามลำดับ แต่ในปี 1995 กลับมีสัดส่วนที่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2.4 และ 6.0 ตามลำดับ ในขณะที่สาขาส่งเสริมการค้ากลับมีสัดส่วนมากขึ้นและเป็นสาขาในภาคบริการที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดในปี 1995 ส่วนสาขาอื่น ๆ นั้นมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 5.16)

FDI จากประเทศสิงคโปร์ที่ไหลเข้าสู่ประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่จะไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยในปี 1990 มีสัดส่วน 37.6 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 41.6 ในปี 1995 รองลงมาคือ สาขาการเงิน โดยมีสัดส่วนร้อยละ 24.4 และ 32.8 ในปี 1990 และ 1995 ตามลำดับ ส่วนในสาขาการพาณิชย์ได้รับสัดส่วน FDI เป็นอันดับ 3 มีสัดส่วนร้อยละ 21.5 ในปี 1990 ลดลงเหลือร้อยละ 15.6 ในปี 1995 ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบการกระจายสัดส่วน FDI ในช่วงปี 1990 และ 1995 ของประเทศสิงคโปร์ในมาเลเซีย พบว่า ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในทั้ง 2 ปี ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการสาขาการเงิน และสาขาการพาณิชย์ ยังคงเป็น 3 ภาค/สาขาเศรษฐกิจ ที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุดตามลำดับ (ตารางที่ 5.16)

FDI จากประเทศสิงคโปร์ที่ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์ ส่วนใหญ่จะไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักเช่นเดียวกับประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย แต่มีสัดส่วนที่ลดลง กล่าวคือ ในปี 1990 มีสัดส่วนร้อยละ 53.6 ของปริมาณ FDI ของประเทศสิงคโปร์ที่ไหลเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ ของฟิลิปปินส์ ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 26.0 ในปี 1995 ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบการกระจายสัดส่วน

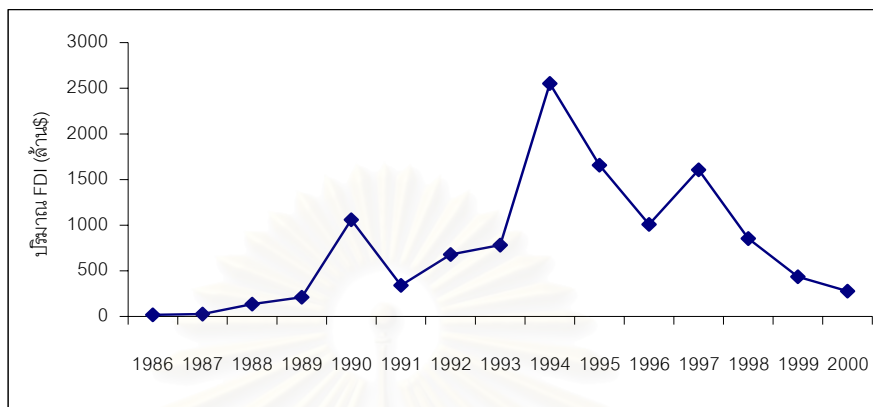
FDI ในช่วงปี 1990 และ 1995 พบว่า สัดส่วนการลงทุนแตกต่างกัน กล่าวคือ ภาคอุตสาหกรรมได้รับ สัดส่วน FDI ลดลงแต่ยังคงเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับสัดส่วน FDI มากที่สุด ในขณะที่ภาคบริการสาขา การเงิน บริการธุรกิจ และก่อสร้างมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาก คือจากร้อยละ 9.5 ,0.9 และ 0.2 ในปี 1990 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 24.6 ,22.1 และ 13.8 ในปี 1995 ตามลำดับ ส่วนสาขาการพาณิชย์มีสัดส่วน FDI ที่ค่อนข้างคงที่ (ตารางที่ 5.16)

ส่วนประเทศไทย FDI จากประเทศสิงคโปร์ส่วนใหญ่ไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเป็น หลักเช่นกัน โดยมีสัดส่วนร้อยละ 57.3 ในปี 1990 ลดลงเหลือร้อยละ 50.2 ในปี 1995 รองลงมาคือ ภาคบริการสาขาการพาณิชย์ ด้วยสัดส่วนร้อยละ 17.8 และ 29.3 ในปี 1990 และ 1995 ตามลำดับ และเมื่อทำการเปรียบเทียบการกระจายสัดส่วน FDI ในทั้ง 2 ช่วงเวลา คือในปี 1990 และ 1995 พบว่า มีความแตกต่างไม่มากนัก กล่าวคือ ภาคอุตสาหกรรมยังคงเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับ FDI จาก ประเทศสิงคโปร์มากที่สุด รองลงมาคือ ภาคบริการสาขาการพาณิชย์ ส่วนในสาขาการเงินนั้นมีสัดส่วน ที่ลดลงจากร้อยละ 13.5 ในปี 1990 เหลือร้อยละ 5.2 ในปี 1995 ในขณะที่สาขาอื่น ๆ มีสัดส่วนที่ ค่อนข้างน้อยและค่อนข้างคงที่ (ตารางที่ 5.16)

กล่าวโดยสรุปแล้ว FDI จากประเทศสิงคโปร์ที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทยในอาเซียนส่วนใหญ่ จะไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยอุตสาหกรรมที่ประเทศสิงคโปร์ย้ายฐานเข้ามาทำการลงทุน ในอาเซียนส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานในการผลิตซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศสิงคโปร์ สูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเช่น อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น ส่วนในภาคบริการนั้นยังมีสัดส่วนในการเข้ามา ลงทุนที่น้อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 5.10 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสิงคโปร์ในอาเซียน
ในช่วงปี 1986-2000

ที่มา : Department of Statistics ,Singapore

ตารางที่ 5.15 ปริมาณการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสิงคโปร์ในอาเซียน
ในช่วงปี 1986-2000

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	รวม
อินโดนีเซีย	1.7	-3.2	-0.2	14.2	82.1	30.4	46.8	182.4	923.7	585.6	48.5	134.0	-21.6	-398.3	-197.0	1,429.1
มาเลเซีย	11.1	25.8	122.1	129.4	809.2	267.2	598.0	454.1	1,397.0	798.5	641.9	1,122.0	231.9	187.8	48.5	6,844.5
ฟิลิปปินส์	0.7	-4.0	4.8	15.8	26.9	-2.0	13.0	59.9	125.0	138.1	42.3	79.9	101.6	107.3	70.6	779.9
ไทย	4.2	7.7	9.1	50.5	140.7	45.3	21.2	85.2	107.6	136.6	275.2	270.7	542.0	538.2	355.7	2,589.9
รวม	17.7	26.3	135.8	209.9	1,058.9	340.9	679.0	781.6	2,553.3	1,658.8	1,007.9	1,606.6	853.9	435.0	277.8	11,643.4

ที่มา : Department of Statistics ,Singapore

ตารางที่ 5.16 สัดส่วนการไหลเข้าของ FDI จากประเทศสิงคโปร์ในอาเซียนจำแนกตาม
ภาคเศรษฐกิจและประเทศผู้รับทุนในปี 1990 และ 1995

หน่วย : ร้อยละ

ภาคเศรษฐกิจ	อินโดนีเซีย		มาเลเซีย		ฟิลิปปินส์		ไทย	
	1990	1995	1990	1995	1990	1995	1990	1995
-อุตสาหกรรม	47.6	74.5	37.6	41.6	53.6	26.0	57.3	50.2
-ก่อสร้าง	0.0	2.3	0.6	0.5	0.2	13.8	0.9	2.6
-การพาณิชย์	2.6	3.7	21.5	15.6	4.8	4.7	17.8	29.3
-การขนส่ง	18.0	2.4	1.0	1.3	0.3	1.0	2.1	3.1
-การเงิน	13.5	6.0	24.4	32.8	9.5	24.6	13.5	5.2
-อสังหาริมทรัพย์	7.1	8.6	7.4	4.9	0.0	3.0	4.7	5.9
-บริการธุรกิจ	4.8	0.9	1.1	1.2	0.9	22.1	3.3	2.1
-อื่นๆ	6.4	1.6	6.4	2.1	30.6	4.8	0.4	1.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : Department of Statistics ,Singapore.

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในบทนี้ทำให้สามารถสรุปได้ว่า การจัดตั้ง AFTA มีผลให้ปริมาณ FDI ไหลเข้าสู่ประเทศสมาชิกอาเซียนมากขึ้นอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าจะลดลงในช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตามในช่วงหลังจากการจัดตั้ง AFTA ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการผ่อนคลายกฎระเบียบด้านการลงทุนและมีการให้สิทธิประโยชน์การลงทุนเพื่อดึงดูด FDI ให้เข้าสู่ประเทศตนมากขึ้น เพราะฉะนั้นการสรุปข้างต้นซึ่งเป็นการสรุปโดยพิจารณาจากการรวบรวมตัวเลขและรูปภาพเท่านั้น จึงอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ กล่าวคือ การที่ปริมาณ FDI ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเพิ่มมากขึ้นอาจไม่ได้มีผลมาจากการจัดตั้ง AFTA แต่อาจเกิดจากปัจจัยอื่นๆ ดังนั้นในบทต่อไปจึงทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อเป็นการยืนยันการสรุปข้างต้น

บทที่ 6

ผลการศึกษา

ในส่วนของบทนี้จะได้กล่าวถึงผลการศึกษา โดยวิธีการพิจารณาผลจากการประมาณค่า จะแบ่งตามประเทศสมาชิกอาเซียน คือประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และใน ส่วนของอาเซียนที่ได้จากการประมาณค่าโดยวิธี pooled regression โดยในส่วนของอาเซียนนี้จะแบ่ง หัวข้อย่อยออกตามประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียนด้วย ซึ่งได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และเกาหลีใต้ ซึ่งในการพิจารณาผลการศึกษาของแต่ละประเทศจะแบ่งหัวข้อย่อยออกเป็น 2 หัวข้อ คือ ผลจากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์จากแบบจำลองที่ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการลงทุนทางตรง จากต่างประเทศ (FDI) และผลจากการทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variable test โดยมี ขอบเขตการศึกษาตั้งแต่ปี 2518-2543

สมการที่ใช้ในการศึกษาแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนและในส่วนของประเทศผู้ลงทุน หลักของอาเซียน ได้แก่

ประเทศอินโดนีเซีย

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$IFDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDP_t + \beta_3 GRGDPI_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRAI_t + \beta_7 SKILLI_t + \beta_8 OPENI_t + \beta_9 TRADEDISI_t + \beta_{10} ERI_t + \beta_{11} DMI + u_t \dots\dots\dots(6.1)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$IFDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_1 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDP_t + \alpha_2 DM_1 \cdot RGDP_t + \beta_3 GRGDPI_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_1 \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRAI_t + \beta_7 SKILLI_t + \beta_8 OPENI_t + \beta_9 TRADEDISI_t + \alpha_9 DM_1 \cdot TRADEDISI_t + \beta_{10} ERI_t + \beta_{11} DMI + u_t \dots\dots\dots(6.2)$$

ประเทศมาเลเซีย

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$MFDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDPM_t + \beta_2 RGDPAt + \beta_3 GRGDPM_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGEM_t + \beta_6 INFRAM_t + \beta_7 SKILLM_t + \beta_8 OPENM_t + \beta_9 TRADEDISM_t + \beta_{10} ERM_t + \beta_{11} DMM + u_t \dots\dots\dots(6.3)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$MFDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_1 + \beta_1 RGDPM_t + \beta_2 RGDPAt + \alpha_2 DM_1 \cdot RGDPAt + \beta_3 GRGDPM_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_1 \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGEM_t + \beta_6 INFRAM_t + \beta_7 SKILLM_t + \beta_8 OPENM_t + \beta_9 TRADEDISM_t + \alpha_9 DM_1 \cdot TRADEDISM_t + \beta_{10} ERM_t + \beta_{11} DMM + u_t \dots\dots\dots(6.4)$$

ประเทศฟิลิปปินส์

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$PFDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPAt + \beta_3 GRGDPP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGEP_t + \beta_6 INFRAP_t + \beta_7 SKILLP_t + \beta_8 OPENP_t + \beta_9 TRADEDISP_t + \beta_{10} ERP_t + \beta_{11} DMP + u_t \dots\dots\dots(6.5)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$PFDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_1 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPAt + \alpha_2 DM_1 \cdot RGDPAt + \beta_3 GRGDPP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_1 \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGEP_t + \beta_6 INFRAP_t + \beta_7 SKILLP_t + \beta_8 OPENP_t + \beta_9 TRADEDISP_t + \alpha_9 DM_1 \cdot TRADEDISP_t + \beta_{10} ERP_t + \beta_{11} DMP + u_t \dots\dots\dots(6.6)$$

ประเทศสิงคโปร์

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$SFDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDPSt + \beta_2 RGDPAt + \beta_3 GRGDPS_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGES_t + \beta_6 INFRAS_t + \beta_7 SKILLS_t + \beta_8 OPENS_t + \beta_9 TRADEDISS_t + \beta_{10} ERS_t + \beta_{11} DMS + u_t \dots\dots\dots(6.7)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$SFDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_1 + \beta_1 RGDP_{1t} + \beta_2 RGDP_{2t} + \alpha_2 DM_1 \cdot RGDP_{2t} + \beta_3 GRGDPS_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_1 \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGES_t + \beta_6 INFRAS_t + \beta_7 SKILLS_t + \beta_8 OPENS_t + \beta_9 TRADEDISS_t + \alpha_9 DM_1 \cdot TRADEDISS_t + \beta_{10} ERS_t + \beta_{11} DMS + u_t \dots\dots\dots(6.8)$$

ประเทศไทย

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$TFDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDP_{1t} + \beta_2 RGDP_{2t} + \beta_3 GRGDPT_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGET_t + \beta_6 INFRAT_t + \beta_7 SKILLT_t + \beta_8 OPENT_t + \beta_9 TRADEDIST_t + \beta_{10} ERT_t + \beta_{11} DMT + u_t \dots\dots\dots(6.9)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$TFDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_1 + \beta_1 RGDP_{1t} + \beta_2 RGDP_{2t} + \alpha_2 DM_1 \cdot RGDP_{2t} + \beta_3 GRGDPT_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_1 \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGET_t + \beta_6 INFRAT_t + \beta_7 SKILLT_t + \beta_8 OPENT_t + \beta_9 TRADEDIST_t + \alpha_9 DM_1 \cdot TRADEDIST_t + \beta_{10} ERT_t + \beta_{11} DMT + u_t \dots\dots\dots(6.10)$$

อาเซียน

← การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศโดยรวม

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$FDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDP_{2t} + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.11)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$FDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_1 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDP_{2t} + \alpha_2 DM_1 \cdot RGDP_{2t} + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_1 \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \alpha_9 DM_1 \cdot TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.12)$$

← การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$JFDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.13)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$JFDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_1 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \alpha_2 DM_1 \cdot RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_1 \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \alpha_9 DM_1 \cdot TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.14)$$

← การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$USFDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.15)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$USFDI_t = \beta_0 + \alpha_0 DM_1 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \alpha_2 DM_1 \cdot RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \alpha_4 DM_1 \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \alpha_9 DM_1 \cdot TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.16)$$

← การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรป

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$EUFDI_t = \beta_0 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.17)$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$\begin{aligned}
 EUFDI_t = & \beta_0 + \alpha_0 DM_{1t} + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \alpha_2 DM_{1t} \cdot RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \\
 & \alpha_4 DM_{1t} \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \\
 & \alpha_9 DM_{1t} \cdot TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.18)
 \end{aligned}$$

← การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้

- การประมาณค่าสัมประสิทธิ์

$$\begin{aligned}
 KFDI_t = & \beta_0 + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \\
 & \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.19)
 \end{aligned}$$

- การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test

$$\begin{aligned}
 KFDI_t = & \beta_0 + \alpha_0 DM_{1t} + \beta_1 RGDP_t + \beta_2 RGDPA_t + \alpha_2 DM_{1t} \cdot RGDPA_t + \beta_3 GRGDP_t + \beta_4 GRGDPA_t + \\
 & \alpha_4 DM_{1t} \cdot GRGDPA_t + \beta_5 RWAGE_t + \beta_6 INFRA_t + \beta_7 SKILL_t + \beta_8 OPEN_t + \beta_9 TRADEDIS_t + \\
 & \alpha_9 DM_{1t} \cdot TRADEDIS_t + \beta_{10} ER_t + \beta_{11} DM + u_t \dots\dots\dots(6.20)
 \end{aligned}$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.1 ประเทศอินโดนีเซีย

6.1.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.1 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศอินโดนีเซีย มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.1 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
ในประเทศอินโดนีเซีย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = IFDI _t			
	กรณีที่ 1		กรณีที่ 2	
	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic
Constant	-155541.46	-2.0512*	-8309.1500	-3.8420***
RGDPI _t	0.0197	2.9749**	0.0246	6.8354***
RGDPA _t	0.0115	2.1662**	0.0021	0.6956
GRGDPI _t	-44.8945	-0.4958	-113.0957	-1.3883
GRGDPA _t	-38.4231	-1.9405*	-34.6952	-1.8869*
RWAGEI _t	0.0183	1.6367	0.0141	2.2488**
INFRAI _t	-92.0168	-0.6680	118.3439	0.6573
SKILLI _t	274.1742	0.7916		
OPENI _t	98.6801	2.9217**	44.1550	4.0976***
TRADEDISI _t	-108.1497	-0.7272	-98.2619	-0.6963
ERI _t	1.2569	1.8807*		
DMI	-771.8246	-0.6968	-2549.9240	-1.7550*
	R ² 0.8958	F-statistic 10.1624	R ² 0.8854	F-statistic 12.8832
	Adjusted R ² 0.8077	N = 25	Adjusted R ² 0.8167	N = 25
	D.W. stat 2.3067		D.W. stat 1.1896	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.กรณีที่ 1 เป็นการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 เป็นการพิจารณาเมื่อมีการตัดตัวแปรที่เกิดปัญหา Multicollinearity

2.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R^2 มีค่าเท่ากับ 0.8077 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP ของอินโดนีเซีย (RGDPI) real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอินโดนีเซีย (GRGDPI), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGEI) ของอินโดนีเซีย, โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAI) ของอินโดนีเซีย, ทักษะแรงงาน (SKILLI) ของอินโดนีเซีย, ระดับการเปิดประเทศ (OPENI) ของอินโดนีเซีย, การกีดกันทางการค้า (TRADEDISI) ของอินโดนีเซีย, อัตราแลกเปลี่ยน (ERI) ของอินโดนีเซีย และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DMI) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศอินโดนีเซีย ได้ร้อยละ 80.77 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 10.1624 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.1 มีผลต่อตัวแปรตาม IFDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-1 ในภาคผนวก ข. พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์สูง 4 คู่ ได้แก่ ตัวแปร RWAGEI กับ SKILLI, ERI กับ OPENI, DMI กับ OPENI และ ERI กับ DMI โดยมีค่าเท่ากับ -0.814, 0.985, 0.853 และ 0.830 ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงสมควรที่จะเลือกตัดตัวแปรที่มีปัญหาออก ซึ่งได้ทำการตัดตัวแปร ERI และ SKILLI โดยไม่ทำการตัดตัวแปร DMI และ OPENI ออกเนื่องจากถึงแม้ว่าตัวแปรคู่ดังกล่าวจะเกิดปัญหา multicollinearity แต่การตัดตัวแปรทั้งสองทิ้งไปจะทำให้ความสามารถในการอธิบายของแบบจำลองลดลง เมื่อพิจารณาจากค่า F-test ของแบบจำลอง

ผลการประมาณค่าเมื่อทำการแก้ปัญหา multicollinearity แล้วพบว่า ค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 0.8167 แสดงว่า ตัวแปร real GDP ของอินโดนีเซีย (RGDPI), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอินโดนีเซีย (GRGDPI), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGEI) ของอินโดนีเซีย, โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAI) ของอินโดนีเซีย, ระดับการเปิดประเทศ (OPENI) ของอินโดนีเซีย, การกีดกันทางการค้า (TRADEDISI) ของอินโดนีเซีย และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DMI) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศอินโดนีเซีย ได้ร้อยละ 81.67 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 12.8832 และมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่า F-statistic ในกรณีที่ 2 มีค่ามากกว่าในกรณีที่ 1 ที่มีการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด แสดงว่าแบบจำลองในกรณีที่ 2 มีความเหมาะสมมากกว่าในการใช้แสดงผลของตัวแปร

อิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม IFDI และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) ปรากฏว่าค่า D.W. statistic เท่ากับ 1.1896 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (ค่า D.W.statistic ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ $D_L=0.621$ และ $D_U=2.419$)

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.1 พบว่าตัวแปร RGDP_t และ OPENI_t มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปร RWAGE_t มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และตัวแปร GRGDPA และ DMI มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนตัวแปร RGDP_t GRGDPI INFRAI และ TRADEDISI ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDP_t RGDP_t INFRAI OPENI TRADEDISI และ DMI มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร GRGDPI GRGDPA และ RWAGE_t มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.1.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับประเทศอินโดนีเซีย โดยใช้สมการที่ 6.2 ในการทดสอบ ได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 36

ตารางที่ 6.2 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศอินโดนีเซีย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = IFDI _t	
	Coefficient	t-statistic
Constant	-4740.5520	-3.4850***
RGDP _t	0.0142	4.5017***
RGDP _{A,t}	-0.0027	-1.4309
GRGDPI _t	-34.0106	-0.5968
GRGDPA _t	-2.1717	-0.1967
RWAGE _t	0.0038	1.1395
INFRAI _t	366.2238	3.9250***
OPENI _t	30.8376	2.6482**
TRADEDISI _t	87.4371	1.0404
DMI	-2726.2260	-3.4152***
DMAFTA _t	-10365.8200	-2.3002**
DMRGDPA _t	0.0261	3.9156***
DMGRGDPA _t	-105.1599	-5.3688***
DMTRADEDISI _t	-263.5035	-1.4464

	R ²	0.9809	F-statistic	43.5597
	Adjusted R ²	0.9584	N =	25
	D.W. stat	1.8762		

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*RGDPA

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*GRGDPA

DMTRADEDISI คือ differential slope coefficient = DMAFTA*TRADEDISI

จากตารางที่ 6.2 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 43.5597 และมีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ตัวแปร DMRGDPA และ DMGRGDPA ซึ่งเป็น differential slope coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนตัวแปร DMTRADEDISI ซึ่งเป็น differential slope coefficient เช่นกัน ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่าสมการ 6.2 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศอินโดนีเซีย

6.2 ประเทศมาเลเซีย

6.2.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.3 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศมาเลเซีย มีรายละเอียดดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.3 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
ในประเทศมาเลเซีย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = MFDI _t			
	กรณีที่ 1		กรณีที่ 2	
	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic
Constant	3941.5430	0.7163	3924.2610	1.0887
RGDPM _t	0.0415	1.7465	0.0357	5.0909***
RGDPA _t	0.0058	3.0136***	0.0062	4.6258***
GRGDPM _t	69.0033	1.5951	74.5713	2.1005*
GRGDPA _t	-6.5151	-0.7439	-7.4945	-0.9843
RWAGEM _t	-1.1122	-0.2958		
INFRAM _t	-123.5721	-1.4885	-125.7649	-1.6364
SKILLM _t	-193.0677	-0.7418	-220.6817	-1.0422
OPENM _t	18.3379	0.8629	14.2657	1.9845*
TRADEDISM _t	-658.8340	-2.0425*	-648.7258	-2.2098**
ERM _t	81.8713	0.0731		
DMM	-1211.6040	-1.1188	-1076.1490	-2.0515*
	R ² 0.9763	F-statistic 48.6814	R ² 0.9796	F-statistic 68.1281
	Adjusted R ² 0.9562	N = 25	Adjusted R ² 0.9618	N = 25
	D.W. stat 2.0693		D.W. stat 2.0940	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.กรณีที่ 1 เป็นการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 เป็นการพิจารณาเมื่อมีการตัดตัวแปรที่เกิดปัญหา

Multicollinearity

2.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R² มีค่าเท่ากับ 0.9562 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP ของมาเลเซีย (RGDPM), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของมาเลเซีย (GRGDPM), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGEM) ของมาเลเซีย, โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAM) ของมาเลเซีย, ทักษะแรงงาน (SKILLM) ของมาเลเซีย, ระดับการเปิดประเทศ (OPENM) ของมาเลเซีย, การกีดกันทางการค้า (TRADEDISM) ของมาเลเซีย, อัตราแลกเปลี่ยน (ERM) ของมาเลเซีย และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ

(DMM) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทยได้ร้อยละ 95.62 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 48.6814 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.3 มีผลต่อตัวแปรตาม MFDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-2 ในภาคผนวก ข. พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์สูง 5 คู่ ได้แก่ ตัวแปร RGDPM กับ RWAGEM, RGDPM กับ OPENM, RWAGEM กับ OPENM, OPENM กับ ERM และ ERM กับ DMM โดยมีค่าเท่ากับ 0.934, 0.970, 0.866, 0.830 และ 0.867 ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงสมควรที่จะเลือกตัดตัวแปรที่มีปัญหาออก ซึ่งได้ทำการตัดตัวแปร ERM และ RWAGEM โดยไม่ทำการตัดตัวแปร RGDPM และ OPENM ออกเนื่องจาก ถึงแม้ว่าตัวแปรคู่ดังกล่าวจะเกิดปัญหา multicollinearity แต่การตัดตัวแปรทั้งสองทิ้งไปจะทำให้ความสามารถในการอธิบายของแบบจำลองลดลง เมื่อพิจารณาจากค่า F-test ของแบบจำลอง

ผลการประมาณค่าเมื่อทำการแก้ปัญหา multicollinearity แล้วพบว่า ค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 0.9618 แสดงว่า ตัวแปร real GDP ของมาเลเซีย (RGDPM), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของมาเลเซีย (GRGDPM), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAM) ของมาเลเซีย, ทักษะแรงงาน (SKILLM) ของมาเลเซีย, ระดับการเปิดประเทศ (OPENM) ของมาเลเซีย, การกีดกันทางการค้า (TRADEDISM) ของมาเลเซีย และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DMM) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทยได้ร้อยละ 96.18 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 68.1281 และมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่า F-statistic ในกรณีที่ 2 มีค่ามากกว่าในกรณีที่ 1 ที่มีการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด แสดงว่าแบบจำลองในกรณีที่ 2 มีความเหมาะสมมากกว่าในการใช้แสดงผลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม MFDI และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) ปรากฏว่าค่า D.W. statistic เท่ากับ 2.0940 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (ค่า D.W. statistic ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ $D_L=0.621$ และ $D_U=2.419$)

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.3 พบว่าตัวแปร RGDPM และ RGDPA มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปร TRADEDISM มีนัยสำคัญ

ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และตัวแปร GRGDPM OPENM และ DMM มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนตัวแปร RGDPA INFRAM และ SKILLM ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDPM RGDP A GRGDPM OPENM TRADEDISM และ DMM มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร GRGDPA INFRAM และ SKILLM มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.2.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับประเทศมาเลเซีย โดยใช้สมการที่ 6.4 ในการทดสอบ ได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.4

ตารางที่ 6.4 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศมาเลเซีย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = $MFDI_t$	
	Coefficient	t-statistic
Constant	-5631.6020	-1.0812
$RGDPM_t$	0.0336	2.3076**
$RGDPA_t$	0.0071	3.5128***
$GRGDPM_t$	48.7581	0.7766
$GRGDPA_t$	-6.3262	-0.6601
$INFRAM_t$	-91.9131	-1.2206
$SKILLM_t$	71.0820	0.2502
$OPENM_t$	8.6351	0.4675
$TRADEDISM_t$	-349.8411	-0.8976
DMM	-1655.0880	-1.8283*
$DMAFTA_t$	-1443.6790	-0.4013
$DMRGDPA_t$	0.0095	1.1998
$DMGRGDPA_t$	-14.2877	-0.6511
$DMTRADEDISM_t$	-1276.0660	-1.0065
	R^2 0.9852	F-statistic 56.2583
	Adjusted R^2 0.9677	N = 25
	D.W. stat 1.9856	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot RGDP A$

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot GRGDPA$

DMTRADEDISM คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot TRADEDISM$

จากตารางที่ 6.4 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 56.2583 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient และตัวแปร DMRGDPA DMGRGDPA และ DMTRADEDISM ซึ่งเป็น differential slope coefficient ไม่มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ดังนั้นเพื่อเป็นการทดสอบความล่าช้าของผลที่เกิดจากการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศมาเลเซียจึงได้มีการทดสอบใหม่โดยการเปลี่ยนตัวแปรการจัดตั้ง AFTA ทั้ง 4 ตัวแปรเป็นตัวแปรล่าช้า 1 ช่วงเวลา กล่าวคือ เปลี่ยนตัวแปร DMAFTA เป็น DMAFTA (-1) DMRGDPA เป็น DMRGDPA (-1)DMGRGDPA เป็น DMGRGDPA (-1) และ DMTRADEDISM เป็น DMTRADEDISM (-1) โดยผลการประมาณค่าใหม่แสดงดังตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.5 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศมาเลเซีย : เมื่อทำการใส่ตัวแปรล่าช้า

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = MFDI _t	
	Coefficient	t-statistic
Constant	14701.7200	2.5332**
RGDPM _t	0.0295	2.7722**
RGDPA _t	0.0072	4.1504***
GRGDPM _t	34.3292	0.6767
GRGDPA _t	-8.9983	-1.1273
INFRAM _t	-226.4031	-3.2054***
SKILLM _t	-588.7311	-1.9333*
OPENM _t	-24.5449	-1.9102*
TRADEDISM _t	-867.8136	-2.8789**
DMM	-1036.4670	-0.9032
DMAFTA(-1)	5540.8460	2.01769*
DMRGDPA(-1)	0.0064	2.7163**
DMGRGDPA(-1)	34.6111	2.7143**
DMTRADEDISM(-1)	-146.9649	-0.0851
	R ² 0.9890	F-statistic 69.4471
	Adjusted R ² 0.9748	N = 24
	D.W. stat 2.2037	

ที่มา : จากการประมาณค่า

จากตารางที่ 6.5 เมื่อมีการเปลี่ยนตัวแปรการจัดตั้ง AFTA เป็นตัวแปรล่าช้า 1 ช่วงเวลา ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ในขณะที่ตัวแปร DMRGDPA และ DMGRGDPA ซึ่งเป็นค่า differential slope coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปร DMTRADEDISM ซึ่งเป็นค่า differential slope coefficient เช่นกัน ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่าสมการ 6.4 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศมาเลเซีย โดยมีผลหลังจากการจัดตั้ง AFTA 1 ปี

6.3 ประเทศฟิลิปปินส์

6.3.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.5 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศฟิลิปปินส์ มีรายละเอียดดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.6 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
ในประเทศฟิลิปปินส์

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = PFDI _t			
	กรณีที่ 1		กรณีที่ 2	
	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic
Constant	221.1785	0.0534	-3139.6650	-0.9717
RGDPP _t	-4.9929	-2.5939**	-3.0993	-2.2654**
RGDPA _t	-0.0004	-0.1443	0.0027	1.7179
GRGDPP _t	51.7753	1.7153	69.8803	2.6125**
GRGDPA _t	-9.4745	-1.3243	-14.2419	-2.2702**
RWAGEP _t	0.6722	2.1943**	0.2997	2.0062*
INFRAP _t	-85.9526	-0.3627	-201.5783	-0.9088
SKILLP _t	429.7243	2.1555*	421.3201	2.1823**
OPENP _t	59.3752	2.0649*	23.5939	2.3783**
TRADEDISP _t	-136.7294	-1.9391*	-106.0453	-1.6447
ERP _t	-110.3596	-1.3900		
DMP	-399.4203	-0.5904		
	R ² 0.8404 Adjusted R ² 0.7053 D.W. stat 2.8978	F-statistic 6.2231 N = 25	R ² 0.8163 Adjusted R ² 0.7061 D.W. stat 2.7268	F-statistic 7.4074 N = 25

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.กรณีที่ 1 เป็นการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 เป็นการพิจารณาเมื่อมีการตัดตัวแปรที่เกิดปัญหา

Multicollinearity

2.** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R² มีค่าเท่ากับ 0.7053 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP ของฟิลิปปินส์ (RGDPP), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของฟิลิปปินส์ (GRGDPP), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGEP) ของฟิลิปปินส์, โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAP) ของฟิลิปปินส์, ทักษะแรงงาน (SKILLP) ของฟิลิปปินส์, ระดับการเปิดประเทศ (OPENP) ของฟิลิปปินส์, การกีดกันทางการค้า (TRADEDISP) ของฟิลิปปินส์, อัตราแลกเปลี่ยน (ERP) ของฟิลิปปินส์ และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DMP) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ร้อยละ 70.53 โดยมีค่า

F-statistic เท่ากับ 6.2231 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.5 มีผลต่อตัวแปรตาม PFDI และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) ปรากฏว่า ค่า D.W.statistic เท่ากับ 2.8978 ซึ่งตกอยู่ในช่วงที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนหรือไม่ (ค่า D.W.statistic ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ $D_L=0.470$ และ $D_U=2.702$)

เพื่อแก้ปัญหาลหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน จึงได้ทำการประมาณค่าสมการ 6.5 ใหม่ โดยเพิ่ม AR (1) เข้าไปในสมการดังกล่าว ผลการประมาณค่าใหม่ แสดงดังตารางที่ 6.7 ในกรณีที่ 1

ตารางที่ 6.7 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ในประเทศฟิลิปปินส์ : เมื่อแก้ไขปัญหาลหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนแล้ว

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = PFDI _t			
	กรณีที่ 1		กรณีที่ 2	
	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic
Constant	192.2706	0.0451	-2828.752	-0.9450
RGDPP _t	-4.8935	-2.8241**	-3.1041	-3.0109***
RGDPA _t	8.52E-05	0.0378	0.0022	1.6367
GRGDPP _t	70.9285	2.4608**	90.6011	4.0335***
GRGDPA _t	-6.3039	-0.7274	-12.7991	-1.8944*
RWAGEP _t	0.6397	1.9698*	0.2371	2.1110*
INFRAP _t	-24.9015	-0.1148	-75.2592	-0.3428
SKILLP _t	411.1084	2.0418*	427.1713	2.2218**
OPENP _t	49.4242	1.7217	21.2930	2.8183**
TRADEDISP _t	-165.3431	-2.8446**	-144.1091	-2.4002**
ERP _t	-94.2088	-1.2160		
DMP	92.7010	0.1567		
AR (1)	-0.6022	-2.0830*	-0.4780	-1.9236*
	R ² 0.8908 Adjusted R ² 0.7716 D.W. stat 1.8900	F-statistic 7.4767 N = 24	R ² 0.8686 Adjusted R ² 0.7676 D.W. stat 1.5629	F-statistic 8.5957 N = 24

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.กรณีที่ 1 เป็นการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 เป็นการพิจารณาเมื่อมีการตัดตัวแปรที่เกิดปัญหา Multicollinearity

2.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-3 ในภาคผนวก ข. พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์สูง 5 คู่ ได้แก่ ตัวแปร RGDPG กับ OPENP, RGDPG กับ ERP, OPENP กับ ERP, OPENP กับ DMP และ TRADEDISP กับ ERP โดยมีค่าเท่ากับ 0.939, 0.887, 0.916, 0.874 และ -0.852 ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงสมควรที่จะเลือกตัดตัวแปรที่มีปัญหาออก ซึ่งได้ทำการตัดตัวแปร ERP และ DMP โดยไม่ทำการตัดตัวแปร RGDPG และ OPENP ออกเนื่องจากถึงแม้ว่าตัวแปรคู่ดังกล่าวจะเกิดปัญหา multicollinearity แต่การตัดตัวแปรทั้งสองทิ้งไปจะทำให้ความสามารถในการอธิบายของแบบจำลองลดลง เมื่อพิจารณาจากค่า F-test ของแบบจำลอง

ผลการประมาณค่าเมื่อทำการแก้ปัญหา multicollinearity ดังปรากฏในตารางที่ 39.2 กรณีที่ 2 พบว่า ค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 0.7676 แสดงว่า ตัวแปร real GDP ของฟิลิปปินส์ (RGDPG), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของฟิลิปปินส์ (GRGDPG), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGEP) ของฟิลิปปินส์, โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAP) ของฟิลิปปินส์, ทักษะแรงงาน (SKILLP) ของฟิลิปปินส์, ระดับการเปิดประเทศ (OPENP) ของฟิลิปปินส์ และการกีดกันทางการค้า (TRADEDISP) ของฟิลิปปินส์ สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ร้อยละ 76.76 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 8.5957 และมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่า F-statistic ในกรณีที่ 2 มีค่ามากกว่าในกรณีที่ 1 ที่มีการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด แสดงว่าแบบจำลองในกรณีที่ 2 มีความเหมาะสมมากกว่าในการใช้แสดงผลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม PFDI และจากการแก้ปัญหาค่าสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) โดยเพิ่ม AR(1) เข้าไปในสมการ ปรากฏว่าค่า D.W. statistic เท่ากับ 1.5629 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (ค่า D.W. statistic ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ $D_L=0.584$ และ $D_U=2.464$)

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.7 พบว่าตัวแปร RGDPG และ GRGDPG มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปร SKILLP, OPENP และ TRADEDISP มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และตัวแปร GRGDPA และ RWAGEP มี

นัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนตัวแปร RGDP และ INFRAP ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDP GRGDPP SKILLP OPENP และ TRADEDISP มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร RGDP GRGDPA RWAGEP และ INFRAP มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.3.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ โดยใช้สมการที่ 6.6 ในการทดสอบ ได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.8

ตารางที่ 6.8 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศฟิลิปปินส์

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = PFDI _t	
	Coefficient	t-statistic
Constant	-2810.1210	-0.7658
RGDPP _t	-3.1402	-1.8265*
RGDPA _t	0.0039	0.9789
GRGDPP _t	83.6844	1.4591
GRGDPA _t	-10.9592	-1.0142
RWAGEP _t	0.3391	1.5087
INFRAP _t	-231.0709	-0.9087
SKILLP _t	394.5508	1.7448
OPENP _t	19.4055	1.2167
TRADEDISP _t	-143.2977	-1.0329
DMAFTA _t	1493.5310	0.3836
DMRGDPA _t	-0.0014	-0.2802
DMGRGDPA _t	-9.6402	-0.6896
DMTRADEDISP _t	-94.2571	-0.1921
	R ² 0.8334 Adjusted R ² 0.6366 D.W. stat 2.8570	F-statistic 4.2338 N = 25

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*RGDPA

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*GRGDPA

DMTRADEDISP คือ differential slope coefficient = DMAFTA*TRADEDISP

จากตารางที่ 6.8 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 4.2338 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient และตัวแปร DMRGDPA DMGRGDPA และ DMTRADEDISP ซึ่งเป็น differential slope coefficient ไม่มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่าสมการ 6.6 ไม่เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA ไม่มีผลต่อปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศฟิลิปปินส์

6.4 ประเทศสิงคโปร์

6.4.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.7 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศสิงคโปร์ มีรายละเอียดดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.9 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
ในประเทศสิงคโปร์

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = SFDI _t			
	กรณีที่ 1		กรณีที่ 2	
	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic
Constant	5752.318	0.2362	-10969.9900	-1.8199*
RGDPS _t	0.1307	0.6824		
RGDPA _t	-0.0028	-0.1905	0.0074	2.4984**
GRGDPS _t	-201.4293	-1.7952*	-200.4842	-2.2828**
GRGDPA _t	6.7471	0.2659	7.6357	0.3758
RWAGES _t	-5.7744	-0.5555		
INFRAS _t	244.9103	0.7651		
SKILLS _t	913.8508	2.2126**	710.4640	2.1482**
OPENS _t	31.1519	0.9456	75.8897	5.3908***
TRADEDISS _t	-1229.7940	-0.8396	-3604.7544	-4.1828***
ERS _t	-7698.5040	-1.6808		
DMS	977.7616	0.4547	948.8594	0.9210
	R ² 0.9279	F-statistic 15.2114	R ² 0.8960	F-statistic 20.9244
	Adjusted R ² 0.8669	N = 25	Adjusted R ² 0.8532	N = 25
	D.W. stat 1.9898		D.W. stat 1.5744	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.กรณีที่ 1 เป็นการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 เป็นการพิจารณาเมื่อมีการตัดตัวแปรที่เกิดปัญหา Multicollinearity

2.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R² มีค่าเท่ากับ 0.8669 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP ของสิงคโปร์ (RGDPS), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของสิงคโปร์ (GRGDPS), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGES) ของสิงคโปร์, โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAS) ของสิงคโปร์, ทักษะแรงงาน (SKILLS) ของสิงคโปร์, ระดับการเปิดประเทศ (OPENS) ของสิงคโปร์, การกีดกันทางการค้า (TRADEDISS) ของสิงคโปร์, อัตราแลกเปลี่ยน (ERS) ของสิงคโปร์ และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ

(DMS) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศสิงคโปร์ ได้ร้อยละ 86.69 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 15.2114 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.7 มีผลต่อตัวแปรตาม SFDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-4 ในภาคผนวก ข. พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์สูง 12 คู่ ได้แก่ ตัวแปร RGDPs กับ RWAGES, RGDPs กับ SKILLS, RGDPs กับ TRADEDIS, RGDPs กับ ERS, RWAGES กับ SKILLS, RWAGES กับ TRADEDIS, RWAGES กับ ERS, INFRAS กับ SKILLS, SKILLS กับ OPENS, SKILLS กับ TRADEDIS, SKILLS กับ ERS และ OPENS กับ ERS โดยมีค่าเท่ากับ 0.983, -0.933, -0.911, -0.871, -0.922, -0.903, -0.838, 0.809, -0.852, 0.859, 0.923 และ -0.894 ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงสมควรที่จะเลือกตัดตัวแปรที่มีปัญหาออก ซึ่งได้ทำการตัดตัวแปร ERS RWAGES INFRAS และ RGDPs โดยไม่ทำการตัดตัวแปร SKILLS OPENS และ TRADEDIS ออกเนื่องจากถึงแม้ว่าตัวแปรดังกล่าวจะเกิดปัญหา multicollinearity แต่การตัดตัวแปรทั้งสามทิ้งไปจะทำให้ความสามารถในการอธิบายของแบบจำลองลดลง เมื่อพิจารณาจากค่า F-test ของแบบจำลอง

ผลการประมาณค่าเมื่อทำการแก้ปัญหา multicollinearity แล้วพบว่า ค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 0.8532 แสดงว่า real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของสิงคโปร์ (GRGDPS), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ทักษะแรงงาน (SKILLS) ของสิงคโปร์, ระดับการเปิดประเทศ (OPENS) ของสิงคโปร์, การกีดกันทางการค้า (TRADEDISS) ของสิงคโปร์ และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DMS) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศสิงคโปร์ ได้ร้อยละ 85.32 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 20.9244 และมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่า F-statistic ในกรณีที่ 2 มีค่ามากกว่าในกรณีที่ 1 ที่มีการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด แสดงว่าแบบจำลองในกรณีที่ 2 มีความเหมาะสมมากกว่าในการใช้แสดงผลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม SFDI และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) ปรากฏว่าค่า D.W. statistic เท่ากับ 1.5744 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (ค่า D.W. statistic ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ $D_L=0.784$ และ $D_U=2.144$)

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.9 พบว่าตัวแปร OPENS และ TRADEDISS มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ตัวแปร RGDP_t GRGDPS และ SKILLS มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปร GRGDPA และ DMS ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDP_t GRGDPA SKILLS OPENS และ TRADEDISS มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร GRGDPS และ DMS มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.4.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับประเทศสิงคโปร์ โดยใช้สมการที่ 6.8 ในการทดสอบ ได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.10

ตารางที่ 6.10 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศสิงคโปร์

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = SFDI _t	
	Coefficient	t-statistic
Constant	109.2596	0.0155
RGDP _t	-0.0051	-1.0350
GRGDPS _t	14.3657	0.1193
GRGDPA _t	31.4538	1.5071
SKILLS _t	50.8842	0.1449
OPENS _t	27.5043	1.3058
TRADEDISS _t	-524.0173	-0.3693
DMS	4584.8490	2.2229**
DMAFTA _t	11492.1300	0.7466
DMRGDPA _t	0.0380	2.2541**
DMGRGDPA _t	-69.5934	-1.7757*
DMTRADEDISS _t	-1588.0970	-0.3010
	R ² 0.9457 Adjusted R ² 0.8998 D.W. stat 2.1524	F-statistic 20.5918 N = 25

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*RGDPA

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*GRGDPA

DMTRADEDISS คือ differential slope coefficient = DMAFTA*TRADEDISS

จากตารางที่ 6.10 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 20.5918 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMRGDPA และ DMGRGDPA ซึ่งเป็น differential slope coefficient มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 90 ตามลำดับ ส่วนตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient และตัวแปร DMTRADEDISS ซึ่งเป็น differential slope coefficient เช่นกัน ไม่มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่าสมการ 6.8 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศสิงคโปร์

6.5 ประเทศไทย

6.5.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.9 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย มีรายละเอียดดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.11 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
ในประเทศไทย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = TFDI _t			
	กรณีที่ 1		กรณีที่ 2	
	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic
Constant	5095.4830	1.6478	2686.6790	3.6367***
RGDPT _t	0.7015	1.0422		
RGDPA _t	-0.0006	-0.2163	0.0005	0.3971
GRGDPT _t	-150.6667	-3.1590***	-121.3885	-4.1404***
GRGDPA _t	0.9573	0.1094	-1.8313	-0.2460
RWAGET _t	-0.1609	-0.5526		
INFRAT _t	-167.9691	-0.4982	112.1094	0.7056
SKILLT _t	-467.1734	-4.0105	-531.1376	-5.7251***
OPENT _t	48.1779	1.6083	71.2544	8.2178***
TRADEDIST _t	36.7845	1.1905	23.4069	1.2453
ERT _t	-58.3495	-0.5794		
DMT	990.8218	1.0643		
	R ² 0.9547	F-statistic 24.9317	R ² 0.9478	F-statistic 44.0800
	Adjusted R ² 0.9164	N = 25	Adjusted R ² 0.9263	N = 25
	D.W. stat 2.1594		D.W. stat 1.9538	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.กรณีที่ 1 เป็นการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด ส่วนกรณีที่ 2 เป็นการพิจารณาเมื่อมีการตัดตัวแปรที่เกิดปัญหา

Multicollinearity

2.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R² มีค่าเท่ากับ 0.9164 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP ของไทย (RGDPT), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของไทย (GRGDPT), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGET) ของไทย, โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAT) ของไทย, ทักษะแรงงาน (SKILLT) ของไทย, ระดับการเปิดประเทศ (OPENT) ของไทย, การกีดกันทางการค้า (TRADEDIST) ของไทย, อัตราแลกเปลี่ยน (ERT) ของไทย และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DMT) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหล

เข้าสู่ประเทศไทย ได้ร้อยละ 91.64 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 24.9317 และมีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.9 มีผลต่อตัวแปรตาม TFDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-5 ในภาคผนวก ข. พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์สูง 8 คู่ ได้แก่ ตัวแปร RGDPT กับ RWAGET, RGDPT กับ OPENT, RWAGET กับ OPENT, SKILLT กับ OPENT, SKILLT กับ ERT, SKILLT กับ DMT, OPENT กับ ERT และ ERT กับ DMT โดยมีค่าเท่ากับ 0.885,0.937,0.852,0.883,0.809,0.828,0.871 และ 0.891ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงสมควรที่จะเลือกตัดตัวแปรที่มีปัญหาออก ซึ่งได้ทำการตัดตัวแปร ERT DMT RWAGET และ RGDPT โดยไม่ทำการตัดตัวแปร OPENT และ SKILLT ออกเนื่องจากถึงแม้ว่าตัวแปรคู่ดังกล่าวจะเกิดปัญหา multicollinearity แต่การตัดตัวแปรทั้งสองทิ้งไปจะทำให้ความสามารถในการอธิบายของแบบจำลองลดลง เมื่อพิจารณาจากค่า F-test ของแบบจำลอง

ผลการประมาณค่าเมื่อทำการแก้ปัญหา multicollinearity แล้วพบว่า ค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 0.9263 แสดงว่า real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของไทย (GRGDPT), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRAT)ของ ไทย ,ทักษะแรงงาน (SKILLS)ของ ไทย,ระดับการเปิดประเทศ (OPENT)ของ ไทย และการกีดกันทางการค้า (TRADEDIST) ของไทยสามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทย ได้ร้อยละ 92.63 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 44.08 และมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่า F-statistic ในกรณีที่ 2 มีค่ามากกว่าในกรณีที่ 1 ที่มีการพิจารณาตัวแปรทั้งหมด แสดงว่าแบบจำลองในกรณีที่ 2 มีความเหมาะสมมากกว่าในการใช้แสดงผลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม TFDI และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) ปรากฏว่าค่า D.W. statistic เท่ากับ 1.9538 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (ค่า D.W. statistic ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ $D_L=0.784$ และ $D_U=2.144$)

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.11 พบว่าตัวแปร GRGDPT SKILLT และ OPENT มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนตัวแปร RGDPA GRGDPA INFRAT และ TRADEDIST ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร

RGDPA INFRAT และ OPENT มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ในขณะที่ตัวแปร GRGDPT GRGDPA SKILLT และ TRADEDIST มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.5.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับประเทศไทย โดยใช้สมการที่ 6.10 ในการทดสอบ ได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.12

ตารางที่ 6.12 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของประเทศไทย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = $TFDI_t$	
	Coefficient	t-statistic
Constant	-2389.2490	-1.9229*
$RGDPA_t$	-0.0001	-0.1499
$GRGDPT_t$	20.1729	0.4774
$GRGDPA_t$	2.5249	0.4495
$INFRAT_t$	168.1753	1.2605
$SKILLT_t$	39.3398	0.2803
$OPENT_t$	63.1047	8.3371***
$TRADEDIST_t$	20.5577	1.2028
$DMAFTA_t$	5217.5680	3.3976***
$DMRGDPA_t$	0.0075	3.3507***
$DMGRGDPA_t$	-24.9089	-1.8880*
$DMTRADEDIST_t$	1124.1980	4.9735***
	R ² 0.9828	F-statistic 67.5165
	Adjusted R ² 0.9682	N = 25
	D.W. stat 2.0555	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot RGDPA$

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot GRGDPA$

DMTRADEDIST คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot TRADEDIST$

จากตารางที่ 6.12 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 67.5165 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็น differential intercept coefficient และตัวแปร DMRGDPA และ DMGRGDPA ซึ่งเป็น differential slope

coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนตัวแปร DMGRGDPA ซึ่งเป็น differential slope coefficient เช่นกัน มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่า สมการ 6.10 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทย

6.6 เอเชีย

6.6.1 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศโดยรวม

6.6.1.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.11 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศอาเซียน โดยได้ใช้ pooled regression ในการประมาณค่า มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.13 การประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
ในอาเซียน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = FDI_{it}	
	Coefficient	t-statistic
Constant	1018.9430	0.9767
$RGDP_{it}$	0.0152	6.4232***
$RGDPA_{it}$	0.0048	3.0353***
$GRGDP_{it}$	-61.9066	-1.5741
$GRGDPA_{it}$	0.2199	0.0221
$RWAGE_{it}$	-0.0077	-2.5848**
$INFRA_{it}$	235.7465	2.7293***
$SKILL_{it}$	-111.5837	-2.3585**
$OPEN_{it}$	11.6240	5.2315***
$TRADEDIS_{it}$	-39.1822	-0.8699
ER_{it}	-0.9877	-6.0385***
DM	908.7077	2.0064**
	R^2 0.7081	F-statistic 24.9235
	Adjusted R^2 0.6797	N = 125
	D.W. stat 0.7590	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R² มีค่าเท่ากับ 0.6797 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP (RGDP), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP (GRGDP), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGE) , โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRA), ทักษะแรงงาน (SKILL), ระดับการเปิดประเทศ (OPEN), การกีดกันทางการค้า (TRADEDIS) , อัตราแลกเปลี่ยน (ER) และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DM) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนได้ร้อยละ 67.97 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 24.9235 และมีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.11 มีผลต่อตัวแปรตาม FDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-6 ในภาคผนวก ข. ไม่พบว่ามีตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.13 พบว่าตัวแปร RGDP RGDPA INFRA OPEN และ ER มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และตัวแปร RWAGE SKILL และ DM มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปร GRGDP GRGDPA และ TRADEDIS ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDP RGDPA GRGDPA RWAGE INFRA OPEN TRADEDIS และ ER มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร GRGDP SKILL และ DM มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.6.1.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับอาเซียน โดยใช้สมการที่ 6.12 ในการทดสอบ ได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.14

ตารางที่ 6.14 ผลการประมาณค่าด้วยวิธี dummy variables test ของอาเซียน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = FDI_{it}	
	Coefficient	t-statistic
Constant	2781.6490	3.0532***
$RGDP_{it}$	0.0100	4.7380***
$RGDPA_{it}$	-0.0022	-1.3408
$GRGDP_{it}$	-43.8949	-1.3016
$GRGDPA_{it}$	15.6591	1.6204
$RWAGE_{it}$	-0.0037	-1.4539
$INFRA_{it}$	19.0154	0.2381
$SKILL_{it}$	-112.1560	-2.8239***
$OPEN_{it}$	11.2973	5.8627***
$TRADEDIS_{it}$	20.2557	0.5196
ER_{it}	-0.9541	-6.8365***
DM	651.7624	1.0603
$DMAFTA_{it}$	4929.1140	2.6349***
$DMRGDPA_{it}$	0.0175	5.2497***
$DMGRGDPA_{it}$	-54.0387	-3.1966***
$DMTRADEDIS_{it}$	-421.1014	-1.6226
	R^2 0.8052	F-statistic 30.0441
	Adjusted R^2 0.7784	N = 125
	D.W. stat 1.1181	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot RGDP$

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot GRGDPA$

DMTRADEDIS คือ differential slope coefficient = $DMAFTA \cdot TRADEDIS$

จากตารางที่ 6.14 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 30.0441 และมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient และตัวแปร DMRGDPA และ DMGRGDPA ซึ่งเป็น differential slope coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนตัวแปร DMTRADEDIS ซึ่งเป็น differential slope coefficient เช่นกัน ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่า

สมการ 6.12 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนโดยรวม

6.6.2 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น

6.6.2.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.13 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน โดยได้ใช้ pooled regression ในการประมาณค่า มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.15 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = $JFDI_t$	
	Coefficient	t-statistic
Constant	493.8444	1.1216
$RGDP_{it}$	0.0008	0.8154
$RGDPA_{it}$	0.0009	1.4189
$GRGDP_{it}$	-3.4791	-0.2096
$GRGDPA_{it}$	5.2681	1.2534
$RWAGE_{it}$	0.0039	3.1497***
$INFRA_{it}$	82.7968	2.2712**
$SKILL_{it}$	-46.3790	-2.3227**
$OPEN_{it}$	0.8291	0.8841
$TRADEDIS_{it}$	-38.7865	-2.0404**
ER_{it}	-0.1604	-2.3236**
DM	288.0416	1.5069
	R^2 0.4585	F-statistic 8.6986
	Adjusted R^2 0.4058	N = 125
	D.W. stat 1.6378	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R^2 มีค่าเท่ากับ 0.4058 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP (RGDP), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP (GRGDP), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGE), โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRA), ทักษะแรงงาน (SKILL), ระดับการเปิดประเทศ (OPEN), การกีดกันทางการค้า (TRADEDIS), อัตราแลกเปลี่ยน (ER) และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DM) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนได้ร้อยละ 40.58 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 8.6986 และมีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.13 มีผลต่อตัวแปรตาม JFDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-7 ในภาคผนวก ข. ไม่พบว่ามีตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.15 พบว่าตัวแปร RWAGE มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และตัวแปร INFRA SKILL TRADEDIS และ ER มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปร RGDP RGDPA GRGDP GRGDPA OPEN และ DM ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDP RGDPA GRGDPA INFRA OPEN TRADEDIS และ ER มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร GRGDP RWAGE SKILL และ DM มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.6.2.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน โดยใช้สมการที่ 6.14 ในการทดสอบได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.16

ตารางที่ 6.16 ผลการประมาณค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศไทย
ในอาเซียนด้วยวิธี dummy variables test

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = JFDI _{it}	
	Coefficient	t-statistic
Constant	894.8741	2.0151**
RGDP _{it}	-3.20E-05	-0.0309
RGDPA _{it}	-0.0006	-0.7320
GRGDP _{it}	5.0073	0.3049
GRGDPA _{it}	10.2211	2.1698**
RWAGE _{it}	0.0045	3.6044***
INFRA _{it}	125.3477	3.2201***
SKILL _{it}	-47.8274	-2.4705**
OPEN _{it}	1.0210	1.0870
TRADEDIS _{it}	-28.7095	-1.5109
ER _{it}	-0.1620	-2.3815**
DM	351.0335	1.1716
DMAFTA _{it}	1804.4980	-1.9789*
DMRGDPA _{it}	0.0041	2.4950**
DMGRGDPA _{it}	-17.9800	-2.1819**
DMTRADEDIS _{it}	-0.5384	-0.0085
	R ² 0.5181	F-statistic 7.8111
	Adjusted R ² 0.4517	N = 125
	D.W. stat 1.8931	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*RGDPA

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*GRGDPA

DMTRADEDIS คือ differential slope coefficient = DMAFTA*TRADEDIS

จากตารางที่ 6.16 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 7.8111 และมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และตัวแปร DMRGDPA และ DMGRGDPA ซึ่งเป็น differential slope coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปร DMTRADEDIS ซึ่งเป็น differential slope coefficient เช่นกัน ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความ

เชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่าสมการ 6.14 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนโดยรวม

6.6.3 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา

6.6.3.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.15 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน โดยได้ใช้ pooled regression ในการประมาณค่า มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.17 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
ของประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = USFDI _{it}	
	Coefficient	t-statistic
Constant	122.7847	0.2755
RGDP _{it}	0.0026	2.5023**
RGDPA _{it}	0.0017	2.5609**
GRGDP _{it}	-25.4993	-1.5039
GRGDPA _{it}	5.9934	1.4444
RWAGE _{it}	-0.0016	-1.2037
INFRA _{it}	-40.5947	-0.8862
SKILL _{it}	-52.7498	-2.4073**
OPEN _{it}	3.3367	3.4017***
TRADEDIS _{it}	4.8739	0.2057
ER _{it}	-0.0147	-0.1997
DM	200.9013	1.0685
	R ² 0.4203	F-statistic 6.5917
	Adjusted R ² 0.3565	N = 125
	D.W. stat 1.6129	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R^2 มีค่าเท่ากับ 0.3565 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP (RGDP), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP (GRGDP), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGE), โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRA), ทักษะแรงงาน (SKILL), ระดับการเปิดประเทศ (OPEN), การกีดกันทางการค้า (TRADEDIS), อัตราแลกเปลี่ยน (ER) และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DM) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนได้ร้อยละ 35.65 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 6.5917 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.15 มีผลต่อตัวแปรตาม USFDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-8 ในภาคผนวก ข. ไม่พบว่ามีตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.17 พบว่าตัวแปร OPEN มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และตัวแปร RGDP RGDPA และ SKILL มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปร GRGDP GRGDPA RWAGE INFRA TRADEDIS ER และ DM ไม่มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDP RGDPA GRGDPA RWAGE OPEN และ ER มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร GRGDP INFRA SKILL TRADEDIS และ DM มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.6.3.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกาในอาเซียน โดยใช้สมการที่ 6.16 ในการทดสอบได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.18

ตารางที่ 6.18 ผลการประมาณค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในอาเซียนด้วยวิธี dummy variables test

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = USFDI _{it}	
	Coefficient	t-statistic
Constant	342.8142	0.7471
RGDP _{it}	0.0020	1.9055*
RGDPA _{it}	0.0007	0.7894
GRGDP _{it}	-37.0560	-2.1892**
GRGDPA _{it}	2.5323	0.5425
RWAGE _{it}	-0.0009	-0.7137
INFRA _{it}	20.0426	0.4063
SKILL _{it}	-64.6727	-2.9821***
OPEN _{it}	3.5346	3.5619***
TRADEDIS _{it}	28.8779	1.1861
ER _{it}	-0.0543	-0.7389
DM	-238.9962	-0.8099
DMAFTA _{it}	1114.3170	1.8959*
DMRGDPA _{it}	0.0002	0.0980
DMGRGDPA _{it}	13.8013	1.7140*
DMTRADEDIS _{it}	-121.6428	-1.9545*
	R ² 0.4834	F-statistic 5.9896
	Adjusted R ² 0.4027	N = 125
	D.W. stat 1.6848	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*RGDPA

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*GRGDPA

DMTRADEDIS คือ differential slope coefficient = DMAFTA*TRADEDIS

จากตารางที่ 6.18 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 5.9896 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA และ DMRGDPA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient และ differential slope coefficient ตามลำดับไม่มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนตัวแปร DMGRGDPA และ DMTRADEDIS ซึ่งเป็น differential slope coefficient เช่นกันมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่า

สมการ 6.16 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนโดยรวม

6.6.4 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรป

6.6.4.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

สำหรับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรปในอาเซียนนั้น เนื่องจากมีปัญหาทางด้านความจำกัดของข้อมูล ดังนั้นขอบเขตการศึกษาที่ใช้ในกรณีนี้ก็คือ ปี พ.ศ.2528-2543 ซึ่งผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.17 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรปในอาเซียน โดยได้ใช้ pooled regression ในการประมาณค่า มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.19 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรปในอาเซียน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = $EUFDI_{it}$	
	Coefficient	t-statistic
Constant	99.9572	0.0617
$RGDP_{it}$	0.0070	2.0812**
$RGDPA_{it}$	0.0034	1.7579*
$GRGDP_{it}$	-18.9985	-0.4174
$GRGDPA_{it}$	-6.3262	-0.5794
$RWAGE_{it}$	0.0013	0.2368
$INFRA_{it}$	74.6246	0.5153
$SKILL_{it}$	-98.4491	-1.5447
$OPEN_{it}$	-2.7084	-0.9236
$TRADEDIS_{it}$	-71.8906	-0.5679
ER_{it}	-0.0759	-0.3813
DM	901.2458	1.9501*
	R^2 0.5158	F-statistic 6.5846
	Adjusted R^2 0.4374	N = 80
	D.W. stat 1.2816	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R^2 มีค่าเท่ากับ 0.4374 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP (RGDP), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP (GRGDP), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGE), โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRA), ทักษะแรงงาน (SKILL), ระดับการเปิดประเทศ (OPEN), การกีดกันทางการค้า (TRADEDIS), อัตราแลกเปลี่ยน (ER) และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DM) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนได้ร้อยละ 43.74 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 6.5846 และมีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.17 มีผลต่อตัวแปรตาม EUFDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-9 ในภาคผนวก ข. ไม่พบว่ามีตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.19 พบว่าตัวแปร RGDP มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และตัวแปร RGDPA และ DM มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนตัวแปร GRGDP GRGDPA RWAGE INFRA SKILL OPEN TRADEDIS และ ER ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDP RGDPA INFRA TRADEDIS และ ER มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร GRGDP GRGDPA RWAGE SKILL OPEN และ DM มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.6.4.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรปในอาเซียน โดยใช้สมการที่ 6.18 ในการทดสอบได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.20

ตารางที่ 6.20 ผลการประมาณค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรป
ในอาเซียนด้วยวิธี dummy variables test

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = EUFDI _{it}	
	Coefficient	t-statistic
Constant	4029.9310	1.4789
RGDP _{it}	0.0086	2.4626**
RGDPA _{it}	-0.0040	-0.8003
GRGDP _{it}	-40.7864	-0.8152
GRGDPA _{it}	7.4275	0.4872
RWAGE _{it}	-0.0007	-0.1274
INFRA _{it}	18.6268	0.1173
SKILL _{it}	-110.2106	-1.6528
OPEN _{it}	-2.3211	-0.7909
TRADEDIS _{it}	-133.6972	-1.0303
ER _{it}	-0.0790	-0.3732
DM	1550.1500	2.0851**
DMAFTA _{it}	-6386.9260	-2.1775**
DMRGDPA _{it}	0.0106	1.8102*
DMGRGDPA _{it}	-14.0563	-0.6588
DMTRADEDIS _{it}	219.9162	1.2573
	R ² 0.5518	F-statistic 5.2521
	Adjusted R ² 0.4467	N = 80
	D.W. stat 1.4496	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*RGDPA

DMGRGDPA คือ differential slope coefficient = DMAFTA*GRGDPA

DMTRADEDIS คือ differential slope coefficient = DMAFTA*TRADEDIS

จากตารางที่ 6.20 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 5.2521 และมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และตัวแปร DMRGDPA ซึ่งเป็น differential slope coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนตัวแปร DMGRGDPA และ DMTRADEDIS ซึ่งเป็น differential slope coefficient เช่นกันไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่น

ร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่าสมการ 6.18 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ของสหภาพยุโรปที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนโดยรวม

6.6.5 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้

6.6.4.1 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

สำหรับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้ในอาเซียนนั้น เนื่องจากมีปัญหาทางด้านความจำกัดของข้อมูล ดังนั้นขอบเขตการศึกษาที่ใช้ในกรณีนี้ก็คือ ปี พ.ศ.2527-2543 ซึ่งผลการประมาณค่าจากสมการที่ 6.19 ซึ่งเป็นสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้ในอาเซียน โดยได้ใช้ pooled regression ในการประมาณค่า มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.21 ผลการประมาณการสมการปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
ของประเทศเกาหลีใต้ในอาเซียน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = $KFDI_{it}$	
	Coefficient	t-statistic
Constant	-133.0737	-0.8614
$RGDP_{it}$	-0.0004	1.3655
$RGDPA_{it}$	-0.0001	-0.7349
$GRGDP_{it}$	5.4808	1.2837
$GRGDPA_{it}$	0.1168	0.1047
$RWAGE_{it}$	0.0008	1.6518
$INFRA_{it}$	17.3056	1.2559
$SKILL_{it}$	-5.2822	-0.8463
$OPEN_{it}$	0.4337	1.3488
$TRADEDIS_{it}$	21.8698	1.8121*
ER_{it}	-0.0504	-2.5892**
DM	4.6086	0.0995
	R^2 0.4489	F-statistic 5.1089
	Adjusted R^2 0.3610	N = 85
	D.W. stat 1.0737	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.*** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ผลการประมาณค่า พบว่า ค่า Adjusted R^2 มีค่าเท่ากับ 0.3610 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร real GDP (RGDP), real GDP ของอาเซียน (RGDPA), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP (GRGDP), อัตราการเจริญเติบโตของ real GDP ของอาเซียน (GRGDPA), ค่าจ้างที่แท้จริง (RWAGE), โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (INFRA), ทักษะแรงงาน (SKILL), ระดับการเปิดประเทศ (OPEN), การกีดกันทางการค้า (TRADEDIS), อัตราแลกเปลี่ยน (ER) และเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ (DM) สามารถใช้อธิบายปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนได้ร้อยละ 36.10 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 5.1089 และมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระในสมการที่ 6.19 มีผลต่อตัวแปรตาม KFDI

สำหรับการทดสอบว่าเกิดปัญหาตัวแปรอิสระในสมการบางคู่มีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน (multicollinearity) หรือไม่ จึงได้ทำการตรวจสอบทางสถิติจากค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตารางที่ ข-10 ในภาคผนวก ข. ไม่พบว่ามีตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติต่อกัน

ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ ดังแสดงในตารางที่ 6.21 พบว่าตัวแปร ER มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และตัวแปร TRADEDIS มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนตัวแปร RGDP RGDPA GRGDP GRGDPA RWAGE INFRA SKILL OPEN และ DM ไม่มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยตัวแปร RGDP GRGDP GRGDPA INFRA OPEN และ ER มีเครื่องหมายตามที่คาดการณ์ไว้ ส่วนตัวแปร RGDPA RWAGE SKILL TRADEDIS และ DM มีเครื่องหมายตรงข้ามกับที่คาดการณ์ไว้

6.6.5.2 ผลการทดสอบ Structural Change

การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test สำหรับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้ในอาเซียน โดยใช้สมการที่ 6.20 ในการทดสอบได้ผลการประมาณค่าดังตารางที่ 6.22

ตารางที่ 6.22 ผลการประมาณค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้
ในอาเซียนด้วยวิธี dummy variables test

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม = $KFDI_{it}$	
	Coefficient	t-statistic
Constant	-591.1296	-2.3246**
$RGDP_{it}$	0.0003	1.0949
$RGDPA_{it}$	0.0008	1.7179*
$GRGDP_{it}$	10.2466	2.3053**
$GRGDPA_{it}$	0.1623	0.1108
$RWAGE_{it}$	0.0009	1.7210*
$INFRA_{it}$	9.6333	0.6529
$SKILL_{it}$	-0.8405	-0.1334
$OPEN_{it}$	0.3862	1.2035
$TRADEDIS_{it}$	23.6982	1.9438*
ER_{it}	-0.0383	-1.9081*
DM	-24.8249	-0.3501
$DMAFTA_{it}$	519.5327	1.8092*
$DMRGDPA_{it}$	0.0012	2.1969**
$DMGRGDPA_{it}$	-2.5488	-1.2441
$DMTRADEDIS_{it}$	3.8234	0.2174
	R^2 0.5188	F-statistic 4.6721
	Adjusted R^2 0.4078	N = 85
	D.W. stat 1.1883	

ที่มา : จากการประมาณค่า

หมายเหตุ : 1.DMAFTA คือ differential intercept coefficient

2.DMRGDPA คือ differential slope coefficient = $DMAFTA * RGDPA$

$DMGRGDPA$ คือ differential slope coefficient = $DMAFTA * GRGDPA$

$DMTRADEDIS$ คือ differential slope coefficient = $DMAFTA * TRADEDIS$

จากตารางที่ 6.22 พบว่า ค่า F-statistic เท่ากับ 4.6721 และมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ปรากฏว่า ตัวแปร DMAFTA ซึ่งเป็นค่า differential intercept coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และตัวแปร DMRGDPA ซึ่งเป็น differential slope coefficient มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปร DMGRGDPA และ DMTRADEDIS ซึ่งเป็น differential slope coefficient เช่นกัน ไม่มีนัยสำคัญ ณ.ระดับความเชื่อมั่น

ร้อยละ 90 แสดงว่า จากการประมาณค่าสมการ 6.20 เกิด structural change นั่นคือ การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ของประเทศเกาหลีใต้ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนโดยรวม

หลังจากพิจารณาผลการศึกษานี้ในแต่ละประเทศแล้วสามารถสรุปผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์และ structural change ได้ดังตารางที่ 6.23 และ 6.24 ตามลำดับ

ตารางที่ 6.23 สรุปผลการศึกษากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ จำแนกตามรายประเทศ

ตัวแปรอิสระ	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	อาเซียน
RGDP	0.0246 (6.8354)***	0.0357 (5.0909)***	-3.1041 (-3.0101)***	-	-	0.0152 (6.4232)***
RGDPA	0.0021	0.0062 (4.6258)***	0.0022	0.0074 (2.4984)**	0.0005	0.0048 (3.0353)***
GRGDP	-113.0957	74.5713 (2.1005)*	90.6011 (4.0335)***	-200.4842 (-2.2828)**	-121.3885 (-4.1404)***	-61.9066
GRGDPA	-34.6952 (-1.8869)*	-7.4945	-12.7991 (-1.8944)*	7.6357	-1.8313	0.2199
RWAGE	0.0141 (2.2488)**	-	0.2311 (2.1110)*	-	-	-0.0077 (-2.5848)**
INFRA	118.3439	-125.7649	-75.2992	-	112.1094	235.7465 (2.7293)***
SKILL	-	-220.6817	427.1713 (2.2218)**	710.4642 (2.4182)**	-531.1376 (-5.7251)***	-111.5837 (2.3585)**
OPEN	44.1550 (4.0976)***	14.2657 (1.9845)*	21.2930 (2.8183)**	75.8897 (5.3908)***	71.2544 (8.2178)***	11.6240 (5.2315)***
TRADEDIS	-98.2619	-648.7258 (-2.2098)**	-144.1091 (-2.4002)**	-3604.7540 (-4.1828)***	23.4069	-39.1822
ER	-	-	-	-	-	-0.9877 (-6.0385)***
DM	-2549.9240 (-1.7550)*	-1706.1490 (-2.0515)*	-	948.8594	-	908.7077 (2.0064)**

หมายเหตุ : 1. ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

2. *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99
- ** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
- * หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ตารางที่ 6.24 สรุปผลการศึกษารทดสอบ structural change จำแนกตามรายประเทศ

ตัวแปรอิสระ	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย	อาเซียน
DMAFTA	-10365.8200 (-2.3002)**	5540.846 (2.0177)*	1493.5310	11492.1300	5217.5680 (3.3976)***	4929.1140 (2.6399)***
DMRGDPA	0.0261 (3.9156)***	0.0064 (2.7163)**	-0.0014	0.0380 (2.2541)**	0.0075 (3.3507)***	0.0175 (5.2497)***
DMGRGDPA	-105.1599 (-5.3688)***	34.6111 (2.4173)**	-9.6402	-69.5934 (-1.7757)*	-24.9089 (-1.8880)*	-54.0387 (-3.1966)***
DMTRADEDIS	-263.5035	-146.9649	-94.2571	-1588.0970	1124.1980 (4.9735)***	-421.1014
ผลการทดสอบ structural change	4	4	8	4	4	4

หมายเหตุ : 1. ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

2. *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

3. 4 เกิด structural change

8 ไม่เกิด structural change

จากผลการศึกษา structural change ดังตารางที่ 6.24 สามารถอธิบายเกี่ยวกับผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ที่มีต่อปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของแต่ละประเทศสมาชิกได้ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

DMAFTA (differential intercept coefficient) เป็นตัวแปรที่พิจารณาว่าเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA แล้วมีผลกระทบต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนและภูมิภาคอาเซียนหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ตัวแปร DMAFTA มีนัยสำคัญเพียง 3 ประเทศเท่านั้น คือ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย โดยการจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ประเทศมาเลเซีย และไทยในทางบวก ในขณะที่มีผลต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ประเทศอินโดนีเซียในทางลบ ส่วนประเทศสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ ตัวแปร DMAFTA ไม่มีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า การจัดตั้ง AFTA ไม่มีผลต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ประเทศ สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถอธิบายได้โดยการพิจารณา environmental change และ location advantage ของแต่ละประเทศสมาชิกเปรียบเทียบในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA โดยในกรณีของประเทศสิงคโปร์นั้นถึงแม้ว่าจะเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาสูงที่สุดในกลุ่ม

อาเซียน อีก ทั้ง ยัง มี ความ พร้อม ทั้ง ทาง ด้าน ทรัพยากร มนุษย์ และ โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ แต่ในด้าน environmental change ก่อนและหลังการจัดตั้ง AFTA ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก สิงคโปร์เดิมเป็นประเทศที่มีภาษีเป็น 0 อยู่แล้ว ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อพิจารณาในด้าน environmental change เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ทำให้ระดับอัตราภาษีและมีใช้ภาษีลดลง ทำให้ระดับการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนมากขึ้น แต่ในด้าน location advantage ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ (ASEAN-5) และยังมีปัญหาทางการเมืองภายในประเทศบ่อยครั้ง จึงทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในการเข้ามาลงทุนในฟิลิปปินส์ ถึงแม้ว่าจะมีการจัดตั้ง AFTA ก็ตาม ในขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีระดับการพัฒนาในระดับกลาง คือมาเลเซีย ไทยและอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าการจัดตั้ง AFTA จะทำให้ environmental change ของทั้ง 3 ประเทศเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม แต่ประเทศมาเลเซีย และไทย มีความพร้อมทางด้าน ทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มากกว่าประเทศอินโดนีเซีย จึงทำให้ประเทศมาเลเซียและไทยได้รับประโยชน์จากการจัดตั้ง AFTA ในการดึงดูด FDI เข้าสู่ประเทศ และเมื่อพิจารณาในส่วนของภูมิภาคอาเซียน พบว่า การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนในทางบวก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนโดยประเทศที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดคือ ประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับกลาง นั่นคือ ประเทศมาเลเซียและไทย ในขณะที่ประเทศที่มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจสูงและต่ำที่สุดในกลุ่มอาเซียนคือ สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ การจัดตั้ง AFTA ไม่มีผลต่อการดึงดูด FDI เข้าสู่ประเทศมากนัก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานการผลิตของนักลงทุนต่างประเทศภายในอาเซียน นั้นแสดงว่านักลงทุนต่างชาติตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA โดยการเข้ามาลงทุนในลักษณะ reorganizational investment (optimum location-seeking investment)

DMRGDPA (differential slope coefficient) เป็นผลทางด้านขนาดตลาดของกลุ่มอาเซียน ซึ่งผลการศึกษพบว่า ตัวแปร DMRGDPA มีนัยสำคัญในทุกประเทศยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ และมีนัยสำคัญในภูมิภาคอาเซียน โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่แต่ละประเทศสมาชิกและภูมิภาคอาเซียน ซึ่งอธิบายได้ว่าเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ทำให้อุปสรรคทางการค้าทั้งทางด้าน ภาษีและไม่ใช้ภาษีลดลง ทำให้ขนาดตลาดใหญ่ขึ้น โดยเมื่อรวมจำนวนประชากรของประเทศสมาชิกอาเซียนมีสูงถึงประมาณ 350 ล้านคน¹ ซึ่งถือเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ ผลดังกล่าวทำให้นักลงทุนสามารถ

¹ เป็นตัวเลขของจำนวนประชากรของประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดในการผลิต (economy of scale) ส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดต่ำลง จูงใจให้นักลงทุนทั้งภายในและภายนอกเข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น นั่นแสดงให้เห็นว่า การจัดตั้ง AFTA ทำให้เกิดการลงทุนประเภท rationalization investment (efficiency-seeking investment) ส่วนผลการศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งตัวแปร DMRGDPA ไม่มีนัยสำคัญในการดึงดูดปริมาณ FDI เข้าสู่ประเทศนั้น อธิบายได้ว่า นักลงทุนต่างประเทศยังขาดความเชื่อมั่นในเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศฟิลิปปินส์ จึงทำให้ผลของขนาดตลาดของอาเซียนที่ใหญ่ขึ้นจากการจัดตั้ง AFTA ไม่มีผลต่อปริมาณ FDI ของประเทศฟิลิปปินส์

DMRGDPA (differential slope coefficient) เป็นผลทางด้านการศึกษาเชิงปริมาณของเศรษฐกิจของกลุ่มอาเซียน ซึ่งผลการศึกษพบว่า ตัวแปร DMRGDPA มีนัยสำคัญทุกประเทศยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์และมีนัยสำคัญในภูมิภาคอาเซียน โดยมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่แต่ละประเทศสมาชิกและภูมิภาคอาเซียน ยกเว้นประเทศมาเลเซียที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่มาเลเซีย ซึ่งแสดงว่า เมื่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอาเซียนเพิ่มขึ้น ได้ส่งผลให้ปริมาณ FDI ไหลเข้าสู่ประเทศสมาชิกและภูมิภาคอาเซียนลดลง ซึ่งอธิบายได้ว่าถึงแม้ว่าการจัดตั้ง AFTA จะส่งผลให้ประเทศสมาชิกมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นซึ่งตามทฤษฎีแล้วน่าจะทำให้นักลงทุนต่างประเทศตอบสนองต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มปริมาณการลงทุน แต่ลักษณะการลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนส่วนใหญ่จะเข้ามาลงทุนเพื่อใช้อาเซียนเป็นฐานการผลิต เพื่อส่งออกมาดีกว่าที่จะเป็นการผลิตเพื่อตลาดภายในอาเซียนเอง ดังนั้น นักลงทุนจึงตอบสนองต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอาเซียนด้วยการลดปริมาณ FDI ลง นั่นแสดงให้เห็นว่า การจัดตั้ง AFTA ไม่ทำให้นักลงทุนตอบสนองด้วยการลงทุนในลักษณะ offensive import – substitution investment (market – seeking investment) ส่วนผลการศึกษาของประเทศมาเลเซียซึ่งตัวแปร DMRGDPA มีนัยสำคัญในการดึงดูดปริมาณ FDI เข้าสู่ประเทศ โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก อธิบายได้ว่า ประเทศมาเลเซีย เป็นประเทศที่มีตลาดภายในประเทศที่ค่อนข้างเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ (ยกเว้นประเทศสิงคโปร์) ดังนั้นจึงทำให้การลงทุนเพื่อป้องกันตลาดภายในมาเลเซียเพียงอย่างเดียวจึงไม่ดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนมากนัก แต่เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ซึ่งทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียนเพิ่มขึ้น จึงทำให้นักลงทุนสามารถขยายการลงทุนในประเทศมาเลเซียเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการขยายตัวของอุปสงค์ของตลาดอาเซียนที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

DMTRADEDIS (differential slope coefficient) เป็นผลทางด้านการกีดกันทางการค้า ซึ่งผลการศึกษพบว่า ตัวแปร DMTRADEDIS มีนัยสำคัญเพียงประเทศเดียวเท่านั้นคือ ประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ประเทศไทย ในขณะที่ไม่มีนัยสำคัญในอีก 4 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ รวมทั้ง อาเซียน ซึ่งอธิบายได้ว่า หลังจากที่มีการจัดตั้ง AFTA ได้ทำให้การค้าภายในกลุ่มอาเซียนเพิ่มขึ้น ซึ่งการที่การค้าภายในกลุ่มอาเซียนเพิ่มสูงขึ้นนอกจากจะเป็นผลมาจากการจัดตั้ง AFTA แล้ว ยังมีสาเหตุหลักมาจากการค้าภายในของบริษัทข้ามชาติ (intra-firm trade) รวมทั้ง สถานการณ์ภายนอกกลุ่มอาเซียนนั้นมีการแข่งขันทางการค้าและมีความไม่แน่นอนมากขึ้น ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนหันมาทำการค้าและขยายตลาดภายในกลุ่มมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการที่การค้าภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นมิได้เป็นผลมาจากการเบี่ยงเบนทางการค้า (trade diversion) ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดตั้ง AFTA มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อกีดกันประเทศนอกกลุ่มอย่างเช่นสหภาพยุโรป แต่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศทั้งจากนักลงทุนภายในและนอกภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้เข้ามาใช้ประโยชน์จากการลดอุปสรรคทางการค้าทั้งทางด้านภาษีและมิใช่ภาษี ซึ่งจะทำให้ให้นักลงทุนสามารถตั้งฐานการผลิตได้ตามความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิก จึงทำให้ตัวแปรการกีดกันทางการค้าไม่มีผลต่อการดึงดูดปริมาณ FDI ให้เข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน นั้น แสดงให้เห็นว่า นักลงทุนต่างชาติไม่ได้ตอบสนองการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ defensive import – substitution investment (tariff – jumping investment) ส่วนผลการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งตัวแปร DMTRADEDIS มีนัยสำคัญในการดึงดูดปริมาณ FDI เข้าสู่ประเทศ โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก กล่าวคือ อัตราส่วนการกีดกันทางการค้าลดลงทำให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนลดลง อธิบายได้ว่า ในการจัดตั้ง AFTA ได้ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกจากประเทศภายนอกและในกลุ่มอาเซียนมายังประเทศไทย (การนำเข้าของประเทศไทย) เพิ่มมากขึ้น โดยที่มูลค่าการส่งออกจากประเทศในกลุ่มอาเซียนมายังประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวที่สูงกว่า จึงส่งผลให้อัตราส่วนของการกีดกันทางการค้าลดลง ดังนั้นเมื่อการจัดตั้ง AFTA มิได้ทำให้การส่งออกของประเทศนอกกลุ่มมายังประเทศไทยลดลง นักลงทุนต่างประเทศจึงตอบสนองต่ออัตราการกีดกันทางการค้าที่ลดลงในทิศทางที่ลดลง

และจากผลการศึกษา structural change ดังตารางที่ 58 ทำให้สามารถอธิบายเกี่ยวกับผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ที่มีต่อปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียน ซึ่งการพิจารณาผลการศึกษาดังกล่าวยังทำให้ทราบถึงการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการลงทุนเพื่อตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ของประเทศผู้ลงทุนหลักด้วย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6.25 สรุปผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์ จำแนกตามประเทศ
ผู้ลงทุนหลักในอาเซียน

ตัวแปรอิสระ	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	สหภาพยุโรป	เกาหลีใต้
RGDP	0.0008	0.0026 (2.5023)**	0.0070 (2.0812)**	0.0004
RGDPA	0.0009	0.0017 (2.5609)**	0.0034 (1.7579)*	-0.0001
GRGDP	-3.4791	-25.4993	-18.9985	5.4808
GRGDPA	5.2681	5.9934	-6.3262	0.1168
RWAGE	0.0039 (3.1497)***	-0.0016	0.0013	0.0008
INFRA	82.7968 (2.2712)**	-40.5947	74.6246	17.3056
SKILL	-46.3790 (-2.3227)**	-52.7498 (-2.4073)**	-98.4491	-5.2822
OPEN	0.8291	3.3367 (3.4017)***	-2.7084	0.4337
TRADEDIS	-38.7865 (-2.0404)**	4.8739	-71.8906	21.8698 (1.8121)*
ER	-0.1604 (-2.3236)**	-0.0147	-0.0759	-0.0504 (-2.5892)**
DM	288.0416	200.9013	901.2458 (1.9501)*	4.6086

หมายเหตุ : 1. ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

2. *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ตารางที่ 6.26 สรุปผลการศึกษาการทดสอบ structural change จำแนกตามรายประเทศ
ผู้ลงทุนหลักในอาเซียน

ตัวแปรอิสระ	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	สหภาพยุโรป	เกาหลีใต้
DMAFTA	18.4.4980 (1.9789)*	1114.3170 (1.8959)*	-6386.9260 (-2.1775)**	519.5327 (1.8092)*
DMRGDPA	0.0041 (2.4950)**	0.0002	0.0106 (1.8102)*	0.0012 (2.1969)**
DMGRGDPA	-17.9800 (-2.1819)**	13.8013 (1.7140)*	-14.0563	-2.5488
DMTRAEDIS	-0.5384	-121.6428 (-1.9545)*	219.9162	3.8234
ผลการทดสอบ structural change	4	4	4	4

หมายเหตุ : 1. ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

2. *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ความมีนัยสำคัญ ณ. ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

3. 4 เกิด structural change

8 ไม่เกิด structural change

ประเทศญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่าตัวแปร DMAFTA DMRGDPA และ DMGRGDPA มีนัยสำคัญต่อการกำหนดปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน โดยตัวแปร DMAFTA และ DMRGDPA มีความสัมพันธ์ในทางบวก ในขณะที่ตัวแปร DMGRGDPA มีความสัมพันธ์ในทางลบ ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ได้ส่งผลให้ environmental change ของอาเซียนเปลี่ยนแปลงไป โดยจะเห็นได้จาก ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถลดอัตราภาษีเฉลี่ย² จากร้อยละ 12.76 ในปี 1993 เหลือร้อยละ 2.73 ในปี 2002 นอกจากนั้นประเทศสมาชิกอาเซียนยังได้มีการปรับปรุงนโยบายทั้งทางด้านการค้าและการลงทุนให้ความโปร่งใสและสอดคล้องกันมากขึ้น ประกอบกับทางด้าน location advantage นั้นภูมิภาคอาเซียนยังมีความพร้อมทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและมนุษย์ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจด้วย จึงทำให้ปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่นไหลเข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น โดยนักลงทุนญี่ปุ่นตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ rationalization

² อัตราภาษีเฉลี่ยของประเทศสมาชิกอาเซียน 6 ประเทศคือ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

investment (efficiency-seeking investment) เนื่องจากสาเหตุที่ทำให้นักลงทุนญี่ปุ่นเคลื่อนย้ายการลงทุนไปยังต่างประเทศ ก็คือต้องการลดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนด้านค่าที่ดินและแรงงาน รวมทั้งนักลงทุนญี่ปุ่นหันมาทำการลงทุนในลักษณะ regional network มากขึ้น โดยจัดตั้งฐานการผลิตตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ ซึ่งนอกจากจะทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้แล้ว ยังสามารถป้องกันการรั่วไหลของเทคโนโลยีได้ด้วย (Chung-Sok Suh and Suarh Taruman, 1999) ดังนั้น เมื่ออุปสรรคทางการค้าลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดตั้ง AFTA ทำให้ขนาดตลาดใหญ่ขึ้น นักลงทุนญี่ปุ่นได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดในการผลิต (economy of scale) ส่งผลให้สามารถปรับเปลี่ยนหรือจัดตั้งฐานการผลิตตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน จึงทำให้นักลงทุนเคลื่อนย้ายฐานการผลิตเข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น

ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่าตัวแปร DMAFTA DMGRGDPA และ DMTRADEDIS มีนัยสำคัญต่อการกำหนดปริมาณ FDI ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน โดยตัวแปร DMAFTA และ DMGRGDPA มีความสัมพันธ์ในทางบวก ในขณะที่ตัวแปร DMTRADEDIS มีความสัมพันธ์ในทางลบ ซึ่งอธิบายได้ว่าเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ได้ส่งผลให้ environmental change ของอาเซียนเปลี่ยนแปลงไป โดยจะเห็นได้จากประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถลดอัตราภาษีเฉลี่ยจากร้อยละ 12.76 ในปี 1993 เหลือร้อยละ 2.73 ในปี 2002 นอกจากนั้นประเทศสมาชิกอาเซียนยังได้มีการปรับปรุงนโยบายทั้งทางด้านการค้าและการลงทุนให้โปร่งใสและสอดคล้องกันมากขึ้น ประกอบกับทางด้าน location advantage นั้นภูมิภาคอาเซียนยังมีความพร้อมทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและมนุษย์ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจด้วย จึงทำให้ปริมาณ FDI ของประเทศสหรัฐอเมริกาเข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น โดยนักลงทุนสหรัฐอเมริกาคอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ offensive import – substitution investment (market – seeking investment) เนื่องจากสาเหตุที่ทำให้ให้นักลงทุนสหรัฐอเมริกาทำการลงทุนในต่างประเทศคือ การมีความได้เปรียบทางด้านความเป็นเจ้าของสินทรัพย์พิเศษบางอย่าง (ownership advantage) ซึ่งต่างกับในกรณีของนักลงทุนญี่ปุ่นที่ทำการลงทุนในต่างประเทศเพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันของตนไว้ ซึ่งเมื่อใช้ eclectic theory ของ Dunning มาใช้อธิบายอาจกล่าวได้ว่า location advantage ที่ดึงดูดการลงทุนของสหรัฐอเมริกาก็คือ ขนาดตลาดที่ใหญ่และอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของประเทศนั้น ๆ (Chung-Sok Suh and Suarh Taruman, 1999) ดังนั้น เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ซึ่งส่งผลให้ขนาดตลาดของอาเซียนใหญ่ขึ้น และนักลงทุนสหรัฐอเมริกาคาดว่าจะทำให้อุปสรรคทางการค้าที่มีต่อประเทศนอกกลุ่มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอุปสรรคที่มีใช้ภาษี จึงทำให้นักลงทุนสหรัฐอเมริกาคอบสนองต่อปัจจัย

ทางด้านขนาดตลาดและการกีดกันทางการค้ามากกว่าปัจจัยด้านอื่น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่านักลงทุนสหรัฐอเมริกาตอบสนองการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในรูปแบบ offensive import-substitution investment (market-seeking investment) และ defensive import-substituting investment (tariff-jumping investment)

สหภาพยุโรป ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปร DMAFTA และ DMRGDPA มีนัยสำคัญต่อการกำหนดปริมาณ FDI ของสหภาพยุโรปที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน โดยตัวแปร DMAFTA มีความสัมพันธ์ในทางลบ หมายถึงเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ส่งผลให้ปริมาณ FDI ของสหภาพยุโรปไหลเข้าสู่อาเซียนลดลง ส่วนตัวแปร DMRGDPA มีความสัมพันธ์ในทางบวก จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า ในช่วงเวลาที่มีการจัดตั้ง AFTA ทางด้านยุโรปตะวันตกได้มีการรวมกลุ่มในทั้งในเชิงลึก (deepening) กล่าวคือ ได้มีการพัฒนาการรวมกลุ่มเป็นยุโรปตลาดเดียว (single market) และมีการพัฒนาเป็นสหภาพยุโรป และมีการรวมกลุ่มในเชิงแนวกว้าง (widening) โดยมีการขยายจำนวนสมาชิก (enlargement) ไปทางกลุ่มประเทศยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกมากขึ้น จึงทำให้นักลงทุนยุโรปหันไปลงทุนภายในกลุ่มของตนและ/หรือย้ายฐานการลงทุนไปทางยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ปริมาณ FDI ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนลดลงถึงแม้ว่าจะมีการจัดตั้ง AFTA ก็ตาม โดยถึงแม้ว่าการเคลื่อนย้ายการลงทุนไปยังต่างประเทศของนักลงทุนยุโรปสาเหตุหลักอาจไม่ได้มาจากความต้องการลดต้นทุนการผลิตเหมือนประเทศญี่ปุ่นหรือเกาหลีใต้ แต่ผลการศึกษาข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่านักลงทุนยุโรปตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ rationalization investment (efficiency-seeking investment)

ประเทศเกาหลีใต้ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปร DMAFTA และ DMRGDPA มีนัยสำคัญต่อการกำหนดปริมาณ FDI ของประเทศเกาหลีใต้ที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน โดยทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทางบวก ซึ่งอธิบายได้ว่าเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ได้ส่งผลให้ environmental change ของอาเซียนเปลี่ยนแปลงไป โดยจะเห็นได้จากประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถลดอัตราภาษีเฉลี่ยจากร้อยละ 12.76 ในปี 1993 เหลือร้อยละ 2.73 ในปี 2002 นอกจากนั้นประเทศสมาชิกอาเซียนยังได้มีการปรับปรุงนโยบายทั้งทางการค้าและการลงทุนให้ความโปร่งใสและสอดคล้องกันมากขึ้น ประกอบกับทางด้าน location advantage นั้นภูมิภาคอาเซียนยังมีความพร้อมทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและมนุษย์ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจด้วย จึงทำให้ปริมาณ FDI ของประเทศเกาหลีใต้เข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น โดยนักลงทุนเกาหลีใต้ตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ

rationalization investment (efficiency-seeking investment) เนื่องจากสาเหตุหลักที่ผลักดันให้นักลงทุนเกาหลีใต้เคลื่อนย้ายฐานการผลิตไปยังต่างประเทศ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักเดียวกับประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ดังนั้นเมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ซึ่งทำให้อุปสรรคทั้งทางด้านภาษีและมิใช่ภาษีลดลง ส่งผลให้นักลงทุนเกาหลีใต้ลดต้นทุนการผลิตได้โดยเข้ามาตั้งฐานการผลิตตามความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ได้สะดวกมากขึ้น

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปภาพรวมของผลกระทบจากการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ได้ว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ทำให้อุปสรรคทางการค้าทั้งทางด้านภาษีและมิใช่ภาษีลดลง ส่งผลให้การค้าภายในกลุ่มขยายตัว กระตุ้นให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรใหม่ภายในกลุ่ม ทำให้นักลงทุนได้รับประโยชน์จากการเข้ามาจัดตั้งหรือปรับเปลี่ยนที่ตั้งในการผลิตได้ตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของแต่ละประเทศสมาชิก ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังจากการจัดตั้ง AFTA ในปี 1993 อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมวิทย์ เทคโนโลยีและอุปกรณ์สื่อสาร รวมทั้งอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้รับปริมาณ FDI เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นการจัดตั้ง AFTA ยังส่งผลให้ขนาดตลาดภายในอาเซียนใหญ่ขึ้นทำให้นักลงทุนได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดในการผลิต (economy of scale) ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตในระยะยาวลดลง จูงใจให้นักลงทุนทั้งภายในและนอกภูมิภาคเข้ามาทำการลงทุนเพิ่มขึ้น

การจัดตั้ง AFTA เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในลักษณะที่เรียกว่า “open regionalism” กล่าวคือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมิได้กีดกันประเทศนอกกลุ่มทั้งในด้านการค้าและการลงทุน แต่กลับมีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาทำการลงทุนมากขึ้นซึ่งแตกต่างจากการรวมกลุ่มในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น สหภาพยุโรป นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า การจัดตั้ง AFTA ถึงแม้ว่าจะทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นแต่นักลงทุนกลับตอบสนองต่อผลดังกล่าวในทิศทางที่ลดลง เนื่องจากนักลงทุนส่วนใหญ่เข้ามาลงทุนในอาเซียนเพื่อใช้เป็นฐานการส่งออกมากกว่าเพื่อตลาดภายในอาเซียน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่านักลงทุนต่างชาติตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ reorganizational investment และ rationalization investment นั่นก็คือ เป็นการตอบสนองของนักลงทุนที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและการค้าเป็นไปในทิศทางที่ส่งเสริมกัน และเมื่อพิจารณาผลจากการจัดตั้ง AFTA โดยรวมจะพบว่า แต่ละประเทศได้รับผลกระทบที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศที่มีระดับการพัฒนาในระดับกลางคือ ประเทศมาเลเซียและไทย จะได้รับปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ประเทศมากขึ้น ส่วนประเทศอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาในระดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียและไทย จะได้รับปริมาณ FDI ลดลง ในขณะที่

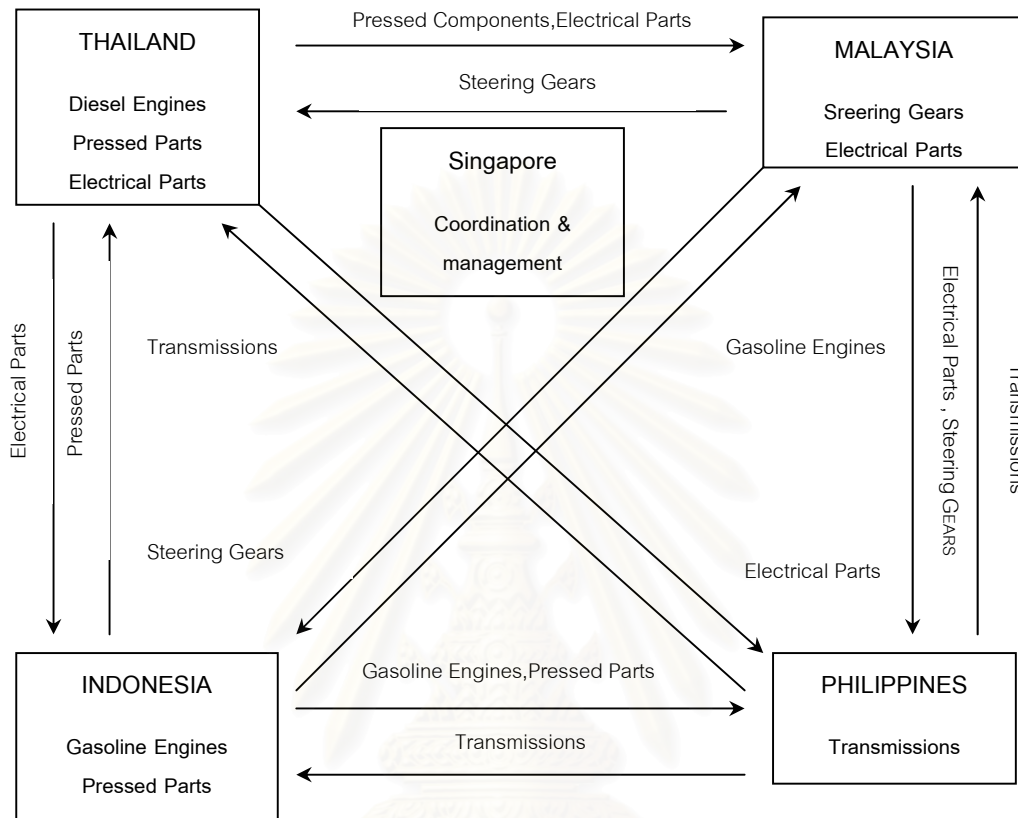
ประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงและต่ำที่สุดในกลุ่มอาเซียน คือ ประเทศสิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ไม่ได้รับผลกระทบจากการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI

และเมื่อพิจารณาผลของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ของประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียน จะพบว่าปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ ได้ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณ FDI ของสหภาพยุโรปไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนลดลง เนื่องจากทางยุโรปตะวันตก ได้มีการพัฒนาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทั้งในแนวเชิงกว้างและลึก จึงทำให้นักลงทุนหันไปลงทุนภายในกลุ่มหรือและทางยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกมากขึ้น ส่วนการตอบสนองการลงทุนต่อการจัดตั้ง AFTA ปรากฏว่า นักลงทุนญี่ปุ่นตอบสนองในลักษณะ rationalization investment (efficiency-seeking investment) โดยการเปลี่ยนแปลงหรือตั้งฐานการผลิตตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศสมาชิกอาเซียน ดังตัวอย่างการเข้ามาตั้งฐานการผลิตในอุตสาหกรรมรถยนต์ของบริษัท TOYOTA (รูปที่ 6.1) ซึ่งเป็นลักษณะการตอบสนองเช่นเดียวกับนักลงทุนสหภาพยุโรปและเกาหลีใต้ ส่วนนักลงทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาตอบสนองการจัดตั้ง AFTA ด้วยการลงทุนในลักษณะ offensive import-substitution investment (market-seeking investment) และ defensive import-substituting investment (tariff-jumping investment)

และเพื่อความสะดวกต่อการเข้าใจผลการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ที่มีต่อปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) จึงได้สรุปแผนภาพไว้อีกครั้งหนึ่งดังรูปที่ 6.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

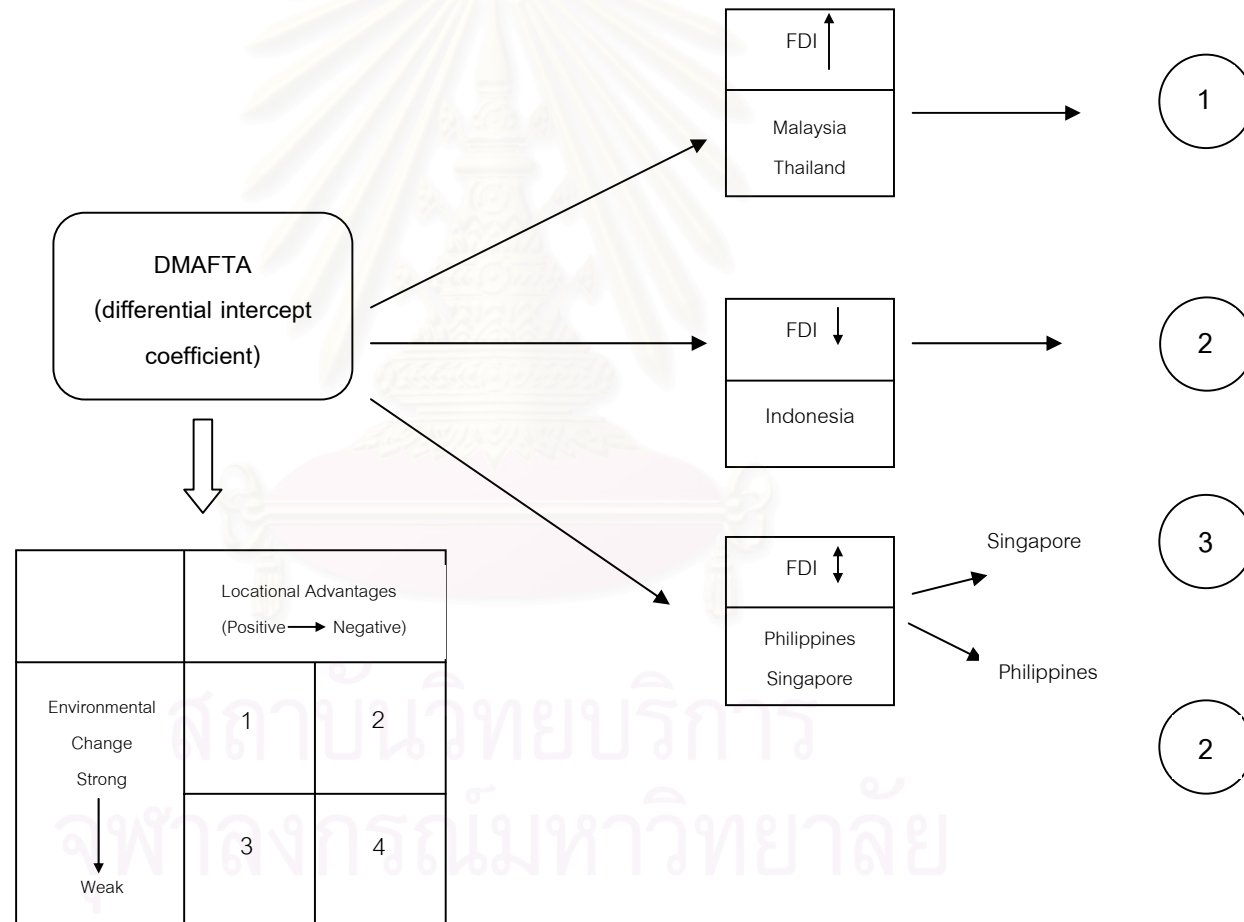
รูปที่ 6.1 การจัดตั้งฐานการผลิตรถยนต์ในภูมิภาคอาเซียนของบริษัท TOYOTA

ที่มา : Prema-Chandra Athukorala and Jayant Menon (1997). "AFTA and the Investment - Trade Nexus in ASEAN" The World Economy 20(2) :168

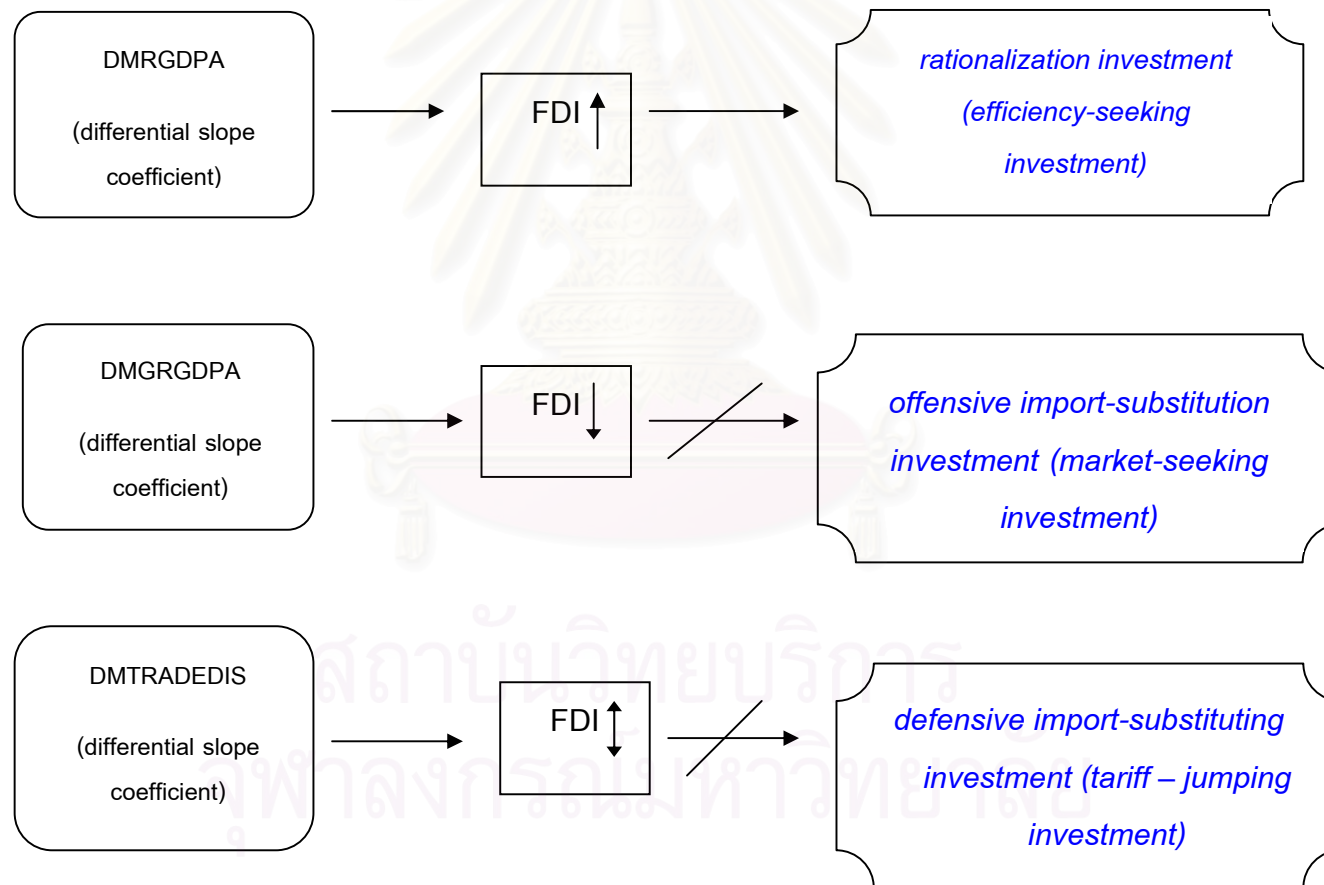
รูปที่ 6.2 ผลการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI

- ผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ของอาเซียน

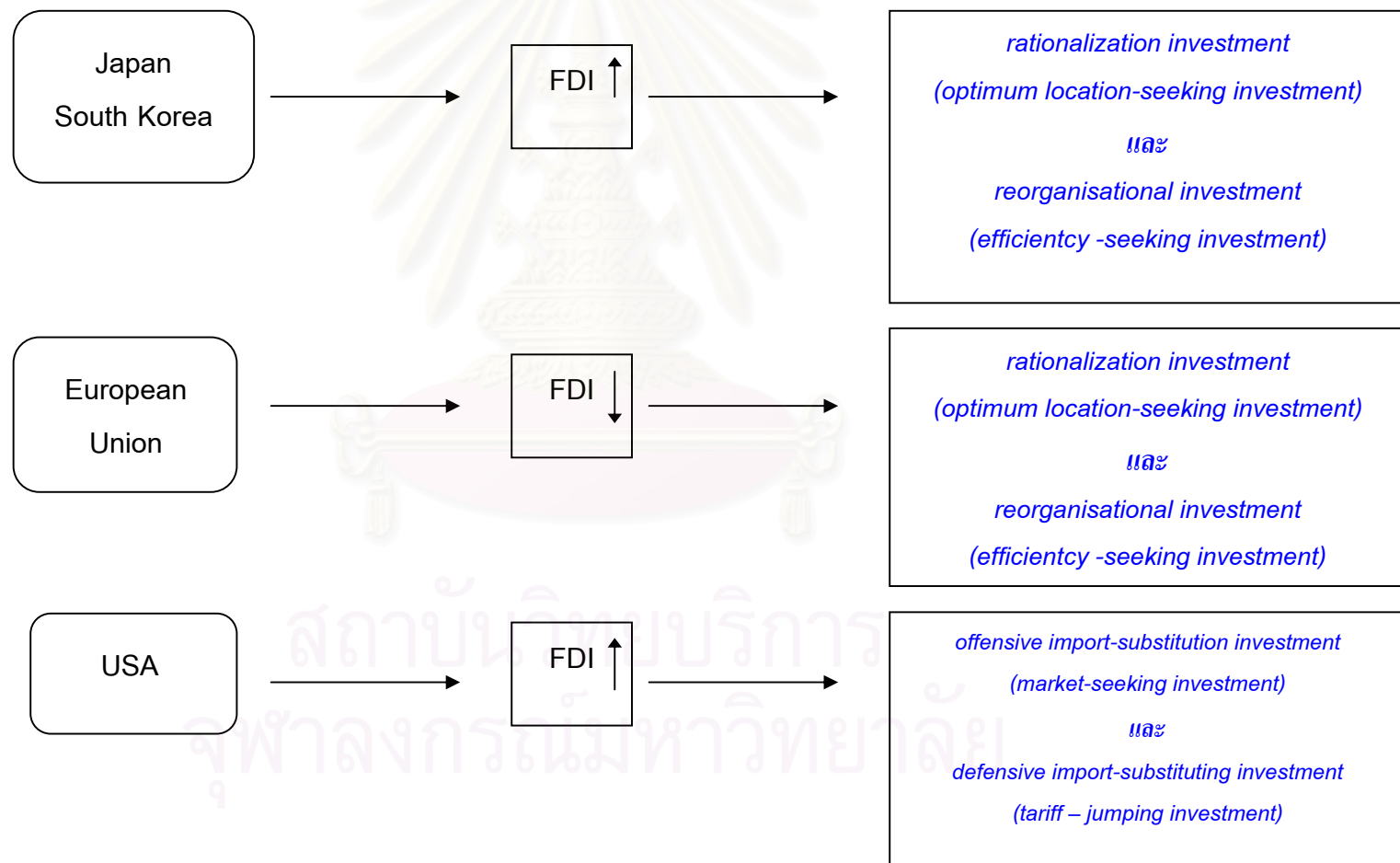
รูปที่ 6.2 ผลการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI (ต่อ)

- ผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ของอาเซียน

รูปที่ 6.2 ผลการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI (ต่อ)

- ผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ของประเทศผู้ลงทุนหลักในภูมิภาคอาเซียน

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนมีอิทธิพลต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) หรือไม่อย่างไร ซึ่งระยะเวลาของการศึกษาครอบคลุมตั้งแต่ปี 2518 ถึงปี 2543 โดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (regional economic integration) ในอาเซียนที่ทำการศึกษาได้แก่ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) และความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในอาเซียน ซึ่งในส่วนของเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) และความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่ง จะใช้การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (descriptive method) ส่วนเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) จะใช้การวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ (quantitative method) โดยทำการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติคือ สมการถดถอยหลายตัวแปร (multiple regression) และ pooled regression ซึ่งแบบจำลองที่ใช้คือ แบบจำลองที่ศึกษาถึงปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) เป็นตัวทดสอบแบบจำลอง และในการทดสอบว่าการจัดตั้ง AFTA มีผลต่อปริมาณ FDI ในอาเซียนหรือไม่ได้ใช้การทดสอบ structural change ด้วยวิธี dummy variables test โดยการศึกษาจะใช้ข้อมูลของประเทศกลุ่มอาเซียน-5 คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และในส่วนของประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียนใช้ข้อมูลของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และเกาหลีใต้

ผลการศึกษาในส่วนของวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งได้ทำการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอาเซียน พบว่า การจัดตั้ง AFTA ทำให้ประเทศสมาชิกได้รับผลกระทบที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศที่มีระดับการพัฒนาระดับกลางคือ ประเทศมาเลเซียและไทย ได้รับปริมาณ FDI ที่เข้าสู่ประเทศมากขึ้น ส่วนประเทศอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศที่มีการพัฒนาในระดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียและไทย ได้รับปริมาณ FDI ลดลง ในขณะที่ประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงและต่ำที่สุดในกลุ่มอาเซียน คือ ประเทศสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ ไม่ได้รับผลกระทบจากการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อปริมาณ FDI ที่ชัดเจน ซึ่งผลการศึกษา

ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AFTA ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานการผลิตของนักลงทุนต่างประเทศในอาเซียน ซึ่งกล่าวได้ว่านักลงทุนต่างชาติตอบสนองต่อการจัดตั้ง AFTA ด้วยการเข้ามาลงทุนในลักษณะ reorganizational investment (optimum location-seeking investment)

และผลการจัดตั้ง AFTA ได้ทำให้อุปสรรคทางการค้าทั้งมาตรการทางด้านภาษี และมีใช้ภาษีลดลง ส่งผลให้ขนาดตลาดของกลุ่มอาเซียนใหญ่ขึ้น ซึ่งผลดังกล่าวทำให้นักลงทุนสามารถได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) ในการผลิต ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลงจูงใจให้นักลงทุนทั้งภายในและนอกภูมิภาคเข้ามาลงทุนในอาเซียนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมแล้ว การจัดตั้ง AFTA ทำให้นักลงทุนต่างชาติตอบสนองด้วยการลงทุนในลักษณะ rationalization investment (efficiency-seeking investment) และถึงแม้ว่าในช่วงที่มีการจัดตั้ง AFTA ประเทศสมาชิกจะมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างสูง แต่กลับส่งผลให้ปริมาณ FDI ไหลเข้าสู่ประเทศสมาชิกและภูมิภาคอาเซียนลดลง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่ประเทศผู้ลงทุนส่วนใหญ่เข้ามาใช้อาเซียนเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกมากกว่าที่จะเป็นการผลิตเพื่อตลาดภายในอาเซียน ดังนั้นผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดตั้ง AFTA ไม่ทำให้นักลงทุนตอบสนองด้วยการลงทุนในลักษณะ offensive import – substitution investment (market – seeking investment)

ถึงแม้ว่าการจัดตั้ง AFTA จะส่งผลให้การค้าภายในของอาเซียน (intra-ASEAN trade) เพิ่มขึ้น แต่การเพิ่มขึ้นดังกล่าวมิได้เป็นผลมาจากการเบี่ยงเบนทางการค้า (trade diversion) แต่น่าจะเป็นผลมาจากการค้าภายในของบริษัทข้ามชาติ (intra-firm trade) รวมทั้งสถานการณ์ภายนอกกลุ่มอาเซียนที่มีการแข่งขันทั้งทางการค้าและการลงทุนและมีความไม่แน่นอนมากขึ้น จึงทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนหันมาทำการค้าและขยายตลาดภายในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า การจัดตั้ง AFTA ไม่ทำให้เกิดการตอบสนองของนักลงทุนในลักษณะ defensive import – substitution investment (tariff – jumping investment)

ผลการศึกษาในกรณีของผลกระทบของการจัดตั้ง AFTA ที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียน พบว่า ปริมาณ FDI ของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ ได้ไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปริมาณ FDI ของสหภาพยุโรปไหลเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนลดลง ส่วนผลการตอบสนองการลงทุนต่อการจัดตั้ง AFTA พบว่า นักลงทุนญี่ปุ่น สหภาพยุโรปและเกาหลีใต้ ตอบสนองการลงทุนในลักษณะ rationalization investment (efficiency-seeking investment) ในขณะที่นักลงทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาตอบสนองการลงทุน

ในรูปแบบ offensive import – substitution investment (market – seeking investment) และ defensive import – substitution investment (tariff – jumping investment)

ผลการศึกษาในส่วนของกรณีวิเคราะห์เชิงพรรณนา พบว่า เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) น่าจะเป็นข้อตกลงที่มีศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) เนื่องจากการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) จะเป็นการทำให้ความตกลงด้านการลงทุนในอาเซียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งก่อนการจัดตั้ง AIA กรอบความตกลงด้านการลงทุนมักจะมุ่งเน้นที่การให้ความคุ้มครองนักลงทุนเป็นสำคัญ แต่ AIA เป็นกลไกที่มีความเป็นขั้นตอนทางนโยบาย และมีการมุ่งเน้นการเปิดเสรีด้านการลงทุน โดยมีการวางกรอบเวลาการดำเนินการที่ชัดเจนรวมทั้งยังเป็นข้อตกลงที่เป็นความร่วมมือและประสานกันของประเทศสมาชิกเพื่อดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) และนอกจากจะมีความแตกต่างจากกรอบความตกลงด้านการลงทุนในอดีตแล้ว ยังมีความแตกต่างจากความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียนที่มักจะมุ่งเน้นความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะไปในบางอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ครอบคลุมในทุกอุตสาหกรรม และไม่จำเพาะเจาะจงด้านการผลิตเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ บุคคล และเทคโนโลยี อีกด้วย นอกจากนี้ เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ยังเป็นข้อตกลงที่มีหลายหน่วยงานเข้ามาประสานและรับผิดชอบ และยังเป็นข้อตกลงที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในแง่ของการเป็นกลไกที่จะทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศสมาชิกอาเซียนมีการพัฒนาไปได้พร้อม ๆ กัน ซึ่งจะทำให้ระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิกมีช่องว่างน้อยลง ซึ่งจะส่งผลต่อความน่าสนใจในการเข้ามาลงทุนในภูมิภาคอาเซียนของนักลงทุนต่างประเทศด้วย

ส่วนทางด้านความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ริเริ่มโครงการความร่วมมือต่าง ๆ หลายโครงการ ซึ่งอยู่ทั้งในขั้นตอนการเจรจา การศึกษา และดำเนินการ อาทิ กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit) โครงการโครงข่ายทางหลวงอาเซียน (The ASEAN Highway Network Project) โครงการสร้างทางรถไฟเชื่อมโยงคิงโปร์-คุนหมิง (Singapore-Kunming rail link project : SKRL project) กรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Inter-state) และกรอบความตกลงว่าด้วยการขนส่งหลายรูปแบบของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Multimodal Transport) เป็นต้น ซึ่งความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่ง

จะช่วยให้การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการเป็นไปอย่างสะดวก และเป็นการสนับสนุนพร้อมกับเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.2.1 การดำเนินการภายใต้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

1. ในปัจจุบันถึงแม้ว่ามาตรการทางด้านภาษีมีการดำเนินการไปในทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งในปี 2002 ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถลดอัตราภาษีเฉลี่ยเหลือร้อยละ 2.73 ทำให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในรูปแบบ regional production network มากขึ้น อย่างไรก็ตามรูปแบบการลงทุนดังกล่าวอาจยังไม่ชัดเจนมากนัก เนื่องจากยังมีอุปสรรคทางด้านมาตรการที่มิใช่ภาษี ซึ่งอาเซียนยังไม่มีแผนงาน นโยบายและการดำเนินการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลดมาตรการที่มิใช่ภาษี ดังนั้น ประเทศสมาชิกจึงควรมีความร่วมมือในการปรับปรุงนโยบายและออกแผนงานที่ชัดเจนในการลดมาตรการกีดกันทางการค้าที่มิใช่ภาษี ซึ่งถ้าประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถลดมาตรการที่มิใช่ภาษีได้น่าจะทำให้สามารถดึงดูด FDI เข้าสู่ภูมิภาคได้เพิ่มขึ้น

2. การดำเนินงานของ AFTA ในช่วงเวลาที่ผ่านมายังคงขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางเศรษฐกิจและส่งผลให้ประเทศสมาชิกมีท่าทีในการขอยกเว้นไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีที่ได้ตกลงร่วมกัน ซึ่งจะเห็นได้จากในช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน ทำให้ประเทศสมาชิกหลายประเทศแสดงท่าทีที่จะไม่ปฏิบัติตามพันธกรณี อาทิ ประเทศฟิลิปปินส์ไม่ยอมลดอัตราภาษีขั้นสุดท้ายในสินค้าข้าว ซึ่งเป็นสินค้าที่อยู่ในบัญชีอ่อนไหวสูงและกรณีที่ประเทศมาเลเซียขอชะลอการลดภาษีสินค้ารถยนต์ เป็นต้น โดยผลดังกล่าวอาจทำให้นักลงทุนต่างประเทศขาดความมั่นใจต่อท่าทีของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดำเนินการให้ AFTA เป็นเขตการค้าเสรีที่แท้จริง ดังนั้น ประเทศสมาชิกจึงควรร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องดังกล่าวโดยอาจจัดให้มีองค์กรตัดสินข้อพิพาททางการค้า กฏระเบียบ และบทลงโทษที่จะนำไปสู่การกำหนดหลักปฏิบัติของประเทศสมาชิกอย่างเป็นทางการ

3. ในปัจจุบันภาคเอกชนยังมีความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนค่อนข้างน้อย ซึ่งจะเห็นได้จากการมาขอใช้สิทธิประโยชน์จากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่ค่อนข้างน้อย ดังนั้น ภาครัฐบาลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศสมาชิกควรเผยแพร่การใช้ประโยชน์จากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนแก่ภาคเอกชนให้มากขึ้น

4. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของ AFTA มากขึ้น เนื่องจากภาคเอกชนจะเป็นภาคที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการจัดตั้ง AFTA

7.2.2 การดำเนินการภายใต้ข้อตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) และความร่วมมือด้านคมนาคมขนส่ง

1. ในปัจจุบันความพยายามในการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาที่สำคัญคือ กรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) เป็นกรอบความตกลงที่ยังถูกกำหนดจากกฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน โดยจะเห็นได้จากการที่แต่ละประเทศยังมีการจัดทำข้อสงวนต่อการเปิดเสรีการลงทุนและการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนต่างชาติ โดยจัดทำข้อสงวนดังกล่าวไว้ตามเกณฑ์ของกฎหมายภายใน รวมทั้งการกำหนดสัดส่วนในผู้ถือหุ้นต่างชาติให้ยึดตามกฎเกณฑ์ของกฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิก ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) มีความก้าวหน้าและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ประเทศสมาชิกควรหันมาจัดทำกรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA) ให้มีผลบังคับให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงกฎหมายภายในมากกว่าการให้กฎหมายภายในประเทศเป็นตัวขั้่นกรอบความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน (AIA)

2. การดำเนินการที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปรับกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกควรเป็นไปในลักษณะของการปรับให้กฎหมายภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนมีความสอดคล้องกันมากขึ้น โดยเฉพาะการลดความแตกต่างของการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ และอุปสรรคต่อการลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากเมื่อเกิดความแตกต่างด้านกฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิก จะทำให้นักลงทุนทำการตัดสินใจโดยพิจารณาเป็นรายประเทศ แทนที่จะพิจารณาการลงทุนทั้งภูมิภาค ดังนั้นเมื่อมีการปรับปรุงให้กฎหมายของประเทศสมาชิกมีความสอดคล้องกันก็จะทำให้การลงทุนจากต่างประเทศแพร่ขยายไปทั่วภูมิภาค

3. ส่งเสริมให้มีการจัดทำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เปิดเผย ถูกต้อง และสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก รวมทั้งควรจัดให้มีสถาบันหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในด้านการให้ข้อมูลที่เข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ให้นักลงทุนต่างชาติได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว

4. ถึงแม้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีความร่วมมือทางด้านคมนาคมขนส่งหลายโครงการ แต่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในขั้นตอนของการทำการศึกษาและ/หรือการดำเนินการในขั้นเริ่มต้น ซึ่งถือว่ายังมีการดำเนินการที่ล่าช้าในการรองรับการค้าและการลงทุนที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น ดังนั้นควรมีการเร่งดำเนินการให้ความร่วมมือด้านการคมนาคมขนส่งบรรลุโดยเร็ว ทั้งการขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศซึ่งผลดังกล่าวจะทำให้ภูมิภาคอาเซียนเกิดความเชื่อมโยงทางการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้การค้าและการลงทุนทั้งจากภายในและนอกกลุ่มเป็นไปอย่างสะดวก โดยเฉพาะจะเป็นการเอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงทางการผลิต

7.2.3 การดำเนินการในด้านอื่น

1. ในสถานการณ์โลกปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ได้หันมาให้ความสำคัญต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ทำให้ภูมิภาคอาเซียนต้องเผชิญกับคู่แข่งกันมากมาย โดยเฉพาะประเทศจีน ที่ได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งทำให้นักลงทุนต่างชาติย้ายฐานการลงทุนไปยังประเทศจีนมากขึ้น ดังนั้น ภูมิภาคอาเซียนจำเป็นต้องดำเนินการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับลึก (deeper integration) โดยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ก็ใกล้ที่จะบรรลุผลแล้ว การดำเนินการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเชิงลึกจึงมีความจำเป็นเพื่อเป็นการเสริมสร้างและดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ให้เข้าสู่ภูมิภาคมากขึ้น

2. ส่งเสริมและเร่งดำเนินการให้มีการเจรจาในระดับทวิภาคีระหว่างอาเซียนกับประเทศผู้ลงทุนหลักของอาเซียน โดยทำการส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติเห็นว่าภูมิภาคอาเซียนมีความได้เปรียบในการที่สามารถเข้ามาลงทุนในรูปแบบ regional production network รวมทั้งยังเป็นภูมิภาคที่มีกฎระเบียบ นโยบายด้านการลงทุนที่โปร่งใส เสรีและเป็นขั้นตอน ซึ่งนอกจากจะทำให้อาเซียนได้รับประโยชน์จากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของประเทศเหล่านั้นที่จะไหลเข้าสู่อาเซียนเพิ่มมากขึ้น ยังเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในการดึงปัจจัยการผลิตและพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเงินทุนและเทคโนโลยี

3. เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่า สามารถดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ในสัดส่วนที่มากกว่า ดังนั้น ประเทศสมาชิกที่มีระดับการพัฒนาในระดับที่สูงกว่าควรให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกที่มีระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่า โดยเฉพาะประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ ที่ยังขาด

ความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เงินทุน และทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งกฎระเบียบ และนโยบายต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ

4. ส่งเสริมความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค (sub-regional) เนื่องจากความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคจะมีความได้เปรียบด้านเขตแดนที่ใกล้ชิดกันของประเทศสมาชิก และยังมีวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน รวมทั้งในแต่ละประเทศยังมีความได้เปรียบในด้านที่แตกต่างกัน ความร่วมมืออนุภูมิภาคในอาเซียนที่เด่นชัดคือ SIJORI ที่ประกอบด้วย ประเทศสิงคโปร์ รัฐทางตอนใต้ของมาเลเซียคือ JOHOR และจังหวัดทางตะวันตกของเกาะ Riau ของอินโดนีเซีย โดยสิงคโปร์มีความได้เปรียบทางด้านเทคโนโลยี ระบบการสื่อสารและคมนาคมขนส่ง ระบบการจัดการ ส่วน JOHOR และ Riau มีความได้เปรียบด้านที่ดินและการมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ ส่วนความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคอื่น ๆ เช่น IMT-GT (Indonesia Malaysia Thailand –Growth Triangle) ยังไม่ค่อยมีความก้าวหน้ามากนักเนื่องจากยังขาดโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะด้านการคมนาคมขนส่ง ดังนั้นถ้าสามารถพัฒนาความร่วมมือในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคมนาคมขนส่งให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและเป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมกัน (complementation) ก็จะสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้

5. เนื่องจากอาเซียนสูญเสียความได้เปรียบทางด้านค่าจ้างแรงงานให้แก่ประเทศคู่แข่ง โดยเฉพาะประเทศจีนและอินเดีย ดังนั้นประเทศอาเซียนที่มีระดับการพัฒนาที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ จำเป็นต้องสร้างความสามารถในด้านอื่นขึ้นมาทดแทน โดยการหันมาพัฒนาคุณภาพแรงงานหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของอุตสาหกรรมแบบใหม่ที่ไม่ต้องเน้นการใช้แรงงานเข้มข้น ซึ่งการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ยังทำให้เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนในระยะยาวอีกด้วย

6. ประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีความร่วมมือในด้านการแบ่งพิกัดอัตราภาษีศุลกากรให้อยู่ในพิกัดเดียวกัน รวมทั้งประเทศสมาชิกที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าควรพัฒนาความร่วมมือทางด้าน e-commerce และ e-taxation เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาคให้เพิ่มขึ้น

7.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบจำลองที่ศึกษากำหนดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอาเซียน ซึ่งไม่สามารถพิจารณาปัจจัยทางด้านมาตรการจูงใจที่รัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิกเสนอให้นักลงทุนได้ เช่น มาตรการทางด้านภาษี มาตรการทางด้านความเป็นเจ้าของ หรือเขตส่งเสริมการลงทุน ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาผลของมาตรการดังกล่าวที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในอาเซียนในเชิงคุณภาพ

2. ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลของประเทศอาเซียน-5 ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย เท่านั้น เนื่องจากความจำกัดทางด้านข้อมูล ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรนำข้อมูลของประเทศอื่น ๆ เข้ามาทำการศึกษาด้วย เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น

3. การศึกษาครั้งนี้ในส่วนของการศึกษาผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเป็นการศึกษาในภาพรวม โดยมีได้ศึกษาในลักษณะแยกตามภาคอุตสาหกรรม ซึ่งการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรศึกษาลงลึกไปในแต่ละภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ได้รับปริมาณ FDI จากนักลงทุนในปริมาณที่มาก เพื่อที่จะทำให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น

4. ในส่วนของประเทศผู้ลงทุนหลักในอาเซียน การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และเกาหลีใต้เท่านั้น และยังมีความยาวของอนุกรมเวลาที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการนำข้อมูลของประเทศผู้ลงทุนหลักอื่น ๆ ที่เข้ามาลงทุนในอาเซียน รวมทั้งรวบรวมข้อมูลให้มีความยาวของอนุกรมเวลาให้เท่ากันทุกประเทศ

5. การศึกษานี้ได้ละเลยบทบาทของประเทศจีนในการเข้ามาเป็นคู่แข่งที่สำคัญของอาเซียนในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียนลดลง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรนำบทบาทของประเทศจีนเข้ามาทำการพิจารณาด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์.เขตการค้าเสรีอาเซียน.2544.Available from:

<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/rt/asean/afta.htm>. [2544.3 เมษายน]

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์.กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้า

ผ่านแดน.2545. Available from:

<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/rt/asean/facilitation.htm>. [2545.6

พฤศจิกายน]

ชะบา ปรีตรสานติก."อาฟต้าและกลยุทธ์การส่งเสริมการลงทุนของอาเซียน",วารสารส่งเสริมการลงทุน

4 (มี.ค.-เม.ย.2536) : 38-44.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.การปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย

ภายในของประชาคมอาเซียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและรองรับการเปิด

เสรีทางการค้าและเศรษฐกิจของอาเซียน : ภาคการลงทุน, 2543.

จิตติวรรณ ศรีเจริญ . ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนของไทยในจีน.วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2542.

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). ASEAN Linkage: รูปแบบการค้าในยุคโลกาภิวัตน์ของ

อาเซียน.วารสารเศรษฐกิจวิเคราะห์ 10 (ตุลาคม 2543) : 9-24.

ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน). AFTA: 15 อุตสาหกรรมต้องลดภาษีปี 2543.เศรษฐกิจสนเทศ

8(สิงหาคม 2542): 1-16.

ดร.สุณีย์ บุญยวิทย์ และดวงฤดี ศิริเสถียร.การเปิดตลาดการค้าบริการและลงทุนในอาเซียน : สถาบันวิจัย

เพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540.

นัฐยา ขวงโย.การศึกษาผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ต่อปริมาณการลงทุน
ทางตรงจากต่างประเทศ.วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2542.

รัตนา สายคณิต.เศรษฐศาสตร์การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2530.

สมเกียรติ ตรีรัตนพันธ์.เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA): ความสำเร็จก้าวสำคัญของอาเซียน.
กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2540.

ภาษาอังกฤษ

ASEAN Secretariat.ASEAN Investment Area: An Update.2001.Available from:
http://www.asean.or.id/general/publication/aia_upd.htm. [2001, April 3]

Aut Vajiraphisitsoebhin.Comparison of determinant of Foreign Direct Investment in
ASEAN.Thesis of degree of Master of Arts in International Economics and
Finance, Faculty of Economics, Chulalongkorn University, 1997.

Bajo-Rubio and Sosvilla-Riverso.An Econometric Analysis of Foreign Direct Investment in
Spain, 1964-1989.Southern Economic Journal 61 (July 1994): 104-120.

Balassa,B.The Theory of Economic Integration .Homewood : Richard,D.I.,1961.

Bende-Nabende, A. A Static Structural Model Analysis. In Bende-Nabende (ed.),
FDI,Regionalism,Government Policy and Endogenous Growth,pp.116-
165.England : Ashgate Publishing Company,Vermont,1999.

Blomstrom, M and Kokko, A Regional Integration and Foreign Direct Investment. NBER
Working Paper No.6019, 1997.

Chia Siow Yue. Foreign Direct Investment in ASEAN Economic. Asian Development Review
11 (1993): 61-102.

- Chia Siow Yue and Marcello Pacini. ASEAN in the New Asia Issue and Trends.Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 1997.
- Chung-Sok Suh and Suarh Taruman. Foreign Direct Investment Pattern in Southeast Asia : A Comparative Empirical Study of US and Japanese Investor in Indonesia. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ 2 (June 1999) : 59-77.
- D'Arge, R.Note on Customs Union and Direct Foreign Investment. Economic Journal 79(1969) : 324-333.
- Dunning,J.H.International Production and the Multinational Enterprise.London:George Allen and Unwin Ltd.,1981.
- Francisco de A. Nadal De Simone.Regional Integration Arrangements: AFTA from a Comparative Perspective. In Prema-Chandra Athukorala and Jayant Menon(eds). AFTA in the Changing International Economy, pp.98-118 ,Singapore: Institute of Southeast Asian Studies,1997.
- Goldberg,M.A.The Determinant of United States Direct Investment in the E.E.C.: Comment.American Economic Review 62 (September 1972): 692-699.
- Gujarati,Damodar .N.Basic Econometrics.Singapore : McGraw-Hall ,1995.
- Hall Hill and Pang Eng Fong.Technology Exports from a Small, Very Open NIC: The Case of Singapore. World Development 19 (1991): 553-568.
- Heinrich,Jeff and Konan,Denise Eby.Foreign Direct Investment and Host Country Trading Blocs.Journal of Economic Integration 15 (2000): 565-584.
- Heitger, B. and Stehn,J. Japanese Direct Investment in the E.C.-Response to the Internal Market 1993 .Journal of Common Market Studies 29 (1990) : 1-15.
- Javanovic,M.Economic Integration among developing countries and Foreign Direct Investment.Economia Internazionale 48 (May 1995) : 209-244.

- Konan, Denise Eby .The Need for Common Investment Measure within ASEAN .ASEAN Economic Bulletin 12 (March 1996) : 339-350.
- Lee Tsao Yuan. The ASEAN Free Trade Area: the search for a common prosperity. Asian-Pacific Economic Literature 8 (May 1994): 1-7.
- Narongchai Akarasanee.The ASEAN Free Trade Area Agreement. In Organization of Economic Co-operation and Development. Foreign Direct Investment : OECD countries and Dynamics economies of Asia and Latin America,pp.137-145.France : Organization of Economic Co-operation and Development,1995.
- OECD. Foreign Direct Investment: OECD countries and dynamics economics of Asian and Latin America.France, 1995.
- Panee Chengsuttha.ASEAN Investment Area: fast track implementation.BOI Investment Review 5 (31 December 1996) : 5
- Petri,P.The Interdependence of Trade and Investment in the Pacific. In Chen, E.K.Y. and Drysdale,P.(eds),Corporate Link and Foreign Direct Investment in Asia and the Pacific ,pp.29-55.Australia:Harper International,1995.
- Prema-Chandra Athukorala and Jayant Menon. AFTA in the changing international economy.Singapore: Institute of Southeast Asian Studies,1997.
- Prema-Chandra Athukorala and Jayant Menon. AFTA and the Investment – Trade Nexus in ASEAN. The World Economy 20 (1997): 159-174
- Rana,P.B.Foreign Direct Investment and Economic Growth in the Asian and Pacific Regions. Asian Development Review 5 (1987): 100-115.
- Reidel ,J.Intra-Asian Trade and Foreign Direct Investment. Asian Development Review 9(1992): 111-146

- Scaperlanda,A. The E.E.C. and United States Foreign direct investment: Some Empirical Evidence.Economic Journal 77 (1967):720-723.
- Scaperlanda ,A and Mauer,L.J .The determinants of U.S. Direct Investment in the E.E.C. American Economic Review 62 (September 1969) : 700-704.
- Schmitz, A.The Impact of trade blocs of Foreign Direct Investment. Economic Journal 80 (1970): 724-731.
- Schmitz, A. and Bieri, J.E.E.C. Tariffs and United States Direct Investment. European Economic Review 3 (November 1972): 259-270.
- Sekikuchi,S.Direct Foreign of The United States of America in The Developing Economics of Asia.In United Nation (eds.).Foreign Direct Investment and Industrial Comparative Advantage in East Asia and the Pacific, pp.21-47.Bangkok.
- Shuthiphand Chirathivat. What ASEAN can learn from the experience of European Integration? : An ASEAN Perspective. In Chia Siow Yue and Tan,Joseph L.H (eds.) ,ASEAN & EU : forging new linkages and strategic alliances,pp.206-233. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 1997.
- Shuthiphand Chirathivat. Global and Regional Regulatory Changes of FDI : Challenges and Opportunities for the ASEAN in the wake of the recent turmoil (2001) :207-238.
- Stone, Susan F and Bang Nam Jeon .Foreign Direct Investment and Trade in Asia-Pacific Region: Complementarity,Distance and Regional Economic Integration.Journal of Economic Integration 15 (September 2000) : 460-485.

UNTCMD. The Effect of Integration on the Activities of Transnational Corporations in the European Community: Theory and Empirical Tests. In Robson,P.(ed.), The United Nations Library on Transnational Corporations, Transnational Corporations and Regional Economic Development,Vol.9,pp.99-123.London,Routledge ,1993.

Vernon,R.International Investment and International trade in Product Cycle.Quarterly Journal of Economics,80 (1966).

Viner,J.The Custom Union Issue, New York : Carnegie Endowment,1950.

Wallis, K.F.The E.E.C. and united States Foreign Investment: Some Empirical Evidence Re-Examined. Economic Journal 78 (1968): 717-719.

Yannopoulos, G.N..The Effect of The Single Market on The Pattern of Japan Investment.National Institute Economic Review (November 1990): 93-98.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

1. โครงการร่วมลงทุนทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Joint Ventures : AIJV)

โครงการร่วมลงทุนทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (AIJV) จัดตั้งขึ้นในปี 1987 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนทั้งในระหว่างนักลงทุนเอกชนของอาเซียนกันเองหรือร่วมกับต่างชาติอื่น โดยวิธีการสร้างสิ่งจูงใจในด้านภาษีและที่มิใช่ภาษี (การยอมรับให้ผลิตภัณฑ์ในโครงการเป็นขึ้นส่วนในประเทศ) ภายใต้เงื่อนไขข้อกำหนดเกี่ยวกับสัดส่วนการร่วมลงทุนที่จะต้องมีส่วนของนักลงทุนอาเซียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ซึ่งโครงการนี้ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่กรอบการลงทุนครอบคลุมไปถึงการลงทุนของภาคเอกชน ซึ่งมีได้จำกัดอยู่เฉพาะแก่นักลงทุนในกลุ่มอาเซียนเท่านั้นแต่ขยายไปถึงนักลงทุนอื่นด้วยเพียงแต่ต้องมีสัดส่วนตามที่กำหนดไว้จึงจะได้รับสิทธิประโยชน์ในโครงการนี้ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันโครงการนี้ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว

2. โครงการแบ่งผลิตทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (ASEAN Industrial Complementary Scheme : AIC)

โครงการแบ่งผลิตทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (AIC) จัดตั้งขึ้นในปี 1988 โดยมีเป้าหมายอยู่ที่อุตสาหกรรมรถยนต์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้มีการแบ่งผลิตชิ้นส่วนแล้วนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน โดยจะเป็นเพียงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่น (อันมีผลทำให้ผู้ประกอบการรถยนต์ยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่งสามารถใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตได้ในประเทศอาเซียนสำหรับยี่ห้อที่ตนประกอบ โดยไม่ต้องผลิตเองในประเทศดังที่เคยปฏิบัติมา) เท่านั้น

โครงการแบ่งผลิตทางอุตสาหกรรมของอาเซียน (AIC) จะให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการที่ผลิตภัณฑ์ได้รับฐานะเป็นขึ้นส่วนภายในประเทศ และที่สำคัญโครงการนี้ไม่มีข้อเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นขั้นต่ำของนักลงทุนชาติอาเซียน จึงนับได้ว่าเป็นโครงการที่มุ่งหวังดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์โดยเฉพาะเจาะจง และแม้โครงการนี้ค่อนข้างจะมีลักษณะเฉพาะเจาะจงและขอบเขตใช้บังคับที่แคบ แต่กล่าวได้ว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จไม่น้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะความสอดคล้องกับความต้องการย้ายฐานการผลิตของบรรดาอุตสาหกรรมรถยนต์ทั้งหลายที่กำลังดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกัน

3. โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Cooperation Scheme : AICO)

โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (AICO) เป็นโครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมอันใหม่ที่ได้รับการเห็นชอบจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 5 เมื่อเดือนธันวาคม 1995 โดยโครงการ AICO จะทดแทนโครงการร่วมลงทุนทางอุตสาหกรรมอาเซียน (AIJV) และโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่นของอาเซียน (BBC) ทั้งนี้ข้อตกลง AICO มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 1996

โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (AICO) มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและประสิทธิภาพของอาเซียนในด้านอุตสาหกรรม และเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตสินค้าและการลงทุนระหว่างอาเซียน โดยอาศัยหลักการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพของประเทศสมาชิกและการแบ่งส่วนการผลิตและการตลาดตามความสามารถและความถนัด

ส่วนทางด้านเงื่อนไขในการที่บริษัทใด ๆ จะจัดตั้ง AICO Arrangement ได้ นั้น การจัดตั้งจะต้องประกอบไปด้วยอย่างน้อยที่สุด คือบริษัท 2 บริษัท ที่อยู่ใน 2 ประเทศ โดยบริษัทดังกล่าวต้องมีจำนวนหุ้นของคนในชาติอาเซียนอย่างน้อยที่สุดร้อยละ 30 อย่างไรก็ตาม ภายใต้มาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจของอาเซียนหรือ Bold Measures ได้ยกเว้นข้อกำหนดนี้เป็นการชั่วคราวแก่บริษัทที่ยื่นขอในช่วงปี 1999-2000 และสินค้าที่ผลิตนั้นต้องไม่เป็นสินค้าที่อยู่ใน Exclusion List ภายใต้ CEPT ของ AFTA โดยมีแหล่งกำเนิดไม่น้อยกว่าร้อยละ 40

สิทธิประโยชน์ที่บริษัทที่ดำเนินการจัดตั้ง AICO Arrangement จะได้รับคือ สินค้าและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตที่เกี่ยวข้องจะเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 0-5 และสินค้านั้นจะไม่ถูกจำกัดด้วยระบบโควต้า หรือมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี นอกจากนี้สินค้านั้นจะได้รับการยอมรับเสมือนเป็นสินค้าที่ผลิตในประเทศสมาชิกอาเซียนและสามารถขอรับสิทธิประโยชน์ที่มีใช้ภาษีได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของประเทศที่ให้สิทธิประโยชน์

ภาคผนวก ข.

ตารางที่ ข-1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศอินโดนีเซีย

Correlation	RGDPI	RGDPA	GRGDPI	GRGDPA	RWAGEI	INFRAI	SKILLI	OPENI	TRADEDISI	ERI	DMI
RGDPI	1.000										
RGDPA	-0.267	1.000									
GRGDPI	-0.282	0.510	1.000								
GRGDPA	-0.014	0.298	0.684	1.000							
RWAGEI	-0.485	0.589	0.552	0.296	1.000						
INFRAI	0.109	-0.054	-0.495	-0.231	-0.313	1.000					
SKILLI	0.669	-0.677	-0.365	-0.207	-0.814	-0.068	1.000				
OPENI	0.706	-0.523	-0.659	-0.296	-0.663	0.563	0.530	1.000			
TRADEDISI	0.037	-0.067	0.306	0.240	-0.403	-0.633	0.038	-0.303	1.000		
ERI	0.676	-0.613	-0.705	-0.327	-0.671	0.530	0.557	0.985	-0.252	1.000	
DMI	0.610	-0.365	-0.607	-0.230	-0.541	0.748	0.413	0.853	-0.405	0.830	1.000

ตารางที่ ข-2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศมาเลเซีย

Correlation	RGDPM	RGDPA	GRGDPM	GRGDPA	RWAGEM	INFRAM	SKILLM	OPENM	TRADEDISM	ERM	DMM
RGDPM	1.000										
RGDPA	-0.279	1.000									
GRGDPM	-0.066	0.424	1.000								
GRGDPA	-0.049	0.298	0.538	1.000							
RWAGEM	0.934	-0.412	-0.214	-0.119	1.000						
INFRAM	-0.718	0.403	-0.070	-0.023	-0.718	1.000					
SKILLM	-0.257	0.138	-0.425	-0.340	-0.238	0.323	1.000				
OPENM	0.970	-0.344	-0.113	-0.043	0.866	0.673	-0.207	1.000			
TRADEDISM	-0.779	-0.599	0.219	0.064	-0.717	0.278	0.318	-0.783	1.000		
ERM	0.729	-0.365	-0.393	0.157	0.684	-0.516	0.023	0.830	-0.625	1.000	
DMM	0.720	-0.365	-0.370	0.230	0.650	0.404	0.231	0.759	-0.626	0.867	1.000

ตารางที่ ข-3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศฟิลิปปินส์

Correlation	RGDPP	RGDPA	GRGDPP	GRGDPA	RWAGEP	INFRAP	SKILLP	OPENP	TRADEDISP	ERP	DMP
RGDPP	1.000										
RGDPA	-0.291	1.000									
GRGDPP	0.037	0.313	1.000								
GRGDPA	-0.061	0.298	0.337	1.000							
RWAGEP	0.637	-0.231	-0.098	0.094	1.000						
INFRAP	-0.017	0.719	0.420	0.189	-0.306	1.000					
SKILLP	0.175	0.514	0.450	0.421	0.071	0.387	1.000				
OPENP	0.939	-0.372	-0.007	-0.124	0.419	-0.026	0.176	1.000			
TRADEDISP	-0.719	0.622	0.424	0.160	-0.568	0.541	0.236	-0.712	1.000		
ERP	0.887	-0.603	-0.168	-0.096	0.615	-0.314	0.013	0.916	-0.852	1.000	
DMP	0.752	-0.365	-0.008	-0.230	0.108	0.067	0.044	0.874	-0.517	0.714	1.000

ตารางที่ ข-4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศสิงคโปร์

Correlation	RGDPS	RGDPA	GRGDPS	GRGDPA	RWAGES	INFRAS	SKILLS	OPENS	TRADEDISS	ERS	DMS
RGDPS	1.000										
RGDPA	-0.338	1.000									
GRGDPS	0.007	0.066	1.000								
GRGDPA	-0.052	0.298	0.077	1.000							
RWAGES	0.983	-0.481	-0.031	-0.073	1.000						
INFRAS	-0.755	0.317	-0.061	0.004	-0.785	1.000					
SKILLS	-0.933	0.279	-0.032	0.063	-0.922	0.809	1.000				
OPENS	0.792	-0.228	0.116	0.068	0.762	-0.644	-0.852	1.000			
TRADEDISS	-0.911	0.311	-0.026	0.166	-0.903	0.798	0.859	-0.608	1.000		
ERS	-0.871	0.109	-0.069	-0.037	-0.838	0.792	0.923	-0.894	0.793	1.000	
DMS	0.729	-0.365	-0.204	-0.229	0.709	-0.315	-0.578	0.401	-0.632	-0.397	1.000

ตารางที่ ข-5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของประเทศไทย

Correlation	RGDPT	RGDPA	GRGDPT	GRGDPA	RWAGET	INFRAT	SKILLT	OPENT	TRADEDIST	ERT	DMT
RGDPT	1.000										
RGDPA	-0.244	1.000									
GRGDPT	-0.322	-0.150	1.000								
GRGDPA	0.019	0.298	0.579	1.000							
RWAGET	0.885	-0.546	-0.352	-0.112	1.000						
INFRAT	0.594	0.374	-0.500	-0.063	0.361	1.000					
SKILLT	0.782	-0.154	-0.645	-0.186	0.679	0.653	1.000				
OPENT	0.937	-0.369	-0.461	0.047	0.852	0.527	0.883	1.000			
TRADEDIST	-0.541	0.443	0.265	0.149	-0.667	0.070	-0.389	-0.515	1.000		
ERT	0.700	-0.633	-0.635	-0.258	0.782	0.317	0.809	0.871	-0.489	1.000	
DMT	0.589	-0.365	0.689	-0.229	0.574	0.521	0.828	0.788	-0.233	0.891	1.000

ตารางที่ ข-6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศโดยรวมในอาเซียน

Correlation	RGDP	RGDPA	GRGDP	GRGDPA	RWAGE	INFRA	SKILL	OPEN	TRADEDIS	ER	DM
RGDP	1.000										
RGDPA	-0.099	1.000									
GRGDP	-0.016	0.277	1.000								
GRGDPA	-0.011	0.298	0.430	1.000							
RWAGE	0.690	0.063	-0.002	0.033	1.000						
INFRA	0.328	0.205	-0.170	-0.046	0.303	1.000					
SKILL	0.042	-0.028	-0.122	-0.033	-0.349	0.387	1.000				
OPEN	0.092	-0.180	0.114	-0.044	-0.346	-0.198	0.218	1.000			
TRADEDIS	-0.220	0.251	0.003	0.106	0.062	-0.101	-0.270	-0.562	1.000		
ER	0.703	-0.210	-0.285	-0.111	0.499	0.418	-0.101	-0.027	-0.023	1.000	
DM	0.233	-0.365	-0.371	-0.371	-0.057	0.065	0.061	0.359	-0.259	0.285	1.000

ตารางที่ ข-7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ
การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยในอาเซียน

Correlation	RGDP	RGDPA	GRGDP	GRGDPA	RWAGE	INFRA	SKILL	OPEN	TRADEDIS	ER	DM
RGDP	1.000										
RGDPA	-0.099	1.000									
GRGDP	-0.016	0.277	1.000								
GRGDPA	-0.011	0.298	0.430	1.000							
RWAGE	0.6900	0.063	-0.002	0.033	1.000						
INFRA	0.328	0.205	-0.170	-0.046	0.303	1.000					
SKILL	0.042	-0.028	-0.122	-0.033	-0.350	0.387	1.000				
OPEN	0.092	-0.180	0.114	-0.044	-0.346	-0.198	0.218	1.000			
TRADEDIS	-0.220	0.251	0.003	0.106	0.062	-0.101	-0.270	-0.562	1.000		
ER	0.703	-0.210	-0.285	-0.112	0.498	0.418	-0.101	-0.027	-0.023	1.000	
DM	0.233	-0.365	-0.371	-0.230	-0.057	0.065	0.061	0.359	-0.289	0.285	1.000

ตารางที่ ข-8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ
การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยในอเมริกาในอาเซียน

Correlation	RGDP	RGDPA	GRGDP	GRGDPA	RWAGE	INFRA	SKILL	OPEN	TRADEDIS	ER	DM
RGDP	1.000										
RGDPA	-0.077	1.000									
GRGDP	-0.007	0.254	1.000								
GRGDPA	0.001	0.292	0.438	1.000							
RWAGE	0.708	0.095	0.008	0.030	1.000						
INFRA	0.437	0.079	-0.269	-0.071	0.421	1.000					
SKILL	0.082	-0.137	-0.175	-0.033	-0.300	0.299	1.000				
OPEN	0.072	-0.146	0.141	-0.031	-0.372	-0.164	0.276	1.000			
TRADEDIS	-0.211	0.306	-0.028	0.092	0.104	-0.021	-0.212	-0.629	1.000		
ER	0.702	-0.193	-0.283	-0.109	0.512	0.570	-0.075	-0.046	-0.016	1.000	
DM	0.220	-0.346	-0.369	-0.227	-0.073	0.160	0.117	0.345	-0.298	0.274	1.000

ตารางที่ ข-9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ
การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรปในอาเซียน

Correlation	RGDP	RGDPA	GRGDP	GRGDPA	RWAGE	INFRA	SKILL	OPEN	TRADEDIS	ER	DM
RGDP	1.000										
RGDPA	0.100	1.000									
GRGDP	0.001	0.246	1.000								
GRGDPA	-0.018	0.355	0.461	1.000							
RWAGE	0.781	0.055	-0.028	0.028	1.000						
INFRA	0.488	-0.103	-0.408	-0.108	0.336	1.000					
SKILL	0.046	-0.054	-0.208	-0.048	-0.200	0.371	1.000				
OPEN	0.046	0.012	-0.409	-0.068	-0.371	-0.183	0.132	1.000			
TRADEDIS	-0.027	0.024	-0.093	0.095	0.453	0.054	-0.219	-0.758	1.000		
ER	0.703	-0.138	-0.296	-0.136	0.617	0.691	-0.101	-0.083	0.114	1.000	
DM	0.172	-0.248	-0.387	-0.286	-0.065	0.275	0.093	0.341	-0.356	0.244	1.000

ตารางที่ ข-10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของ
การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้ในอาเซียน

Correlation	RGDP	RGDPA	GRGDP	GRGDPA	RWAGE	INFRA	SKILL	OPEN	TRADEDIS	ER	DM
RGDP	1.000										
RGDPA	0.090	1.000									
GRGDP	0.042	0.275	1.000								
GRGDPA	0.006	0.361	0.464	1.000							
RWAGE	0.778	0.042	0.009	0.042	1.000						
INFRA	0.483	-0.116	-0.349	-0.118	0.329	1.000					
SKILL	0.113	-0.040	-0.206	-0.053	-0.202	0.396	1.000				
OPEN	0.091	0.061	0.081	-0.094	-0.352	-0.148	0.139	1.000			
TRADEDIS	-0.041	0.006	-0.093	0.114	0.433	0.019	-0.223	-0.753	1.000		
ER	0.701	-0.149	-0.265	-0.115	0.609	0.669	-0.100	-0.048	0.104	1.000	
DM	0.171	-0.266	-0.345	-0.258	-0.076	0.245	0.090	0.427	-0.371	0.242	1.000

ตารางที่ ข-11 ตัวแปรและความหมายของตัวแปร

ตัวแปร	ความหมายของตัวแปร
	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ
FDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศโดยรวมในภูมิภาคอาเซียน
JFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นในอาเซียน
USFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในอาเซียน
EUFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของสหภาพยุโรปในอาเซียน
KFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศเกาหลีใต้ในอาเซียน
IFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศอินโดนีเซีย
MFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศมาเลเซีย
PFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศฟิลิปปินส์
SFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศสิงคโปร์
TFDI	ปริมาณการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย
	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริง : RGDP
RGDPI	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงของประเทศอินโดนีเซีย
RGDPM	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงของประเทศมาเลเซีย
RGDPP	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงของประเทศฟิลิปปินส์
RGDPS	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงของประเทศสิงคโปร์
RGDPT	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงของประเทศไทย
RGDPA	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงของอาเซียน
	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง : GRGDP
GRGDPI	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศอินโดนีเซีย
GRGDPM	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศมาเลเซีย
GRGDPP	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศฟิลิปปินส์
GRGDPS	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศสิงคโปร์

ตารางที่ ข-11 ตัวแปรและความหมายของตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	ความหมายของตัวแปร
GRGDPT	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศไทย
GRGDPA	อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงของอาเซียน
	อัตราค่าจ้างที่แท้จริง : RWAGE
RWAGEI	อัตราค่าจ้างที่แท้จริงของประเทศอินโดนีเซีย
RWAGEM	อัตราค่าจ้างที่แท้จริงของประเทศมาเลเซีย
RWAGEP	อัตราค่าจ้างที่แท้จริงของประเทศฟิลิปปินส์
RWAGES	อัตราค่าจ้างที่แท้จริงของประเทศสิงคโปร์
RWAGET	อัตราค่าจ้างที่แท้จริงของประเทศไทย
RWAGE	อัตราค่าจ้างที่แท้จริงของอาเซียน
	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ : INFRA
INFRAI	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศอินโดนีเซีย
INFRAM	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย
INFRAP	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศฟิลิปปินส์
INFRAS	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์
INFRAT	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทย
INFRA	โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของอาเซียน
	ทักษะแรงงาน : SKILL
SKILLI	ทักษะแรงงานของประเทศอินโดนีเซีย
SKILLM	ทักษะแรงงานของประเทศมาเลเซีย
SKILLP	ทักษะแรงงานของประเทศฟิลิปปินส์
SKILLS	ทักษะแรงงานของประเทศสิงคโปร์
SKILLT	ทักษะแรงงานของประเทศไทย
SKILL	ทักษะแรงงานของอาเซียน

ตารางที่ ข-11 ตัวแปรและความหมายของตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	ความหมายของตัวแปร
	ระดับการเปิดประเทศ : OPEN
OPENI	ระดับการเปิดประเทศของประเทศอินโดนีเซีย
OPENM	ระดับการเปิดประเทศของประเทศมาเลเซีย
OPENP	ระดับการเปิดประเทศของประเทศฟิลิปปินส์
OPENS	ระดับการเปิดประเทศของประเทศสิงคโปร์
OPENT	ระดับการเปิดประเทศของประเทศไทย
OPEN	ระดับการเปิดประเทศของอาเซียน
	ระดับการกีดกันทางการค้า : TRADEDIS
TRADEDISI	ระดับการกีดกันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซีย
TRADEDISM	ระดับการกีดกันทางการค้าของประเทศมาเลเซีย
TRADEDISP	ระดับการกีดกันทางการค้าของประเทศฟิลิปปินส์
TRADEDISS	ระดับการกีดกันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์
TRADEDIST	ระดับการกีดกันทางการค้าของประเทศไทย
TRADEDIS	ระดับการกีดกันทางการค้าของอาเซียน
	อัตราแลกเปลี่ยน : ER
ERI	อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศอินโดนีเซีย
ERM	อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศมาเลเซีย
ERP	อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศฟิลิปปินส์
ERS	อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศสิงคโปร์
ERT	อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย
ER	อัตราแลกเปลี่ยนของอาเซียน

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอัญชลี รัตน์งามลักษณ์ เกิดเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2521 ณ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีการศึกษา 2542 และเข้าทำการศึกษาต่อในหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย